

RUH ADAM

HÜSEYİN NİHAL ATSIZ

1. BÖLÜM

Kamlançu ülkesine bahar gelip de kuslar ötüsmeye başlayınca, ağaçlarda ve yerlerde çiçekler açınca Yüzbasi Burkay yine o büyük çam ağacının yanına geldi. Parlak bakisli, ay yüzlü kızı orada gördü.

Yüregine od düştü. Yer yüzü gözüne karanlık oldu. Ona yaklaşıp söyle dedi: ‘Yüzün aya benziyor. Kasın yaya benziyor. Gözlerin yeşil alası. Saçların arslan yelesi. Yürüyüşün turna gibi. Salınışın suna gibi. Hangi yerden, kaynaktansin? Hangi boydan, oymaktansin?’

Parlak bakisli, ay yüzlü kız bir şey söylemedi. Yalnız gözlerini kaldırarak Burkay’a bakti. Bu bakisla onun kanını kaynattı. Yüregini oynattı. İçine od düştü. Yer yüzü gözüne karanlık oldu. Kıza söyle dedi: ‘Bakışların ışık mı? Saçların sarmalık mı? Yıldız misin, güneş mi? Alev misin, ateş mi? Neden sessiz bakıyorsun? Beni niçin yakıyorsun? Çiçek gibi her bir yanın. Söyle, nedir senin adın, sanın?’

Parlak bakisli, ay yüzlü kız bir şey söylemedi. Gülümseyerek Burkay’a bakti. Bu bakisla onun aklını başından aldı. Yüregini derde saldı. İçine od düştü. Yer yüzü gözüne karanlık oldu. Kıza söyle dedi: ‘Beni niçin üzüyorsun? Gözlerini süzüyorsun. Kirpiklerin parlıyor. Bakışların yaralıyor. Rengin sanki çiçekten. Bilmem hangi çiçekten? İster darıl, ister kız. Tek adını söyle kız!’

Parlak bakisli, ay yüzlü kız gözlerini Burkay’ın gözlerine dikti. Kayalardan dökülen suların, kırlarda esen rüzgarın, ormanda öten kusların sesinden daha güzel sesiyle söyle dedi: ‘Besbalık’ta doğdumsa da Karluk kızıyım. Nice erin yüreğinde saklı sızıyım. Yüregine od düştüyse zorlayıp söndür. Bilen bilir; adım, sanım: Açıgma-Kün’dür. Ölmemeyi istiyorsan yaklaşı bana. Belam çoktur, görünmeden dokunur sana...

Burkay'in yüregine od düstü. Yer yüzü gözüne karanlık oldu. İyi yürekli kisi idi. Tanrı'ya ve insanlara karşı suç işlememisti. Tapincaga gidip Tanrı'ya yalvardı. 'Tanrim! Yüregimdeki odu söndür'

dedi.

Kırk gün büyük çam ağacının yanına gitti. Her gidiste Açıgma-Kün'ü orada gördü. Her gidiste içindeki ateş yalazlandı. Her dönüşte tapincakta Tanrı'ya yalvardı. Her yalvarıktan sonra bir daha çam ağacının yanına gitmemeye karar verdi. Fakat güneşin her yeni doğusunda kızın hasretine dayanamadı. Verdiği kararı unutup çam ağacının yanına geldi. Kızın yeşil ala gözleriyle büyülenip kendinden geçti.

Kırk birinci gün çam ağacının yanına gelince kızı bulamadı. Gözleri bulandı. Yüresi yandı. İçti sıkıntıyla doldu. Gün batıncaya kadar bekledi. Açıgma-Kün gelmeyince onu çam ağacına sordu. Ağaç ah edip ağladı. 'Onu ben de bekliyorum. Artık gelip bana yaslanmayacak' dedi.. Yaprakları dökülüp kurudu. Uçan bir akdoğan ah edip ağladı. 'Onu ben de bekliyorum. Artık gelip beni koluna almayacak'

dedi. Kanatları çırpıp otlara düstü, öldü. Yeşil otlara sordu. Otlar ah edip ağladılar. 'Onu biz de bekliyoruz. Artık gelip bizi çiğnemeyecek'' dediler. Yanıp duman oldular.

Burkay bezginleşip yerine ,yurduna döndü. Açıgma-Kün'den başka bir şey düşünmez oldu.

Tapincaga gidip yalvardı, olmadı. Eksi kimiz içip esridi, kar etmedi. Tatlı sarap içip kendinden geçti, fayda vermedi. Kagan savaş açınca o da katıldı. Ölmek için atına zirhsiz bindi. Oklar sağından solundan uçtu; biri degmedi. Kalkansız, tulgasız vurustu. Kılıçlar sağından,solundan geçti; biri vurmadi.

Yine yurduna döndü. Açıgma-Kün'den başka bir şey düşünmez oldu. Benzi sarardı. Hasta olup yataga düstü. Burkay'in iyi yürekli bir evdesi vardı. Erkeği iyi olsun diye okuyucular, bakıcılar, kamlar, baksılar getirtti. Hiçbir ilaç, dua, hiçbir büyü fayda vermedi.. Günden güne eridi, soldu, bitti. Ölecek hale geldi. Bir gece Açıgma-Kün'ün adını sayıklayınca kadın isini anladı. Bütün Kamlançu'ya adamlar çıkarttı.

Kirk gün aradılar, taradılar. Aigma-Kn bulunmadı. Bir gün ihtiyar, çirkin bir büyücü kadın geldi. 'Bunun derdine ancak Kilimbi çare bulabilir. O, seytanların akıllisidir' dedi. Burkay'ı seytan Kilimbi'ye götürdü.

Burkay ona yüregini açtı. Sevdigi kızı anlattı. 'Bana onu verirsen senin ordunda eri olurum' dedi. Kilimbi basını salladı. 'Yregın büyük derde girmis. Kurtulmak zor. Buna çareyi bulsa bulsa Seytanlar Basi Madar bulur' dedi. Burkay'ın içi yandı. Gz dumanlandı. 'Hiçbir çare yok mu' diye sordu. Madar, basını salladı. Ellerini açtı. 'Var' dedi. 'Eger evdesini götürüp Ejderler Kagani Naranta'ya kurban adarsan Aigma-Kn' kaybettiğın yerde bulursun.

Burkay hiçbir sey dsnmeden kabul etti. Gzn sevda brms, kanın ilginlik yrmst. Evdesini Naranta'ya adak verdi. Naranta, onu öldürüp yedi. Kadın ölürken ellerini göge kaldırıp beddua etti:

'Burkay! Iyilige kemlik ettin. Tanrı seni bedbaht etsin. Kiyamete kadar, dünyaya her gelisinde ruhun ızdırıp içinde alkalansın'' dedi. Tanrı bu dileği kabul etti.

Burkay, seytan Madar'ın dediklerini yaptıktan sonra am ağacının olduğu yere gitti. Kız gitti diye yaprakları dökülüp kuruyan am yine yesermisti. Aigma-Kn onun gövdesine yaslanarak duruyordu.

Burkay yaklaşıp söyle dedi: ''Nerede kaldın ay bakıslı? Neden gittin inci disli? Senin için hasta düstüm.

Eller gezip dağlar astım. Artık bana varmaz misin? Durdime em vermez misin? Gel, benim ol iek yzlm! Ipek salım, ısık gözlüm!''

Aigma-Kn bir sey demedi. Büyülü gözlerle Burkay'a bakarak gülümsedi. Burkay'ın akli basından gitti. Az kaldı kimiz gibi eriyip akacaktı. Kıza yaklaşıp siki siki tuttu. iek kokan yüzünü öptü. Onu evine getirip es edindi. Fakat bununla derdi bitmedi. Aigma-Kn' her gün biraz daha çok sevdi.

pmekle doyamadı. Sevmekle kanmadı. Uçan kstan kiskandı. Esintiden yksnd. ''Sen insan değılsin. Peri Kan Katun'sun'' dedi. Sevgisi

durulmadi. Arzusu kirilmadi. Öpmekle kanmaz oldu. Sevgisi dinmez oldu. “Sen Peri Kan Katun degilsin. Tanri Katun’sun” dedi.

Bir gün ihtiyar, çirkin büyücü kadın yine geldi. “Bunun derdine ancak Madar çare bulabilir”

dedi. Birlikte Madar’a gittiler. Madar güldü. “Sen Nizvani cehennemine düsmüssün. Eger o da sana bir defa seni seviyorum derse bundan kurtulursun” dedi.

Burkay yurduna döndü. Açıgma-Kün’e “Beni seviyor musun?” diye sordu. Kadın, saçlariyla onu sararak ne soracagini unutturdu. Bir ay geçti. Burkay “Beni seviyor musun?” diye yine sordu. Kadın onu öperek ne soracagini unutturdu.

Böyle aylar geçti. Yillar geçti. Burkay sevgiden çilgina döndü. Iztirap izarap üstüne, keder keder üstüne çekti. Hekimler geldi, ilaç bulamadi. Bakislar geldi, çare edemedi. “Seni ancak ölüm kurtarir.

Açıgma-Kün, Tanri’nin cezasidir” dediler. Burkay büyük izaraplar içinde öldü. Öürken yine “Beni seviyor musun?” diye sordu. Kadın onu saçlariyla sardi, kollariyla sikti, öptü. Fakat bir sey demedi

.Burkay’in öldüğünü görünce gözleri yasardi. Inci gibi yaslar akti. “Iztirap çekiyorum” diye inledi. Fakat

“Ben de seni seviyorum” demedi.

Burkay ölmekle izaraptan kurtulmus olmadı. Her yıl bahar olup çiçekler açtikça, Açıgma-Kün’ü görüp sevdiği çam agacinin yaninda ruhu dolasiyor. “Iztirap çekiyorum. Sen de beni seviyor musun” diye inliyor. O günden bu güne kadar bin yıl geçtiği halde Burkay her bahar orada agliyor. Yaninda duran Açıgma-Kün “Sus sus, ben de izarap çekiyorum” diye yanip yakiliyor. Fakat “Ben de seni seviyorum”

demiyor ve yillar böylece akip geçiyor.

* * *

Yazi masasinin önünde oturarak bu masali okuyan kadin gözlerini kaldirdi. Büyük odada muttarid adimlarla gezerek Uygur masalini dinleyen erkege sordu:

- Nasil buldun? Begendin mi?

Bol isikla aydinlanan odada bütün duvar kitap raflariyla doluydu. Küçük bir masanin üzerindeki saat,vaktin gece yarisina yaklastigini gösteriyor,saatin yaninda keskin bir içkiyle dolu sürahi, bir de kadeh bulunuyordu. Erkek, doldurdugu kadehi içtikten sonra istihfaf edici bir yüzle: "Masal" diye bir cevap verdi.

Biraz kirilmis gibi olan, fakat hiçbir sey belli etmeyen kadin tekrar sordu:

- Evet, masal... Dokuzuncu asirda, en geç onuncu asrin basinda yazilmis bir masal ... Fakat sen bunda edebi bir taraf, edebi bir unsur bulmuyor musun?

Erkek bu sefer istihfafi istihzaya çevirdi:

- Edebi taraf, bedii unsur gibi yüksek kiymetlere akil erdiremem. Bir degeri varsa anlat da öğrenelim...

- O halde tercüme hakkındaki fikrini söyle...

Erkek yürümekte oldugu sert bir hareketle durdu:

- Tercüme mi? Dedi. Bunun Uygur masali oldugunu söylemistin. Uygurca dedigin dil Türkçe degil mi?

Kadin zoraki bir sükunetle cevap verdi:

- Uygurca süphesiz Türkçedir. Fakat bugün konustugumuz Türkçeye benzemez. Sana okudugum masal Uygurca metnin bugünkü Türkçeye tercümesidir. Tercüme yi basarip basaramadigim hakkında fikrini öğrenmek istemistim de...

Erkek, bir kadeh daha içtikten sonra ciddi mi, alay mi oldugunu anlasilmayan bir eda ile:

- Fena degil, dedi. Fakat hiçbir tercüme, aslında güzelliği muhafaza edemez. Eger aslında bir güzellik varsa... Ve kadının cevap vermesinden önce davranarak ilave etti:

- Benim bu gibi meseleler üzerinde fikir yürütmem süphesiz haddimi bilmemek oluyor. Çünkü romanların ne zaman değerli sayılacağı hakkında en iptidai bilgiye bile malik degilim.

Kadın ağır ve ciddi bir tavırla onun sözünü kesti:

- Roman degil. Masal...

Beriki çok aci bir gülümseyişle cevap verdi:

- Öyle mi? Romanla masalı aynı şey sandığım için özür dilerim. Demek ki aralarında mühim farklar varmış...

Kadının yüzüne dikkatle bakarak bir kadeh daha içti:

- Fakat ne çıkar? Ben kayısı ile zerdaliyi de birbirine karıştırırım. Benim bu büyük hatam yüzünden insanlığa zarar erirmedikten sonra...

Kadın biraz daha ciddileşti:

- Senin için değeri olmayan bu masalların da erbabi yanında ehemmiyeti vardır. Sen kayısı ile zerdaliyi birbirine karıştırırsın ama manav karıştırmaz.

- Su halde manav da benden üstün bir şahsiyetmiş demek...

Bunu söyleyerek bir kadeh daha doldurdu. Kadına doğru uzatarak gayet ciddi bir tavırla:

- Benden üstün ve zeki olan manavların şerefine dedi ve bir dikiste bitirdiği kadehi oldukça sert bir vuruşla masaya koyarak odadaki gezinmesine devam etti. Bir müddet birbirlerine hiç bakmadılar. Sonra erkek, masanın önünde durarak:

- Rica ederim, bana bu masalın değeri hakkında birkaç söz söyler misin? Dedi. Kadın hiçbir kirginlik eseri göstermedi:

- Bir kere bu masal hemen hemen tam olarak ele geçmis bir Uygur metnidir. Yalnız basında bir iki satır eksik. Sonra dil bakımından Uygurca'nın yabancı tesirlere maruz kalmamış bir örneğidir. Mühim bir hususiyet de hem Budizm, hem maniheizm hem de samanizmin izlerini aynı zamanda tasimasıdır. Bir de mazhariyeti var. Bir Türk tarafından bulunan ilk Uygurca parçadır.

Erkek kayıtsızlıkla sordu:

- Bundan öncekiler kimin tarafından bulunmuştu?

- Bilhassa Almanlar tarafından... Fakat onların bulup nesrettikleri parçalar sırf dini mahiyette idi.

Bunda da dini izler bulunmasına rağmen görüyorsun ki, daha ziyade ladini mahiyettedir ve ahlaki bir gaye ile yazılmıştır.

- Ne gibi?

- Eserin tezi fenalığın ceza görmesi üzerine oturtulmuştur. Bundan başka...

Erkek onun sözünü kesti:

- Evet ama ahlaki bir ders vermek için de bir ask efsanesi uydurmuştur. Bu kadar olmayacak bir aski masala temel yapmak bana pek iptidai bir düşünce gibi geliyor. Hem de bir adamın kıyamet kopuncaya kadar ızdırıp çekmesi... Öldükten sonra da ızdırıp çekmesi... Bunlar ne sahane yalanlar...

Hele o kadın... O isik bakışlı kadın... Neydi onun adı?

- Açıgma-Kün.

- Evet,Açıgma-Kün... O ne biçim kadın öyle? Gerçekte böyle bir kadının, bu derece kudretli bir kadının bulunmasına imkan var mı? Bu kadar uydurma bir araya gelince onu çöp tenekesine atmak icab ederken siz tutuyor, edebi değerinden bahsederek göklere çıkarıyorsunuz. İnsanların beynini safsatalarla doldurmak bence yanlış bir harekettir...

Çok sert bir tavırla söylenen bu sözlere kadın yine kızmadı. Aynı sakin haliyle cevap verdi:

- Edebiyat, hakikatlerin hayalle süslenmesidir. Bütün masallar ve destanlar gibi bunun da eski bir hakikati saklamış olması muhtemeldir...

Erkek bu sefer hakikaten ilgilendi:

- Sahi mi söylüyorsun? Bu uydurmanın neresinde bir hakikat gizli acaba?

Kadın gülümsedi:

- Masal en geç onuncu asrın başlarında yazıldığına ve anlattığı vakadan beri bin yıl geçtiğini bildirdiğine göre çok eski zaman ait bir ask hikayesini bize kadar getiriyor demekti. Yazıldığı tarihten önceki bin yılı hakikat diye kabul edersek, aşağı yukarı milat yıllarında cereyan etmiş bir hadisenin edebiyatla mübalegalanmış şekli karşısındayız.

- Bu kadar mübaleganın arasındaki hakikat kırıntılarını hangi teleskopa görüp keşfedeceğiz?

- Teleskopa ihtiyacımız yok. Yalnız akıl ve ilim adesesıyla bakacağız. Masalın ihtiva ettiği Samanizm unsurları da, onuncu asırdan önceki bir zamana ait olduğunu ispat eder. Çünkü onuncu asır Uygurları arasında artık Samanizm yasamıyordu. Masal kahramanının yüzbaşı olması da çok eski bir devrin, belki Hunlar çağının izlerini saklıyor. Ağızdan ağza nakil onulurken çok değiştiği muhakkak olan ve Budist Uygurlar arasında kitaba geçirildiği zaman Budizm karakteri verilen masalda, her şeye rağmen, samanizmin ve çok eski devirlerin hatıraları, kırıntıları kalmıştır ki, bunlar sayesinde ait olduğu devri anlamak, biraz hata ile kabil oluyor.

Erkek bir kadeh daha içti. Alaycı bir tavırla kadına baktı:

- Fakat bütün bu sözlerden bir netice çıkaramıyorum. Bir manavın kabiliyetine malik olsaydım şüphesiz mühim hakikatleri anlayacak, bedii unsurları bulacak ve belki de edebi hülyalara dalarak birkaç dakika huzur içinde yasayacaktım. Su zavallı talihsiz Yüzbaşı Burkay beni ilgilendirmedi dersem yalan olur. Yalnız, bir subay için büyük askeri ve vatani fikirler

dururken güzel bir kiza bu kadar yakınlık duyup mahvolmayı kabul edemiyorum. Çok rica ederim, bu masaldaki hakikat ne ise, yahut ne olabilirse basit bir dille izah et de kafamdaki düğümler çözülsün.

Kadin hala sakindi. Odada muttarid adımlarla gezen ve kendisine bakmayan erkeği gözlerleliyle takip ederek anlattı:

- Hakikat su olabilir: Bugünden belki iki bin yıl önce , o zamanki Türk devletinin ordusunda tanınmış bir subay büyük bir suç veyahut büyük bir günah isledi. Bu günahı islemesindeki amil çok güzel bir kadindi. Bu subay, suçunun veya günahının cezasını çok pahali bir şekilde , büyük maddi veya manevi ıztıraplarla ödedi. Fakat bu öyle bir vaka idi ki, halk bunu asırlarca unutamadı. Subayın çektiği cezayı umumi vicdan kafi görmediği için onun ruhunun da ıztırap içinde kivrınmasını ve dünyaya her gelisinde aynı cezanın tekerrürünü arzu etti. Ceza pek siddetli olduğu ve masal iki bin yıl öncesini anlattığına göre bu vaka Mata zamanında geçmiş olabilir. Senin sevgili Mete'nin zamanında...

Mete'nin adı geçince erkeğin gözleri parladı:

- Bu ıgrenç asırda yaşamaktansa Mete zamanında dünyaya gelmiş olmayı tercih ederim.

Kadin, onun bu safiyane arzusu üzerine sakaya basladı:

- Kim bilir? Belki o zamanda da yaşamıssındır. Bu masalda nasıl Mete devrinin izleri, unsurları varsa sende de o zamana ait çok şeylerin bulunduğu muhakkak... Su farkla ki, masalda o zaman ait şeyler kirinti olarak yasiyor. Denilebilir ki, sen Mete ordusunun hiç ihtiyarlamadan bugüne erismiş bir subayısın.

Tenasüh akidesinin lehinde delil arayanlar seni görmelidir. Hos, zaten o nazariye de pek ceffelkalem reddolunacak bir fikir değil ya...

Erkek gülümsedi. İçkiyle kızarmış yüzünde şimdi bir çocuk safiyeti vardı. Kadehini doldurarak:

“Tenasüh uydurmasını bir yana bırakalım” dedi. Sonra sert bir hareketle esas vaziyeti aldı. Sol eli, askeri talimnamenin tarifine tipatip uygun bir şekilde pantolonuna yapışmış olduğu halde kadeh tutan sağ elini kaldırdı:

- Büyük asker Mete'nin ölmez hatırası şerefine, dedi.

Kadın gülümseyerek nazikane basını eğdi: “Afiyet olsun” diye karşılık verdi. Son kadeh içilmisti. Odada uzun bir sessizlik oldu...

2. BÖLÜM

Kız Lisesinin müdürü zile basarak hademenin gelmesini beklerken bir yandan da önündeki kagidi dikkatle okuyordu. Hademeye bas muavin hanımı çağırmasını emrettikten sonra tekrar kagida daldı. Boyalı, sisman, çok geçkin bir kadındı. Bu yasa gelmiş olduğu halde evlenememenin verdiği ızdırıp ve yüzlerce genç, güzel, neseli kızın ortasında bulunarak onların yarın evleneceklerini düşünmekten doğan gizli bir kıskançlığın azabi çehresinde okunuyordu. Odaya giren bas muavin hanıma yer gösterdi:

- Buyrun Faika Hanım.

Faika Hanım da kendisi gibi evde kalmış, yıpranmış kızlardan bir olduğu için müdür onu, kaynağını anlamadığı duygularla severdi. Endişeli bir yüzle bakarak:

- Nihayet korktuğum basıma geldi dedi ve bas muavinin gözlerindeki şüpheyi dağıtmak için anlattı:

- Edebiyat öğretmeni Ayşe Pusat tekrar geliyor. Bu kadının buraya gönderilmemesi için o kadar uğraştım olmadı. Galiba bakanlıkta kendisini tutan birisi var.

- Zannetmem efendim. Belki derslerindeki başarısından dolayı tekrar buraya tayin etmişlerdir.

Müdür asabilesti:

- Canım efendim, başarısından bize ne? Talebeyi zehirleyecek kabiliyette olduktan sonra... Tasadığı soyadının menfi tesiri kafi değil mi?

Bas muavin eskiden Ayse Pusat'ı tanıyordu. Onun hiç de fena bir kadın olmadığını, basına sırf kocası yüzünden bir takım işler geldiğini biliyordu. Fakat onun hatiri için de müdürle çekismeye lüzum görmediginden susmayı tercih etti. Müdür ise Ayse Pusat'ı ömründe hiç görmemisti. Liseye müdür olarak geldiği zaman Ayse Pusat oradan ayrılmış bulunuyordu. Fakat bütün gazetelerin aylarca bu soyadı aleyhinde yazılar yazmış olması dolayisiyla ondan nefret ediyordu. Üstelik bu kadının lisede müdür otoritesini sifıra indirdiği, kendisini talebeye çok sevdirdiği ve böylece istediği telkinleri yaptığı da söyleniyordu. Müdür bu telkinlerin ne olduğunu açık olarak bilmiyordu ama zararlı şeyler olduğundan hiçbir şüphesi yoktu. Nihayet milli ve vatani duyguları bile Ayse Pusat'ın aleyhinde bulunmasına kafi sebeplerdi. Ciddi bir tavırla bas muavine direktif vermeye başladı:

- Faika Hanım! Ayse Pusat buradan üç yıl önce gitmişti, değil mi? Demek ki o zaman küçük olan öğrencileri şimdi büyüdüler. Üç senede onu unutmuş olacaklarını sanmıyorum. Liseye geldiği gün talebenin bir sevgi nümeyisi yaparak idare otoritesini alt üst etmelerine müsaade edemem. Bunlar nihayet çocuktur. İyiyi, kötüyü ayırt edemezler. Geldiği gün Ayse Pusat'ı bütün sınıflara siz götürüp takdim ediniz ve bu takdimi, çok rica ederim, gayet sert bir tavırla yapınız. Ne talebe ne de, neydi onun adı, Ayse Pusat simarip laübalilige kalkamasınlar. Sonraaaa... Evet sonra, öğretmen arkadaşlara da çitlatınız. Bu kadının pek güvenilir bir mahluk olmadığını bilsinler. Onunla fazla temas etmesinler.

Bas muavin burada itiraz etti:

- Aman müdüre hanım, ben bunu nasıl söylerim? Belki içlerinde onun ahbapları, arkadaşları vardır.

Bunu ne sıfatla söylüyorsun derler. Bunu sizin çitlatmanız daha doğru olur. Hem öğretmen arkadaşlar size karşı da gelemmezler.

- Peki peki... Bunu bana bırakın ve siz yalnız sınıf mümessillerine bunu uygun bir dille anlatın ve Ayse Pusat geldikten sonra teneffüslerde siki bir kontrol temin edin. Bilhassa onun nöbet tutacağı günlerde talebe ile hususi şekilde münasebet kurmasının önüne geçin.

- Bas üstüne efendim.

* * *

Aynı gün edebiyat öğretmeni Ayşe Pusat, üç yıl önce zorla çekilip atıldığı lisesine yeniden dönmek üzere yola çıkıyordu. Bu dönüş onun duygulu ve romantik muhayyesi için pek mühim bir hadiseydi. Vaktiyle kendisinin de içinde talebe olarak bulunduğu bu lise bütün genç kızlık hatıralarıyla dolup tasan, yarı mukaddes bir yer gibiydi. Edebiyat Fakültesini bitirdikten sonra bir yıl bir ortaokulda stajyerlik yapmış, sonra buraya tayin edilerek bütün askı ve sevki, bütün enerjisi ve iyi niyetiyle ise sarılmıştı. İyi çalışıyor, talebe yetistirmekte çok başarılı oluyordu. Öğrencilerini çok seviyor onlar tarafından çok seviliyordu.

Laübalilige kaçmadan, ciddiyeti bırakmadan kurabildiği samimiyet verimli neticeler sağlıyordu. Fazla sıkmadan çalıştırmak, dersi çok güzel anlatarak talebeye merakla dinletmek, çok iyi muamele ederek kendisini saydırmak Ayşe Pusat gibi pek nadir hocaların mazhariyetlerindendi. Her iste itidalle hareket ederdi. Kızlarının hususi durumlarını da öğrenir, soru sorar ve not verirken bunları hesaba katardı.

Evindeki elverişsiz şartlar yüzünden dersini iyi hazırlayamamış bir talebeyi, birçok başka öğretmenler gibi sıkmaz, ona elverişli şartlar bulmaya çabalandı.

Lisedeki bütün kadın öğretmenler arasında sade giyinen, boyanmayan biricik kadın kendisiydi.

Evliydi ve Tosun adında küçük, sevimli, gülbüz bir oğlu vardı. Ömrünün büyük kısmı eviyle lise arasında geçer, evini becerilikle idare ettiği gibi okulda da gerek arkadaşlarıyla gerek talebeleriyle iyi anlaşır, iyi çalışırdı. Enerjik ve sağlam bir kadındı. Gür ve kara saçları omuzlarına dökülür, gözleri gülümseyerek bakar, düzgün konuşmasıyla derhal iyi bir intiba bırakırdı. Hayatından, vazifesinden memnundu. Şimdiye kadar bir tek dersini ihmal etmemisti.

Eğer büyük bir aksilik, müthiş bir talihsizlik, hatta felaket de diyebileceğimiz bir hadise olmasaydı, bu bahtiyar ve sakin hayat sarsintisiz

devam edecek, bu kadar maddi ve manevi kayiplarla dolan üç yili ziyan olmayacakti. Ayse Pusat kin tutmaz, kendisine yapılan fenalıkları çabuk affeder, unutturdu. Fakat kocasına yapılan muameleyi bir türlü unutamıyor, onun yıkılan büyük ümitleriyle birlikte kendi saadetinin de temelinden sarsıldığına inanarak buna sebep olan muhteris insanları bağışlayamıyordu.

Ziyan olmuş üç yıl.. Fakat o da her insan gibi bir teselli bulmakta gecikmiyordu. İnsanların daha iyi tanımak fırsatını kendisine bu üç yıl vermisti. Hayatın akisinda hiçbir ehemmiyeti olmaması gereken bir kanaat ve fikir meselesini dallandırıp budaklandırarak bütün memlekete samil bir konu haline getirenler, şahsi kin ve garezleriyle hareket edenler, kocasının istikbalini yıkmaya çalışmışlar, fakat hakikatte kendi saadetini yıkmışlardı. İnsanlardan iğrenerek her şeyi gülünç, herkesi hakir görmeye başlayan bir erkekle yaşamak hiç de kolay değildi. Bundan başka etrafın ürkek ve süpheli gözlerle mütemadiyen kendisini süzmesi de hoş olmuyordu. Kocası iki yıl hapiste yatıp çıkmış, fakat isin mahiyeti birçokları tarafından anlaşılamamıştı. Hapse katiller, hırsızlarla beraber fikir ve kanaat sahipleri de giriyor, fakat yığın bu iki zümreyi birbirinden ayıramıyor, yahut ayırmaya lüzum görmüyordu. Gazetelerin yalan yanlış nesriyatı da daima aleyhte olmuş, böylelikle Pusat adı adeta bir numaralı halk düşmanı mahiyetini almıştı.

Gerçi isin iç yüzünü bilenler, gelip dostluk gösterenler de bulunmuyor değildi. Fakat bunlar o kadar azdı ki, bu azlıkla o çokluğu doğru yola getirmenin imkanı yoktu.

Ayşe Pusat dindardı. İlahi bir adalete daima inanmıyordu. Dindar olmamakla birlikte, eskiden kendi dini duygularına saygı gösteren kocası şimdi buna da aldiris etmiyor, bu da Ayşe'yi ayrıca kiriyordu. Her ne kadar kocası açıktan açığa hiçbir şey söylemiyorsa da bu konular görüldükçe yüzünde beliren çizgilerde yahut bakışlarında, Ayşe bir istihfaf sezer gibi oluyordu. Şimdi kocasının inandığı, saygı gösterdiği tek hakikat ölümdü. O eskiden de ölüme saygı gösterir, vazife uğrunda, fikir uğrunda ölmekte essiz bir güzellik ve büyüklük bulurdu. Artık bunun etrafında hiçbir münakasa kabul etmemekle beraber ölümü adeta özler gibi bir hali vardı. Kahramanca ölmüş olanlar hakkındaki yazıları tekrar tekrar okuduğu Ayşe'nin gözünden

kaçmıyordu. Çok maddi gözükmemesine rağmen mistik bir ruh haleti içinde bir ölüm daüsilasa ortasında yasiyor, yasiyor değil sönüyordu.

Ayşe Pusat, kocasını daima asiri bulmuştu. Evlenirken onun bu asiriliği hoşuna gitmiş olmakla beraber zamanla bunun biraz durulmasını beklemiş, fakat ümidi bosa çıkmıştı. Bu adamda gizli kaynaklardan gelen bir ateş vardı ki, onu daima asiriliğe, tehlikeye, kendini harcamaya sürüklüyordu.

Muayyen kanatlarının dışındaki bütün meselelerde bir çocuk kadar saf ve bilgisiz olan, çabuk aldatılan kocası, herkese ve her şeye inanan kocası şimdi müthiş bir münkirdi. Artık onu aldatmaya imkan yoktu.

Fakat bunun yavaş yavaş hayatla ilgi kesmek gibi bir şey olduğunu gören Ayşe Pusat derin derin üzülüyor, hayatla ve her şeyle ilgisini kesen kocasının kendisini de unuttuğunu zannediyor, bu zan, zamanla bir iman haline geliyordu. Onu hayata bağlamak için yaptığı uğraşmalar bostu. Bununla beraber kocasının henüz kesin karar vermemiş olduğunu, içinde korkunç bir mücadele cereyan ettiğini biliyor, yaman bir sezgi ile bu deruni mücadelenin neticesinden ürküyordu. Bütün hayatınca geri dönmek ve pişman olmak nedir bilmeyen bir adamın ruhundaki kavganın sonundan ciddi korkulurdu. Kocası o kadar büyük bir düşmanlık ve kin çekmişti ki, bu kinin sınırları genişlemiş, Ayşe Pusat'a kadar uzanmıştı. Bu yüzden huzur ve zevk içinde vazifesini yaptığı liseden çıkarılmış, bakanlık emrine alınmış, hatta sorguya çekilerek kocasının aleyhinde ifade vermeye zorlanmıştı.

Bütün bu zorluklara büyük bir metanetle göğüs germiş, maddi sıkıntıları sabırla karşılamış, hakkını aramak için kanuni yollara başvurmuş fakat hakkını alamamıştı. Küçük Tosun'un mahrumiyetleri çok acı gelmekle beraber Allah'a bel bağlayarak bunu da atlattı, nihayet kocasının mahkumiyeti tamamlandıktan epey sonra tekrar eski vazifesine alınmıştı.

Üç yıllık ayrılıktan sonra hazin bir sevinçle görevine dönerken iyi karşılanmayacağını biliyordu.

Heyecanlıydı. Fakat gönlü Tanrı'ya karşı minnetlerle doluydu. Trenden indikten sonra saatine baktı.

Teneffüs zamanydi. Çocuklar bahçedeyken onların gözü önünde okula girmek istemedi. Şimdi büyümüş, birer genç kız olmuş olan üç yıl önceki talebelerine karşı garip bir çekingenlik duyuyordu. Kocasının mahkum olup kendisinin küçük çocuğu ile parasız ve çaresiz kaldığı günlerde onu aramayan, aramak ve yardım etmek söyle dursun, gördükleri zaman görmemezlige gelen iyi gün dostları gibi belki bu genç kızlar da başlarını çevirirler, hatta...hatta... bir vatan hainin esine belki imali sözler de söyleyebilirlerdi. Yahut belki de böyle yapmazlar, liseden çıkarıldığı gün ağlastıkları gibi şimdi de sevinçle bagrısırlar, yanına gelirler, kendisini ve okul idaresini güç duruma sokarlardı. Ayşe bunların hiçbirisini istemiyordu.

Istasyonun bekleme odasında biraz oyalanmayı doğru buldu.

Sonbaharın güzel, hüzünlü,serin bir günüydü. Havada bulutlar kosuyor, rüzgar Ayşe'ye üç yıl önceki bir günü hatırlatıyor, yüzünde kindar ve istihfaf edici bir tebessüm olduğu halde süngülülerin arasında yürüyen elleri kelebeçli kocasını tekrar görür gibi oluyordu. Tedailler kendisini buraya getirince birdenbire toparlandı. Bunun sonu belki göz yaşlarına varabilir diye düşündü. Korkulu bir rüya gören, fakat bunun rüya olduğunu bilen insanların silkinisi ile fena hatıraları attı. Gökte uçan bulutlara bakarak istasyondan çıktı. Ağır adımlarla lisenin yolunu tuttu.

Bahçe kapısından içeri girerken heyecanlıydı. Meçhuller bize daima heyecan verir. Nasıl karşılanacağı meçhul olduğu için o da heyecan duyuyor, güç anlarda her zaman yaptığı gibi kendisine zorla metanet telkin ediyor, bunda da muvaffak oluyordu.Idarenin iyi karşılamayacağını biliyor,bundan o kadar üzülüyordu. Asıl mesele talebenin takinacağı durumda idi. Hayatlarının henüz baharında olan,dünyanın ve hayatın çirkefiyle temas etmemiş bulunan kızlarında gönüllerinde vefadan iz kalmamış olması herhalde insanı üzecek bir şeydi. Yaşlı insanlar hayatın kötülüklerini göre göre kötüleşiyorlar, gönül saflığını, insan duygusunun bütün iyi taraflarını kaybediyorlardı. Bu belki normaldi ama yürekleri yalnız iyilikle çarpan, dünyada yalnız iyi şeyler bulunduğunu sanan genç kızların da kötü duygulara kapılmış olması korkunçtu.

Kapıcı üç yıl önceki kapıcıydı. Önüne bakarak hızlı adımlarla yürümek isteyen Ayşe'ye doğru ilerledi.

Safiyetle gülerek selamladı ve samimi bir sesle ‘‘Hos geldiniz Ayse Hanım’’ dedi. Ayse birdenbire durdu.

Bu basit, zavallı köylünün su nezaketi onu adeta ürpertmişti. Ummadık yerden gelen iyilik ve nezaket insanları daha çok sarsar ve sarsar. Ayse de aynı duygu ile sarsıldı. Kara gözleri parladı. İki damla yası büyük bir cehitle gözlerine içirerek elini uzattı:

- Hos bulduk Hüseyin. Nasilsin?

Kapıcı, Ayse'nin elini saygiyla sikti:

- Duacıyım efendim.

Sonra basını eğerek ilave etti:

- Çok üzülmüştüm ama elimden ne gelirdi ki? Duadan gayri...

Ayşe hemen sözü değiştirdi:

- Derse gireli çok oldu mu?

- Hemen şimdi girdiler efendim.

Ayşe bu iyi yürekli adama iyi bir şeyler söylemek istiyor fakat bulamıyordu. Susmanın bazen çok güzel sözlerden bile üstün olduğunu hiç şüphesiz bu kapıcı bilmiyordu. Onun için mutlaka bir şey söylemesi lazımdı. Bu düşünce ile:

- Eksik olma Hüseyin. Allah gönlüne göre versin dedi ve hızla mektep kapısına doğru yürüdü. Ders zili yeni çalmış, birçok sınıflara henüz öğretmenler girmemisti. Ayşe, sınıf pencerelerine birçok basların toplandığını sezdi. Yavaş ve heyecanlı fısıltılar olduğunu, kendi adının birkaç defa söylendiğini duydu.

Müdür odasına girdiği zaman artık kendisinde heyecandan eser kalmamısti. Gözlüklerini takmış olduğu halde bir takım evraki okuyan müdür, basını hiç kaldırmadı. Ayşe böyle karşılanacağını çok iyi biliyordu. Hiç kızmadan, üzülmeden durdu ve müdürün yapmakta olduğu rolü bitirmesini bekledi.

Bir, belki de iki dakika geçti. Müdürün okuduğu bes altı satırlık kâğıt ne kadar çaprasık ifadeli olursa olsun bu müddet zarfında birkaç defa okunabilirdi. Fakat o, basını kaldırmamakta inat ediyor, Ayşe'yi ayakta bekletmekle ihtimal otoritesini göstermek istiyor, yahut ona hakarete bulunuyordu.

Nihayet altı satırın okunması bitti. Gözlerini kâğıttan kaldıran müdür yüzünü buruşturarak Ayşe'ye baktı.

Birçok resimlerini görmüş olduğu için onu tanıyordu. Buna rağmen sert bir sesle: "Ne istiyorsunuz?"

demekten geri kalmadı. Ayşe gayet sâukkanlı idi. Yüzünde hiçbir çizgi belirmeden, bakışlarında hiçbir değişiklik olmadan cevap verdi:

- Lisenizin yeni edebiyat öğretmeniyim...

Müdür, ehemmiyet vermez görünmek isteyen bütün insanlar gibi Ayşe'ni adını gûya hatırlamadı:

- Haa.. Siz seysiniz, değil mi?

- Evet, Ayşe Pusat benim.

Ve gayet ciddi, ağır, ezici bir sesle bunu söyledikten sonra müdürden hiçbir teklif almadan masanın önündeki sandalyeyi çekip oturdu.

İşte müdürün bütün isittikleri doğru çıkıyordu. Bu küstah kadın Ayşe Pusat adını gururla söylüyor ve kendisi yer göstermeden iskemle çekip oturmaya cüret edebiliyordu. Ona bir ders, bir gözdağı vermek çok isabetli olacaktı. İğreniyormuş gibi yüzünü buruşturarak gözlüğünü çıkardı. En sert bakışıyla bakarak:

- Sizin buraya gelmenize mani olmak için bütün gayretimi sarfettim, diye söze başladı ve bu sözlerin yapacağı tepeden inme tesiri görmek için gözlerini Ayşe'nin gözlerine dikti. Fakat hayret!.. Ayşe'nin yüzünde hiçbir değişiklik yoktu. Tas gibi sessiz, hareketsiz ve donuk bir duruşla dinliyordu.

- Çünkü, öğrencilere sürekli propaganda yaparak onları menfi yollara sürükleyen bir öğretmeni, müdür sıfatı ile istememekle haklıyım.

Müdür bunu söyleyerek durdu. Karsisindakinin soğukkanlılığı önünde sözlerinin, arkasını getirememisti.

Edebiyat öğretmeni, belli belirsiz bir gülümseme ile karşılık verdi:

- Bu propagandanın ne olduğunu öğrenebilir miyim? Hakkında resmi bir şikâyet yapılmış mı?

Müdür hararetlendi:

- Hayır. Hakkınızda resmi şikâyet veya tahkikat yok.

- O halde?

- Siz propagandayı o kadar ustaca yapıyorsunuz ki, sizi yakalamak mümkün olmuyor.

- Yaptığım propaganda ne imiş?

- Onu bir bilsem... Onu bir bilsem, sizi buraya sokar mıydım?

Ayşe Pusat, karsisindeki yaşlı kadına acıyarak hatta istihfafla baktı ve kocasının, duruşma sırasındaki bir sözünü, "acıları, layık olmadıkları mevkilere geçiren bir devlet batar" diye haykırmasını düşünerek ona hak verdi. Bu kadar basit düşünceli bir kadın kendisine amirlik edecek, derslerinde başarı gösterip göstermediği hakkında gizli rapor yazarak kendi mukadderatını tayin edecek ve yüzlerce genç kızın sağlam seçiye ve ahlakla yetişmesini sağlayacaktı. İster istemez gülümseyerek:

- Müdür Hanım! Bilmediğiniz bir şey hakkında nasıl bir hüküm verebiliyorsunuz? diye sordu.

Bu soru ötekini şaşırttı. Şaşırdıkları zaman bütün idarecilerin, bütün amirlerin yaptığı gibi yalan veya mugaleta yollarında birine sapacağı muhakkaktı:

- Herkes öyle söylüyor efendim... Hem elbette benim de bildiğim bazı şeyler vardır dedi ve söz düellosu bahsında bu kadınla uğrasamayacağını bildiği için bir yandan zile basarken bir yandan da kesin emrini verdi:

- Sizden ricam propagandayı kesmeniz ve evvelki metodunuzu değiştirerek yalnız derslerinizle meşgul olmanızdır.

3. BÖLÜM

Ayşe Pusat bas muaviniyle birlikte öğretmenler odasına geldiği zaman kendisinde bir yorgunluk duyuyordu

.Odada, pencerenin önüne oturmuş olduğu halde gazete okuyan bir erkek hocadan başka kimse yoktu.

Bas muavini, duvardaki ders programına bakarak bugün yalnız dördüncü, beşinci saat dersleriniz var. İki saat bekleyeceksiniz dedi. Öğretmenler için en güç şey boş saatleri beklemek olduğu için Ayşe Pusat'tan bir şikâyet umuyordu. Fakat o, ne itiraz etti ne de şikâyet... Bas muavini bir müddet çekingen tavırla Ayşe'ye baktıktan sonra "Ders saatleriniz gelince sizi sınıflara takdim ederim" dedi ve onun itirazına mahal bırakmamak düşüncesiyle köşede gazetesini okuyan öğretmene seslendi:

- Rıza Beg, bakın, Ayşe Pusat geldi.

Cebir öğretmeni Rıza Beg lisenin eski hocalarındandı. Yaşı altmışa yaklaşmış bütün öğretmenler gibi yorgun ve konuşkan bir adamdı. Vaktiyle Ayşe Pusat'a hocalık etmişti. Gazetesini indirip baktıktan sonra sevinçle yerinde kalktı:

- Oooo... Hos geldiniz kızım... Hos geldin Ayşe... Vallahi özlemistim diyerek ona doğru yürüdü.

Hararetle elini sıktı.

Bas muavini hanım, kendisini müskilattan kurtarmıştı. Sessizce odayı terk etti. Rıza Beg, çevresini çabuk bir bakışla kolladıktan sonra yalnız

olduklarini görünce Ayse'ye dogru egilip sesini alçaltarak:

- Kocan ne oldu? Hapisten çıktı mi diye sordu.

Ayse'nin gözlerinde hazin bir isik yanip söndü. Kocasini sormak lütfkarligini gösterenlerden çoğu da iste böyle gizlice, yalnız oldukları zaman, seslerini kısarak soruyorlardı. Muayyen bir fikre, bir hadiseye takilip titizlenen insanlar gibi Ayse de buna tutuluyor, gizli soranların hiç sormamakla daha dogru yapacaklarını düşünüyor, kiziyor fakat hiç belli etmiyordu. Simdi karsisindaki adam kendi hocasi olmasa belki cevap vermezdi. Bununla beraber içindeki isyanın sesini dinlemekten ve yüzüne karsi daima tenkit ettiği kocasına kalbinin bütün samimiyetiyle hak vermekten geri kalmadı. Kocasi bir tartismalarının sonunda melankolik bir tavirle "Bana insanlardan mi bahsediyorsun?" demisti. "Insanlar mazide ve tarihin yaprakları arasında kaldılar. Bu gördüklerin birer karikatürden başka bir şey degildir"

Ayse bunları düşünürken ihtiyar cebir öğretmeni çok konuşma alışkanlığının sevgiyle:

- Kizim, Ayse dedi. Seni severim, bilirsin. Kocani da çok takdir ederim. Fakat ne yaparsan ki, biraz da zaman uymak lazım. İnsan her hakikati dosdogru söyleyemez ki... Bu kadar atilganlık etmeyecekti. Yazık degil mi? Bütün istikbali mahvoldu.

Bunlar herkesin söylediği sözlerdi. Bunları dinlemekten artık usanç gelmişti. Hakikaten su insanlar pek müziç mahluklardı. Kendi akıllarının üstünlüğüne inanarak baskalarına öğüt vermekten vazgeçmiyorlar, fakat kendi gülünçlüklerini zavalliliklerini da bir türlü idrak edemiyorlardı.

Ayse bugün liseye zaten sinir imtihani geçirmek üzere gelmiş olduğundan ihtiyar cebircinin karsisinde çok hakim bir durusla duruyordu. Galiba öteki de bunun farkındaydı ve tehlikeli bir konuyu kurcalamakta olduğunu anlamisti. Ayse zorla gülümsedi:

- Hapisten çıktı ama çıkmadı desem de yalan olmaz. Çünkü kendi kendisini eve hapsedti. Bir yere çıkmıyor.

- Neden?

- Insanlardan igreniyor. Kimseyi görmeye tahammülü yok.

Yasli öğretmen kuvvetli bir sezisle bu sözlerden kendisine hisse çıkarmisti. Sözde teessür duyan insanların yaptigi gibi derin bir ah çekerek yerine oturdu. Gazetesine daldı. Ayse memnundu. O da hiç kimse tarafından rahatsız edilmek istemiyordu. Baskalarının kendisiyle mesgul olmasından sikiliyordu. Bir köseye çekilerek çantasından Abdülhak Hamid'in Makber'ini çıkardı. Bu sabah liseye gelmek üzere evden çıkarken çantasına bu kitabı koymustu .Niçin Makber'i seçmişti. Bunu bilmiyordu. Birkaç defa okudugu, belki yarisini ezbere bildigi bu kitabın kendisince meçhul tarafı kalmadigi halde gayrisuuri bir hareketle Makber'i çekip almisti. Kim bilir, belki de bir mersiye olduğu için onu tercih etmişti. Okumaya başladı.

Fakat daha ikinci misrada birdenbire durdu:

Gönlüm dolu ah u zar kaldı...

Ansizin bu misradaki hüznün ta yüregine isledigini fark etti. Makber'in en alelade hatta dil bakımından da pürüzlü olan bu misrainda ne vardı da bu kadar içine isliyordu? Yoksa kendisi mi romantik bir anında idi?

Siirlerin ne zaman tesirli oldukları hakkında biraz düşündü. Tedailer kendisini yıldırım hiziyla çok uzaklara sürüklerken beyninde bir noktanın aydınlandigini sezer gibi oldu. İnsanlar kendi duyularına uygun bir misradan, bir beyitten zevk alıyorlar, hüzünleniyorlar, keder duyuyorlardı. Ayse kendi gönlünü yokladı. Bu gönül ah u zar ile doluydu.Su farkla ki Hamid,kendi ah u zarını bir fırtına çigliği halinde dünyaya ve zamanlara fırlatabildiği halde Ayse'nin ah uzarı gönlünün sınırları içinde mahpus kalmaya mahkumdu. Kendisini bu kadar duygulandıran da galiba bir dert ortaginın olmayışı, hatta derdini isitecek bir yabancının bulunmayışı idi. Bunu keşfettikten sonra tekrar kitaba daldı:

Gönlüm dolu ah u zar kaldı...

Bir gönlün ah u zar ile dolmasının ne demek olduğunu gönlü rahat olmayanlar anlayamazdı.

Bütün liseyi saran bir zil sesi Ayse'yi hülyalarından uyandırdı. Elli dakika nasıl olmuştur da geçmişti? Halbuki o hala Makber'in ilk sayfasında idi. Bazen hızlı, bazen yavaş geçen şu zaman ne izafi mefhumdu! Basını kaldırdığı zaman cebir öğretmeniyle göz göze geldi ve onun deminden beri kendisini kontrol etmekte olduğunun farkına vardı. İhtiyar hoca kendisine galiba bir şeyler söyleyecekti. Fakat daha söze başlamadan oda kapısı açıldı ve dersten çıkan öğretmenler birer ikiser gelmeye başladı.

Bunların çoğu üç yıl önceki kimselerdi. Ayse'yi karşılayış ve selamlaşmalarında gizli bir yapmacık vardı.

Bazıları sanki hiçbir şey olmamış, üç yıllık bir felaket devresi gelip geçmemiş ve bu kadar ızdırıp çekilmemiş gibi davranıyorlar, suni bir nese ile konuşarak onun canını sikiyorlardı. Kocasıyla tanışmış olanların onun hakkında ağız açıp bir şey sormamaları dikkati çekecek kadar belliydi. Bereket versin bu can sıkma töreni uzun sürmedi. Takindığı resmiyet, çalı tavırlıları yanından uzaklastırdı ve elinde Makber'yle Ayse, pencere dibindeki iskemlesinde yalnız kaldı.

Bahçeden çocukların sesleri geliyor, bazı isimlere asına çıkıyordu. Ayaga kalkıp bahçeye bakarsa bir çoğunu tanıyacığı muhakkaktı. Fakat kendini göstermekten çekinerek kalkmıyor, oturduğu yerden göğe ve ufuklara bakarak dalyordu. Üç yıldır sarfettiğı zihni faaliyet onda suur altı hareketlerini çok uyandırmıştı. İki şeyi birden düşünabiliyor, ilk önce farkına varmadığı ikinci düşünce biraz sonra bütün aydınlığı ile suuruna çıkabiliyordu. Ayse ufuklara bakarken "Kafam bir şeyle mesgul" diye düşündü ve çok geçmeden bunun ne olduğunu buldu. Bir iki dakikadan beri birçok kızlar öğretmen odasına giriyorlar, öğretmenlerden herhangi birisine bir şey sorar gibi davranıp kendisine bakıyorlardı. Yeni bir öğretmen geldiğı zaman yalnız merak dolayısıyla yapılan bu hareket bugün başka bir mana taşıyordu.

Ayse bu manayı düşündü. Onu da buldu. Bu, hasret veya nefret olabilirdi. Bunu anlamak için birdenbire dayanılmaz bir istek duydu. Bu istekle basını çevirerek kapı tarafına baktı. Üç genç kız bir öğretmenle konuşuyor ve belli etmeden kendisini süzüyordu. Ayse hasretle mi, nefretle mi karşılanacağını anlamak isteyince bütün cesaretini takinmişti. Bu cesaretle kara önlüklü, beyaz yakalı kızlara baktı ve onlarla göz göze geldi. Bu bakışlar çok sevimli

ve sevinçliydi. Gönlü ah u zar ile dolu olan edebiyat öğretmeni, ruhunun karanlık hücrelerinde bir panjurun açıldığını ve oradan içeriye ışık ve serinlik dolduğunu hissetti. Gözlerini üç güzel kızın yüzlerinde ve saçlarında gezdirdi. Sağda ve solda duranları derhal tanıdı. Üç yıl önce küçük birer çocuk olarak bıraktığı bu talebeler gelerek ince, güzel, manalı, endamlı birer genç kız olmuşlardı.

İsimlerini hatırlamıyordu ama bütün halleri, çalışkanlıkları, yaramazlıkları, hatta sınıfta oturdukları yerler sinema seridi gibi hafızasından geçiyordu. Bu iki genç kız da sanki o dakikada aynı şeyi düşünüyormuş gibi hafifçe gülümsediler ve başlarıyla Ayşe'yi selamladılar.

Oradaki kız utangaç bir tebessümle bakıyor ve ara sıra başını öne eğiyordu. Ayşe onu da tanımak için uğraşıyor, fakat tanıyamıyordu. Zihnini yorarken bazen de tanıyacak gibi oluyor, fakat kim olduğunu bir türlü bulamıyordu. Rengi uzaktan anlaşılmayan ve menekseye benzeyen gözleriyle, gür ve açık kumral saçlarıyla, fakat bilhassa mahcup gülümseyişiyle bir siir kadar güzel olan bu kızda, baktıkça kendini belli eden bir hususiyet vardı.

Ayşe bu hususiyetin ne olduğunu anlamak ister gibi ona bakarken daha doğrusu onu incelerken göz göze geldiler. Biraz önce çekingen ve kaçamaklı bakışlar fırlatan menekse gözlerin manası değişti.

Yırtıcı bir hal aldı. Fakat üç yıldan beri ruh mütehassisi haline gelen Ayşe bu yırtıcılığın kendisine yönelmemiş olduğunu anlamakta gecikmedi. Bu sert bakışlar etrafa meydan okuyordu. Ayşe Pusat, menekse gözlü kızın kendisine güldüğünü ve içinde çekingenlikten eser bulunmayan bir tavırla selam verdiğini görünce birdenbire bu meçhul kıza karşı bir sevgi duydu. Kendisi de gülümsedi. Aynı açık ve samimi tavırla, verilen selami aldı.

Birkaç saniye içinde gözlerle yapılan bu gizli konuşmayı yalnız cebir öğretmeni Rıza Beg görmüştü. Kadın hocaların, etrafı unutacak ve görmeyecek kadar hararetle havadan, sudan konuştukları bir sırada o Ayşe Pusat'a ve kızlara bakmış, her şeyi görmüş, neticeden de memnun olmuştur. Bu memnuniyetin doğurduğu gayri ihtiyari bir hareketle ayağa kalkarak Ayşe'ye yaklaştı. Eski hocalığın verdiği laubali bir tavırla

“Ayşe! Son sınıflara dersin var mı?” diye sordu.

- Var efendim.

- Çok güzel.Bilhassa fen subesinden çok memnun kalacaksın.

Ayşe,bütün öğretmen odalarının bitip tükenmez çekime konusu olan edebiyat-fen davasını hatırlayarak gülümsedi.Rıza Beg bu gülümseyişin sebebini anlamıstı.

- Hayır, hayır! Onun için söylemiyorum, dedi. Bu sınıftan ciddi memnun kalacaksın. On kisten mürekkep fevkalade bir sınıftır. Bilhassa içlerinde Aydolu, Güntülü ve...Ve...

Bu isimler Ayşe'ye hiç yabancı gelmemiş ve hoşuna gitmişti. Cebir öğretmenin üçüncü ismi bulmakta biraz güçlüğü ugramasını fırsat bilerek onun sözünü kesti:

- Aydolu ile Güntülü mü dediniz?

- Evet.

- Ne güzel isimler! Bunlar kardeş mi?

- Hayır, kardeş değil. Fakat kardesten daha yakın. Bir arkadaşları daha var Nurkan. Bu üçü birbirinden hiç ayrılmaz. Biraz önce buradaydılar. Güya fizik hocasına bir şeyler soruyorlardı ama hakikatte seni görmek ve hoş geldin demek istiyorlardı...

Birdenbire, Ayşe'nin dimagında bir düğüm çözüldü. Deminki üç kızın ikisini, sağda ve solda duranların adlarını hatırlayarak tanıdı. Güneş gibi sarı saçlı Aydolu, kestane renkli ve örgülü saçlı da Nurkan'dı. Ya ortada duran menekşe gözlü kız? Herhalde o da Güntülü olacaktı.

- Ortada duran kızı hatırlayamadım. Acaba Güntülü o mu?

- Ta kendisi...Tanımamakla mazursun. Çünkü senin öğrencin olmadı. Sen gittikten sonra geldi ve derhal öteki ikisiyle kaynaştı. Bu üçü sınıflarının ve lisenin gözbebeği, iftiharidir. Ama bütün derslerden böyledirler.

Sonra işi sakaya vurdu:

- Insaallah bunlari siir deryasina batirip fen derslerini ihmal ettirmezsın...

Yeni derse girileceğini bildiren zil çalarken Ayse tekrar kendi iç alemine dalmisti. Deruni bir rahatlık duyuyordu. Mektebin en iyi üç talebesinin takindigi rahat tavir nasıl karsılanacagini belli ediyordu.

Demek ki genç kızların gönüllerinde vefa duygusu silinmemisti. Hele Güntülü, kendisini ilk defa gördüğü halde en samimi tavrıyla selam vermiş, bu selami verirken etrafın ne düşünceğine aldirmamış, hatta etrafa meydan okumustu. Kendilerini yalnız ve kimsesiz sananlar, çevrelerinde dostlar gördükleri zaman nasıl bir insirah duyarlarsa Ayse de onu duyuyor, gönlünün ah u zar ile dolu olmasına ragmen yaşamaktaki zevki tadiyordu.

Yaşamaktaki zevki düşünmek, Ayse'ye birdenbire kocasını hatırlattı ve onun bu zevki müebbeden kaybetmiş olduğunu düşünerek içi sızladı. Felaketler ve kederler gibi bahtiyarlıklar da geçiciydi. İçinde ferahlık duymasıyla gönlünün kararması bir oluyor ve hep böyle devam edip gidiyordu.

Acaba şimdi kocası ne yapıyordu? Herhalde evde bir kösedan ufka melankolik bakışlarla dalmış olmalıydı. Yahut odada muttarid adımlarla geziniyordu. Belki de harb tarihine ait kitaplara egilmisti.

Ayse birdenbire içinin merhametle dolduğunu hissetti ve 'Zavallı Selim' diye söylendi.

Selim Pusat üç yıl öncesine kadar ordunun iyi bir yüzbasiydi ve Harp Akademisi'nin son sınıfında bulunuyordu. Askerliği bir meslek değil, bir inanç olarak kabul etmişti. Kendisine babasından ve dedesinden miras kalmış olan askerlikten gayri bir şeyin mevcut olabileceğini düşünmezdi. Ona göre insanlar kumanda edenlerle kumanda edilenlerden ibaretti ve hayat denen nesne, süngü takip avcı hattında yürümekten başka bir şey değildi. Selim Pusat, görünüşe göre parlak istikbale namzetti. Asiri düşünceleri, inandığı fikirler ugrundaki sebatı yüzünden kendisini mahvetti. Çünkü o krallık taraftarıydı ve cumhuriyet rejimiyle idare olunan bir memlekette kralcı olmanın doguracağı tehlikeleri umursamıyordu. Harb tarihine iyice nüfuz etmiş ve bu nüfuz edis onu kralcılığa götürmüştü.

Yüzbaşı Selim Pusat bu kalbi taraftarlığını ne kimseye açmış ne de kimseden saklamıştı. Ona göre esas gaye harp sanatı idi ve krallığı da harp sanatı için iyi bir gelişme ortamı diye kabul ediyordu. Lüzumsuz yere konuşmasını, sorulmadan fikir yürütmesini sevmediği için kralcı olduğunu söylemeye imkan bulamamıştı. Fakat kimseden de gizli bir şeyi olmadığı için bunu saklamaya lüzum görmezdi. Esasen bir askere asla yakışmayan yalancı söyleyecek olduktan sonra seçilecek birçok meslekler bulunabilirdi.

Selim'in felaketini hazırlayan şey Harp Tarihi vazifelerinin birinde kullandığı bir cümle olmuştur.

Plevne kahramanı Gazi Osman Paşa için "Türk Harp tarihinin son büyük simasıdır" demesi fırtınayı koparmıştı. Öğretmenleri olan albay, vazifelerin münakasası yapılırken bu cümledeki fikri siddetle ve Gazi Osman Paşa'yı küçültecek şekilde tenkit etmiş, bir askere değil, bir siyasetçiye, bir fırka adamına yakışan bir dille bu cümleyi düzeltmesini alenen talep etmişti. Yüzbaşı Selim Pusat, kanaatinde samimi idi. Bir adama ihtarla kanaat değiştirtmekteki saçmalığı kavriyordu. Ömründe geri dönmemiş, belaya doğru adım atarken bile pısmalık duymamış ve askeri ahlak, düşünce gibi prensiplere kuvvetle bağlanmıştı. Onu hayrette bırakan şey, şimdiye kadar tam bir asker olarak tanıdığı albayın birdenbire basibozuk halini alması, bir propagandacı haline inmesiydi. Fikrini değiştirmesi hakkındaki talebi, askeri terbiyenin dışına asla çıkmayan sert bir ses ve sert bir hareketle reddetmiş, "Evet albayım! Askerlik sanatı bakımından son büyük eser Plevne savunmasıdır" demişti.

Albay öfkelenmişti. Onu kiskivrak yakalamak için mutad taktığı kullanmaktan geri kalmamıştı.

- Çanakkale ve Sakarya'yı hatırlamıyor musun?

- Çanakkale erlerin, Sakarya subayların zaferidir. Bu muharebelerde kumandanlık sanatının rolü azdır.

- Bu ikisi kaybedilseydi ne olurdu, bir lahza düşündün mü?

- Bir lahzadan daha fazla düşündüm albayım. Çanakkale ile Sakarya'nın askeri sonuçları değil siyasi neticeleri mühim olmuştur. Dersimiz harp

sanati olduguna göre hükümlerimizi askeri zihniyetle vermek dogru olur kanaatindeyim!

Otuz kisilik sinif bu kavgayi büyük bir dikkatle dinliyordu.Ses çıkarmadıkları halde bir kısmının albaya, bir kısmının da Selim Pusat'a hak verdiği yüzlerindeki manadan anlaşıyordu.

Yüzbasiyla albayın konuşması bir tartışma olmaktan çıkıyor,söz döğüsü haline giriyordu. Ders salonunda ilmi bir mesele üzerinde fikir yürütmeye ve itiraz etmeye cevaz olmakla birlikte bu kadari askeri disipline aykiri idi.

Selim Pusat her taarruzu yüksünmeden karşıları. Askeri lise öğrencisi olduğu zamanlardan beri kendisinde hakim olan bu mücadele ruhu dolayısıyla birçokları, hatta yakınlarından bazıları onun asil adını bilmezler, yalnız 'Pusat' diye anarlardı. Şimdi karşılarındaki albay tartışmayı başka bir mecraya sürüklerken bunu da kabul ediyor, taarruz hangi cepheden gelirse gelsin derhal karşı cephe almaktan ve mukabil taarruza geçmekten geri kalmıyordu. Plevne ile Çanakkale ve Sakarya'nın mukayesesinden başlayan hırçın konuşma Moğaç, Çaldıran,Kosova ve Nigbolu'ya kadar uzandı. Sonra albayın öfke ve istihza içinde:

- Kurmay adayı! Padisahlık devrine ne kadar hasret çekiyorsun. Bu rejime yemin vermiş olduğun halde tipki bir kralcı gibi konuşuyorsun, demesiyle en buhranlı noktasına erdi.

Pusat'ın sınıftaki dostları,buna vereceği cevapla mahvolacağını anlamakta gecikmediler. Selim hala esas vaziyetinde olduğu halde en sert eda ile:

- Evet albayım! Bu rejime vermiş olduğum halde fikren kralcıyım. Çünkü birinci sınıf askerler ancak krallıklarda çıkar. Siz de vaktiyle krallığa sadakat yemini etmiş olduğun halde bugün cumhuriyetçi gözüküyorsunuz, diye karşılık verdi.

Bu cevap o ana kadar devam eden askeri disiplini bozmaya kafî gelmişti. Bütün sınıf ayağa kalkmıştı. Suur durmuş, yerini öfke tutmuştu. Karşılıklı sert sözler de söylenmişti. Durum çok vahimdi.

Bu hal birkaç dakika sonra Harb Akademisi Kumandanı olan general tarafından duyulmuş general, baslarında bir yüzbaşı olan süngü takmış bir takımın sınıfına gelerek hadiseyi albaydan dinlemiş, Yüzbaşı Selim Pusat'la tartışmada ona taraftarlık eden Yüzbaşı Seref'i hapsedip ihtilattan menetmiş, sekiz subayı da göz hapsine alarak meseleyi resmiyete koymuştu.

Albay, hadiseyi çok mübalegalı bir şekilde anlatmıştı. Ona inanmak gerekirse Yüzbaşı Pusat'ı bir vatan haini saymak gerekecekti. Nitekim umumi telakki de bu merkezde idi. O bir küstah, bir vatan haini, belki de bir casustu. Bu kadar çüretkar olabilmesi için mutlaka bir dış kuvvete dayanması lazımdı.

Sınıftaki taraftarlarının çokluğu da akıl sahipleri için gizli bir teşkilatın mevcudiyetini muhakkak kiliyordu.

Bunların yok edilmesi milli ve vatani bir zaruret...

4. BÖLÜM

Yüzbaşı Pusat günlerce sorgusuz sualsiz bir odada tutuklu kaldı. Aybaşı geldiği zaman maasını vermediler. İhtilattan men edilmiş olduğu için kimseyle görüşmediler. Gazete ve kitap okumasına da engel oldular. Bunlara ehemmiyet verdiği yoktu. Onca asil üzülecek nokta askeri terbiyenin azalmış olmasıydı. Tutuk evine memur olan subaylar arasında rütbece kendisinden küçük olanlar kapısını açtıkları zaman selam vermiyorlar hatta süngüleri bile aynı saygisizliği gösteriyorlardı. Bu kaygı arasında eşiyle oğlunu düşünecek vakit bulamıyordu. Ayşe her gün gelerek kendisine bir parça yiyecek getiriyor, fakat görüşmek imkanı olmuyordu.

Bir gün Ayşe'nin getirdiği çamasır paketi Pusat için ölüm darbesi oldu. Çamasırlar üç gün önceki bir gazeteye sarılmış, gazete okuması yasak olduğu halde nöbetçiler nasılsa dikkat etmemişlerdi. Gazeteyi ilanlarına kadar okuyarak oyalanmak, hatta sonundaki bulmaca ile meşgul olmak hiç de fena olmayacaktı.

Fakat bu oyalanmaya fırsat kalmadı. Çünkü ilk sayfanın ortasında büyük harflerle dizilmiş bulunan "Selim Pusat Meselesi" başlığı birdenbire

siddetle gözlerine çarptı.

Satırları okurken önce sasirdi. Sonra müthiş bir öfkeye kapıldı. Kan beynine sıçramış, yüzünü yakıyordu.

Daha sonra büyük bir kötümserliğe düştü. Herhalde kani çekilmiş olacaktı ki, bu ilik bahar havasında üsüyordu.

Gazetenin inanilir kaynaklardan alınan haberler diye heyecanla naklettiği satırlar bastan basa yalan, iftira ve tahriften ibaretti. Pusat, ömründe ilk defa kendisinden süphe ederek acaba yanlış mi anladım diye gazeteyi bir kez daha okudu. Hayır, yanlış anlamamıştı. Hatta eksik anlamıştı. Çünkü bu gazete memleket rejimini değiştirmek için yapılan hain teşebbüsten, yabancı iş birliğinden bahsediyor ve bu fesatçı teşebbüsün ele basısı olarak Yüzbaşı Selim Pusat'ı, en yakın arkadaşı olarak da Yüzbaşı Seref'i gösteriyordu. Tanıdığı, tanımadığı birçok isimler daha sayılıyor, bir çok evlerin arandığından bahs olunuyordu. Buna dair havadislerin sonunda Ayşe Pusat'ın da sorguya çekildiği ve lisedeki vazifesine son verildiği bildiriliyordu.

Pusat gazeteyi yatagina fırlatarak küçük odasında gezinmeye başladı. Bir çok erkek gibi o da gezindiği zaman daha iyi düşünebiliyordu. Fakat bir müddet sonra acıyla farkına vardı ki, bütün gezinmesine rağmen artık bir şey düşünemiyor, muhakeme yapmak kabiliyetinden mahrum bulunuyordu.

Bu umulmadık darbe kendisini sersemletmiş, beynini uyusturmuştu. O zaman kendisinin bir kurmay adayı olduğunu, bir kurmay için sasirmanın yasak bulunduğunu hatırladı ve demir parmaklıklıklı küçük pencereden ufuklara derin derin baktıktan sonra:

- Kendi ordusu bütün mevcudu ile düşman safına geçen bir kurmay ne yapabilir? diye düşündü.

* * *

Ertesi sabah ne olursa olsun deyip bir teşebbüste bulundu. Neferlerden birine para vererek o günün gazetesini gizlice aldırdı. Bununla darbe tamamlanıyordu. Dün okuduğu satırlara hayasız bir gazeteci sarlatanlığı

diye bakmak ümidi, kendisinin vatan haini olduğu hakkında resmi tebligle tamamen kirilmisti.

Pusat bunu okuyunca, en sez yerinden ölümcül yara alanlar gibi göklere bakarak Allah'ı aradi. Bosluktan baska hiçbir sey yoktu. İçinde azgin duygularin sahlandigini hissetti ve milyonlarca insana karsi tek basina kudurmuşçasına döğüsmek için korkunç bir ihtiras duydu. Yazik, döğüsbilmek saadetinden de mahrumdu... Büyük bir ugultu duyuyordu. Birçok motorun birlikte islemesinden dogan bir ses gibi bu ugultu kendisini neredeyse sagir edecekti. Bu sesin nereden geldigini anlamak için pencereden bütün görüs sahasina söyle bir bakindi. Hiçbir sey yoktu. Bu gürültü insanlik, erkeklik, askerlik gibi üç büyük yapinin çökmesinden geliyor ve bu yiginlerin altında kalan seref ve haysiyet heykelleri de tuzla buz olarak ortadan kayboluyordu.

Hasta degildi. Fakat basinda ates vardi. Hiçbir sey düşünmeden muttarid adimlarla geziyordu.

Düşünmüyor, fakat beyni mütemadi faaliyetten yoruluyordu. Geç vakit yatagina uzandıktan sonra da dimaginın bu hummalı faaliyeti devam etmistti. Uyku ile uyaniklik arasında, yattıkça yorularak saatler geçerken yavaşça kapi açıldı. Ayse beyazlar giymis ve Tosun'un elinden tutmus olduğu halde içeri girdi.

Yüzüne gölge vurmus olduğu için iyi seçilemiyordu. Pusat, içi hüznle dolu olduğu halde gözlerini açti.

Birsam-i saadet biraz daha görüldükten sonra yavas yavas kayboldu. O zaman Ayse ile Tosun' karsi dayanilmaz bir özleyis duydu ve dünyada bir kadınla bir çocuktan baska kimsesi kalmadigini düşünerek yalnızligi karsisinda irkildi. O sabah odaya gelen inzibat tegmeni, Pusat'ı askerce selamladigi zaman artik karsisinda bir yüzbasi degil, yaralanmis, igrenmis kin ile isba haline gelmis bir adam vardi.

- Bir emriniz var mi yüzbasım?

- Rica ederim tegmen, bana artik böyle hitap etmeyiniz ve beni selamlamayiniz!..

Bunu söyleyerek gazeteyi gösteriyordu.Tegmen,onun her şeyi bildiğini anlayarak biraz sasirdi ve söyleyecek söz bulamadi.

Pusat,iyi markali altin saatini tegmene uzatti:

- Bunu sattirmanizi ve parasini, yüzbasi degil akibeti anlasilmis bir tutuklu olan bana getirmenizi rica ediyorum.

Tegmen halden anliyordu.Onu üzmeyecek bir cevap verdi:

- Peki efendim!..

- Bir de zevcem geldiği zaman artık her gün bana yemek tasimak için zahmet etmemesini,ihtiyaçlarimin buradan saglandigini bildiriniz.

- Peki efendim!

- Tesekkür ederim.

- Bir şey degil efendim.

Yalniz kaldigi zaman Pusat kendinde bir degisiklik duydu.Ömründe ilk olarak kendisini düşünüyordu.

Kudurmus bir firtinadan denize düşen bir insan gibi ümitsizdi. Fakat kendisini hain dalgalara teslim etmeyecek, çok uzaktaki karaya varmak için kulaçlar atacakti.

Ya Ayse? caba o ne yapıyordu? Onun ne suçu vardı da vazifesinden çıkariliyor ve küçük bir çocukla birlikte sefaletin kucagina birakiliyordu? Bunlar hangi hak,hangi vicdan, hangi kanun, hangi mantikla yapıyordu? Pusat yine ömründe ilk olarak parayi düşündü. Kendisine haksiz yere ve keyfi olarak maasini vermemisler, esini hasiz yere ve keyfi olarak öğretmenlikten çıkarmislardi. Bu sartlar içinde para ihtiyaci birdenbire kendini gösteriyor ve para gibi asagilik bir nesneye muhtaç olmak da onun gururunu zedeliyordu.

Inzibat tegmeni altin saati satip parasini getirdigi zaman ondan Ayse'nin durumu hakkında izahat aldı.

”Bakanlık emrine alınma”nin ne demek oldugunu ve Ayse’nin dörtte bir nisbetinde aylık alabileceğini öğrendi. Saat parasının bir kısmını inzibat tegmenine vererek Ayse’ye götürmesini ve saatin satıldığından, kendisinin maaş alamadığından bahsedilememesini rica etti. Fakat bu taktik de bosuna idi. Tegmen parayı da geri getirmisti. Ayse kendisinin paraya ihtiyacı olmadığını bildiriyor ve yine her gün geleceğini haber veriyordu.

Ayşe her şeyi biliyor ve Pusat’ın maaş alamadığından haberdar bulunuyordu. O zaman Selim yapacak işi kalmayan ve mukadderati bekleyen insanların sessizliği ile karyolasına uzandı. Kendisini insanların bu kadar çirkeflediği bir asırda dünyaya getiren kadere lanet ederek dinlenmek ve toparlanmak istedi.

Kurmay olarak yetismekte bulduğundan çabuk karar vermesini biliyordu. Nitekim biraz sonra kararını vermiş ve bu yüzden de sükunet bulmuştu.

Kapısı açılıp da bir binbasi içeri girdiği zaman Pusat, karyolasına uzanmış ve ayaklarını karyola demirlerine dayamış olduğu halde hafif hafif islik çalıyordu. Binbasiyle göz göze geldikleri zaman durumunu hiç değıstirmedi. Bir üste karsı yapılan bu saygısızlık daha birkaç gün öncesine kadar onun asla bağışlamayacağı, hele bizzat kendisi tarafından yapılacağını aklına bile getiremeyeceği bir davranıştı. Fakat askerlik öldükten ve yurt için gözünü kırpmadan ölüme atılacak yaratılıştaki olan kendisi gibi bir askere vatan haini damgası vurulduktan sonra artık askeri terbiye, üstlük, astlık denilen şeyler manalı mefhumlar sayılamazdı.

Binbasi hakarete uğradığının farkında idi. Fakat Pusat’ın gözlerindeki kinli isik ve bakışlarındaki cüretkarlık onu susmaya mecbur etti ve kısaca:

- Hazırlanın. Orgenerale çıkacaksınız, dedi.

Baska bir zamanda olsaydı orgenerali bekletmemek için en büyük hızla hazırlanır ve “hazırım binbasım”

diye mukabele ederdi. Simdi, belki kasdi bir ağırlıkla hazırlanıyor ve ceketle kasket giymekten ibaret olan bu hazırlığı yaparken Harb Okulu Marsini çalıyordu. Her şey tamamlanınca binbasiyle bakıştılar. Bu bakışmalarda iyi niyetten bir zerre bile yoktu. Birbirlerine atılmaya hazır iki

düsman gibiydiler. Pusat hiçbir söz etmeden küstah bir tavırla önden yürüdü ve binbasi onu takibe mecbur kaldı. Bir palaskali ve iki süngülü de arkalarından geliyordu.

Ordu müfettisinin odasına girdikleri zaman verdiği, içinde askeri ruh ve sertlikten eser bulunmayan selam, onun orgeneralligine değil, yasına verilmisti. Yaslı asker asik yüzü, çatik kaslarıyla onu süzüyor, topuklarını bitistirmesini, esas vaziyetini almasını bekliyordu. Sahsına karşı saygısızlık göstermese bu yüzbasiya karşı yumusak davranacaktı. Fakat beriki zorla belayı çağırır gibi kavgacı bakışlarla bakıyor, toplanmıyor, aradaki büyük rütbe farkını hesaba katmıyordu. Orgeneral gerçekten öfkelenmisti. Kurmay başkanının ve binbasının yanında bir yüzbasıdan saygısızlık görmek gücüne gitmisti. Sert bir sesle ‘‘Yüzbasi! Vaziyetini düzelt’’ diye çıkısti. Pusat bu ihtara aldirmadi. Gözlerini orgeneralin gözlerine dikmekle mukabele etti.

Bazen sözle ifade edilmeyen şeyler gözlerle ifade edilir. Simdi öyle bir anda bulunuyorlardı. Bazen sert bakmasına rağmen saygılı olan gözler bazen en nazik bakışlarla hakaret edebilirler. Simdi öyle bir anda bulunuyorlardı.

Orgeneral bu yumusak, fakat ısrarlı bakışlardan rahatsız olarak daha sert bir sesle bağirdi:

- Sana söylüyorum yüzbasi! Vaziyetini düzelt!

Pusat yumusak ve sakin bir sesle cevap verdi:

- Benim vaziyetimin düzeltilecek bir tarafı kalmamistir general!..

Bu eda ve bu cümle ordu müfettisini kudurtmıstı. Kendisine ‘orgeneralim’ demesi lazımken ‘general’

diye hitap ediyor ve bunu bir siville konuşan başka bir sivil gibi söylüyordu.

İleriye doğru siddetli bir adım attıktan sonra yüzü kıpkırmızı olduğu halde haykırdı:

- Bana hakaret ediyorsun! Esas vaziyeti al!

- Bir vatan haininden saygı beklemeyiniz general!

Aynı sakin sesle verdiği bu karşılıktan sonra cebinden bir mendil çıkardı ve alnını sildi. Bütün sükunetine rağmen laubalicesen tavri karşısında bir an ne yapacağını sasıran, hatta tabancasını çekip onu vurmaya bile düşünen ordu müfettişi birden ‘vatan haini’ sözlerine takıldı. O, karşısında pek büyük suçlu bir subay görmeye beraber vatan hainliğini hiç hesaba katmamıştı. Onca ne gazetelerin nesriyatı, ne hükümetin resmi tebliği bir mana taşıyordu. Her şey Divan-i Harbde anlaşılacaktı. Şimdi bu genç yüzbaşı ‘bir vatan haininden saygı beklemeyiniz’ derken orgeneralin kafası birden buna takıldı ve sordu:

- Hangi vatan hainliği? Ne demek istiyorsun?

Söz buraya gelince Pusat şoklanmasını muhafaza edemedi. En huzurlu insanın bile kabul edemeyeceği şeyler vardır. Bütün ömründe vatan ve şeref mefhumları için yaşayan bir insana vatan haini demek onu çıldırtmak, her şeyin inkarına yol açmak, bu büyük iftira karşısında şaşkınlık da dahil olduğu halde herkese kin beslemesine sebep olmak demektir. Evet!.. Artık şoklanmasını muhafaza edemezdi. Artık elleri pantolonunun zirhine yapışmış olduğu halde konuşacağı günler geçmişti. Orgeneralin masasında duran bir gazeteye doğru şahadet parmağını tehditkar bir tavırla uzatarak sert bir sesle ‘‘Gazeteleri okumadınız mı general?’’ diye gürledi. General itidalini kaybetmişti. Yola getiremediği bir astla askeri disiplin ve terbiyenin dışında konuşmak onu şasirtmişti. ‘‘Gazetelerden sana ne?’’ diye karşılık verdi. Pusat acı acı gülümsedi:

- Yaaa... Demek ben kendi şerefimle ilgilenmeyeceğim! O resmi tebligden sonra insanlığın ve şerefin boş mefhumlar olduğunu anlamıştım. Onun için karşınızda istediğiniz gibi duramıyorum...

Bunu söyleyerek küstahlığı biraz daha arttırdı. Mendiliyle alnını biraz daha sildikten sonra ellerini arkasına götürerek kavuşturdu.

Orgeneral bunu görmemezlikten gelmeye mecburdu. Çünkü karşısında her şeyi kabul etmiş, her neticeyi göze almış bir çilgin vardı. Fakat bu yüzbaşının içinden neler geçtiğini de merak etmiyor değildi:

- Sen, dedi, şerefine bu kadar bağlı oluyorsun da neden kiralcilik ediyorsun?

- Kiralcilik serefsizlik midir? O halde siz ve bütün üstsubaylar da serefsizsiniz. Çünkü siz, şimdi aleyhinde bulduğunuz kirala vaktiyle sadakat yemini etmistiniz. Ömründe bir kere serefsiz olan bir insanın sonra yeniden serefli olduğunu bilmiyorum. Ben ise bu fikre mesleki bir zaruretle gelmiş bulunuyorum. Bu fikrimi de sifir bana sorulduğu için, yalan söylememek kaygisiyle açığa vurdum.

Orgeneral, bu apaçık sözlerden sonra çileden çıktı. Korkunç bir sesle bağirdi:

- Terbiyeni takin yüzbasi! Kanına mi susadin? Hala asker olduğunu unutma!

Pusat sesini diklestirdi:

- Askerlik öldü general! Sinsi siyasetçilere sifir üniformalı oldukları için asker diyemem! Asker olduklarını kapımda bekleyen inzibat tegmenleriyle erlerine öğretiniz. Üniformalı politikacılardan aldıkları telkinlerle bana, Önyüzbasi Selim Pusat'a selam vermiyorlar. Önyüzbasi Selim Pusat da onlardan aldığı dersi daha yukarılara ılastırmaktan başka bir şey yapmıyor...

Fazla konuşmak bosuna idi.Pusat,odasına gönderildi ve o andan itibaren hakkında daha sert muamele tatbik olunmaya başladı. Onu daha küçük bir odaya,hücre denilecek kadar dar bir deliğe tiktılar. Burası havasız, güneşi, pis bir yerdi. Bu muamelelerden ve insanların topyekün kahpelesmesinden sonra artık onun ruhu ölmüştü. Ruhsuz bir ceset içinse üzölmeye değmezdi.

Siki kontrole rağmen ara sıra gelen gazeteler vasıtasıyla hakkında yazılanları okuyor, bu kadar çok namussuz insan ve serefsiz kalemin mevcudiyetinin şimdiye kadar nasıl bir gafletle anlayamadığı için sasiyordu. Bu çalkantı, bu fırtına şahsi bir kanaatini açığa vurduğu için çıkıyor, kendisine iftira atanlar birçokları tarafından riyakar jestlerle alkislanıyor ve kendisi yalan, iftira, isnad tufanlarıyla bogulmak isteniyordu.

Pusat ayakta dimdik duruyordu. Solgun ve zayıflamış olmasına rağmen bütün bu grupla tek basına bir ölüm-dirim döğüsüne hazırdı. Fakat bu imkanı bulamadı.

Divan-i Harbde durusmalar baslarken, ordu müfettisiyle arasindaki sert konusmanin karsiligi olarak ellerine kelepçe vurulmustu. Bileklere takilan bir iftihar madalyasi gibi kelepçeyi tasiyarak dudaklarinda kindar bir tebessüm, gözlerinde lanet okuyan bir parilti oldugu halde mahkeme salonuna girerken bakislariyla etrafi arastirdi. Ayse orada idi. Hazin bakislarla kendisini süzüyor ve çevreyi saran düsman yiginina karsi gösterdigi istigna ile kendi yaninda oldugunu belirtiyordu.

Yüzbasi Seref, tipki kendi ugradigi hakaretlere ugramis oldugunu belirten çok agir ve ciddi bir yüzle uzaklara bakiyor, daha serbest olan öteki sekiz subay ise aksine,daha endiseli gözüküyordu. Çünkü onların kaybetmek kadar kazanmak sanslari da vardı.

Durusma sözde aleni idi. Fakat tutuklu subayların esleriyle annelerinden baska kimse içeri alınmamisti.Dinleyici siralari inzibat subaylariyla kralciliga düsman astsubaylar ve generaller, bir de sivil polislerle Milli Emniyet memurlari dolduruyordu.

Rüzgarli, serin, gamli bir gündü. Salonun açık pencerelerinden giren esinti bunaltici manevi havayi hafifletiyordu. Savci akla gelmez uydurmalar ve yakistirmalarla dolu iddianamesini okudugu zaman saniklar memlekete kralligi geri getirmek için gizli cemiyet kurmak ve orduyu buna alet etmekle suçlandiklarini öğrendiler. Sorgular çabuk yapiliyordu. Selim Pusat'la Seref kesin,kisa,sert cevaplar veriyorlar, kaçamak yapmiyorlar, askeri terbiyenin gerektirdigi saygiyi göstermiyorlardi. Öteki sekiz kisi askeri terbiyenin icablarına riayet ediyorlardi. Zaten savci da onlar için hafifletici sebepler ileri sürmüstü.

Selim'le Seref için istenen ceza çok agirdi.

Haftada üç gün yapılan durusmalar savci ile Selim ve Seref arasindaki sert münakasalar halinde geçiyor, yargiçlar da tarafsizliklerini unutarak bu tartismalara savci lehinde müdahalelerle bulunuyorlardi. Bazen krallik ve cumhuriyet üzerine akademik bir konusma basliyor, o zaman iki vatan haini yüzbasi yargiçlarla savciyi güç durumunda birakiyorlardi. Onlar her seyi kabul ediyorlar, fakat kralligi iade, gizli cemiyet, düsmanla isbirliği isnadlarini siddetle, asabiyetle, karsilarindakileri tahkir edici edalarla reddediyorlardi.

Selim yargıçlara 'Kirallik terbiyesiyle yetisen ve sadakat yemini eden sizlerin de kalben hala kralcı olduğundan eminim' derken Seref, 'Kıralcı olmak için tarihin en muhterem simalarını bir kez düşünmek kafidir' diye tamamlıyordu. Tartışmalar bazen çığırından çıkarak teferruata saplanıyor ve yargıçların, bilhassa, iki yüzbaşıyı zayıf noktalarından yakalamak için yaptıkları tesebbüsler halinde uzayıp gidiyordu.

Ayşe heyecanla bunları dinliyor, fakat Selim'i fikrinden çevirmek imkansızlığını bildiği için mütevekkil davranıyordu. Hangi sorulara Selim'in ne şekilde cevap vereceğini biliyordu. Onu ilgilendiren cihet duruşmaların sonu idi.

Bu son yalnız kendileri için değil, adalet ve ahlak için de pek feci olmuştü: Selim ve Seref on beser yıla mahkum edilmişler, diğer sekiz kişinin bazıları hafif cezalarla, bir ikisi de beraatle isin içinden siyirilmişlerdi.

Askeri Yargıtay daha cezayı tasdik etmeden acele ve kasdı bir merasimle ikisinin apoletleri sökülmüş ve zindanlara götürülmüşlerdi.

Fakat nasıl oldu bilinmez, galiba Allah'ın bir müdahalesiydi. Yargıtay, kararı kökünden bozdu. Baska yargıçlar önünde yapılan ve pek çabuk bitirilen duruşmada iki yüzbaşı asiri disiplinsizliğe uyan maddelerden ikiser yıla mahkum edilip, vatana ihanetten beraat ettiler. Fakat onların yüzü bunlara da gülmüyordu. Hapiste iki yıldan çok yatmışlar ve asker olarak girdikleri tutuk evinden mesleksiz olarak çıkmışlardı.

İkisi birkaç defa buluştuktan, fakat hiçbir şey konuşmayarak dalgın bakışlarla sustuktan sonra yeryüzünde hiç kimsesi olmayan Seref, bir gün Pusat'a kısa bir yazı göndererek intihar etti. Yolladığı kagıda 'Tiyatro bitti. Beklemeye lüzum görmüyorum' yazılıydı.

Pusat, arkadaşısı için hiçbir tören yaptırmadı. Para ile tuttuğu üç kişiye kendisi de katılarak onun tabutunu en yakın mezarlığa kadar bizzat götürdü. Tabut kabre konduktan sonra üzerine küçük bir bayrakla bir kitap bıraktı. Mezarın toprağını tek basına doldurduktan sonra bas ucuna bir tahta parçası dikti. Bunun üzerinde 'Arkadasım Seref' kelimeleri yazılıydı...

5. BÖLÜM

Ayşe, maîiyi bir sinema filimi gibi gözlerinin önünden geçiren tahayyülati biraktığı zaman dördüncü dersin zili çalmıstı. Bas muavin yani basında peyda olarak zoraki bir gülümseyişle “Sizi sinifa takdim edeyim”

dedi. Sonra Ayşe’ye bir seyler çitlatmak lüzumunu duyarak:

- Simdi fen subesine dersiniz var. Bu sınıftan çok memnun kalacaksınız. Çok iyi kızlardır.

Derslerinden başka bir seyle mesgul olmazlar, diye ilave etti.

Ayşe Pusat bu sözlerle kendisine kiralcilik propagandası yapmamasının ihtar olundugunu anlıyordu. Gerçi onun bu gibi işlerle hiçbir ilisigi yoktu, ama kocasına yapılan isnadların izi kafalardan hala silinememis, kocası bile başka sebeplerle hapis yattığı halde herkes körükörüne,onun aleyhindeki propagandaya inanmıstı.

Ayşe, bas muavinin imasını anlamamazlıktan geldi.Birlikte son sınıfın fen subesine doğru yürüdüler.

On kız birden ayağa kalktı. Hepsi sirin ve ciddi kızlardı. Fakat gözlerinin içi gülüyordu. Bas muavin somurtkan bir tavırla Ayşe’yi tanıttı:

- Yeni edebiyat öğretmeniniz... Çok çalışınız ve kendisinden istifade ediniz...

Bu tanıtma ne kadar soguk ve kaba idi. Yeni öğretmenin adı dahi söylenmemıstı. Kızlar sessizlik içinde bas muavinin gitmesini beklediler ve o gidinceye kadar ayakta durdular. O zaman Ayşe oturmalarını isaret etti ve deminden beri gözleriyle gülen kızlar bu sefer dudaklarıyla hafifçe ve nazikane gülümsediler.

Ayşe sinifa bir göz gezdirdi. On kisinin dokuzu üç yıl önceki talebeleriydi. Önde yan yana oturan Aydılu ve Nurkan yalnız güzellikleriyle değil, çalışkanlıklarıyla da en ileride bulunan kızlardı. Diğerlerine de birer birer bakıp isimlerini hatırladıktan sonra arkada bir siraya tek basına oturmuş olan Güntülü’de bakışları durdu ve onun gür ve açık kumral saçlarla çevrelenmiş ince ve manalı yüzünü takdirle seyretti. Bu kızın kendisine

karsi bir dost kalbi tasidigi muhakkakti. Nereden, niçin, nasıl? Bunlari bilmiyor, bilmeye de lüzum görmüyordu. Ayse'nin dost kalplere ihtiyaci vardi. Kendisi için fenalik istemeyen insanlara hasretti.

Böyle bir kalp tasiyan insan bir talebe bile olsa makbuldü. Yeter ki menfaatsiz olarak dostluk duygulari beslesin...

Güntülü, utangaç gülümsemelerle kendisine bakiyor ve yüzü pembelesiyordu. Sabahleyin menekseye benzeyen gözleri simdi ela idi.

Ayse, bu ilk derste onların ders durumunu anlamak için yerlerinden kaldirmadan edebiyata ait sorular soruyor, hem onların bilgi derecesini öğreniyor, hem de çoktandır hasret kaldigi lisenin bir sinifında öğretmenlik zevkini tadiyordu.

Aldigi cevaplar en müsakilpesend hocayi bile memnun edecek mahiyette idi. Bu kızlar fen talebesi olduklari halde edebiyati iyi biliyorlar, aruzdan anliyorlar, siirin zevkini duyuyorlar ve edebiyat hakkında esasli fikir ve kanata sahip bulunuyorlardı. Hele Nurkan ve sinif mümessili bulunan Aydolu fevkalade idiler.

Simdi sıra sonuncuya, Güntülü'ye gelmişti. Ela gözlü, mahcup tebensümlü kız kendisine hitap olununca ayaga kalkti ve Ayse, bütün digerleri gibi onun da oturarak cevap vermesini arzu ettigi halde sirf utanip kızarmasin diye, bir sey söylemedi.

- Edebiyat hakkındaki duyguların nasıldır, Güntülü?

Bu sual, edebiyat öğretmeninın mutadi olan sorulardan degildi. Bu kız orijinal buldugu için böyle bir sey sormustu. Aldigi cevap hosuna gitti:

- Ders olarak da, sanat olarak da çok severim efendim.

‘‘S’’ leri pek hafif peltek olarak söylüyor ve bu hafif pelteklik onun konuşmasına güzellik veriyordu. Sesi de çok esrarli ve ruha isleyici idi. Ayse, edebiyatçı olmanın verdiği kabiliyetle güzellikleri çekip çıkarmakta ustaydı. Gülümseyerek tekrar sordu:

- Niçin seversin Güntülü?

Güntülü, hocasına hayretle bakarak birkaç defa gözlerine bakti ve aynı esrarla sesle cevap verdi:

- Sevginin niçini olmaz ki efendim... Düşünsem belki makul bir sebep bulabilirim. Fakat bu hakiki sebep olmaz. Çünkü biz önce severiz. Sonra sevdiğimiz şeyin güzel taraflarını bulmaya çalışırız. Bu da hobbimizden doğar efendim.

Ayşe Pusat, kızın cümlelerine dalmıştı. Çok düzgün, gramer bakımından yanlışsız cümlelerle konuşuyordu. Hele şimdi gözleri yine değişmiş, dalgın bir hal almıştı. Rengi de galiba yeşildi. Nereye baktığı belli olmuyor, fakat büyük bir ruh kudreti taşıyordu. Onu bütün sınıf da hayranlıkla dinliyor, bilhassa samimi arkadaşları olan Aydoğu ile Nurkan bu güzel konuşma karşısındaki memnuniyetlerini yüz çizgileriyle belli ediyorlardı.

Ayşe, böyle bir talebesi olduğu için sevinç duydu. Gittikçe artan bir merak içinde sorularını yeniledi:

- Peki Güntülü, bildiğin şiirler arasında en çok beğendiğilerinden birkaçını sayar misin?

Genç kız, başını biraz kaldırarak düşündü. Sonra öğretmenine bakarak yavaş yavaş anlatmaya başladı:

- Efendim! Fuzuli'nin şiirleri arasında:

Can verme gam-i aska ki ask afet-i candir,

Ask afet-i can olduğu meshur-i cihandır

diye başlayan gazeli beğeniyorum. Fuzuli'nin en güzel şiiri şüphesiz bu değildir. Fakat bunu anlayabildiğim ve ahengine kapıldığım için olacak, tercih ediyorum. Tasavvuf hakkında bilgim olmadığı için şiirlerinden birçoğunu anlayamıyorum. Nedim'i daha kolay anlıyor, fakat umumi telakki hilafına sarkılarından zevk almıyorum.

Bir nim nes'e bu cihanın baharını,

Bir sagar-i kesideye tut lalezarini

diye baslayan gazelini çok begeniyorum. Namik Kemal'in meshur Vatan kasidesi olmakla beraber bana beyitler arasında bir birlik yok gibi geliyor. Her beyit ayrı ayrı güzel. Fakat terkip kuvvetli değil. Onun için ben Namik Kemal'in siirleri arasında:

Degismez bir fen mi vardır,müstakir esya mi kalmistir

diye baslayan murabbai seviyorum. Hamid'e gelince onun eserleri arasında pek azini görüp okuyabildim.

Bazilarini hiç anlamadim. Esber'in Iskender'le konusmasini güzel buluyorum...

Buraya gelince Güntülü birdenbire sustu. Halbuki Ayse onun konusmakta devam etmesini istiyordu.

Trende hızla giderken bazen güzel manzaralar görülür. Yolcu biraz sonra bu manzaranın değişeceğini ve onun yerine ruhsuz bir görünüş geleceğini bilerek üzülür, güzel manzaranın hiç bitmemesini temenni eder.

Onun gibi, Ayse'de bu kizin susmamasını, hep konuşmasını istiyordu. Bir öğretmen için en büyük haz çalışkan, akıllı ve kavrayışlı bir talebenin sorulara cevap vermesidir. Bu hazzın devami isteğiyle yeniden sordu:

- Hamid'den sonrakilerin siirleri arasında beğendiklerin yok mu Güntülü?

- Var efendim. Tercih yapmak için düşünüyordum. Bunların pek çoğunu okudum. Bir haylisi da ezberimdedir. Çocukluk arasından tercih yapmak güç oluyor efendim. Müsaade ederseniz siir ismi değil de sair adı söyleyeyim. Önce Yahya Kemal'le Faruk Nafiz'in, sonra da Ali Mümtaz'ın siirlerini begeniyorum.

Bunlardan başka tanınmış veya tanınmamış birçok sairlerin eserlerinden çok hosuma giden parçalar da yok değil. Bazen alelade sairlerden birinin bir tek siiri, bazen bir siirin herhangi bir dörtlüğü veya beyit, bazen de tek misra bende kuvvetli bir intiba bırakıyor, tesir yapıyor. Ezberimde

sahiplerinin adini bilmedigim epey misra var. Mesela sairinin kim oldugunu unuttugum, nerede okudugumu hatirlamadigim bir misra var ki çok hosuma gider:

Bizi arza baglayan: Yaratmak ihtiyaci.

Belki bu misrada siir sanati bakimindan bir üstünlük yoktur. Fakat yasamayi güzel bir sebebe bagladigi için çok hosuma gidiyor efendim.

Güntülü yine sustu. Ayse takdirle gülümsüyordu:

- Bu misra Osman Faruk Verim'indir. Bizi Arza Baglayan adindaki küçük bir siir mecmuasinin ilk manzumesidir dedi ve bugünlere göre daha kuvvetli talebelerin yetistigi kendi zamaninda bile bu kadar seçkin bir kizin bulunmadigini düşünerek onu daha çok sevdi.

Bütün sinif dikkatle Ayse'ye bakiyordu.Onda üç yıllık ıztirabin biraktigi izleri arastiriyordu. Genç hocalarinin omuzlarına dökülen saçlarındaki ak teller göze çarpacak kadar çoğalmisti. Kara saçlar üzerinde daha kolay belli olan bu beyazlar üç yıllık çilenin hatiralari idi.

Ayse, onların gönüllerinden geçen seyleri hemen hemen anliyordu. O dakikada kalbi onlar için o kadar büyük bir sefkatle doluydu ki, bir yandan sorularla mesgulken bir yandan da "Yarabbi! Bu kızlardan hiçbirinin mukadderati benimkine benzemesin" diye dua ediyordu.

Güntülü, sirasinin yanında ayakta durarak beklerken elini yüzünde gezdirerek zarif bir hareketle saçlarını düzeltti ve yine o mahcup gülümseyisle öğretmenine bakti. Ayse suallerini kesmiyordu:

- Ya en çok begendigin roman hangisi Güntülü?

- Roman hususunda galiba biraz müskülpesendlik ediyorum efendim. Manzumeler kısa oldugu için tesiri ani ve kuvvetli oluyor. Roman uzun olduğundan herhangi bir yerindeki aksaklık, kuvvetli taraflarının tesirini gideriyor ve ben hissi hareket ettigim için onun güzel ve kuvvetli kismilarini da inkar ediyorum. Bu yüzden,en çok begendigim roman, bir kadın romancinin o kadar taninmamis bir eseri oldu efendim.

Güntülü biraz durdu ve Ayse üzüntüyle içinin burkulduğunu hissetti. Güntülü'nün çocukça bir tercih yaparak bayagi romancılardan birinin bayagi bir eserini söylemesinden korkuyordu. Bu kız ilk görüşte o kadar beğenmişti ki onun bilmeyerek kötü bir romani sevmesini bile istemiyordu. Bu suali sorduguna pisman olmuştü. Alacağı cevaptan çekinerek:

- O romani söyler misin Güntülü, dedi.

- Safiye Erol'un Cigerdelen'i efendim.

Ayşe geniş bir nefes aldı ve gülerek:

- Sana tamamiyla hak veriyorum Güntülü. Ben de senin fikrine istirak ediyorum, diye cevap verdi.

Genç kız, güzel bir gülümseme ile sevincini gösterdi ve yine menekseye benzemeye başlayan gözlerini Ayşe Pusat'a çevirerek yeni sualleri bekledi.

Ayşe memnundu. Bu kız yetistirilirse Edebiyat Fakültesi kürsülerinden birini büyük bir ehliyetle doldurabilirdi diye düşündü ve bu düşüncenin sevkiyle birdenbire:

- Liseyi bitirince nereye gitmeyi düşünüyorsun Güntülü? Diye sordu. O, yüzü hafifçe pembeleserek cevap verdi:

- Çocuk doktoru olmak istiyorum efendim.

- Herhalde bu mesleği niçin seçtiğini izah edebilirsin Güntülü...

Genç kız gülümsedi:

- Süphesiz efendim. Çocukları çok severim de... Onlara faydalı olabilmek için uzun tıp tahsilini göze alabiliyorum.

Ayşe de bütün öğretmenler gibi kabiliyetli talebelerinin kendi mesleğine girmesini isterdi. Güntülü'ye söyleyecek pek çok sözü, verecek hayli öğütleri vardı ama daha ilk derste samimiyeti ileri götürmek istemiyordu. Müdürün bu sabahki davranışını düşünerek neşesini kaybeder gibi oldu.

Fakat duygularıyla mücadeleyi öğrenmişti. Gönlüne dolmak üzere olan kederi yenerek sordu:

- Tabiatüstü masal unsurlarıyla dolu olan milli destanların hakikatle bir ilgisi var midir?
- Herhalde vardır efendim. Fakat vakalar, şahıslar, şahısların karakterleri o kadar değiştiriliyor ki, hakikati anlamak güçleşiyor efendim.

Burada bütün sınıf Ayşe Pusat'ın yüzünden bir keder dalgasının hızla geçip kaybolduğunun farkına vardı.

Güntülü devam etti:

- Mesela bizim Oğuz Han destanındaki mübalegalar ve fevkaladelikler arasında çıkarabileceğimiz netice: Destanın Oğuz Han adını verdiği bir şahsiyetin büyük fütihat yapmış olmasıdır. Hatta belki de bu Oğuz Han hakikatte bir tek şahıs değildir de birbiri ardınca gelen birkaç hükümdardır. Hatta belki de hükümdarlardan hiçbirinin adı Oğuz değildir de bu adı destana dini bir sebeple veya içtimai bu zaruretle daha sonraki asırların destancıları sokmuştur. Bir de destanlar milletlerin ülküsünün tohumlarını tasırlar efendim. Bu bakımdan geçmişi anlattıkları kadar geleceği de tasavvur ve tahmin eder. Tabii, istikbal hakkındaki tasavvur ve tahminler vuzuhsuz ve gayrisuuri bir haldedir.

- Çok güzel anlattın Güntülü. Şimdi biraz da vezinler hakkında düşünce ve kanaatlerini anlat.

- Bugünlük aruz daha çok hosuma gidiyor efendim. Ama bunun niçinine cevap verebilirim. Daha büyük üstadlar elinde islenip olgunlaşmıştır. Zannedersen ilerde hece, ahenk bakımından aruzu geçecek fakat heceyi tekamül ettirecek büyük sairler aruzun ahenginden, musikisinden çok istifade edeceklerdir.

Belki de hece ile aruzun birleşip kaynasmaından yeni bir vezin doğacak ve bu yeni vezin aruzun ritmini, hecenin mana kuvveti için elzem olan serbestliğini kendisinde toplayacaktır. Bugün serbest vezin denilen şeyi beğenmiyor ve bu türlü yazılara serbest vezinli değil, vezinsiz demenin

daha çok yakisacagini zannediyorum. Fikrimce serbest vezin,yine vezinli olmak sartıyla, misralarin birbirlerine tabi olmayarak serbest bulunmasidir. Onun için divan sairlerinin müstezadlari serbest veznin ilk örnekleri sayilabilecegi gibi yenilerden Orhan Seyfi'nin ‘’Firtina ve Kar’’ adli güzel manzumesiyle Enis Behic'in ‘’Gemiciler’’,

‘’Süvariler’’ gibi siirleri serbest veznin yeni ve güzel örnekleridir. Mesela Süvariler siirinde: Ey vatan!

Güzel Turan!

Sana feda biz variz.

Düsman oglu meydana çık!

Kahramanlik kimde ise anlariz

misralarinda hecelerin yavas yavas çoğalması keyfi degil, ritmik bir kanuna göredir. Fakat bu kanun ifade edilmekten ziyade hissedilir mahiyettedir. Serbest vezinli denilen yeni yazılarda ise bu ritim olmadığı için bunlar manzume olmak vasfini tasimiyor.

Ayse hazla dinlerken bu kadar saglam bir edebi zevke malik olan bu kız tip meslegine girecegi için cidden esef duyuyordu.

- Peki Güntülü, sana bir de kendin hakkında soru sormak istiyorum. Gerçi fen talebesisin ama bu nihayet son yillarin sana verdirdigi bir kararın neticesidir. Ondan önce, birçok öğrenciler gibi sen de siir yazmak arzusuna kapıldın, manzume yazdın mi?

- Hayir efendim. Edebiyati daima sevmeme ragmen manzume yazmayı denemedi ve düşünmedim.

Ayse kol saatine bakti. Ders bitmek üzere idi:

- Son olarak sana aruzla yazilmis bazı misralar soracağım. Sen de bana onların veznini bulacaksın Güntülü.

- Peki efendim!

Ayşe bu kadar çok isindigi bu kızın hiçbir soruyu cevapsız bırakmaması için ilk önce basit ve kolay vezinlerle işe girişmek istiyordu. Hafızasını yoklayarak sormaya başladı:

- Şimdi ay bir serv-i şimidir suda

- Failatün failatün failün.

- Gecenin bir kederli zairiyim.

Güntülü bir saniye düşündü ve derhal "Feilatün mefailün feilün" diye cevap verdi.

Sanki kendisi imtihan daymış gibi Ayşe'nin içi titriyordu. Bununla beraber talebeler için daha güç sayılan vezinlere gitmekten geri kalmıyordu:

- Şimşek gibi bir semte atıldık yedi koldan.

Güntülü misrai tekrar ettikten sonra dalgın bakışlarını Ayşe'ye çevirdi ve yine eliyle saçlarını düzelterek vezni söyledi:

- Mef'ulü mefailü mefailü feülün.

Ayşe memnundu. Artık son vezni de bilmeseydi üzülmecekti. Aruzun en güçlü veznini sormaktan çekinmedi:

- İlk hasretiyle gençliğimin ilk elemleri

Ey paslı tellerinde gülen, ağlayan aruz!

Güntülü'nün yüzüne birdenbire o tatlı pembelik bastı. Kendi kendine ilk misrai bir iki defa tekrarladı.

Tekrarlarken parmaklarını gayet hafif şekilde, tirampet çalar gibi şiranin üstüne vuruyordu. Öteki kızlar da kendi aralarında bunun veznini bulmaya çalışıyorlardı. Hatta birkaçı kâğıt üzerine hat, nokta çizerek veznini bulmak istiyorlardı. Fakat Güntülü onlardan önce buldu:

- Mef'ulü failatü mefailü failün.

- Aferin Güntülü...

Bütün sınıf memnun ve mftehirdi. Ayse'nin soracak bir şeyi kalmamıstı. Fakat zil henüz almadığı için bos durmak da istemedi ve son sualini sordu:

- Simdiye kadar ben misra söyledim,sen de veznini buldun Güntülü. Simdi ben vezni söyleyeceğim, sen de o vezinde bir misra bulacaksın. Bana "mef'ul mefailn feuln" vezinde bir misra bulabilir misin?

Güntülü yine basını hafifçe kaldırdı. Aklından birçok siirler geçtiği muhakkaktı. Daha ilk derste onu bu kadar ağır sorguya çekmek haksizlikti, ama bununla yıl sonundaki numarasını da simdiden almıs olacaktı.

Arkadaşları da yüzlerini merakla ona evirmislerdi. Güntülü bunun farkında olmadan cevabını verdi: Gönlüm dolu ah u zar kaldı!

Ayse'nin daima glmseyan yüzündeki tebessüm bir anda silindi. Genç kız bunun farkındaydı. Telasla

"Yanlıs mı söyledim efendim?" diye sordu. Öğretmen zoraki olarak yeniden gülümsedi: "Hayır Güntülü.

"ok doğru söyledin" ve sınıf kapılarında çınlayan zil dersin bittini haber verdi.

6. BÖLÜM

Ayse eve geldiği zaman Selim masanın başında harp tarihine ait kitaplarla meşğld. Epey zamandan beri bir gazeteye müstear isimle askeri makaleler yazıyor, Ayse'nin omuzlarındaki ağır yükü böylelikle hafifletmeye uğraşıyordu. Fakat bütün bunların zoraki bir didinme ile, kendisini sikarak yaptığı belliydi.

Eskiden o kadar faal olan Selim şimdi durgun, dsnceli, mahzun bir adam olmuştü. Pencereden ufka dalarak öldürdüğü saatler, haftalarca gülmeden geçirdiği zamanlar ruhi bir buhranın olduğu kadar müthis bir kararsızlığın da alametleri olabilirdi. Hiçbir şeyden şikayet etmiyor, fakat hiçbir şeyi de beğenmiyordu.

Hayattan zevk almak hassasini da kaybetmisti. Hiçbir yere çıkmiyor, hiçbir eğlenceye gitmiyor, kimseyi aramıyor, kendisini ziyaret edenlerin yüzüne bakmıyordu. Çok az konuşuyordu.

Eskiden sık sık içki içer, içtiği zaman çok neselenir, yanındakilerle sakalasirdi. Simdi daha çok içiyordu.

Fakat asiri derecede içmesine ragmen yüzü gülmüyor, aksine daha karanlık ve kederli bir hal aliyordu.

Garip garip huylar edinmisti. Böyle gecelerde apoletleri sökülmüş subay üniformasını giyiyor, evin en geniş odası olan çalışma odasında muttarid adımlarla dolasiyordu. Marslar çalındığı zaman radyoyu dinliyor, içiyor, içiyor, bazen sendeleyecek kadar sarhos oluyor, fakat neselenemiyordu.

Odada gezinirken bazen kitapların önünde duruyor, büyük meydan savaşlarından birini anlatan bir cildi çekiyor, sayfalarından birine yahut haritasına baktıktan sonra yerine koyuyordu.

Selim Pusat harb tarihine ait tetkikler de hazirliyordu. Bunlarla mesgulken ruhen rahat olduğu yüzünden anlasiliyordu. Bilhassa Mete ile Anibal'i yaptıkları imha savaşlarına göre mukayese eden etüdü orijinaldi.

Fakat onu da bitirmeden birakmisti.

Sevdiği büyük askerler arasında Mete basta gelirdi. Çünkü o hem asker hem de teskilatçıydı.

Ordu değil millet yaratan adamdı. Aylarca ugrasarak yaptığı haritalar üzerinde Bilge Tonyukuk ve Kül Tegin'in seferlerini incelemiş ve bu iki kumandana hayran olmuştı. Selçuklulardan Çağrı Bey'i çok beğenir, fakat 'kumandandan ziyade kahramandır' derdi. Her girdiği savaşı kazanan Afsin Beg hakkındaki bilginin eksik olmasına acınırdı.

Büyük kumandanlar ve büyük imha savaşları üzerinde ugrasa ugrasa savaş ve kumandanlık felsefesine girmiş, büyük askerlerin hangi şartlar altında yetistigini araştırmisti. Vardığı sonuç suydu: Büyük askerler kiralliklarda yetisir!

Selim Pusat tam bir asker oldugu için siyasi bir mesele olan rejim isleri üzerinde fikir yormamisti.

Ona göre rejim asagi yukari milletlerin,cemiyetlerin elbisesiydi. Elbiselerin sihi ve gayrisihi olanlari, yakisanlari, yakismayanlari bulundugu gibi rejimlerin de yarayanlari,yaramayanlari vardi. Cumhuriyet belki çok güzel bir rejimdi. Fakat büyük kumandan yetistirmek bakımından kifayetsizdi.

Bu tipki sicak iklimler için pek sihi olan beyaz, açık, keten elbiselerin Sibiryaya bölgesinde, zararlı öldürücü olusuna benziyordu. Bu kanaatından dolayı ugradigi haksizlik ve iftiralar aklina geldikçe çilgin bir öfkeyle sarsiliyor, gözünde kan tütüyordu. Daima asiri oldugu için kendisine düşmanlık edenlere karsi duydugu nefreti yavas yavas baska insanlara da tesmil etmisti. Kötülükleri gördükçe hayatta faziletli olarak kalınamayacağını kabul ediyor, kendisi bu yola asla giremeyecegi için yaşamaktan soguyor, robot haline geliyordu. Denilebilir ki, Selim'in kalbinde sevginin eseri kalmamis,onun yerine kin ve tiksinti dolmustu. Ayse'yi üzen nokta bu idi. Gönlünde sevginin eseri kalmamis olan kocasi kendisine ne verebilirdi? Onun gözlerinde sevgiyle yanan eski isiklari bosuna aramisti. Vaktiyle o kadar canlı olan bu adam artık bir gölge, bir hayal, bir ruh gibi dolasiyordu. Bununla beraber Ayse henüz bütün ümitlerini kaybetmemisti. Onda ara sıra bu dünyaya ait insanligin izlerini, kivilecimlerini görüyordu. Bir gece radyoda

'Eski Arkadaslar' marsi çalinirken gözleri önce enerjik bir sevinçle parlamis, sonra hafifçe nemlenmisti.

Baska bir gün Ayse'ye eski edebiyatin garami sairleri hakkında sualler sormustu. Garami siirlerle mesgul olmak hayata dönmenin isareti gibi idi. Ayse bunu o kadar istiyordu ki, kocasinin kalbinde yeniden atesin yanmasi için onun bir baskasini sevmesine bile raziydi.

Arasira, onu nisbeten sakin ve yumusak gördüğü zamanlarda münakasa açar, biraz neselenmesi, gezip tozmasi için ısrar eder, dil döker,fakat sessiz ve hissiz bir mukavemetle karsilasirdi. Pusat artık hiçbir seye inanmiyor, herkesi igrenç görüyor, her zevki bayagi buluyor, her seyle ince ince istihza ediyordu.

O yaralı bir insandı. Kalben ve hissen askerlige bağlı kalmis, fakat bu çirkef asirda bazı askerlerde bile askerlik ruhunun tavsadigini görerek en derin yerinden incinmisti. En alçak iftiraların çamuruyla bogulurken, görülmemis haksizliklara ugrarken Tanrı kendisine yardım etmemis, ummanlar gibi olan rahmetinden bir damlacık bile saçmamisti. Ahlaki, adaleti, insanligi, dostlugu, her şeyi görmüs, bunların birer serap oldugunu aci tecrübelerle öğrenmisti. Altı uçurum olan çürük bir tahta köprü üzerinde kendisini nasıl emniyette sayardı. Ayse ile Tosun olmasa...

O zaman arkadası Seref'i hatırlardı. Tiyatro bitti, beklemeğe lüzum görmüyorum...

Acaba kendisi neyi bekliyordu? İçinde anlaşılmaz bir duygu vardı ki, ona bir şey bekledigini söylüyordu.

Bunun ne oldugunu düşünüyordu. Bazen bir sesin kendisine 'belanı bekliyorsun' dedigini duyar gibi oluyor, sonra iradi bir cihetle bunun tesirinden kurtularak harb tarihine, gezinmesine veya kederine daliyordu.

Ayse odaya girince Selim basını kaldırdı ve onun gülümseyen gözlerine hüznü bakışlarla karşılık verdi. Ayse bugün bahtiyardı. Kocası biraz neseli olsa, daha da mesut olacaktı. Saadetlerin de baskalarına geçici oldugunu bildigi için Selim'e bazı şeyler söylemek istiyordu. Hapisten çikalıdan beri ona

'nasilsin' demeyi bırakmisti. Kocası iyi değildi ve iyi olmadığını bilen Ayse'nin nasilsin diye sormasına hiddetleniyordu. Onun için her karşılaşmalarında ayrı bir şey söylemek icab ediyordu. "İyi çalışabildin mi?" diye sordu. Pusat dudagını bükerek bir memnuniyetsizlik hareketi yaptıktan sonra masadan kalktı, gezinmeye başladı.

Ayse eskiden kocasıyla dertlesir, gündüz gördüklerinden ilgi çekici bulduklarını ona anlatır, onun da kendisine anlatmasını beklerdi. Fakat artık Pusat böyle şeyleri dinlemiyordu. Dinliyor gibi gözükteğü zamanlarda da kafası daima başka şeyle meşguldü. Ayse de bunu bildigi için Selim'i ilgilendirecek şekilde bir şeyler söylemeye arzu duyuyordu:

- Dünyada herkes kötü ve vefasiz degilmis. Bize dost olanlar da varmis, diye basladi. Bu sözle beraber kocasinin yüzünde istihza çizgilerinin belirmesi bir oldu. Ayse, istihzanin söze inkilabini önlemek için hemen devam etti:

- Kizlarin beni karsilayisini görseydin sözüme hak verirdin!

- Kizlar dedigin çocuklar senin kim oldugu ne bilecekler?

- Hemen hemen hepsi eski talebelerim. Yeniler de kim oldugumu eskilerden öğrenmislerdir.

- Bu eski vefali çocuklar üç yıl önceki vukuati hatirlayabilirler mi acaba?

- Niye hatirlayamasinlar? Üç yıl nedir ki?

Pusat geziniyor ve Ayse'ye bakmiyordu. Herhalde alay olacakti: "Bu kadar kesin hafizali talebelerin oldugu için tebrik ederim", dedi.

Eskiden olsaydi Ayse bu sözlerle gönlünün ta içinden kirilirdi. Fakat gönlü kirila kirila toz haline gelmis, kirilacak tarafı kalmamisti. Hayatin ah u zar ile doldurdugu bir kalb, yine hayatin kirdigi birisinin istihzarından yüksünecek degildi ya. O zaten kendisinin bir hastabakici oldugunu biliyordu. Fakat öyle bir hastabakici ki, hastasinin derdi anlasilmiyor ve hasta sikayet etmiyordu. Selim'i hayata karistirmek için her seyi deniyor, fakat hiçbirinde muvaffak olamiyordu. Sebatçi karakteri olmasa simdiye çoktan vazgeçer, kocasini kendi haline birakarak hayattan kendisi de meyus olurdu. Arasira bezginlik duymasina ragmen ugrasmaktan caymiyor, yeni usullerle onu oyalayacak isler bulmaya, zevk alacagi seyleri kesfe çalisiyordu.

Selim'in cesarettten hoslandigini bildigi için kizlarinin cesur hareketlerinden söz açti:

- Muhitten korkmayan kizlarmis. Idarenin bariz sekilde yaptigi baskiya ragmen dostluk hislerini göstermekten çekinmediler. Hele bir tanesi vardi ki...

Ayşe sustu. Bir kasitle değil, Güntülü'yü hatırlayarak, bazen dalgın, bazen yırtıcı, bazen mahcup bakan ve rengi anlaşılamayan gözlerini düşünerek, uzun ve muntazam cümlelerini duyar gibi sustu .Pusat gezinmesine devam ederek sordu:

- Evet, o bir tanesi ne yaptı? Kiralci olduğunu mu söyledi?

Selim her zaman,her yerde böyle konuşuyordu. Alay ediyordu. Yahut samimi idi de alay intibai bırakıyordu. Ayşe bunlara alışmıyordu. Mazinin kuvvetli bağları olmasa, müsterek felaket ikisini birbirine yaklaştırmış bulunmasa ona bir lahza bile tahammül edemezdi. Fakat mazinin bağı ve istikbalin ümidi kendisini tahammüle sevk ediyor, cefakes bir derviş her şeye katlanıyordu. Nitekim kocası da hayat cehennemine, ne olduğu Ayşe tarafından çok merak edilen meçhul bir şey için dayanıyordu.

- Kiralci olduğunu tabii söylemedi. Fakat eski talebem olmadığı halde dersten önce öğretmen odasına gelerek etrafa meydan okurcasına beni selamladı.

- Büyük kahramanlık! Alkışlanmaya layık kızmış.

Bu sözler büyük bir ciddiyetle söylenmişti. Fakat o kadar büyük bir istihza hamulesi saklıyordu ki, bu kadarına Ayşe bile tahammül edemedi. İsyan edecekti. Bir hastayı kırmaktan çekinerek bu alayı sineye çekti:

- On kişiden mürekkep fevkalade bir sınıfım var. Hele içlerinden üç tanesi bulunmaz çocuklar.

İsimleri de çok güzel...

- Biliyorum. Ya Oya'dır, ya Birsen'dir, yahut Fügen...

Ayşe gülümsedi. Bütün istihzasına rağmen kocasının bu kadar konuşması yine bir şeydi.

- Bilemedin, dedi. Öyle moda isimlerden değil .Bak, seninde hoşuna gidecek. Aydolu, Nurkan ve Güntülü...

Ayşe, kızların adını söylerken Selim, Napolyon'un harblerine ait bir cildi gözden çekmiş, karıştırıyordu.

Hızla basını çevirerek:

- Güntülü mü dedin? diye sordu.

- Evet.

- Ne garip ad! Ötekiler neydi?

- Nurkan, Aydolu.

Pusat, kitabı aldığı yere koyarak gezinmeye başladı. Çok dalgın bir hali vardı. Yine Ayşe'ye bakmadan sordu:

- Bu eserlerde bir telif zaafı görmüyor musun?

Ayşe şaşkınlıktaydı:

- Hangi eserlerinden bahsediyorsun?

Öteki hafifçe gülümsedi:

- Özür dilerim. Napoleon'a ait eserle senin sevgili kahraman kızlarını karıştırdım. Yani bu kızların adında dil bakımından bir gayritabiilik bulmuyor musun demek istemistim.

- Hayır.

- Yaaa... Nurkan ne demek acaba?

- Nur kanlı demek.

- Ya Aydolu?

- Ayin on besisi.

Pusat basını salladı.

- Zoraki yakistirma... Dolu ay demek lazimdi. Ama sen öyledir dersin öyledir. Güntülü'yü de ben kabul ediyorum. Vaktiyle okudugum fars derlerine göre ikinci nevi izafet terkididir. Her ne kadar günün tülü olmasa da gramer bakımından dogrudur.

Ayse memnundu. Çoktandır duymadığı bir nese ile devam etti.

- Bir görsen sen de çok seversin. Pek zeki ve bilgili kızlar. Üstelik o kadar da güzel seyler ki...

Birer siir kadar...

- Bir imha savasi kadar da güzel mi?

Ayse onun bu gibi garipliklerine alisik olmakla beraber yine nesesini kaçiran bir hayrete düşerek bakmaktan da kendini alamadı:

- Imha savasi güzel bile olsa bir kizin güzelligi ile onun arasında nasıl bir benzerlik kurabiliyorsun?

- Kizların güzelligini siire benzetmistin de...

- Evet?

- Siir ince sanatlardan birisi olduğu için siirin güzelligini kızların güzelligine benzettin. Harb sanati ince sanatların başında gelir. En güzel örneklerini de imha savaşlarında bulabilirsin.

Ayse kocasını kırmamaya çalışarak itiraz etti:

- Kabul ama, bu ince sanat kan ve ölümlle doludur. Bir genç kizin güzelligine benzer mi?

- Siir göz yasıyla, harb kanla doludur. Kizin güzelligini siire benzetirken kızla siirin benzer tarafları olarak neleri buluyorsun? Siir ince, kız da ince... Siir hosa gidiyor, kız da hosa gidiyor... Siir göz yası döktürüyor, kız da göz yası döktürüyor, değil mi?

Ayse neticenin nereye varacagini kestiremeden basiyla bir kabul isareti yapti. Selim odada gezinerek ve Ayse'ye bakmayarak devam etti:

- Birkaç kişiye göz yası döktüren bir kızı güzel kabul ediyorsun da bir kalabalığı kana bulayan kıza neden çok güzel demiyorsun? İmha savaşı yüksek ve ince bir sanatla ve cesaret mayasını kullanmak suretiyle vücuda getirilmiş bir eserdir. Sermayesi candır. İmha savaşına benzeyen bir kız, süphesiz siire benzeyen bir kızdan, daha güzeldir. Çünkü imha savaşında bir kesin sonuç vardır. Siirde ise hiçbir şey...

Ayse sefkatle gülümsedi. Selim yine asirilik ediyordu:

- Dikkat et, dedi. Siiri bu kadar küçümserken kendinin de sair olduğunu unutuyorsun.

Kocası birdenbire durdu. Dikkatle Ayse'ye bakarak yüzündeki manayı okumaya çalıştıktan sonra:

- Bir edebiyat öğretmeni olarak beni sair telakki edebilir misin? diye sordu. Ayse ciddileserek cevap verdi:

- Elbette. Senin bazı siirlerin antolojilere alınabilecek değerdedir.

Selim Pusat, askeri lise talebesi olduğu zamanlardan beri siir yazardı. Harb Okulu'nda bu merak devam etmiş, subaylığı sırasında da siirle uğraşacak vakit bulabilmişti. Fakat Harb Akademisi'ne girince her şeyi bırakmış ve sanatların en ciddisi, güzel sanatların en üstünü olarak harb sanatını kabul etmişti.

Yazdığı siirler arasında coşkun mizacının mahsulü olan birkaç lirik misra yok değildi. Fakat kendisini hiçbir zaman sair saymamış, daha sonra da siirden nefret etmişti. Basına felaket geldikten sonra ise dünyada siir sanatı diye bir sanat olduğunu hatırlamaz olmuş, hele kendisinin de bir zamanlar siir yazmış olduğunu tamamiyle unutmuştu.

Ayse kendisine sair olduğunu hatırlatınca eski yazılarını hafızasında bulmaya çalıştı: Askinla senin bunca gönül etmede nale...

Ugrunda akan göz yasimiz oldu selale.

Onmaz kara sevdamizi kan söndürecektir...

Bunlarda ne vardı? Hiç... İçinde aruzun ahenginden başka bir şey bulunmayan bu misraları Selim gülünç buldu.

O füsunkar ve güzel gözleri her kalbi desen

Öyle bir nazlı kizin askına düstüm ben ki...

Selim bunun arkasını hatırlamak istemedi. Nazlı kızlardan nefret ediyordu. Bütün kadınların ve kızların Ayşe gibi enerjik ve metin olmasını istiyordu. Bir anda talebelik zamanının hatıraları beyninden geçti, bu arada birkaç kizin hayali hafızasında parladı. Artık onlar kendisine yabancı ölümlerin isimleri gibi boş ve ruhsuz geliyordu. Aruzla yazılmış olan bu misralarda hiçbir güzellik yoktu. Birdenbire aruza karşı bir iğrenme duydu ve onu boya ile çirkinliğini saklayan bir kadına benzetti.

Şimdi hece vezniyle yazmış olduğu misraları hatırlamaya uğraşıyordu. Kafasına bir takım müphem beyitler gelir gibi oluyor ve hepsi birbirine benziyordu: Ask, ask, ask. Kendi kendine "Ne kadar da çok ask" diye mırıldandı. "Yalan olduğu bundan da belli"... Birdenbire dudaklarından hafifçe iki misra döküldü:

Ey bir esi bulunmaz fedakar,mert arkadaş!

Kiskandirdin bizi sen,bak ölümün ne sanlı!

Sanlı ölüm anılınca Pusat heyecanlandı ve bunun ne zaman,kimin için yazıldığını düşünmeye koyuldu.

Aklına iki misra daha geliyordu:

Arkadasimizin mert ve san dolu göğsünde

Şehitliğin nisani bir kızıl gül açıldı...

Selim pencereden ufka bakarak arkadasi Seref'i düsündü. Acaba bu beyitler eski ve unutulmaz bir manzumenin parçaları mıydı? Yoksa simdi Seref'i hatırlayarak irticalen mi sylemistı? Ne garip!.. Yine beyninde garip bir seyler oluyor, kendisini çok eski zamanlara götürüyordu. Son günlerde onda acayip bir hal peyda olmuştı: Bir hadise,bir söz onda acayip tedailer yaparak asırlarca evvelki bir zamani, bir sahsi dsndryor, kendisi o zaman varmış da,o hadiseyi veya sahsi hatırlıyormuş gibi oluyordu. Simdi yine içinde, kökü çok eskilerde olan bir sikinti vardı. Bu yle üç yıl önceki bir iztirabin eseri degildi. Birdenbire Ayse'ye baktı ve gayriihtiyari, biraz önce begenmediği misrai okudu:

Onmaz karasevdamizi kan sndrecektir.

7. BÖLÜM

Selim Pusat, odanın içinde kilometrelerce yürümeye alısmıstı. Yürümek ne güzel seydi. Piyade subayi olduğu için yürümeyi sevmiş, sonra bu,kendisinde itiyad haline gelmiştı. Hapiste iken hücrenin  metrelik mesafesinde saatlerce yrr, halsiz kalıncaya kadar gezinirdi. Simdi o hücreye göre bir talim meydanı kadar genis olan odada gidip gelirken süphesiz daha memnundu. Fakat artık sevinç ve kederden bir sey anlamıyordu. Alistigi hüzün esas tabiatı olmuştı.

Arasıra amli Koru'ya gidiyor, fakat kimsenin bulunmadığı akşam saatlerini yahut yağmurlu ve rüzgarlı havalari seçiyordu. Son zamanlarda sık sık bir yere gittiği de Ayse'nin dikkatinden kamamıstı.

Önceleri, bazen yaptığı gibi kırlara, tepelere gittini sanmıstı. Sonra bu ziyaretlerin ıssız kırlara degil, daha ıssız bir yere, Seref'in mezarına yapıldini keşfetti.

Selim'in yasayanlarla ilgisi kalmamıstı. Kendisi de yasıyor sayılmazdı. Inandığı mefhumlar arasında arkadaslık diye bir sey vardı ki, onu Seref'in mezarında buluyor ve oraya, yasayan bir insana gider gibi gidiyordu. Zaten Selim'e göre yaşamak sadece yaşamak, ölüm ise hatıralarda,gnllerde, tabiatıta ve ebedi karanlıkta yaşamaktı. Yahut da sadece hatıralarda, hatıralardan silindikten sonra, tabiatıta, tabiatıta parçalandıktan sonra ebedi karanlıkta yaşamaktı. O karanlıkta kaybolmak,unutulmak ne güzeldi!

Dünyanın bütün güzelliklerine veda etmekte büyük bir fedakarlık vardı ve her fedakarlık gibi bu da muhtesem bir seydi. Ayse ile Tosun olmasa Pusat simdiye kadar çoktan ebedi karanliga gömülür, giderdi.

Tek basina Çamli Koru'da dolasirken ölümü düşünür, hayatın manasizligi karsisinda onun derin manasini daha çok kavradı. İnsanlar su manasiz hayata siki sikiya yapismis olduklari için Selim'in onlarla anlasmasına imkan yoktu. Bundan dolayı Çamli Koru'ya kimsenin bulunmadigi zamanlarda gidiyordu. Iste surasi sevisenlerin dolastigi yerdı. Berideki düzlük küçük çocuklu annelerin kösesiydi. Asagida yaslilar ve hastalar gezinirdi.

* * *

Çok yagmurlu bir aksamdi. Arasira yagmur da çiseliyordu. Rüzgarin dallara çarparken çıkardigi ürpertici ses en hasmetli musikiden daha güzeldi. Selim Pusat tek basina dolasiyor, anlasilmaz bir atesle yanan bagrini serinletmeye çalisiyordu.

Böyle yapayalniz, tabiatla bas basa kalarak düşünmek, duymak, yalnızlık... Fakat Selim yalnız olmadigini seziyordu. Ona bir seslenen vardı. Ama nereden, nasıl? Bunlari anlamak için etrafına bakmaya lüzum görmüyordu. Hiçbir seye aldiris etmek aliskanligini kazanmisti. Gece iyice bastirirken rüzgarin en ahenkli çinladigi yerde, tahta bir kanepeye ilisti. Serin rüzgar, sefkatli bir ana gibi onu sariyor, alnindaki harareti aliyor, yüzünü oksayarak herkesin anlayamayacagi bir dille teselliler sunuyordu. Pusat bu avutmalarla oyalanirken uzaklardan mi, içinden mi geldigi belli olmayan seslenmeleri dinliyor, dinledikçe mest oluyordu:

Gögsünde vurup parçalanan kalbi, nihayet

Bir saçlari kan, gözleri keskin disi çeldi.

Artık bitecek ruhunu sarsan bu seamet.

Zira saçı kan sevgilisinin ismi eceldi...

Selim ölüme susamis bir gönüllü gibi bu sestten haz duyarken birdenbire Ayse'yi hatirlayarak dalgınlıgından uyandı ve kendisini bu kadar tatlı ve ilahi bir sesi duymaktan alıkoyan zevcesine karşı derin bir ıgıbirar hissetti. Fakat ıgıbirarını çabuk unuttu. Ses o kadar yakından geliyordu ki, basını çevirse sahibini göreceği muhakkakti. Böyle olmakla beraber garip bir duyguyla basını çevirmiyor, sesi dinliyordu. Bu ses esrarlı, ruha isleyici bir kadın sesiydi:

İçtin ecel zehrini sen kendi elinle

Hala bu gönül hangi uzak gölgeyi bekler?

Bak,haykırıyor 'bostur ümitler' diye dinle,

Zulmette keder besleyen gamlı köpekler.

Selim ürperiyor, korkuya benzer bir şey duyuyordu. Ömründe korku nedir bilmis olan Selim Pusat şimdi karanlıktaki meçhul, esrarlı kadından mi korkacakti? Asla! Yüregindeki duygu korku değil, zevkten ürperise benzeyen bir seydi. Kendisini ebedi karanlığa çağıran bu kadın sesini o, bir yerde daha duymustu. Fakat şimdi nerede duyduğunu hatırlamak için zihnini yoramıyordu. Çünkü kendisini sesin güzel ahengine kaptırmisti:

Bir dinle adem ülkesinin ruhunu: Yer yer

Davet ediyor bak seni binlerce kucaklar...

Bir sır gibi,sevda gibi sessiz gezinenler

Bir gün seni otlarda uzanmış bulacaklar...

Bir fısıltı halindeki sesle gasyoluyor ve titriyordu. Karanlıktaki kadın çok yakında,yani basındaydı. Selim kendi yüreginin atisiyla birlikte onun kalb çirpintilerini da duyuyordu. Niçin basını çevirip bakmıyordu?

Çünkü içinden gelen bir kuvvet öyle emrediyordu. Bu meçhul kadının sesi şimdi daha kuvvetli, daha ürpertici, daha esrarlı ve amirdi:

Kalbin benim olsun diyorum,çünkü mukadder...

Cismin sana yetmez mi?Çabuk kalbini sök ver!

Yoktur öte alemde de kurtulmaya bir yer!

Mutlak seveceksin beni,bundan kaçamazsin...

Selim birdenbire unutulmuş eski bir sevgiliyi hatırlar gibi oldu. Ses onun sesiydi. Enerjik bir zihin hamlesiyle eskiden az veya çok gönül yakınlığı duyduğu bütün sevgilileri aklından geçirdi. Bu ses onlardan hiçbirisinin degildi. Fakat tanidigina o kadar emindi ki,yanılmamasına imkan yoktu. Hatırlamak istedikleri bir adı düşünen, bulamayan, dilinin ucuna kadar geldiği halde söyleyemeyen insanların siktintisi ile elini alınina götürdü. Evet biliyordu, bu sesi çok iyi biliyordu. Fakat içindeki garip bir duygu bu bilis ve hatırlayisin zamanini çok eski, inanılmayacak kadar eski zamanlara götürüyordu. Alnındaki eli yagmurla islanirken ses yeniden hitaba basladı:

Ram ol bana,ruhun yeni bir aleme girsin...

Yazmis kaderin:Askima ömrünce esirsin!

Aklinla,suurunla,hayalinle bilirsin.

Mutlak seveceksin beni,bundan kaçamazsin...

Selim simdi anlasilmaz sekilde iltirap duyuyordu. Hiçbir maddi aciya benzemeyen bu iltirap bir insani delirtebilirdi. Kendisini oraya bağlayan esrarli sese ragmen sert bir hareketle ayaga kalkti. Çamli Kuru'dan çıkarak eve gidecekti. Birdenbire durdu. Tahta kanepenin öteki ucunda genç bir kadın oturuyor ve dikkatle kendisine bakıyordu.Yanında bir baskasının durmuş olması siddetle canini sikti.

Yürüyecekti. Fakat onun yakın bir dost gibi baktığını görünce bir anlık tereddüt geçirdi. Kadın hafifçe gülümsedi ve 'Rica ederim, gitmeyiniz' dedi.

Selim biraz önce duyduğu sözlerin bu kadın tarafından söylenmediğinden emindi. "Rica ederim, gitmeyiniz" diyen üzüntülü sesinde fevkaladelik, hiçbir esrar yoktu. Soguk bir sesle:

- Ne zamandan beri burada oturuyorsunuz?, diye sordu. Genç kadın kederli, hatta belki de biraz nemli gözlerini ona dikti:

- Hemen şimdi geldim, dedi. Ben oturur oturmaz siz kalktınız.

Pusat o zaman karanlığın müsaadesi nisbetinde ona baktı. Peri yüzlü çok genç bir kadın, hatta bir kızdı.

Aynı soguk sesle yeniden sordu:

- Kimsiniz? Niçin kalmami istiyorsunuz?

Samimi bir tebessümle gülümsedi:

- Beni tanımadınız mı Selim Beg?

Selim bir adım daha yaklaşıp onu dikkatle süzdü ve soguk bir kayıtsızlıkla:

- Sizi ilk defa görüyorum, diye cevap verdi.

- Unutmus olacaksınız.

Selim Pusat şimdi bölüğüne kumanda veren bir yüzbasi gibiydi. Dik bir sesle:

- Peki! Farzedelim ki unuttum. Benden istediğiniz nedir? diye sordu.

Kız ayaga kalktı. İleride bir yeri işaret ederek:

- Onunla karşılaşmak istemiyorum. Beni evime kadar götürür müsünüz? dedi. Pusat işaret edilen yere baktı. Bir lambanın isigi altında kiliksiz, çok çirkin yüzlü bir adamın kendilerine bakarak aksak adımlarla geçip gittigini gördü. Aralarında epey mesafe olmasına rağmen ondan öyle bir tiksinti duydu ki, öfkeyle ‘Kim bu mendebur herif?’ demekten kendini alamadı. Kız korkuyor gibiydi. Gayriihtiyari bir hareketle Selim’in koluna girdi ve ona sokuldu. Vücudunun titremesi korku ve heyecanının derecesini belli ediyor, fakat Pusat iğrenilmesi gereken bir adamdan bu kadar korkmayı mazur görmüyordu:

- Kolundan çikin ve yürüyün. Sizi evinize götüreceğim, dedi. Bu sözler hoyratça bir eda ile ve kumanda eder gibi söylenmişti. Fakat kız itaat etmedi. Bilakis Selim'in kolunu daha siki tuttu ve: 'Hayir'

diyerek ileriye bakti.

Selim otomatik bir hareketle basini onun baktigi yere çevirdi. Hayret! Biraz önceki manzarayı tekrar ve aynen görüyordu. Lambanın isigi altında kiliksiz ve çirkin yüzlü adam kendilerine bakarak aksak adımlarla geçiyordu. Lambanın aydınlattigi kısa mesafeyi şimdiye kadar onun çoktan geçip gitmiş olması icab ederdi. Tanimadigi kızla konuşması sırasında geçen zaman buna kafiydi. Böyle olduğu halde, bir filmi iki defa seyrederek gibi aynı şeyi kısa bir zamanda iki defa görmesi garipti. Selim, bu garabeti tamamlamak için, deminki sözünü tekrarlamaktan kendini alamadı:

- Kim bu mendebur herif?

- Dünyanın en fena adamı...Sık sık karsıma çıkıyor ve bana...

Kız, sözünü bitiremedi ve Selim'in kolunu tekrar kuvvetle kavradı. Pusat, onun sözlerinin manasını anlayamamıştı. Çünkü o dakikada zihni, kızın sözleriyle değil, sesiyle meşguldü. Bu ses, o ses değildi. Ondaki ürpertici ve esrarlı ahenk bunda yoktu. Bunu kesin olarak bilince dikkatle çehresini gözden geçirdi. Güzel, fakat hiçbir hususiyeti olmayan bir yüzdü. Böyle hususiyetsiz yüzü olan bir kızın sesinde de bir fevkaladelik olamazdı. Selim birdenbire ona karşı bir nefret duydu ve içinden gelen "onu kolundan silkip atmak" arzusuna güçlkle karşı koydu. Merhamet de duymuyordu. Eski zamanlardan kalma bir alışkanlıkla kendisinden yardım isteyen birisinin arzusunu yerine getirecekti. O kadar...

Yürüyorlardı .Selim, korkunun ve korkağın her türlüşünden iğrendiği için koluna bu yabancı kızın yapmış olmasından büyük bir azap duyuyor, ruhunun yalnızlıktan duyduğu tatlı ürpertiye bozan bu mahlugu bir an önce evine götürüp bırakmaktan başka bir şey düşünmüyordu. Demin, isiginin altında o kiliksiz ve çirkin adamı gördükleri adamı gördükleri lambaya varınca Selim Pusat etrafına bakınarak onu aradı. Yoktu. Bu kadar kısa zamanda onun aksak adımlarla gözden kaybolacak kadar uzaklaşmasına imkan olmamakla beraber buna da hayret etmedi. Sert bir sesle:

- Nereye gideceğiz? diye sordu.

Kız hala titriyordu. Eliyle nemli gözlerini silerek hafifçe gülümsedi:

- Evim size pek uzak sayılmaz. Yabancı da sayılmaz. Beni hatırlayacaksınız.

Cevap alamayınca devam etti:

- Ayşe Hanım'ın talebesiyim...

Selim, geçit resminde selam vermek için baş çevirenlere yakışır sert bir hareketle ona baktı.

Birkaç saniye dikkatle süzdü. Sonra yüzünde bir istihza çizgisi belirlediği halde sordu:

- Sakin o kahraman kızlardan biri olmayasınız?

- Hangi kahraman kızlar?

Bu soru o kadar garip bir safiyetle sorulmuş ve yabancı kız, Selim'e öyle bir hayretle bakmıştı ki, gülümsememek elinden gelmedi ve sesinde açığa vurulan bir alayla:

- İsimlerinde telif zaafı olan kızlar... diye cevap verdi ve o hala sakin bakışlarla kendisini süzerken lambanın ışığı altında bütün çizgileri iyice görülen yüzüne dikkatle bakarak:

- Hayır! Ayşe'nin tarifine göre onlardan biri olamazsınız. Çünkü siir kadar güzel değilsiniz, dedi.

Yürümekte devam ediyorlardı .Hala Selim'in kolundan çıkmamış olan kızın titremesi geçmiş, yerini hayret ve merak kaplamıştı. Hiçbir şey anlamamakla beraber bu sözlerden hoşlanmamıştı.

Selim Pusat birdenbire durdu. Öfkelenmişti. Son zamanlarda içine düştüğü ruhi bir hal ile böyle ani buhranları, öfkeleri, köpürmeleri oluyor, küçük bir kibritin büyük bir barut fişisini parlatması gibi en ehemmiyetsiz bir sebeple

kizdigi çok görölüyordu. Simdi yine bir an içindeki çagrisimlarla o buhranlı noktaya gelmişti. Sert bir sesle:

- Liseli bir kız, bu zamanda, burada, yapayalnız ne arıyor? diye sordu.

- Bana mi söylüyorsunuz Selim Beg? Ben liseli değilim ki... Öğretmenim...

Selim yine hüzünlü ciddiyetini takinmişti.

- Ayse'nin talebesi olduğunuzu söylemediniz mi?

- Eski talebesiyim. Ayse Hanım beni size tanıtmıştı. Birkaç defa da görüşmüştük.

Bu kızın Selim için Ayse'nin eski bir talebesi olmaktan başka manası kalmamıştı. Bir takım kız isimlerinin birbirine karıştığı hafızasını yorarak bunların arasında seçmek ve onu kolundaki kıza yakistirmek sıkıcı bir işti. Sıkıntıya gitmedi:

- Adınızı söyler misiniz? Dedi.

- Leyla... Leyla Mutlak...

Selim Pusat bir hayal kırıklığı, hayır, hayal kırıklığı değil, fenayı umarken iyiyi bulan insanın ruh hali içinde yeniden kız baktı. Bu hayal kırıklığı, yahut bu ummadığını buluş nereden geliyordu? Kızın adından mı?

Yine o garip kız isimlerinden biriyle karşılaşacağını sanmıştı? Yoksa... Sakin... Acaba?..

Biraz önceki kadın sesi neler söylüyordu? Selim birdenbire:

Mutlak seveceksin beni, bundan kaçamazsın

misraini hatırladı ve yanındaki kızın "Leyla Mutlak" diye adını söylerken sesinden yükselen ahengi meçhul sesin ahengiyle birleştirdi.

Selim'in iradesiyle durdular. Yüzü sertleşmiş hatta biraz da heyecanlı bir hal almıştı. "Leyla Mutlak"...

"Mutlak seveceksin"... "Mutlak"... "Mutlak".

Bu ses o sestti. Zaten başka türlü olmasına da imkan var mıydı? Kızın gözlerinin içine bakarak:

- Deminki siiri bir daha okur musunuz? dedi.

Leyla'da karsısındaki adamı garip bulan,fakat tabii karsılayan bir hal vardı:

- Hangi siiri?

- Mutlak seveceksin beni bundan kaçamazsın, diye biten siiri...

- Ben bu siiri bilmiyorum ki...Edebiyatçı değilim.

- Zarar yok. Misrai tekrarlayın!

Leyla duraksadı ve Selim'e bakti. Selim sabirsizlandı:

- Aklınıza hiçbir ihtimal getirmeden tekrarlayın: Mutlak seveceksin beni, bundan kaçamazsın.

- Bir daha!

Misra tekrarlandı. Kızın yüzüne bakmadan dikkatle dinleyen Selim 'Hayir' dedi ve 'Bu ses o ses değil'

diye düşündü.

O halde demin "Leyla Mutlak" derken sesi öteki sese nasıl benzemisti? O siiri okuyan kadın Leyla değilse kimdi? Selim Pusat'in beyni bir anda karıştı. Ruhunu sarsacak bir ihtilal başlamak üzereydi.

Her zaman yaptığı gibi iradesini takindi ve aldirmamak itiyadini kullanarak sarsintiyi atlattı. Suurundaki son menfi intibalari da silmek için Leyla'ya sordu:

- Ne okutuyorsunuz?

- Tarih.

- Ne tarihi?

- Umumi tarih.

Selim Pusat her zamanki müstehzi halini almisti:

- Yani çocuklara masal anlatiyorsunuz.

Ihtisasina saygisizlik gösterilince Leyla degisti:

- Tarihi masal mi sayiyorsunuz?

- Tamamile!

- Nasil olur Selim Beg? Ben sizin meydan savaslari hakkindaki bir yazinizi okumustum.

- Bana seref vermissiniz. İnsanlar gözleriyle gördükleri basit vakalari bile birbirinden ayri sekilde anlatirken, vesika denilen kirintilarin yardimiyla binlerce yillik hadiseleri tesbit etmek iddiasi size ciddi geliyor mu? Vesikalari birakanlari aklindan, görüs kabiliyetinden ve bilhassa vicdani ile namusundan emin misiniz?

- Fakat metod? Tarih metodu?

- Metod dediginiz uydurmanin riyazi bir katiyeti var mi? İnsanlar hem dogruyu bulmak hem de aldanmak için yaratilmistir. Hadiselerin kirk veçhesi bulundukça ve insanlar kirkina birden nüfuz imkanindan mahrum kaldikça gelip geçen seyleri kendine dar çerçevelerinden görmekte devam edeceklerdir. Körlerle filin hikayesini biliyorsunuz degil mi?

- O halde sizin meydan savaslariniz da birer dedikodudan, birer masaldan mi ibaret?

- Onun hakikati öyle bir meydan savasının gerçekte veya tasavvurda yapılmış olmasından ibarettir.

Yoksa o savaşın günü de, askerlerin sayısı da,harbin yapıldığı yer de, hatta bazen ordulara kumanda edenler de yüz kesinlikle belli değildir. Tarihin yarı buçuk hakikate yaklaşılan kısmi askeri tarih olduğu halde meydan savaşlarının bile meçhuliyet perdesi arkasından görüldüğü muhakkaktır. Gerçi bir meydan savaşını anlatan eserler yazılır, krokiler çizilir, harita üzerinde o muharebenin hareketleri gösterilse de bunun değeri nazari olarak o meydan savaşının orada anlatıldığı şekilde cereyan etmiş olmasına göredir. O

savaş o şekilde olmayıp da başka bir şekilde olsa yine kurmayın ondan alacağı bir ders vardır. Malazgird Savaşı 26 Ağustos 1071 yerine 26 Mart 1761 de geçseydi kurmay için daha serin bir havada ve bazı ateşli silahlarla yapılmış olması gibi bir değişiklik göstermesinden başka ne fark olabilir? Kurmaylar için kitap ve harita üzerinde, vaktiyle yapılmış muharebeleri incelemekle tamamen hayali muharebeleri incelemek arasında bir fark yoktur. Maksat onun beynini muhtemel durumlara göre işleri bir hale getirmeye alistirmektir. Askeri tarih bu bakımdan ehemmiyetlidir. Çünkü tek ve büyük sanatın, yani askerliğin hazırlayıcı ve yetistirici unsurlarından birisidir. Kalanının masaldan farkı yoktur. Siz, tarih öğretmeni! Mesela Yıldırım Bayezid'in Harbde esir edilip esaret öldüğüne veya intihar ettiğine emin misiniz?

- Elbette eminim. Bütün kaynaklar ağız birliği ile yazdıktan sonra.

Selim'in yüzü istihfaf ve istihkarla değişti:

- Kaynaklar... O kaynaklar ağız birliğiyle benim de vatan haini olduğumu yazmışlardı. Buna da inanıyor musunuz?

Çilginca bir öfkeyle söylenen son cümle Leyla'yi ürkütmüştü:

- O başka... Size iftira attılar...

Selim sustu. Yeniden bir tedai silsilesiyle deminden beri beyninin içinde kurcalanan noktayı buldu:

- Sizi, birisiyle karsilasmak istemediginiz için evinize götürdüğümü biliyorum. Fakat tek basiniza böyle ıslak ve karanlık bir gecede Çamli Koru'da dolasmanızın sebebini bilmiyorum.

- Muhakkak bir sebep mi lazım?

- Süphesiz

- Bu, sizi buraya getiren sebep gibi bir sey olamaz mi?

Selim'in yüzünde yeniden bir istihfaf belirdi:

- Beni buraya getiren sebebi biliyor musunuz?

- Tahmin ediyorum.

* * *

Leyla'nin kapisina gelinceye kadar bir kelime konusmadılar...

8. BÖLÜM

Selim o gece çalışma odasında muttarid adımlarla gezinmeye baslarken Leyla'yi da, siiri de tamamilen unuttu. Daha dogrusu iradi bir didinme ile Leyla'nin ve siirin beynindeki izlerini suurunun arkasındaki en karanlık yere, daha önce gelisigüzel yigilmis baska izlerin yanına atti.

Biraz önce Tosun'u yatirmis olan Ayse masa basında vazife tashih ediyordu. Kagitlari dikkatle gözden geçirip bazı kelime veya satirlarin altini renkli kalemle çiziyor, okunması biten kagitların bütününe bir defa daha baktikten sonra talebenin notunu koyuyordu. Besinci kagit mi, onuncu kagit mi ne, fazla dikkatini çekti ve bir kizin büyükçe çocukça bir yanlisi ile gülümsedi:

- Selim, bak. Bir talebe ne yazmış!

Selim bir sey söylemeden gezinmesine devam ediyordu. Adeti böyleydi. "Ne yazmış?" yahut "Evet, dinliyorum." demezdi. Ayse gülümsemeye devam ederek anlatti:

- Orkun yazitlari hakkında bir soru vermistim. Kizlardan biri ne yazmis, biliyor musun? Orkun yazitlari on altinci asirda Gök Türk'lerin Cumhurbaskani Kül Tegin adina dikilmistir diye yazmis...

- Güzel yazmis! Herhalde disisleri bakaninin kizi olacak...

- Neden?

- Bu kadar siyasi olabilmek ancak onun harcidir.

Ayse hala gülümsüyordu:

- Sekizinci asir yerine on altinci asir diye yazmasa pek büyük bir yanlis degildi ama...

- Yine de büyük sayilmaz. Nihayet bir kiz çocugudur ve ona göre mazideki sekiz asirlik fark istikbaldeki bir gün kadar mühim degildir. Bir prensle bir cumhurbaskanini karistirmek da mazurdur. Onun için ehemmiyetli olan hayalindeki prenstir.

- Yani yarinki hayat arkadası. Evlenecegi adam...

Pusat hiç ara vermeden geziniyor ve Ayse'nin yüzüne bakmadan konusuyordu. Ayse bu konusma tatsizlasmasin diye sözü biraz çevirmeyi dogru buldu:

- Daha tuhafı var. Felsefe öğretmeni anlatiyordu. Geçen devrelerin birinde, Kant idealist midir, realist midir sorusunu bir kiz "Kant ne realisttir, ne de idealisttir, Kant Alman'dir." diye cevap vermis.

Pusat istihza ile Ayse'ye bakti:

- Öğretmen de buna gülmüs, degil mi?

- Elbette.

- Ben öğretmeni daha gülünç bulurum.

- Niçin?

- Çünkü idealist veya realist olmak Kant'a baskalarının yakistirdigi sifatlardir. Bu bakimdan süphelidir.

Alman olmak ise tabiatin ona verdigi kesin ve su götürmez sifattir. Bu bakimdan kiz haklidir.

Ayse, susmak icab ettigini anlayarak sustu. Selim masasinin önünde durmustu:

- On altinci asirdaki Türk cumhuriyetini yaratan kizin adini söyler misin?

- Inci Devrim.

- Tebrik ederim.

- Kimi?

- Ikinizi de...

Ayse endiseli gözlerle bakti:

- Ikimizi de mi?Anlamadim!

- Onun soyadina sadakat göstererek verdigi cevap için... Seni de...

- Beni de?..

- Bu hata kahraman kizlardan sadik olmadigi için...

Ayse mahiyeti belirsiz bir ferahlama ile gülümsedi:

- Okudugum kagitlar onuncu sinifin kagitlari...

Selim yine istihzaya basladi:

- Yaaa... Onuncu sinif Orkun yazitlarini okursa son sinif kim bilir neler okur... Degil mi?

Ayşe bu bitip tükenmez alaylardan usanç getirmisti. Fakat bir şey belli etmeden, en büyük sabırla cevap verdi:

- Son sınıf Tanzimat'tan sonraki edebiyat tarihini okur ve günümüzdeki nevilerle meşgul olur.

Selim geziniyor:

- Edebiyat tarihi...Tanzimat'tan sonraki edebiyat tarihi... Bunların yerine hakiki tarihi, ciddi tarihi okutsanız olmaz mı?

- Ciddi tarih mi? Yani?..

- Yani askeri tarih... Meydan savaşları...

- Kız çocuklarına bunun faydası ne?

- Kahraman anası olmak!.. Hiç olmazsa kahraman anası olmayı istemek... Sana soruyorum. Kül Tegin'in adına dikilen taş parçası mı önemlidir, yoksa onun savaşları mı? O taşların üstündeki yazının lehçesi mi önemlidir yoksa Kül Tegin'in kendisi mi? Oğlunu kahraman olarak yetistirdiğini yazıtlardan öğrendiğimiz o Umay gibi kadın, yani Kül Tegin'in anası hiç şüphesiz edebiyat tarihi okumamıstı. Ama mazideki savaşları herhalde biliyordu. Yarınki şu muhterem profesörün, yahut muhterem bakanın, yahut muhterem cumhurbaşkanının ve hatta belki de muhterem baskumandanın bu şartlar altında mevkiine layık bir adam olacağından emin misin?

Ayşe konuşmayı açtığına pişmandı. Zaten hep böyle olurdu. Selim'i daldığı mezar sessizliğinden, yürek parçalayıcı hüznünden ayırmak ve siyirmek için bir konuşma açar, fakat sonunda onun garip fikirleriyle muhayyalesi tirmalanarak ve bazen kalbi kırılarak pişmanlık duyar, üstelik Selim de biraz öncekinden daha ağır, daha ciddi, daha vahim bir ruh buhranına gömülerek sonsuz sessizliğine, sonsuz gezinmesine devam ederdi. Yine öyle oldu ve Selim'in ne demek istediğini anlamayarak sormak mecburiyetinde kaldı:

- Hangi muhterem profesör veya bakan? Hangi şartlar?

- Muhterem Inci Hanim'in yarinki çocuğu... Ve su muhtesem ders programi ile yetisen annesinin ona vereceği terbiye...

Ayse kocasiyla münakasa etmeyi yalnız bir tek sebepten dolayı arzu ederdi. Bu suretle onun ölüm sessizliğine aralık verilir ve Selim sert tesbihler, kirici istihzalarla bir fikri savunurken geçici bir zaman için hayata bağlanmış olurdu. Fakat onu incitmemek sardı. Gerçi incindiğini belli edecek bir tepki göstermezdi ama Ayse onu anlardı. O zaman Selim daha sessizlesir, gezinmeleri daha uzar, ufka dalislari daha çok sürerdi.

- Inci çok iyi kizdir, dedi. Yalnız derslerini çabuk kavrayamaz.

- Zaten sana göre dünyada kusurlu insan yoktur ki...

- Öyle değil mi ya? Hukuk ilminin bas kaidesi: Beraat_ i zimmet asildir.

Selim yüzü aci bir istihza ile degisti:

- Hukuk da mi ilim? Ne de çok ilim varmiş... Bu hukukun askerlige yardımcı bir tarafı olmadığı halde acaba ne diye ilim sirasina koymuslar?

Ayse gülüyordu:

- Selim, asirilik ediyorsun. Dünyanın bütün üniversitelerinde ilim diye okutulan ve Romalılar zamanından beri mevcut olan hukuku inkar etmek haksizlik olur.

- Eksik söyledin. Romalılar'dan daha önce, belki yamyamlık çağında da hukuk vardı ve süphesiz o hukuk, kendi çağında ve çerçevesinde simdikinden daha faydalı ve adil bir müessese idi. Çünkü vicdana ve adalete değil, sihirli ve semavi kuvvetlere dayanıyordu. Fakat o zamandan bugüne kadar geçen tekamül devresinde hukuk yine bir sihir isi, hatta sihirbazlık isi olarak kalmıştır. Hukuk ve ilim... Gülünç yakistirma... Ittifakla idam kararı... Yargıtay bozdu... Bu sefer ittifakla beraat... Aynı suç, aynı sanık, aynı yargıçlar, aynı kanun kitabı ve önce idam sonra beraat... Bu ne güzel ilim böyle? Sen herhangi bir yilin herhangi bir ayında, yüz derecelik isida kaynayan bir suyun, birkaç ay sonra aynı hararete donduğunu isittin mi?

Ayse'nin gülümseyisi yavas yavas kayboluyordu:

- Askerlik de öyle degil mi? Mesela...

Söz, Ayse'nin dudaklarında kaldı ve sert bir "Hayir"la kesildi:

- Hayir!.. Askerlikte tek degismez kanun vardır: Üstün olan kazanır. Üstünlük maddi ve manevi kuvvetlerin muhassalasidir. Çaldıran Savası'nda Safevi ordusunun basında Sah Ismail olmayıp da Aksak Temir bulunsaydı belki Safevi ordusu kazanırdı. Çünkü Temir'in zekası ve kumandanlık vasfı, Safevi ordusunun kefesine eklenince ağır basacaktı. Halbuki hukuk, mahkemede verilecek kararların muhtelif hakimlere göre degisebileceğini kabul etmiyor. Karar adaletin sesidir diyor... Hem, senin benden böyle bir konferans dinlemeye ihtiyacın yok... Gördün... Adaleti, hukuku, her şeyi birlikte gördük... Eger unutmadınsa...

Konusma bu sekile dökülünce Ayse onun nereden başladığını unuttu ve söyleyecek bir söz bulamadı.

Selim devam etti:

- İnci Hanim' a gelince: Müsaade et de onun iyi bir kız olduğu hakkındaki hüküm biraz sonraya kalsın.

- Ben onu eskiden de tanırdım. Hocası olarak, hakkında bir hüküm vermeme erken mi sayıyorsun?

- Çok erken. Bir insan hakkındaki hüküm ancak onun tabutu geçtikten sonra verilebilir.

Ayse itiraz etti:

- Yoo... Bu biraz fazla ihtiyatkarlık olur. Tarihe geçen şahsiyetler için belki fikrin doğrudur. Fakat herkes için? Asla...

Selim yine istihza ile gülümsedi:

- Tarihe geçen şahsiyetler için ölümden sonra bile kesin bir karar verilemez. Çünkü zaman onların değerini degistirebilir. Sizin bir sairiniz vardı, neydi

onun adi? Hani sen anlatmistin. Vaktiyle edebi çevrelerde küçümsenmiş de sonra yirminci asırda birinci sınıf bir şair olduğu keşfolunmuş, söylesene adini...

- Yunus Emre!

- Evet, Yunus Emre. Kaçinci asrın adamıydı o?

- On dördüncü asır başlarında ölmüştür.

- Demek ki zavallı şair hakkında doğru bir hüküm vermek için altı asır beklemek lazım gelmiş.

Acaba on asır sonra anlaşılacak insanlar yok mu? Acaba ebediyen yanlış anlaşılacak yanlış hüküm giymeye mahkum bedbahtlar yok mu? Aksine, ilahlaştırılan alçakların bulunabileceğini kabul etmez misin?

Ayşe kocasının cosmaya başlamasından korkuyordu. Sükunetle coskunluk arasındaki mutedil noktayı bir türlü öğrenemeyen Selim'i yatırtmak için:

- İfrat tarafı çıkarılırsa fikirlerin hakikati ifade ediyor. Sen de kabul et ki, tarihte tamamiyle yanlış anlaşılacak insan pek yoktur, dedi.

Fakat artık onu yatırtmanın imkanı kalmamıştı. Görünüsünde fazla bir heyecan yoktu . Çünkü heyecanını, kederini ve sevincini hareketlerle ve sesinin tonu ile belli etmezdi. Onu yalnız Ayşe anlardı. Ne zaman bir kederle ölecek hale gelmiştir, ne zaman heyecanla yüreği duracak gibidir ve ne zaman korkunç bir melankoliye gömülmüştür, bunları yalnızca Ayşe bilirdi. İşte yine cosuyordu. Hırsla ve kinle. Öfke ve hinçle kabarıp tasan bir ırmığa benziyor, bu duyguların tek görünüşü de gülümseyişinde belli oluyordu. Bu onun tabii gülümseyişi değildi:

- Demek tarihte tamamiyle yanlış anlaşılacak insan yok, öyle mi? Senin tarih dediğin hoparlör yalnız imparatorluklarla meşhur insanların değil, hakikatlerin de mezarıdır. Ne yapalım ki, muhterem tarih bizatihi mevcut değildir ve biz onu yine tarihin çocuğu olan bir insanın ağzından dinlemeye mecburuz. Tarih, insanları; insanlar da tarihi yarattığına göre ebediyete kadar devam edecek bir fasid dairesinin içinde kapalıyız demektir

ve tarihin bedbahtligi da kendisinin,menfaat gördükleri zaman en ilahi hakikati bile red, inkar, tahrif, veya ihfa edebilen insanlar tarafından hikaye edilmesindedir. Uzaga gitmeden, çatirtlari hala isitilen bir haileyi misal vererek fikrimi ispat edecegim: Ikinci Abdülhamit çok kötü bir adamdir ve onun sadrazami Said Pasa da istibdada alet olmus kötü bir vezirdir, degil mi? Tarih böyle yaziyor.

- Evet!

- Evet degil, hayir! Tarihin suuru ve vicdani olsaydi böyle demeyecekti. Çünkü tarih Sultan Hamid'le sadrazamini bize onların düşmanlari olan hürriyetperverlerin agzi ve gözüyle anlatiyor ve esref-i mahlukat sayilan, fakat hakikatte bir sürüden baska bir sey olmayan insanlar da bu sahane safsatayi kabul ediyor. Acaba Sultan Hamid'in gözüyle tarih yazilsaydi hürriyetçiler için verilen hüküm ne olacakti? Bu hükmün dogrulugu ne malum diyeceksi. Suradan malum ki, Sultan Hamid'in siyasi idamlar yapmadan otuz yil ayakta tuttugu imparatorlugu hürriyetçi takım siyasi idamlar, korkunç istibdadlar arasinda ve on yilda tasfiye ettiler. Simdi su kiyaslamaya göre daha baska neticelerde kendiliginden çikmaz mi? Hürriyet kahramanlari ortaya fırlamasaydi da Abdülhamid yerinde kalsaydi Balkan Harbi çikmayacakti. Çiksa bile Abdülhamid'in siyasi dehasi Balkanlilar'in arasina tefrika sokacak ve belki birini kendine çekecekti.

Çekmese bile memlekette hürriyet, yani partizanlik,yani hastalik olmadigi için Türk ordusu normal kuvvetleriyle ve tabii bir netice olarak Balkanlilar'i birkaç ayda yenecek ve Abdülhamid onlardan hiçbir toprak almamak suretiyle Avrupa'nin gözünü boyayarak Balkan muvazenesi bozulmadigi için de, bu muvazenenin bozulmasindan dogan Birinci Cihan Harbi çikmayacakti. Hem Türkiye hem de Avrupalilar için bu kadar felaketli neticeler doguran,adeta ahlaksizligin ve komünizmin temellerini atan Cihan Harbine mani olmak az sey midir? Mantiki bir neticeler silsilesine dayanmak için bunlari kabul etmesek bile Osmanli Imparatorlugu'nu onun otuz yil yasatilmasiyla berikilerin çökertilmesi, ikincilerin birinci hakkında verdigi hükmün sahteligini, gülünçlügünü ortaya koymaya yetmez mi? Onlar ne feci mahluklardir ki hürriyet ve adalet çigirtkanligi ile sürüleri peslerine taktiklari halde is basina geldikten sonra istibdadin koyusunu ve zulmün en hasini yaptilar. Iste bu feci mahluklarin

görsüyle yazılan, yani daha baslangıçta yanlış bir hükümle ise koyulan tarih, Abdülhamid'i ve onun veziri Said Pasa'yi hicvederse ben ona nasıl inanırım?

Manzarayı iyi kavra. Biri kuruntulu, şüpheli, fakat aynı zamanda hamiyetli, vicdanlı ve siyasi dehaya malik bir kiral, bir imparator, İkinci Abdülhamid. Zaafından kendisinin sorumlu olmadığı koca bir ülkeyi idare ediyor. Otuz milyonluk bir mahser ki, içinde dinler, milliyetler ve ihtiraslar çarpışmakta ve dış alemin azgın bakışları karşısındaki hakim unsurun sayısı üçte biri nisbetini bile doldurmamaktadır. İkincisi, fikirlerinde en ufak bir hafiflik olmayan ciddi, sağlam muhakemeli, memleketin çilesi ve kahri içinde yetişmiş, uzagı gören bir vezir, Said Pasa. Hayır, mesrutiyet girerse hakim unsurun Mecliste azlıkta kalacağından korkuyor.

Öteki disipline ve hiyerarşiye alışkın bir topluluğun bir basibozuk sarhosluğu arasında muvazeneyi kaybedeceğinden ürüyor. Netice? Netice meydana: Küfürlerle ve iftiralarla yerin dibine geçirilen iki kişinin haklı olduğunu zaman ispat etti. Ya hürriyet kahramanları? Onlar meydana yok...

Burada Selim Pusat'ın yüzü değişti. Küçümsemekle iğrenme arasında bir ismizazla devam etti:

- Çünkü onlar zaten yoktu. Onlar hiçbir zaman yoktu. Çünkü yanlış ve yalan davalar daima parlak gözükür . Fuhsun felsefesini yapmak, namusun müdafaasını yapmaktan daha kolay olduğu gibi...

Ayşe bunalmıyordu. Bu çekimden nereden başlayıp nerede biteceğini de kestiremez olmuştuk. Fakat kocası, başladıkları noktaya gelmekte gecikmedi:

- Artık bu kadar misallerden sonra İnci Hanım hakkındaki hüküm sonraya kalsin dersem kabul etmez misin? İnsanlar okunmamış birer kitaptır. En basitleri hakkındaki hükmü bile tamaminin okumasına bırakmalı. Biraz derince olanların ise, iyice okunduktan sonra üzerinde az veya çok düşünmek lazım.

Sustular. Ayşe kâğıtlara bakıyor, fakat tashih etmiyordu. İçinden "Yarabbi! Bu adam niçin böyle ? Artık hiç değişmeyecek mi? Ne yapmalı da onu biraz

degistirmeli?” diye düşünüyor ve Selim gezinmesinde devam ediyordu. Kitapliktan Mohaç seferine ait bir cilt çekerek açtı. Bir iki yerine bakti ve meseleyi kapanmış sanarak yeniden vazife tashihine baslamak üzere bulunan Ayse’ye döndü.

- Kanuni Sultan Süleyman hakkındaki fikrin nedir? Edebiyatçı olmak dolayısıyla belki bunun üzerinde durmadın. Duranların düşüncesi nedir? Niçin bütün yaptıkları hakkında aynı bilgiye sahip olan insanlar onun üzerinde zıt fikirler yürütüyor? Oglunu öldürttüğü için zayıf midir? Kanun ve nizam adamı olduğu için büyük müdür? Ülkeler aldığı için kahraman midir? O serseri ve dalkavuk devsirmeyi yükselttiği için alçalmış midir? Görüyorsun ki, tarihin isildakları altındaki bir adam için bile,ölümünden beri aşağı yukarı üç buçuk asır geçtiği halde degismez hüküm verilemiyor. Çünkü herkes her hadiseyi yalnız kendi görüş noktasından seyrediyor. Acaba kahraman şehzadesini öldürmekle haklı değil miydi? Hürrem Sultan’ a esir olması tabii sayılmaz mıydi? Devsirme İbrahim’i önce yükseltip sonra idam ettirmesinde yüksek bir devlet politikası yok muydu? Bunlar o kadar düşünülüyor...

Selim son cümlelerini söylerken Ayse dikkatle onun yüzüne bakıyordu. Selim’in sesi bir tuhaflasmısti.

“Haklı değil miydi,tabii sayılamaz mıydi, yüksek bir devlet politikası yok muydu?” derken ciddi mi söylediği, yoksa alay mı ettiği belli değildi. Kanuni muhtesem bir kiral, bir imparator olduğu için Selim’in onunla eğlenmeyeceği muhakkakti. Öyleyse ne oluyordu? Bu, şimdiye kadar Ayse’nin onda görmediği bir haldı. Vazife tahsisi isini bir tarafa bırakmısti:

Selim, dedi. Hadiselerin en deruni saikleri hiçbir zaman anlaşılamayacaktır. Bunları anlamak için insan ruhunun o pek çaprasık mekanizmasını iyice bilmek lazım. Bu da kabil olmadığina göre her hadisede bizce meçhul taraflar bir ukde olarak kalacaktır. İnsanlar ve hadiseler hakkındaki hükümlerimiz bütün bu meçhullerin haline bırakırsak hiçbir hadise anlaşılmayacak demektir. Mutlak olarak sunu iddia...

Ayse’nin sözü yarıda kaldı. Selim “mutlak” kelimesini isitince arkasını duymadı ve ona bakarak adeta azarlar gibi:

- Mutlak mi? Diye sordu.

Ayşe bir şey anlamamıstı:

- Evet. Mutlak?, diye cevap verdi.

Selim bir anda Leyla'yi da, karanlıktaki meçhul kadın sesini de hatırladı ve unutmuş olduğu halde birdenbire gönlüne yeniden doğan misrai içinden tekrarladı:

Mutlak seveceksin beni,bundan kaçamazsın!..

9. BÖLÜM

Ertesi akşam, hava yağmurlu ve rüzgarlı olmadığı halde, Selim Pusat içinden gelen bir dürtüyle yine Çamlı Koru'ya gitti. Gönlünde dayanılmaz bir ibtila duyuyordu. Karanlıktaki meçhul kadın sesini isitmezse, muayyen zamanda morfin bulamayan hastaların tutulacağı buhran gibi ruhi bir sarsıntıya uğrayacağını biliyordu. Neticeye bakan ve teferruata kaçmayan asker kafasıyla karanlıktaki seste bir gayritabiilik bulmuyor, fakat bundan kimseye bahsolunmayacağını gayet iyi anlıyordu. O ses, o esrarlı ses Selim'i bir defa daha kendinden geçirmisti. Selim'e azap veren şey, o kendinden geçisin zamanını hatırlayamamakti.

Zihnini bununla yorarken sakaklarından aşağıya doğru anlatılmaz bir şeyin indigini ve beyninin içinde ince ve örseleyici bir seyyalenin dolastığını seziyordu. Bu dolasma sırasında zaman zaman kafasının içinde bir yer aydınlanır gibi oluyor, meçhul sesi tanınmasına ramak kalıyor,sonra yine karanlık basarak Selim Pusat'ın içinde derin bir acı bırakıyordu.

Çevresini görmeyerek yürürken birdenbire kendisini dün akşamki tahta kanepenin önünde buldu ve istigrak halinde oturarak havanın biraz daha karamasını,meçhul kadının sesinin esrarlı ve emreden sesiyle konuşmaya başlamasını bekledi. Fakat daha bir dakika geçmeden yanında isittiği tikirti ile basını çevirince sırasının öteki ucunda Leyla'nın oturduğunu gördü ve hayal kırıklığı ile arzu arasında bir tereddüd geçirdikten sonra memnuniyetsizliğini yendi. Leyla gülümsüyordu:

- Bu aksam da geleceginizi biliyordum Selim Beg, dedi ve bunu söylemesiyle istihza tufanina bogulmasi bir oldu:

- Maziyi bilmek olan tarih, demek sizde gelecegi de bilmek kabiliyetini gelistirmis.

- Alay etmeyin. Geleceginizi tabii bir netice olarak biliyordum. Saatin sekizden sonra dokuz olacagini daha önceden nasil biliyorsam,bunu da böyle biliyordum.

- Bazen münasebetsiz bir el saati geriye alabilir. O zaman sekizden sonra dokuz degil, yedi gelir.

Bu aksam Leyla'da baska türlü bir hal vardi. O da alaya basladi:

- Fakat siz, hiçbir münasebetsiz elin uzanamayacagi bir saatsiniz.

Selim sert sert bakti:

- Böyle giderse o el siz olabilirsiniz...

Leyla Mutlak kizmadi, alınmadi. Gülümsüyordu. Suh denecek bir nese içinde Selim'e bir seyler anlatiyor, hatta eski dostlara yarasan samimi bir tavir takiniyordu. Öteki, söylenenlerin manasini kavramaktan uzakti. Yalniz Leyla'nin sesini dinliyor,diledigi kelimelerin bazi hecelerindeki seslere takilarak bunlari dün geceki sesle mukayese ediyordu. Ne kadar zaman geçti, farkinda degildi.

Leyla'nin sustugunu görünce:

- Her zaman bu sesle mi konusursunuz?, diye sordu. Genç kiz dün geceyi hatirladi:

- Dün de bana böyle garip sualler sormus ve bir siir okutmustunuz. Beni birisine mi benzetiyorsunuz?

- Kendinizden baska kimseye benzemediginiz muhakkak. Yalniz...

Pusat birdenbire sustu. Leyla biraz daha yakina geldi ve ayni suh eda ile:

- Galiba sizi buraya getiren meseleye yaklastik,dedi.

Selim'i gölge gibi takip eden istihza kaybolmus, yerine gölgeden daha yakin bir sey, bizzat kendisi diyebilecegimiz bir hal, hüznün gelmist. Kararan göge baktiktan sonra:

- Bu gece o aksak mendeburun karsiniza çikacagindan korkmuyor musunuz?, diye sordu.

Leyla gülüyordu:

- Yanimda siz varsiniz.

- Bana o kadar güvenmeyin.

- Neden?

- İnsanlar güvenilmeye layik degildir.

Leyla suh bir eda ile güldü ve hüznünlü gözlerle ona bakan Selim, yanindaki genç kizin cidden güzel, hele gülerken çok daha güzel oldugunu fark etti.

- İnsanların çoğu belki güvenilmeye layik degildir. Fakat siz...Selim Pusat... Size güvenilir.

Çünkü siz, baska hiçbir sey olmasanız bile kirallik taraftarisiniz!..

Selim hayatında pek seyrek sasirirdi. Herkesin hayretten donduğu nice zamanlarda onun buz gibi kayıtsızlıkla hayretleri üzerine çektiği çok görülmüştü. Fakat şimdi bu genç kizin sözleri onu birdenbire saskina çevirmisti. Bununla beraber o bir kurmaydı. Sasirması uzun süremezdi. Bir darbe yiyen usta bir mubariz gibi derhal mukabil darbeyi savurdu:

- Hanimefendi (kızdığı zaman böyle hitap ederdi)! Ben sizin hakiki mesleginizi öğretmenlik sanıyordum. Stratejik basariniza diyecek yok. Fakat tabiyede acemisiniz!..

Leyla'nın güler yüzü birdenbire kederle degisti. Sesinde içli bir elem titredigi halde Pusat'a bakti:

- Yaniliyorsunuz Selim Beg, dedi ve yere bakarak ilave etti:

- Beni çok kirdiniz.

Selim kendisini kiranlara karsi tepki göstermedigi gibi kirdiklerine da aldiris etmezdi. Fakat simdi bu genç kizin kederinde bir güzellik, bir sahanelik vardi. Erkeklerin, bilhassa romantik erkeklerin tahayyüllerindeki prenseslere benziyordu. Af dilememek prensibi olmasaydi onun gönlünü almaya çalisir, hatta tarziye de verirdi. Fakat tarziye vermek, yani geri dönmek... Bu, onun yapabilecegi sey degildi. Tekrar dikkatle ona bakti ve “iki sahsiyetli kiz” diye düsündü. Sesi nasil zaman zaman iki ayri insanin sesi oluyorsa, yüzünün manasi da iki ayri insani gösteriyordu. Dün geceki hususiyetsiz kizla bu simdiki mana dolu kizin ayni insan olmasi inanilir sey degildi.

Selim Pusat da bütün insanlar gibi kendisini biraz yanlis ve eksik taniyordu. O, yalnız kuvvete saygi gösterdigini sandigi halde güzellige karsi da ayni hürmeti beslediginin hiç farkinda degildi. Askerlikte kuvvet birbirini tamamlayan iki sey oldugu için Selim kuvvete deger veriyor ve güzelligi de askeri kabiliyetin, meydan savaslarinin görünüsünde ve yapilisinda buluyordu. Kadın güzelligi bunlarla ilgili olmadigi için ondan ancak bir erkek olarak zevk aldiginin zannediyordu. Fakat yaniliyordu. Hem de çok yaniliyordu. Selim,kadın güzelliginden zevk alıyor degil, bu güzellige saygi duyuyordu. Ancak onun ruhunu dolduran askerlik baska her sey o kadar ezip kirmisti ki, kadın güzelligine karsi olan duygulari da kalbinin derinliklerine sinmis ve artik kendisi de bu hissinin varligindan habersiz yasamaya alismisti. Bu yüzden simdi yani basinda duran kederli kizin sahane güzelligi karsisinda duydugu saygiyi merhamet saniyor ve onu kirmis oldugu için gönlünü almak lüzumunu duyuyordu. Bu istekle:

- Yürüyün! Sizi evinize götüreceğim, dedi.

Leyla'nin bakislari hala yere sapliydi. Yavas yavas gözlerini kaldırarak Selim Pusat'a bakti. Kendisini sasilacak kadar asil gösteren garip,essiz bir hüznle:

- Size sikinti vermezse çok memnun olurum, diye cevap verdi.

Konusmadan yürümeye başladılar. Selim bir eksiklik hissediyordu. Birkaç adım sonra bunun ne olduğunu keşfetti ve kendisine kızdı. Dün gece olduğu gibi kızın yine koluna girmesini beklemisti. Bu hayali, yahut daha doğrusu bu ümidi attıktan sonra Leyla'nın yüzündeki güzelliği seyretmeye daldı. Bunu, Leyla'ya hiç bakmadan yapıyordu. Bakmadan görmesini iyi bilirdi.

İçinde Leyla'ya karşı anlaşılmaz bir yakınlık duyuyordu. Bu bir sevgi, yahut kadın güzelliğine karşı duyulan bir ilgi değildi. Selim bunu merhamet sandığı için kendisine içerliyor, fakat bu garip yakınlıktan da bir türlü kurtulamıyordu. Böyle düğümlenmiş hisler arasında onu evine kadar götürdü. Mutad veda kelimelerinden başka bir şey konuşmadan ayrıldılar.

Selim için artık bu gecenin manası kalmamisti. Esrarlı kadın sesini duymak için geldiği halde Leyla'ya karşı anlaşılmaz bir his duyarak dönüyordu. Beyni bu münasebetler üzerinde yorulurken birdenbire durdu ve irkildi. Gözleri sert bakışlarla karşıya dikildi ve kaçamaklı şekilde çevresine bakındı. Hayret!.. Eve dönmek üzere Leyla'dan ayrılmisti ve eve doğru gittiğini sanıyordu. Halbuki hiç farkına varmadan tekrar Çamlı Koru'nun yolunu tutmuş ve Koru'nun kıyısına, büyük lambanın altına kadar gelmişti. Ancak, Selim'i sasırtan ve irkilten şey farkına varmadan buraya gelmesi değil, dün geceki mendebur herifi karşısında bulmasıydı. Şimdi, biraz da Leyla'yi kırmış olmanın verdiği öfkeyle bu çirkin ve iğrenç mahluka çıkışmaya, hatta onu tepelemeye hazırdı. Bu düşünceyle daha sertlesen bakışlarını ısrarla ona dikmiş ve ağır olduğu kadar azimkar adımlarla yürümeye başlamisti. Fakat arzusunu yerine getiremedi. Çünkü öteki, Selim'in yaklaştığını görünce berbat bir gülüşle güldü ve zelilane bir şekilde eğilerek onu selamladı.

Aksaklığından başka hafifçe kanbur olduğunu da görerek acıyacak yerde büsbütün iğrenen Pusat onun çipil ve riyakar gözlerine bakarken, Leyla'ya takılan bu miskinın yasını anlamak için dikkatle yüzünü süzdü. Ne tuhaf! Bu mendebur yaratığın yasını anlamaya imkan yoktu. Selim doğrudan doğruya maksada ve hedefe yürüyen askeri mizacı ile ona "Kaç yasındasın miyminti mahluk?" diye soracaktı. Fakat miyminti mahluk Selim'den atik davranarak:

- Geceniz hayırlı olsun Selim Beg, dedi ve tekrar eğildi.

- Sen beni nereden tanıyorsun?

Bu sözler öfke ve tahkirle söylenmişti. Selim Pusat, mendeburun üzerine atılmak üzere idi. Küçük bir sebep, bahane, fırsat bu sinir bozucu herifi yere sermeye yetecekti. Fakat o her hakareti kabul eden bir tavırla yine gülümsedi, eğildi ve:

- Söhretiniz dolayısıyla sizi tanımamaya imkan var mı?, diye cevap verdi.

Selim bütün dikkatini karsısındaki adamin yüzüne yöneltmişti. Bu yüz, yıpranmış bir gencin yüzüne olduğu kadar, genç kalmış bir ihtiyarın yüzüne de benziyordu. Fakat sasilacak kadar çirkin bir görünüsü vardı.

İnsana istemeksizin tiksinti veriyordu. O kadar iğrençti ki, Selim, bu çehreyi taşıyan adama, temasın vereceği büyük tikslenme dolayısıyla el kaldırılmayacağını derhal anladı ve askeri bir eda ile sordu:

- Kimsin? Adın ne?

Adam, riyakarlıkla hiylenin bütün hususiyetlerini taşıyan çehresinde türlü ismizazlar olarak hafifçe eğildi:

- Yek efendim, Yek bendeniz...

Bu “Yek”ten Selim bir şey anlamıyordu. Herhalde bu herif yalnız soyadını söyleyen bir asrılık düskünüydü.

Sesini yükselterek:

- Bu saçma soyadını bırak da asıl adını söyle, dedi.

Öteki yine hafifçe eğildi ve biraz gülümsedi:

- Bendenizin ayrıca bir soyadım yoktur efendim. Adım, soyadım, hepsi Yek...

- Yek mi? Sen Acem misin?

- Ya nesen?

- Bendeniz ayrıca hiçbir millete mensup degilim. Sadece Yek'im.

Selim Pusat kizmisti:

-Serseri! Milliyetsiz adam olur mu?

Yek riyakar bir tavirle ellerini ogusturdu:

- Yasamak için muhakkak bir millete mensup olmak mi lazim, Selim Beg?

- Elbette. Hayvanların milliyeti olmaz!

- Ne çıkar efendim? İnsan, hayvan... Hatta ot ve camad...Hepimiz aynı kökten gelmiyor muyuz?

Selim'in yüzü öfke ve istihza ile karisti:

- Ne derin fikirler!.. Fakat bugünün gerçekleriyle bağdasmaına imkan yok. Milletler olmayınca birbiriyle çarpisacak orduları nasıl kuracaksın? Bir tarafta insanlar, bir tarafta da otlar veya madenler mi bulunacak?

Yek, Selim'i çileden çıkaracak kadar riyakar olan eğilimlerinden birini daha yaparak cevap verdi:

- Ordular kurup çarpismak için bir mecburiyet yok ki Selim Beg! Bu dünyanın nimetlerinden bol bol faydalanmak dururken neden ordular kurulsun? Neden kanlar dökülüp kahramanlar topraga serilsin?

- Ya ne yapilsin?

- Yasansin efendim, yasansin...

Selim'in ne kadar igrendigi yüzünün çizgilerinden ve bakislarından belli oluyordu. Karsisinde yalnız yüzü degil, düşünceleri de igrenç bir soysuz vardı. Ancak zevki düşünen, kutlu bir sey tanımayan soysuzlardan biri...

Hem hakaret, hem de alay dolu bir eda ile cevap verdi.:

- Evet yasansin... Ciddi maksatlar kaybolsun. Yalniz eglenilsin ve kudurmus kart köpekler, zevk felsefesi ugruna torunu yasindaki kizlara sarkintilik etsin, degil mi?

Yek, Selim Pusat'in hakaret dolu sözlerini bile sükunet ve saygi ile dinliyordu. Hilekar gözlerinde garip bir isilti vardı:

- Yaniliyorsunuz Selim Beg, dedi. Beni o genç kizin yaninda görmeniz size yanlis hüküm verdirmesin. Ona büsbütün baska sebeplerle yaklasiyorum.

Selim gülümsemeye basladi:

- Kim bilir ne yüksek ve insani maksadlarin vardir. Fakat ne çare ki, o cahil kiz bunu anlamiyor.

Bilhassa senin kadar yakisikli bir erkegi reddetmekle neler kaybettiğinin farkinda degil...

Selim bunu söyleyerek kısa ve tok bir kahkaha attı. Nefret ettiği zaman duygusunu böyle ifade ederdi.

Yek, basini sallayarak cevap verdi:

- Benim gördüklerimi gören, çektiklerimi çeken kim olsa bana benzerdi.

Bu sözler Selim'i lüzumundan fazla ciddilestirdi. Yüksek bir sesle:

- Neler çektin?, dedi. Ordudan mi kovuldun? Sana vatan haini mi dediler? Seref gibi bir arkadas mi kaybettin? Ne oldu?

Yek gülümsüyordu:

- Hayir Selim Beg! Bunlarin hiçbiri degil. Düşüncelerimiz aykiri olduğu için bize keder verecek seyler baska baskadir. Böyle olduğu halde içimde baskalarinin anlayamadigi büyük üzüntülerin birikmesi ve insanların beni olduğumdan daha kötü tanıyarak daima lanetle anmasi az sey midir? İnsanlar acayip yaratiklar. Bir seyi bir defa nasıl bellerlerse sonuna kadar öyle gidiyorlar. Artık hiçbir sey onların gözünü açmiyor. Beni bir kere fena tanıdılar. En büyük hakikati söylediğim zaman da inanmıyorlar. Siz de

gerek bütün maziniz ve bilhassa basinizdan geçen mahkemedeki sözleriniz dolayisiyla dogru bir insan olarak tanindiniz. Artik günün birinde bir yalan söylemeniz bile kimse buna ihtimal vermez. Hatta yalaniniz ispat olursa da yine inanmazlar. Yanlislik derler. Isin içinde is var derler. Fakat Selim Pusat yalan söyledi demezler. İnsanların sik sik “Gözümle görsem inanmam” dediklerine dikkat etmissinizdir. Bu ne demektir?

İnsan gözüyle gördüğüne de inanmayacaksa görmenin manası kalır mı? Bu doğrudan doğruya ilk inanca sadık kalmanın neticesidir. Yani insanlar bir nevi hastadır...

Pusat yine alayla gülümsedi:

- Meger sen ne muhtesem filozofmussun. Ama neyleyeyim ki, oturup eser yazmak, insanları aydınlatmak dururken bunu yapmıyor da kendi pörsük gönlünü aydınlatmak sevdasına kapılıyor, bunun için de genç ve güzel bir kıza musallat olup kendini büsbütün kepaze ediyorsun... Bütün insanlara birden

“İlk inanca sadık kalma hastalığı” teshisi koyan ünlü filozof, acaba kendisinin bu iğrenç hastalığına ne ad takıyor?

Yek yine aynı riyakar tavırla eğildi:

- Yanılıyorsunuz yüzbasım! Ask her ne kadar yas diye bir engel tanımazsa da ben Leyla'ya bir ask için değil, büsbütün başka ve asktan daha ciddi bir mesele yüzünden sokulmaya çalışıyorum. Fakat ne yazık ki...

Selim, onun sözünü siddetle kesti:

- Askı ciddi bir mesele saydığına göre ne kiratta adam olduğun anlaşıyor. Leyla'ya bahsetmek istediğin asktan daha ciddi bir mesele de şüphesiz evlenmedir. Doğrusu bu yas ve bu suratla da ona fevkalade yakırsın...

Yek yine eğildi:

- Yası karıstırmayın yüzbaşı beg. Siz de kendinizden yirmi beş yas küçük bir kıza asık olabilirsiniz.

Pusat, bu sözler üzerine öfkeli ve alayli bir bakisla bakarken Yek, sözlerini söyle bitirdi:

- Ve olacaksınız da...

Selim'in alayli sesi çinladi:

- Sen ne cevhermissin! Ask ve felsefeden baska gelecegi kesfetmek ilmine de mi vakifsin? Bu hezeyani hangi fal kitabinda gördün? Yahut hangi çingene karisindan öğrendin?

Yek sasilacak derecede ciddileserek cevap verdi:

- Hiçbir fal kitabinda okumadim.

- Ya nereden biliyorsun?

Yek, Selim Pusat'in yüzündeki bütün istihza çizgilerini silen bir sogukkanlilikla:

- Levh-i Mahfuz'da okumustum, diye karsilik verdi.

Birkaç saniye bakistilar. Pusat anlamisti. Bu kambur mendebur deliydi.

Selim'in öfkesi kabarmaya basliyordu:

- Leyla'ya da Levh-i Mahfuz'da gördüklerini mi anlatmaya çalisiyordun?

- Hayir!

- Ya ne söylüyordun da kizcagizi ürkütüyordun?

- Ben kimseyi ürkütmem. Ürkütmek elimden gelmez.

- Ama o ürküyordu.

- Sözlerimden degil, zevkinin ve heyecaninin büyüklüğünden ürküyordu.

- Kim bilir ne bilmedigi seylerden bahsediyordun!

- Hayir! Bildigi seylerden bahsediyordum.

Selim'in gözleri simseklendi:

- Budala! İnsan bildigi seyi baskasından duyunca ürker mi?

Yek çok sakindi. Gülümseyerek egildi.

- Bildigi seyden degil, tavsiyelerimden ürküyordu.

- Ne tavsiye ediyordun?

- Harekete geçmesini...

Selim her saniye öfkesi artarak kinli gözlerle bakarken Yek sözlerini tamamladı:

- Leyla Mutlak tahtın varisidir!

Selim Pusat, bu sünepe deliye daha fazla tahammül edemezdi. Çilginca bir öfkenin verdiği kuvvetle önlerindeki tahta kanepayı kaldırarak korkunç bir hızla kafasına indirdi. Aynı anda bütün şehirde isılar kesilmiş, ortalık zifiri karanlığa gömülmüştü. Yek'in böyle bir vurus altında sağ kalmasına imkan yoktu.

Pusat, tekrar yanan elektriklerin isigi altında kanepenin parçalandığı yere bakti. Yek'ten eser yoktu...

10. BÖLÜM

Ayşe Pusat kocasındaki endişe verici değişikliğinin sebebini anlayamamıştı. Selim'in bu durumu hiçbir zaman iyiye doğru gitmiyordu.ama bu derece hızlı bir değişime de şimdiye kadar görülmemişti. Disarıdan gördüğü şey sadece öfkeli bir susuştü. Bu susma o kadar korkunç bir hal almıştı ki, Ayşe sormadan söz söylemiyor,dakikalarca gözlerini bir yere dikerek kipirdamadan durduğu oluyordu. Bunlar iyi belirtiler değildi. Fakat bir taraftan da o kadar enerjik ve mücadeleci bir hali vardı ki, bir ruh ve akıl hastasında bulunmasına imkan yoktu.

Ayşe, yalnızlık insani yıpratır diye düşünüyor, Selim'i yalnızlıktan bir kurtarabilse, bazı kimselerle hasır nesir edebilse bu hüznün ve açığa vurulmayan öfkeden onu siyirabileceğini sanıyordu. Selim, hoşlanmasa da yine esinin tekliflerini reddetmezdi. Ayşe buna güvenerek:

- Selim! Yarın hem arkadaşlarım, hem de talebelerim gelecek. Seninle de tanışmak istiyorlar.

Kabul edersin değil mi? Diye sordu.

Selim, düzensiz birlik görmüş subay gibi baktı:

- Arkadaşların öğretmen mi?

- Evet.

- Öğretmenlerle öğrencileri aynı zamanda çağırmakta bir disiplin mahzuru yok mu?

Ayşe sefkatle gülümsedi:

- Neden mahzur olsun?

- Nedeni var mı? Kumanda edenlerle edilenler aynı odada oturup hoşbes ederse bundan bir laubalilik doğmaz mı?

- Biz asker değiliz ki. Bizde kumanda eden veya edilen diye bir şey yok ki? Öğreten ve öğrenen var. Ders dışında talebelerimizle pek samimi şekilde konuşur, hatta dertleşiriz bile. Laubalilige kaçmak istidadi gösterenleri de usulü ile uyarırız.

Pusat, bir memnuniyetsizlik ifadesiyle:

- Bunlar basibozuk düşünceler, diye söylendikten sonra, talebelerin herhalde şu kahraman kızlar olmalı, diye ilave etti.

- Evet onlar. Arkadaşlarım da fizik ve tarih hocaları.

Tarih hocasının geleceğini duyunca Selim garip bir ürperti duydu. Bir an için gözlerinin önünden Leyla Mutlak geçti. Sonra her zamanki gibi içine gömülerek:

- Peki, dedim. Tanısalım.

* * *

Ertesi gün kapı çalındığı zaman Pusat, oğlu Tosun'la konuşuyor, onun çocukça sorularına yarı saka yarı ciddi cevaplar veriyordu. Zil sesini isitince onu kucagından indirerek:

- Kahramanlara saygı gösterelim oğlum, dedi.

Yanılmamı. Ayse, odaya üç kızla beraber giriyordu. Selim, sokakta ve vasitalarda gördüğü çirkin ve bayagi kızlardan o kadar bezmisti ki, birden bire karsısında üç tane güzel ve kibar duruslu kız görünce ferahlamış ve onlar için "Siir kadar güzel" diyen esine içinden hak vermisti.

Ayse, neseli bir sesle:

- Sana talebelerimi takdim edeyim, diye söze başladı. Fakat Selim takdime mani oldu:

- Ben onları tanıyorum...

Ve ellerini sıkarken ilave etti:

- Hocanız sizi bana ezberletti..

Bununla beraber Selim Pusat siir kadar güzel kızlarla hiç ilgilenmemisti. Leyla'nin gelmesini bekliyordu. Kızlar da az konuşuyor, Ayse'yi dinliyor ve Selim'i tetkik ediyorlardı.

Zilin yeniden çalması onda garip bir duygu yarattı ve Ayse misafirleri karşılamak için odadan çıkarken:

- Tarih hocanız nasıl bir kadındır? Diye sordu.

Kizlardan üçü birden gülümsedi. Bu gülümsemelerde, çevresine nese saçan bir insanin hatirlanisindaki hususiyet vardi. Güntülü cevap verdi:

- Çok iyidir efendim. Dersini çok iyi öğretir. Fakat zavalli çok bedbaht. Kısa araliklarla kardesini, kocasini ve çocugunu kaybetti.

Selim bir an daldi. Çamli Koru'daki bu yalnız dolasmalar genç bir dulun avunmasına mi isaret diye düşündü. Disaridan gülüsme sesleri geliyordu.

Pusat hemen igneleyici tavrini takinmisti:

- Bu kahkahalar büyük bir kederin ifadesi mi oluyor?

Genç kız hayretle bakti. Bakislari güzel ve tesirliydi. Fakat Selim bunun farkına varmadan öğretmen hanimlar içeriye girdiler. Selim,kapiya sert bir nazar fırlatti. Leyla Mutlak yoktu. Ayse'nin sesi Selim'in zihnini kargasalıktan kurtardi:

- Fizik hocasi Leman Pinar... Tarih hocasi Kadriye Kozanli...

Selim aradigini bulamamisti. Oturdugu yerde Leyla'yi düşünüyor,konusulanlari dinlemiyor, sorulanlara tek kelimeyle cevap veriyordu. Onu yine daldigini,konusulanlari duymadigini Ayse anlamisti.

Kadriye Kozanli pek neseli bir kadindi. Belki de geçirdigi felaketlerin verdigi kalenderlikle böyle zoraki sekilde nese yaratir olmustu. Bu dünyada herkes bir yol tutturmus gidiyordu. Bu talihsiz kadin herhalde mihneti kendine zevk etmekte bir teselli bulmustu. Mecliste en çok konusan oydu. Vakalar,fikralar anlatiyor, dinleyenleri güldürüyor, kendisi de gülüyordu.

Selim bir aralik kendisini zorlayarak konusulanlari dinlemek istedi. Umumiyetle dersler, mektep, mektep hatiralari üzerinde geçen sözlerin hiçbir çekici tarafı yoktu. Fakat su da vardi ki,kizlar öğretmenleri karsisinde çok saygılı idiler. Bu hal, Selim Pusat'in hosuna gitti ve yeniden düşüncelerine dalmak üzere iken, öğretmenlerin konusmalari arasinda, Güntülü'nün kendisini seyretmekte oldugunu fark ederek gözlerini ona çevirdi. Bu kız tanıyordu. Fakat nereden? İste yine o garip ve anlasilmaz sikintiya düşüyordu. Kendisine bakan bu yesil gözler hiç de yabancisi

olmadığı halde asinalığının çok eski, tasavvur olunamayacak kadar eski bir zamanda olması intibai Selim'i çileden çıkariyordu. Güntülü, bütün odayı kaplayan kitapları isaret ederek:

- Hepsi askerliğe mi ait? diye sordu.

Selim bu soruyla birdenbire canlandı:

- Baska ne olabilir ki?.. Tabii, hocanızinkiler müstesna...

- Askerliğin dışında hiçbir şeyle ilgilenmez misiniz?

- Askerliğin dışında kayda değer bir şey var midir?

Güntülü mahcup ve tatlı bakışlarını Selim'e dikerek sustu. Nurkan sordu:

- Müzik de sizi ilgilendirmez mi?

- Askeri müziği çok severim.

- Yani?

- Marsları...

Pusat tok ve keskin konuşuyordu. Aydolu, gözlerinden ziyade dudaklarıyla gülümseyerek söze karıştı:

- Nurkan'ın piyanosunu dinlerseniz fikrinizi değiştirirsiniz sanıyorum.

- Nurkan Hanım mars çalmaz mı?

- Mars da çalar, ama ondan bir defa Çardas'ı yahut Karmen Silva'yi dinlemezseniz yazık olur...

Güntülü, gözlerini kitaplara dikmişti. Basını çevirmeden:

- Nurkan, Eski Arkadaşlar Marsi'ni de çok güzel çalar, dedi. Herhalde bu marsi çok seversiniz.

Selim, kendi gizli veya hususi düşüncelerini, zevklerini, isteklerini, bilenlerden hazzetmezdi. Alaylı bir tavırla sordu:

- Keramet sahibi misiniz?

Genç kız gözlerini kitaplardan çevirerek Selim Pusat'a bakti:

- Keramet değil, istihraç, dedi ve açıkladı. Asker olduğunuz için marsları seviyorsunuz. Marslar arasında tercihiniz de şüphesiz bestelerine ve isimlerine göre olacaktır. Eski Arkadaşlar isminde bir güzellik olduğunu kabul etmiyor musunuz? Eski Arkadaşlar denilince açık veya silik birçok hatıralarınız canlanmıyor mu? Arkadaşlığın en öz lüsü askerlikte olacağına göre sizin gibi fırtınalı bir hayat yaşamış bir askerinin bu kelimelerden ve bu marstan zevk almasına imkan var mı?

Selim Pusat bu sözlerde kendisine medyan okuma olduğunu vehmetti. Fakat bunun üzerinde durmayarak kızın gözlerine daldı. Bu gözleri nerede görmüş olduğunu hatırlamaya çalışıyordu. Bakışlarını, kızın hem munis, hem de yırtıcı gözlerinden ayırmayarak:

- Soyunuzda, akrabanızda hiç asker var mı? Diye sordu.

- Yok! Yalnız kardesimin deniz subayı olmak ihtimali var.

- Neden kara subayı değil de deniz subayı?

- Deniz subaylığı daha eğlenceli, daha hoş...

Selim Pusat birdenbire parladi:

- Askerliğin bir eğlence mesleği olduğunu da hocalarınızdan mı öğrendiniz? Eğlence arayanlar subay değil, Holivut sanatçısı olsunlar. Bir bakıma göre dünya zevk arayan insanlarla doludur. ve askerler de zevk pesindedir. Ancak askerlerinki aşağılık zevkler değil, fedakarlık etme, bir fikir uğrunda can verme zevkidir. Hepsi de zevktir diye asil zevklerle adi zevkleri birbirine karıştırmayınız...

Güntülü nazik bir gülümseyişle ve dikkat kesilmiş olduğu halde bu sözleri dinliyordu. Yüzü pembeleşmişti. Deminden beri kendi aralarında konuşan

öğretmenler de Selim'in son sert sözleri üzerine susmuşlar, onu dinlemişlerdi. Ayşe söze karıştı:

- Kızlarımı azarlama Selim! Askeri düşüncelerle onları korkutacaksın. Unutma ki, onların üçü de, askerlikten sonra en büyük fedakarlık mesleği olan doktora intisap edecekler.

Kadriye Kozanlı, Selim'in öfkelenmiş olduğunu anlamıştı. Bu adamın muayyen kanatları uğrunda zaman ve mekan dinlemeden çıkışlar yaptığını isitmişti. İşi tatlıya bağlamak için yine saka yoluna saptı:

- Selim Beg, dedi. Siz askerlerle bizim doktor adayı kızlarımız meslektas sayılırsınız. Küçük bir farkınız var. Siz insanları açık havada öldürürsünüz, onlar da dam altında öldürür. Onlar da, siz de öldürdüğünüz insanlardan sorumlu olmazsınız.

Kadriye, serlesen havayı yumuşatmıştı. Selim şimdi onun sakacı fikralarını dikkatle dinliyor ve oyalanıyordu. Hatta diğerlerini güldüren hikayelere gülümsemeye bile başlamıştı. Sekizinci sınıf kızlarından birinin Lale Devri hakkındaki soruyu: "Efendim, Lale Devrinde laleler açtı" diye özetleyivermesi çok hoşuna gitmişti.

Kadriye Kozanlı, fikralarının bu asik yüzlü eski subay tarafından da beğenildiğini görünce sevke geldi:

- Selim Beg! Askerlik bilgisi bakımından bizim kızları hiç beğenmeyeceksiniz dedi. Bir altıncı sınıfım var. İlkokuldan yeni gelmiş küçük kızlar. Bir gün bu sınıftan bir kız ne dedi, dünyada tasavvur edemezsiniz. Makedonyalı İskender'in ordusu hakkında kitabın verdiği bilgiyi iyi kavrayamayan kızcağız, İskender'in hiçbir düşman askerini öldürmeden bu zaferi nasıl kazandığını sordu. Bunu nereden çıkarıyorsun dedim. Meger kız ne zannedermiş biliyor musunuz? Kitaplarındaki ,İskender ordusu dirsek dirseğe harbederdi cümlesini, düşmana dirsekleriyle vurarak harbederdi diye anlamış. Dirsek vurusu ile de insan ölmeyeceği için...

Tarih öğretmenin hikayesi gülüsmelerle kesilirken Selim'in alaycı sözleri isitildi:

- Böyle annelerin yetistirecegi askerler tarafından korunacak memleketin parlak gelecegi insanin gözlerini kamastiriyor!..

Aydolu itiraz etti:

- Efendim, iyi ki hocamız degilsiniz. Altinci sinif çocuklarına bile müsamaha etmedikten sonra bizi mutlaka topyekûn sinifta birakirdiniz.

- Altinci sinif çocuklarını bebek mi farzediyorsunuz? On bir, on iki, on üç yaşlarındaki kızlar bir harbin nasıl yapıldığını bilmezle mi? Bu küçükler moda cereyanlarını, artist isimlerini, dans neylerini kimse kendilerine öğretmeden biliyorlar. Çünkü çevrelerinin manevi havası onu icab ettiriyor. Böyle menfi bir manevi hava yerine müsbet bir manevi hava içinde olsalardı askerliğin de ne olduğunu öğrenir ve kafalarını havayı seyler yerine gerçek fazilet prensipleriyle doldururlardı.

Selim birdenbire durdu. Bosuna konuşmuş kanaatine varmış ve her zaman olduğu gibi melankolisine gömülmüştü. Artık konuşmuyor, baktığını görmüyor, söylenenleri isitmiyordu. Beyni iki nokta arasında gidip geliyordu. Leyla ve Güntülü... Leyla'yi neden düşündüğünü bilmiyordu. Güntülü'nün gözlerini, bu gözleri nerede gördüğünü düşünüyordu. Bu gözler Selim Pusat'a bir seyler söylüyor, bir seyler hatırlatıyordu. Üzücü olan şey bu söyleyiş ve hatırlayışın açık ve aydınlatıcı değil de sisli ve dumanlı olmasıydı. Bir ara, acaba kızın güzelliğinin altında mi kaldım diye düşündü ve üçünü dikkatle süzdü. Hayır, hayır!.. Öyle olsa ilk önce Aydolu'nun tesirinde kalması icab ederdi. Çünkü bu kızın o kadar düzgün çizgileri vardı ki, onu beğenmeyecek, tesirinde kalamayacak erkek düşünülemezdi. Ya Nurkan? Onda çarpıcı değil, işleyici bir güzellik gözleri kamastiriyor, insan ona baktıkça daha güzel buluyor, güzel buldukça tesiri altında kalıyordu. "Kız" kelimesi bütün inceliği bu muhtesem kızda tecelli etmişti. Güntülü ise ne biri kadar çarpıcı, ne öteki kadar işleyici idi. Ama garip bir büyü, kuvvetli bir çekiciliği vardı.

Galiba bu çekicilik bakışlarındaki füsundan geliyordu. Fakat onu nerede görmüştü? Selim, yüzünün kızardığını sezdi ve içinde yaman bir sıkıntı duydu. Bu meclisten çekilmek istiyordu.

Kizlarin gitmek üzere Ayse'den müsaade almaları onu birdenbire ferahlattı. Kabustan kurtulmuş bir insan gibi yüzü aydınlandı. Fizik öğretmeni Leman Pinar da kızlarla birlikte kalkmıstı. Vedalastılar.

Ayse, misafirleri geçirmek için çıktığı zaman, tarih öğretmeninın kitap raflarını dolastığını ve bir kitabı çekerek karıştırdığını gördü. Kadriye Kozanlı gülümseyerek "Su kitabı okumak isterdim" dedi.

Elinde Fuzuli'nin "Leyla ve Mecnun"u vardı. Selim, Leyla kelimesiyle birden Leyla'yi hatırladı ve büyük bir bilmeceyi çözmek isteyen insanların sabırsız merakı ile sordu:

- Meslektaşınız Leyla Hanım'ı tanır mısınız?

Tarih öğretmeni elindeki kitabı yerine koyarak cevap verdi:

- Prens Leyla'yi mi soruyorsunuz?

Selim sasırır gibi oldu:

- Hayır efendim. Tarih öğretmeni Leyla... Leyla Mutlak...

Kadriye Kozanlı, Pusat'ı donduran bir soğukkanlılık içinde cevabı verdi:

- Evet! Ben de ondan bahsediyorum. Yalnız adını biraz yanlış öğrenmişsiniz. Leyla Mutlak değil, Leyla Mutlu olacak. Su genç tarih hocası. Prens Leyla...

11. BÖLÜM

O gece yemekten ve Tosun'un uyumasından sonra çalışma odasına geçtikleri zaman Ayse Pusat memnundu. Hatta kocasının küçük masa üzerine içki sisesiyle kadehini koymasından da, her zamankinin aksine olarak huzursuzluk değil, sevinç duymustu. Selim'in bugünkü konuşmaları, ilk gördüğü kimselerle askerlikten başka konular üzerinde de bir iki söz etmesi hayırlı bir başlangıçtı. Kocası kendi kendisine benzemekten kurtulup herkese benzemeye başlasa, bütün erkekler gibi kadın meclislerinden zevk alma yoluna girse, genç ve güzel kızların sohbetinden hoslansa içine

gömlüdüğü ruh hastaligindan kurtulacak, hayati sevecek, Ayse'de aile ocaginda bahtiyar olacakti.

Selim o gece yemegi çok az yemis,kitap odasindaki masasina hiç oturmamisti. Ayse kendi masasina geçip vazife kagitlarini yaydigi zaman o muttarid, sonsuz gezinmesine baslamisti. Bu gezinme yalnız içki içmek için arada bir bozuluyordu. Ayse bu içkiyi,bu gezinmeyi, bu sükutu hayata dönmenin baslangici diye kabul ediyor, Selim üzerinde yeni bir deneme yapmak istiyordu. Bir müddet, kendisinse hiç bakmadan gezinen kocasini seyrettikten sonra:

- Kadriye'nin fikralari ne kadar hostu degil mi? diye söze basladi.

Selim'in cevabi kuru bir "evet" oldu ve Ayse, onun bu cevabi otomatik olarak verdigini,baska bir konu üzerinde derin bir düşünceye dalmis oldugunu anladi.

Selim'in kafasi Leyla'ya, daha dogrusu Prens Leyla'ya, tahtin varisi Leyla'ya, Leyla Mutlak yahut Leyla Mutlu'ya takilmisti.

O mendebur Yek, Leyla için tahtin varisi derken Selim bunu bir delinin hezeyani, yahut kendisinin kralci sahsiyetiyle alay eden bir küstahin uydurmasi diye dinlemisti. Kadriye Kozanli da deli degildi ya...

Fakat kimin, neyin, hangi hanedanin prensesiydi? Türkiye'de prenslik, prenseslik bulunmadigina göre bu unvan nereden çikiyordu? Süphesiz Kadriye ve Yek kendisini sasirtmak için söz birligi etmis olamazlardi.

Ayse, tesebbüslerinden kolay vazgeçmezdi. Yeniden konusmaya basladi:

- Kizlarimin zekasini, kültürünü nasıl buldun?

Selim içkiyi siklastirmis ve yüzü kizarmisti. Müstehzi tavrini takinarak cevap verdi:

- Zeka testi yapmadigim için zekalari hakkında bir sey diyemem. Kültürlerini ölçmeye de benim kültürüm elverisli degil. Fakat zihniyetlerini hiç begenmedigim söyleyebilirim.

- Ne kusurlarini gördün?

- Askerligin hos ve eglenceli taraflarini arayan bir zihniyet elbette kusurludur.

Ayşe, kocasına inatçı ve masum bir çocuğa bakar gibi bakmaya alısmıstı:

- Bu bir kusur olsa bile bunu bir tanesi söyledi. Ötekilerin zihniyetinin de aynı olduğunu nereden çıkarıyorsun?

Pusat bir kadeh daha içti:

- Karsı ki çalılıktan düşman atesi geliyorsa onun sağında veya solunda da düşman ver demektir.

Ayşe gülümsedi:

- Kusur saydığın taraflarını biraksan da yalnız meziyetlerini görsen onlara daha çok ısınmaz misin?

- İnsan meziyet sahibi olmaya mecburdur. Anormal olan kusurdur. Bir asker cesurdur diye alkışlanmaz ama korkarsa ayıplanır.

- Su sert askeri düşüncelerle etrafı ne kadar korkuttuğunu bir bilsen.

Selim buna cevap vermedi. Uzun bir gezinmeden sonra birdenbire:

- Fuzuli'nin Leyla ve Mecnun'u mühim bir eser midir? diye sordu. Ayşe, işi sakaya vurdu:

- Mühim bir eserdir ama içinde hiçbir askeri fikir yok!

Selim gözlerini Ayşe'ye dikti. İsrarla bakıyordu. Bu bakış bir hiddetlenmenin değil, tereddüdün mahsulü idi. Nihayet tereddüdünü yendi:

- Senin de Leyla adında bir taleben vardı, değil mi?

- Evet. Seni onunla tanıştırmıstım ya...

Selim bu tanismayi degil,fakat Leyla'nin tanismistik demesini hatirliyordu:

--Leyla Mutlu idi, degil mi?

- Soyadi pek belli degil. Mutlu veya Mutlak olacak.

Bu cevap çok ilgi çekici idi. Selim, esinin önünde durarak:

- Bu nasıl is? dedi. Bir insanın adı süpheli olur mu? Nüfus kagidında ne yaziyorsa odur.

Ayşe hayretle kocasına bakıyor, durup dururken Leyla'yi nereden çıkardığına şasiyordu. Selim masanın başından çekilmemisti:

- Peki! Bu kızın prensesliği nerden geliyor? diye sordu.

Ayşe'nin merakı katmerlenmisti. Kocasının bir insanla bu kadar ilgilenmesi fevkalade bir şeydi.

Hazır, Selim konuşmaya,sualler sormaya başlamışken ondaki bu dış alakayı kesmekten korkarak derhal cevap verdi.

- Prensesliğin nereden geldiğini bilmiyorum. Talebe iken de giyabında hep prenses derlerdi.

Zannedersen bu, fevkalade kibar halinden dolayı takılmış bir lakaptı. Bu kızın öyle vakur ve asil bir hali vardı ki,öğretmenlere bile saygı telkin ederdi. Çalışkanlığı,zekası normaldi. Normalin üstünde olan tarafı asaleti idi. Bir de pek esrarengiz bir kızdı. Fakat telkin ettiği hürmet dolayısıyla kimse mahremiyetine sokulmaya cesaret edemezdi.

- Sen öğretmen olarak talebelerinden Leyla'yi mi üstün bulursun, yoksa bugünkü kahraman kızlarını mi?

Ayşe biraz düşündü:

- Leyla'yi ortaokulda ve bir yıl okuttum. Aradan yedi sekiz yıl geçtiği için intibalarım zayıflamıştır.

Fakat çocukların bilgi ve çalışkanlık bakımından her sene biraz daha gerilediğini dikkate alarak diyebilirim ki, benim kahraman kızlarım senin Leyla'ndan üstündür.

Selim,Ayşe'ye bakti:

- Neden benim Leyla'm oluyormuş? Sen de herkes gibi bana mecnun diye mi bakmaya başladın?

Ayşe yine sefkatle gülümsüyordu:

- Prenses olunca elbet senin olacak, dedi ve aklına gelen sakayı yapıp yapmamak hususunda bir tereddüd geçirdikten sonra ilave etti:

- Prensesi kabul etmezsen onu da ben alırım. Fakat kahraman kızlarımı almak istersen...

Vermem!..

Selim'in yüzü öfkeden kıpkırmızı oldu:

- Prensesler kiral doğurdukları için önemlidir. Leyla Hanım hiçbir zaman bu şerefe erişemeyeceğine göre gerçekten prenses olsa bile...

Cümlenin arkası gelmedi. Önüne yaydığı kâğıtlarla meşgul bulunan Ayşe, niçin sözünü kesti diye kocasına bakmak için basını kaldırıncaya onun pencere önünde durmuş olduğunu gördü. Selim tül perdeyi kaldırmış, dikkatle ve gayet sert bir yüzle sokacı seyrediyordu. Günün her saatinde تنها olan sokagın,bu gece vaktinde büsbütün boş olması gerekirken Selim, gözlerini neye dikmiş olabilirdi?

Onu böyle dikkatle ve hiddetle sokaga baktıran şey o uğursuz kamburun aksak adımlarla geçmesiydi. Pusat, iki gece önce olanları hatırladı. Tahta kanepeyi kaldırıp Yek'in tepesine indirmisti. O

simsek gibi hızlı darbeden kurtulmak için bu ihtiyarın ne çevik ve ne atik bir insan olması lazımdı. İste, belli ki, kendisine hiçbir şey olmamisti.

Darbeyi indirdikten sonra kanepenin altında kimsenin bulunmadığını gördüğü zaman Selim bu kadar hayrat etmemisti. Simdi melunu tekrar görünce hadisenin sasilacak taraflarini idrak edemiyordu.

Ihtiyari disinda dudaklarindan “alçak” kelimesi döküldü. Ayse heyecanlanmisti. Adeta bagirarak:

- Kime söylüyorsun Selim?, diye sordu.

Selim perdeyi birakirken:

- Kime olacak? Yek adindaki su melun herife, diye cevap verdi. Ayse yerinden firlayarak pencereye yaklasti. Uzun sokak bombostu. Kocasi bir hayalet mi görmüstü? O zaman kafasinda bir aydinlanma oldu. Selim’e bakarak sordu:

- Ne dedin? Yek mi dedin?

- Evet!

- Bu bir insan adi mi?

- Insan degil, insan müsveddesi...

- Fakat sokakta hiç kimse yok.

- O melun öyledir. Bir anda kaybolur.

Ayse’nin bakislarinda belli belirsiz bir korku vardi. Kocasi hasta mi idi? Yoksa çok mu sarhostu?

Onun durumunu anlamak isteyen bir merakla konusmanin arkasini kesmemeye çalisiyordu. Yek’i nereden çıkarmisti? Yek’in manasini biliyor mu idi? İçindeki ümitsizligi yenmek isteyen bir irade ile tıpkı bir doktor gibi teshis pesinde idi. Fakat nereden baslayacagini bilemiyor, dikkatsiz bir soru ile kocasinin ruhunu perisan etmek istemiyordu. Sözü açan yine Selim oldu:

- Leyla Mutlak hakiki bir prensesse hangi hanedana mensup olabilir? Osmanli mi?

- Osmanlilardan baska Türk Hanedani hemen hemen mevcut olmadigina göre Osmanli Hanedani akla gelebilirse de bu ailede Leyla adinin kullanildigini sanmiyorum. Bir de Cengiz Hanedani,yani Kirim Kireyleri var, ama bunlar asagi yukari iki asirdan beri hanligi kaybettikleri için unvanlarini da kaybetmis sayilabilirler.

Selim içiyordu:

- Su prensesin soyadi üzerindeki bir ihtilaftan bahsetmistin. Leyla adi da takma bir isim olamaz mi?

- Ortaokul talebesiyken adi Leyla idi. Bu yastaki bir çocugun takma ad tasiyacagini sanmam.

- Bu kizin anasi, babasi yok mu? Kimlerdir?

- Bilmiyorum.

Selim son kadehini de içmisti. Artik basi iyice dumanlanmisti:

- Siz ne biçim öğretmensiniz?, dedi. Bir subay, bölüğündeki bütün erleri, soyu sopyu, ailesiyle bilir.

Siz bu kadar meshur bir kizin babasini tanimiyorsunuz.

- Bu kadar teferruata her öğretmen karismaz. Ancak her sinifin bir hususi öğretmeni vardir ki, o siniftaki bütün talebelerin her seyini bilir. Leyla'nin öğretmeni ben degildim.

- Kimdi?

- Zavalli kadin öldü.

Selim bu habere “yazik” diye karsilik verdi. Fakat bu kelimedede ölen kadina duyulan bir acima degil, kapanan bir kapi için yerinme vardir.

Ayşe, kocasının bir genç kız da olsa başka birisiyle böyle derinden ilgilenmesine cidden seviniyordu. Kocasındaki ölüm sessizliği ve durgunluktan o kadar yılmıştı ki, bu tuhaf alakayı bile memnuniyetle karşılıyordu.

Fakat Ayşe'nin yürek ferahlığı uzun sürmedi. Selim her zamanki sessizliğinin içine gömülerek büyük odadaki muttarid gezinmesine başladı. İyice sarhoştı. Yüzünde kindar bir gülümsemenin izleri vardı. Bir şeyler söylese, konuşsa hatta kendisiyle kavga etse Ayşe bu kadar muzdarip olmayacaktı. Bu sessizliği, bu içine kapanıklığı Ayşe'yi bedbaht ediyor, yüreğine, hayatta yalnız kalmış olanların melali doluyordu.

Dirseklerini masaya dayamış ve çenesini avuçlarına almış olduğu halde, kendisine asla bakmadan yürüyen kocasını seyrederken, ölmüş olan hayat arkadaşlarını bir filmde gören talihsiz bir kadına benziyor, içleniyordu. Hatta ağlıyordu. İki damla göz yaşı yanaklarına inmisti.

Bu hayat neydi? Yürümesine, konuşmasına rağmen Selim'e yasıyor denilebilir miydi?

Ayşe kederli düşüncesine dalmış giderken birdenbire kapı çalındı. Gecenin bu saatinde gelen olmazdı. Bu sebeple bu, fevkalade bir hadiseydi. Fakat ondan daha fevkalade bir şey oldu. Selim, kapıyı açmak üzere aşağıya yöneldi. Ayşe bile kapıyı anahtarla açarak içeri girerdi. Kocasının nasıl bir değişikliklerle kapıyı açmaya gittiğini düşünürken Selim aşağı kata inmiş, kapıyı açmış ve karşısında postacıyı bulmuştu. Bu saatte bir telgraf... Fakat o bunları düşünecek halde değildi. Makbuzu otomatik olarak imzalamış, kapıyı sertçe kapamış ve telgrafı açmıştı. Gözüne ilk çarpan şey telgrafın çekildiği yer oldu.

Hayret! Erzurum'dandı. Erzurum'da hiçbir tanıdığı yoktu. Yanlış olmasın diye adresi okudu. Evet kendisine, Selim Pusat'a idi. Sonra ne zaman çekildiğine baktı. O gün ve aşağı yukarı üç saat önce çekilmişti. Meraka benzer bir duygu ve tuhaf bir huzursuzluk ile telgrafı okudu:

“Prenses Leyla hakiki bir prensestir. Fakat asıl adı Leyla olmayıp Hanzade'dir. Elde edilecek diğer malumat da incelemelerinize medar olmak üzere bildirecektir. Hürmetler.”

Bu müthiş telgrafın altında daha müthiş bir imza vardı: Yek. Yarım saat öne Selim'in kapısı önünden geçen Yek...

12. BÖLÜM

Selim, uyku ile uyanıklık arasında sabahi etti. İçi ızdırpla dolu idi. Leyla ve Yek, iki muamma halinde beynini oyuyordu. Bu ikisini de göreceği, bulabileceği tek yer Çamli Kuru idi. Adımları kendisini oraya sürükledi.

Çamli Kuru, Selim Pusat'a her zaman sürprizler hazırlamıştı. Bu sefer de öyle oldu. Saatlerce dolastıktan, birkaç defa girip çıktıktan sonra Leyla'yi veya Yek'i değil, eski arkadaşlarından Tahsin'i buldu. Tahsin, kurmay yarbaydı. Sakacı, söz eri kişiydi:

- Seni tam aradığım yerde buldum Pusat, dedi.

- Burasını bana yakistiriyor musun?

- Senin için biçilmiş kaftan. Asıkların, münzevilerin, insanlardan hoslanmayanların yerine konmaz zarara uğrayanların yeri. Doğrusunu ararsan buraya senden başka kimsenin girmemesi lazım, ama giriyorlar iste...

Selim gülümsedi:

- Su söylediklerine göre, bilakis yalnız benim buraya girmem lazım. Ask denilen hastalıktan uzagim.

İnsanlara bayiliyorum. Hatta çoluk çocuk makulesi, kız ve kadın meclislerinde bile bulunmaya başladım.

Zarar gelince de görüyorsun ki, hiçbir kaybim yok. Zamanımı nasıl harcayacağımı bilemeyecek kadar bahtiyarım. O yüzden buralarda dolasiyorum.

Tahsin kavrayışlı insandı. Konuşmayı tadında bırakarak:

- Pusat, dedi. Ben simdi Nesriyat Subesi'nde bulunuyorum. Askeri tarihe ait evraki tasnif için bir komisyon kurduk. Senin gibi elemanlara ihtiyacımız var. Kabul eder misin?

Selim hiç düşünmedi. Is, her ne olursa olsun,bir baltaya sap olmak, issiz,güçsüz dolasmaktan iyiydi. Kabul etti.

* * *

Ertesi günü vazifeye baslamis bulunuyordu. Tarihi Evrak Komisyonu bir takim yasli emeklilerden mürekkepti. Adamlarin kalibi Selim'in hiç hosuna gitmemisti. Askeri edalari yoktu.

Basibozuk softalari andiran bir durumları vardı. Tanistirma sirasinda çogu,Pusat'i tanidiklarını ima eden sözler söylediler. Bu da hosuna giden şey degildi. Masasına oturduktan sonra artık hiç yüzlerine bakmadan basini evraka egdi. Kendisine tenbih olunan şekilde, birer birer okuyarak özetlerini kaydetmeye ve birbiriyle ilgili olanları dosyalar halinde toplamaya koyuldu.

Selim Pusat, önündeki kagitlarla çok ilgilenmisti. Yakın tarihin askerliğini,kumanda sanatının inceliklerini gösteren yazılara dalınca,adeti üzere, çevresiyle bütün bağları kesilmiş, hatta is arkadaşlarının Arasira birbiriyle konusmalarını dahi isitmez olmuştü. Zaten onlar da Selim'in kendilerinden olmadığını ilk görünüşte sezmişlerdi. Üstelik onu,kendilerine göre çocuk, acemi ve bilgisiz görüyorlardı. Yalnız alçak gönüllülüğünü beğenmişlerdi. Söze karışmıyor, sorulmadan konuşmuyor, güçlüğü olursa fikir danisiyordu.

Selim üç bes günde isini kavramis ve odaya göz atmaya baslamisti. Sekiz kişiydiler.

Kendisinden başka hepsi altmışını asmis kimselerdi. Yetmişini geçenler de vardı. Fakat çalışmalarının metodlu ve sistemli olmadığı apaçık görülüyordu. Bir de su vardı ki, arasira kendi aralarında yaptıkları konusmaların konusu askerlik veya harb tarihi degil,din ve tasavvuftü. Selim Pusat simdiye kadar kimseyle din üzerinde bir tartışma yapmamisti. Bu adamlarin nasıl bir sebep yaratarak bunu konustuklarını anlayamıyordu.

Hele askerlige hiçbir faydasi olmayan tasavvufun burada konusulmasi çok garibine gidiyordu.

Saat on iki oldugu zaman çalisma masalari yemek masasi haline geliyor, tatli konusmalar arasinda yemek yeniyordu. Selim, evden yemek getirmediği için öğle yemegi yemiyor, çok hoslandığı vesikalari okuyarak öğle tatilinde de çalismaya devam ediyordu. Is arkadaslarinin arasira nöbetlese odadan kaybolmalarinin sebebini de biraz sonra anladi. Ilerdeki küçük bir odada teker teker namaz kiliyorlardi. Bunu kesfettiği zaman “Bahtiyar adamlar” diye düşündü ve gözlerini pencereden göge dikerek uzun uzun daldi.

Ise basladiginin dördüncü mü, besinci mi gününde idi, masa komsusu kendisine bir sey sordu ve Selim, yüzüne bakmadan yaptigi kısa konusmada yanindakinin bir yabancı sivesiyle konustugunu görerek basini ona çevirdi. Aynı anda hayretler içinde kaldi. Çünkü bu adam su mendebur Yek’in ya ikiz kardesi, yahut kendisiydi. Adam bir seyler söylemekte devam ediyor, fakat Pusat söylenenleri asla duymadan masa komsusunun yüzüne bakiyordu. Birdenbire:

- Adiniz nedir?, diye sordu. Bu sorus, Tasnif Komisyonunun odasında hiçbir zaman görülmemis öyle bir sertlikle yapilmisti ki, herkes isini birakarak gözlerini Selim’e dikmis ve dostça olmayan bakislarla onu süzmeye baslamisti. Adam kisaca cevap verdi:

- Osman.

- Soyadiniz Yek mi?

Beriki gülümsedi:

- Böyle bir soyadi alacak olsam “dü” yü tercih ederdim. Çünkü yekle daha ziyade iki bir, dü ile ise dubara atilir.

Selim Pusat aksi bir karsilik vermek üzere iken odaya giren bir hademe:

- Osman Beg! Müdür Beg sizi istiyor, dedi.

Osman Beg masasından kalkıp giderken Selim onu inceliyordu. Yüzünün bütün benzerliğine rağmen Yek olamazdı. Ondaki uzun boylu olduğu gibi kamburumsu ve aksak da değildi. Fakat bu benzeyiş?

Odadakilerden biri Selim'i aydınlattı:

- Sivesi tuhafınıza gitti, değil mi? Dönmedir
- Dönme mi? Hangi milletin dönmesi?
- Alman Yahudisi'dir. Asıl adı Oskar iken Müslüman olunca Osman'a çevirmiştir.
- Soyadı nedir?
- Soyadı Fiser'dir. Onu değiştirmedim. Yalnız Türk imlasiyle yazmaya başladı.

Selim ilgilenmişti. Sordu:

- Neden Müslüman olmuş? Asıl mesleği nedir?
- Hitler iradesinin baskısına uğradığı için Müslüman olmuş diyorlar. Memleketinde sarkiyat profesörü imiş;Türkçe, Arapça, Farsçadan başka birkaç Avrupa dili bildiği için asker olmadığı halde komisyona aldılar.

Pusat din ve tabiiyet değiştirmeyi ordu değiştirmeye benzettiği için bu isten hoslanmazdı. Sözü uzatmadı. İleriki masalarda oturan iki memurun konuşması dikkatini çekmişti. Tasavvuf üzerine konuşuyorlardı. Biri Kuran'dan ve hadislerden tanıklar getirerek tasavvufun hakiki İslamiyet olduğunu, öteki de yine aynı kaynakların yardımıyla bid'at sayılması gerektiğini ileri sürüyordu.

Bu arada Selim'e yabancı veya uzak birçok isimler geçiyordu: Muhyiddin-i Arabi, Mevlana, Kemal Pasazade, Çivizade...

Münakasacılar,arada bir misralar ve beyitler de söylüyorlardı. Bir tanesi aklında kaldı: Tasavvur yar olup bar olmamaktır,

Gül-i gülzar olup har olmamaktır.

Selim, zihninde beyti tekrarlayarak güzel mi,derin mi,sathi mi oldugunu anlamaya ugrasirken yani basinda:

- Siz de ayni fikirde misiniz?, diyen bir ses duydu. Bunu Osman Fiser söylüyordu. Selim onun gözlükler arkasından bakan gözlerini Yek'e benzeterek yeniden iç huzurunu kaybetti ve ne zaman yerine döndüğünü anlamadigi bu eski profesöre bakarak:

- Hangi mesele hakkında fikrimi soruyorsunuz?

- Tasavvuf hakkındaki fikrinizi...

- Tasavvuf hakkında hiçbir fikrim yok.

Fiser, müstehzi bir bakisla digerlerini isaret ederek:

- Bunlarin çoğu tasavvufu Islamiyet saniyor. Halbuki Budizm ve maniheizmin çorbasidir. Tuz ve biber olarak da içinde epey hristiyanlik ve yahudilik var, dedi.

Selim Pusat Budizm ve maniheizmi asagi yukari yalnız isim olarak biliyor, hele savas aleyhinde olan budizmden nefret ediyordu. Bu fikrin, savasçi bir din olan Islamiyet'e girmis bulunmasini garipseyerek:

- Islam büyükleri arasında bu hakikatleri bilen yok muydu? Neden önlemediler?, diye sordu. Osman Fiser'in cevabi çok garipti:

- Bu domuz yahudiler, Müslüman olarak Müslümanligi bozmak için bu bid'atleri soktular.

- Yahudilerin Müslümanliga Museviligi sokmalari tabii olurdu. Kendilerinin de bilmedigi eski dinleri öne sürsünler?

Osman Fiser:

- Onu da yaptilar, dedi. Arkasından garip bir hikmet savurdu. "İyi bir imam olmak için önce iyi bir haham olmak sarttir".

Selim Pusat öfkelenir gibi oldu.

- Yahudilerin niçin bu kadar aleyhinde bulunuyorsunuz? Siz yahudi değil misiniz?

Profesör cevap vermedi. Eliyle yaptığı işaret red manasına gelebilirdi. Selim, sorgusunu bırakmadı:

- Ya hangi ırktansınız?

Osman Fiser basını önündeki kâğıtlara eğerek:

- Seytan irkinden, diye cevap verdi ve kâğıtlarla meşgul olmaktan devam ederek sustu.

Pusat bir an ileriye, odanın camından ağaçlar ve çiçeklerle göze ve gönüle hoş gelen bahçeye bakarak düşündükten sonra basını evraka eğdi. Bu adama öfkelenmiş, aynı zamanda da ilgi çekici bulmuştu. Onun, kimseyle konuşmazken kendisine bu şekilde açılması tuhaftı.

O akşam eve döndüğü zaman tasavvuf hakkında Ayşe'den öteberi öğrenmek niyetindeydi.

Fakat onu üzgün bulunca vazgeçti. Tosun biraz hasta ve ateşli idi. Doktor gerekip gerekmediğini her zaman Ayşe tayin ederdi. Bir şey söylemediğine göre hastalık mühim değildi.

Ayşe'nin vazife tashihlerini bitirdiği ve Tosun'u yatagında yoklayarak endisesizce çalışma odasına geldiği sırada Selim Pusat damdan düşer gibi, Ayşe'yi adeta saskına döndüren bir soru sordu:

- Tasavvuf nedir?

Aslında, sasilacak bir soru değildi. Ancak Selim'in böyle bir konuyu öğrenmek istemesi, mübalega ile söylemek gerekirse, tarihte yeni bir çağın açılması kadar mühimdi. Bunu Selim değil de Tosun sormuş olsa Ayşe yine bu kadar sasırdı. Fakat bu saskınlığının arasında sevinç de vardı. Kocası artık hayattaki meselelerle ilgileniyor, askerliğin dışındaki gerçekleri de

kabulleniyordu. Ayse'nin dilinin ucuna gelen ilk söz "Bu da nereden esti?" gibi bir seydi. Fakat söylemedi. Selim'i ürkütmemek lazimdi.

Kendisine böyle bir soru sorulmasini da hiç umursamiyormus gibi görünmeye dikkat ederek:

- Din felsefesidir, diye cevap verdi ve Pusat'in verecegi alayli karsiligi bekleli.

Bu gece Pusat'ta baska bir hal vardi. Alaya gitmedi:

- Din bir takim kesin buyruklar ve kaidelerden ibaret degil mi? Bu kadar sert ve degismez kaideler manzumesinin felsefesi olur mu? Ayse'nin saskinligi artiyordu. Acaba ne olmustu da Selim bunlari soruyordu? Hidayete mi ermisti? Onun tasavvuf hakkında hiçbir sey bilmedigini,bilmeye de lüzum görmedigini çok iyi biliyordu. Tasavvuf için Selim'den beklenen düşünce "dilencilik felsefesi" gibi bir sey olabilirdi. Böyle demeyip de ciddi ciddi sormasi,öğrenmek istemesi Ayse'ye Tosun'un hastaligidan dogan üzüntüyü unutturdu. Anlatmaya basladi:

- Din, naslardan ibarettir,ama insanlari kendi duygu ve düşüncelerine, kendi mizaçlarına göre degisik sekilde anlayacaklari ve birbiriyle çekisecekleri noktalar bulunabilir. Nitekim türlü mezhepler arasindaki çatismalar da bunu gösteriyor. Tasavvuf,teferruata ehemmiyet vermeden genis bir müsamaha içinde ve yalnız sevgiye, iyilige dayanarak insani, dünyayi, kainati, Tanrı'yi anlamak sistemidir.

Selim Pusat o gün Osman Fiser'in söylediklerini hatirlayarak:

- Tasavvufta Budizm, maniheizm, hristiyanlik gibi yabancı tesirler de var midir?, diye sordu.

Ayse biraz daha sasirdi. Selim'in agzindan Budizm veya maniheizm kelimelerini duymak Tosun'un Yunus Emre'den bahsetmesi gibi bir seydi. Hayretini saklamakta devam ederek cevap verdi:

- Olabilir. Vardir. Tasavvuf bütün dinleri, bütün insanlari kavrayan bir felsefedir.

Ayşe, ancak bir askere yarasan yüzle kendisine bakarak, vurus-kirisin aleyhindeki tasavvufu öğrenmek isteyen kocasının, sözü nereye getireceğini merakla bekleyip ona baktı. Acaba Selim’de bir yumuşama mı başlamıştı? Bunu asla ummuyordu. Öyleyse neydi? Ayşe bunu düşünürken Pusat yeniden sordu:

- Bu tasavvufun bir faydası var mı?

Ayşe, önce askerliğe, savaşa, savası kazanmaya faydası ver mi diye soruyor sandıysa da öyle olmadığını anlayarak cevap verdi:

- Elbette var! İnsani huzura kavuşturması bakımından tasavvuf gibi bir ilaç bulunamaz.

- Hayati karmakarışık olduğu halde tasavvufla huzura kavuşmuş kimseyi tanıyor musun?

Bu soru ile Selim Pusat acaba biraz da kendisi hakkında mı sormak istiyordu? Ayşe birkaç saniye düşündükten sonra cevap verdi:

- Tarih böyle insanlar kaydettiği gibi zamanımızda da örnekleri var. Geçende bizi ziyaret ettiği zaman tanıdığın Kadriye Kozanlı’nın amcası bunlardan biridir.

Ayşe sustu. Zihnini toparlamaya mı çalışıyordu, yoksa söyleyip söylememek için karar mı veremiyordu, belli değildi. Sonunda söyledi:

- Senin çok merak ettiğin Leyla’nın, tarih öğretmeni Leyla’nın babasının da pek büyük bir mutasavvif olduğu herkes tarafından söylenir...

13. BÖLÜM

Bayram günlerinin güzel havalara rastlamasını fırsat bilen Ayşe bir kir gezintisi hazırlayarak Selim için bir eğlence, kabilsen bir huzur yaratmak istedi. Tıpkı bir kurmay gibi her şeyi düşünerek, en ince hesaplara kadar inerek planını yaptı. Yeni açılan, daima seviyeli insanların uğrağı bulunan, adı da Huzur olan çayhanede kahvaltı edildikten sonra kıyi yolundan Çamlı

Koru'ya gidilecek,günes batarken dönülecekti. Gezintiye Kadriye Kozanli ile bir iki öğretmen daha ve Ayse'nin üç sevgili kizi çağirilacakti.

Selim Pusat'a teklifini yaptigi zaman kabul olunup olunamayacagi hakkında hiçbir fikri yoktu.

Kocasi, Ayse'yi tas sessizligi içinde dinlemis, sonra yine disariya iz vermeyen bir yüzle:

- Güzel olur. Yalniz bir eksigi var,demisti.

- Nedir?

- Prenses Leyla... Leyla Mutlak...

Ayse Pusat bir an donakaldi. Fakat cevap vermekte gecikmedi:

- Adresini bilsem onu da çağirirdim ama...

Selim saka ile istihza arasinda bir sesle onun sözünü kesti:

- Yok canim... Senin kahraman kizlarin olduktan sonra Prenses Leyla'ya lüzum yok!

“Kahraman kizlar” tabiri bu sefer Ayse'nin hosuna gitmedi:

- Selim! Su kahraman kizlari birak. Onlar kahraman olmadiklari için bu tabirle bana küçümsenmis gibi geliyorlar. Halbuki kendilerini çok severim. Onun için, rica ederim, bu tabiri kullanma.

- Ne diyeyim? Bu tabiri, üçünü birden anlatmak için kullaniyordum.

Ayse'nin sustugunu görünce yine alayci tavrini takinarak:

- Istersen Isik Kizlar diyelim, dedi. Nur, Ay, Gün... Isiklardan yapilmis bir mahser...

Isik kizlar tabiri Ayse'nin hosuna gitmis olmakla beraber:

- Neden mahser?, diye sormaktan da kendini alamadi. Pusat gülümsüyordu:

- Nedeni var mi? Ölülerini bile ayaga kaldiracak kuvvette üç isik... Mahsere yarasan kızlar.

Ayse, konuşma tatsiz bir yola dökülmesin diye fazla bir sey söylemedi. Zoraki bir gülümseyisle:

- Iste sairliğini kullandigin zaman basari sagladigina bir örnek... Isik Kizlar cidden güzel ve onlara yarasan bir tabir. Edebiyat öğretmeni olarak sana aferin diyebilirim, dedi.

Selim cevap vermedi. Böylece bundan sonra Aydolu, Güntülü ve Nurkan için Kahraman Kizlar yerine Isik Kizlar denilmesi hakkında aralarında sözsüz, imzasiz, törensiz bir anlasma yapilmis oldu.

Huzur Çayhanesi'ndeki ilk dakikalar Kadriye Kozanlı'nin fıkralari ve nükteleriyle çok hos geçti. Bu dertli kadın, mihneti kendine zevk etmenin sirrina ermis, hem gülüyor, hem de yanindakileri neselendiriyordu.

Gülmemekle beraber Selim Pusat da onu dikkatle dinliyordu. Kocasini, sezdirmeden daimi bir kontrol altında tutan Ayse, dinler gözükütüğü halde onun Kadriye'yi dinlemedigini, kendi aleminde baska düşüncelere daldigi, hatta belki de nerede olduklarini bile unutmus bulundugunu anlamakta gecikmedi.

Halbuki bu günü sirf onun için düzenlemisti.

Dogruydu. Selim o anda tamamiyla baska seyler düşünüyor ve altinci duygusuyla, birisince kontrol edildigini seziyordu. Manevi bir silkinisle, daldigi alemde kurtuldu. Kendisine bakmakta olan Ayse ile göz göze geldikten sonra, ne oldugunu anlamadigi bir kuvvetin zoru ile bakislarini Güntülü'ye çevirdi ve onun kendisine dikilmis bakislariyle karsilasınca ürperdi. Bu bakislar ona hiç de yabancı olmayan korkunç pars bakislariydi. Fakat nerede görmüstü? Iste yine içi aci ile dolmaya basliyordu.

Ayşe, Güntülü'nin de Selim'i kontrol ettiğini görmüs, kocasının anormal ruh durumu kızlar tarafından anlaşılmaması kaygısı ile sakayı da elden bırakmayarak sormustu:

- Selim! Askerlikteki zevki saymazsak bu günümüzün şimdiye kadar geçen dakikalarında bir tat yok muydu?

- Yok olur mu? Hele Kadriye Hanım'ın fıkraları..

Ayşe, "Acaba sorsam bir tanesini hatırlayabilir mi?" diye dsnrken Güntülü'nn söze karıştığı görüldü

- En çok hangisini beğendiniz?

Bu sorunun Selim'de ne tesir yaptığı anlaşılmadı, ama birden Ayşe'nin gnl üzüntüyle doldu.

Selim'in dinler gibi gzkp hiçbir şey dinlemediği, yani normal hali anlaşılmaması diye içi burkuldu. Güntülü bilmeden Selim'in görünmeyen yarasına basmıştı. Ayşe böyle dsnyordu.

Halbuki Güntülü bunu bilmeyerek değıl, bilerek yapmıştı. Huzur ayhanesi'ne geldikleri dakikadan beri bu acayip adamı kontrol ediyordu. Ne tuhaf dsnceleri, ne sert duyguları vardı! Acaba neler dsnyordu? Basından geçen felaketle meşgul olamazdı. Öyle zarif iradeli bir adama benzemiyordu. Ayşe Hoca Hanım ayarında bir kadının kocası olduktan ve hayatındaki büyük sarsıntıyı atlattıktan sonra onun huzur içinde yaşayan, bahtiyar bir kimse olması gerekirdi. Halbuki bu sertlik, bu dalginlik, bu gariplik hiç de bahtiyarlığın alametleri değıldi.

Güntülü ona dikkatle baktığı zaman Selim'i olgun bir subaya değıl, toy bir saire benzetiyordu.

Kadriye Kozanlı'nin herkesi neşeye boğan fıkralarına aldiris etmediğı, daha doğrusu onları isitmediğı muhakkakti. Güntülü bunu kendi kendisine ispat etmek için "En çok hangisini beğendiniz?", diye sormustu.

Ayşe için "Eyvah, fırtına kopacak" diye tasarlanırken Selim'in alay mı, ciddi mi olduğu anlaşılmayan o tavrı takindigi görüldü ve arkadan:

- Hepsi birbirinden güzel, dediği isitildi.

Güntülü, tuttuğunu kolay bırakanlardan değildi. Yine sordu:

- Ama elbette bir ötekilerden güzeldi. On fıkraya bir araya gelince hiç şüphesiz birinin daha çok hosa gitmesi icab eder.

Güntülü daha söyleyecekti, ama Selim bırakmadı:

- Yanılıyorsunuz. Bir çok şey bir araya geldiği zaman onlardan birinin ötekilere üstün olması neden gereksin? Güzel bir savaş yapmış mangadaki erlerden birini ötekilerden ayırt etmeye çalışmak...

Bu sefer de Selim sözünü bitiremedi. Kadriye Kozanlı gülerek konuşuyordu:

- Aman Selim Beg!.. Bu Huzur Çayhanesi'ni de tüfek sesleriyle doldurmayın. Sonra huzuru kaçarsa nereye gideriz?

Ayşe, Selim'in sertleşmeye başladığını derhal anladı. Sesinin tonu onu gösteriyor ve boşluğa bakarak cevap veriyordu:

- Peki! Silah seslerini keserek huzurun bozulmasını önleyelim. Fakat şimdi vereceğim örnek için de gözlerinizin kamastığından yanıp yakılmanızı rica ederim.

Kadriye ile diğer öğretmenler ve üç kız göz kamaşmasından bir şey anlamayarak bakıştılar.

Yalnız Ayşe sözün nereye varacağını kavramış, fakat artık önlemeye vakit ve imkan kalmamıştı. Pusat tok bir sesle konuşuyordu:

- Askerleri bıraktık. Isık kızları aldık. Isık kızlar diyerek Ayşe'nin üç sevgili kızını kastediyorum. Hem isimleri isikli, hem de kendileri isik güzelliğinden olduğu için onlara Isık kızlar diyorum. Şimdi ben Ayşe'ye

“Isik Kizlar’dan en çok hangisini begeniyorsun?”, diye sorsam sunu yahut bunu diye bir cevap verebilir mi? Veremez. Demek ki bazen tercih yapmak imkansizdir. Ayse’ye taniyacaginizdan emin oldugum bu hakki benden niye esirgiyorsunuz?

Bu baglayis Ayse’nin hosuna gitmisti. Fakat Güntülü direnmekte devam ediyordu:

- Hoca Hanim’in bize olan sevgisi esittir. Fakat bu,aramizda bir tercih yapmadigi manasini tasimaz.

Tercihini açiga vurmayisi Hoca Hanim’in nezaketi ve hocalik sanatinin icabidir. Yoksa mutlak...

- Mutlak mi?

Güntülü, Selim’e adeta korkarak bakti. Çünkü mutlak mi diye sorarken korkunç bir hal almisti.

Selim’i böyle korkunç olmaya zorlayan sebep mutlak derken Güntülü’nün sesindeki ahengin, Çamli Koru’da o gece duydugu sese tipatip benzemesiydi. Güntülü’yü nerden tanidigini hatirlamak üzereydi.

Fakat...

* * *

Selim kendisine geldigi zaman Çamli Koru’ya inen yokusta olduklarinin farkina vardi.Yaninda Güntülü vardi. Ayse ve ötekiler epey aralilarla arkadan geliyorlardi. Selim,yanindakinin Güntülü oldugunu anlayinca ilkönce kizin sesine dikkat etti. Evet! Bu o gece, Çamli Koru’da kendisine siirle hitab eden sestti.

- Arasira Çamli Koru’ya gelir misiniz?, diye sordu.

- Hayir! Ilk defa simdi geliyorum.

Yalan söylüyordu. Bu sesin sahibi Çamli Koru’ya hiç gitmemis olabilir miydi? Selim sabirsizlanmakla beraber bu vahsi kizi zorlayarak ondan bir

sey öğrenmeye imkan olmadığını çok iyi seziyordu:

- Güntülü! Bana en çok hosunuza giden siiri okur musunuz?, dedi.

Selim şimdiye kadar ki konuşmalarında gerek Aydolu ile Nurkan'a, gerekse Güntülü'ye hitab ederken, adlarından sonra hep "hanım" kelimesini de ekleyerek konuşmuştu. Bu seferki "Güntülü" hitabı biraz tuhaf buldu, fakat samimi olduğundan genç kız yadırgamadı. Hatta genç kızlık psikolojisi içinde biraz hoşlandı bile. Yalnız, Selim'in karakterinden hiç umulmayan siir okumak teklifini garip bularak: "Neden icab etti?", diye sordu.

- Zaman zaman siir dinlemekten hoşlandığım olur. Bunu da elbette siir zevki olanlardan dinlemeyi tercih ederim. Ayşe de evde o kadar meşgul ki, ona bu teklifi yapamıyorum. Zaten bu istek de bende her zaman doğan bir şey değil...

Güntülü biraz düşündükten ve eliyle saçlarını o zarif hareketle düzelttikten sonra ahenkli sesi ve düzgün söyleyişle bir siir okumaya başladı:

Sevda gibi bir gizli emel ruhuna sinmiş;

Bir haz ki hayalden bile üstün ve derinmiş.

Gökten gelerek gönlüne rüzgar gibi inmiş,

Bir sır ki bu,ölsen bile asla açamazsın...

Anlatması imkansız olan öyle bir an ki,

Hülyadaki ses varlığının gayesi sanki...

Bak emrediyor: Daldığın alemden uyan ki,

Mutlak seveceksin beni,bundan kaçamazsın

Siiri dinlerken, kızın sesinin, karanlıktaki sesin ahengine benzeyen güzelliğinden sarhos olan Pusat son misrai dinleyince yıldırımla vurulmuşa döndü ve izdirabini belli etmek istemeyen bir yaralı gibi bakarak:

- Bu siir kimin?,diye sordu.

Güntülü en tatli gülümseyisle bakiyordu:

- Bilmiyor musunuz?

- Bilsen sorar miydim?

Genç kizin gülümseyisi dudaklarında söndü:

- Bu siir sizin degil mi?

Pusat hayretle durarak Güntülü'ye döndü:

- Benim mi? Ne zaman yazmisim?

Kizin gözleri vahsi pariltılarla isildamaya baslamisti. Selim, çok iyi tanidigi bu pariltılara bakarken, bakip da unutulmus bir noktayi çözmek için bir ruh kasirgasinda bunalirken, Güntülü, o geceki görünmeyen kadinin sesiyle cevap verdi:

- Unuttugunuza göre bin yil önce yazmis olacaksınız.

Bin yil... Selim'in beynindeki karanlik yer aydinlaniyor gibiydi. “Ben bin yildan beri yasiyor muyum?” diye düşündü. Bu korkunç bir seydi... Yanindaki kiz tipki bir büyücü gibi onun aklindan geçenleri anlayarak cevap veriyordu:

- Evet! Bin yildan beri yasiyorsunuz. Hatta belki de iki bin yildan beri... Mete'nin, askerlerini sadakat sinavinda geçirmek için sevgililerine, nisanlilarina, eslerine ok atmalarini emrettiği ve büyük sevgileri dolayisiyla ok atmayanlari idam ettirdigi zamandan beri...

Bu sözler ve bu ses Selim'in bütün gücünü, hatta iradesini alip götürmüştü. Cevap veremiyordu. Düşünemiyordu da...

Ne kadar sürdüğünü kestiremediği duraklamasi genç kizin “Yürüyelim efendim” demesiyle sona erdi. Yokus bitmis,Çamli Koru'ya girmislerdi.

Çamli Koru'nun havasından çok Selim üzerindeki tesiri ve hatirasi kendisine gelmesine yaradi. Tekrar askerlesmisti:

- Hayir! Bu siir benim degil, dedi.

- O halde belki benimdir.

Bu kiz, sanki Selim'e darbe üstüne darbe vurmak için gelmisti. Büsbütün perisan olmamak için alayci tavrini takinmakta gecikmedi:

- Siz de bin yıldan beri yasiyor musunuz?

- Niçin olmasin?

Pusat, yüzünün kizardigini yanmasından anladi. Kendisiyle eğleniyor muydu? Bir çocukla basa çıkamamak, bir manganin hakkından bir bölükle gelemeye benziyordu. Fakat bu kadar nazik ve terbiyeli bir kizin, çok sevdiği öğretmenin kocasiyla eğlenmeyecegi süphesizdi. Öyleyse o garip sözlerle ne demek istemisti? Alacagi cevaptan çok kizin sesini dinlemek ihtirasiyla sordu:

- İki bin yıl önce acaba ben neydim?

- Herhalde Mete'nin ordusunda bir subaydiniz.

- Bu sözlerinizle bana şeref veriyorsunuz. Mete'nin ordusunda subay olmak,olabilmek bir asker için gayelerin son siniridir...

Pusat bu sözleri söyler söylemez,o görünmeyen esrarli kadinin, belki de Güntülü'nün, kendisine tilsimli sesle siir okudugu tahta kanepenin önüne gelmiş olduklarini fark etti. Arkadan yavas yavas gelmekte olanlari bekliyormus gibi durarak burada olup bitenleri yildirim hiziyla hatirladi.

O ses... Sonra Leyla... Leyla'nin o sese hiç benzemeyen,sonra benzeyen sesi.. Prenses Leyla... Tahtin varisi olan Leyla... En sonra Güntülü... Kendisinin iki bin yıl önce yasadigini söyleyen ve simdi sesi,görünmeyen kadinin sesine tamamiyla benzeyen Güntülü...

Ayşe ve ötekiler yavaş yavaş yaklaşıyorlardı. Yüzleri neseli olduklarını anlatıyordu. Belliydi ki, Kadriye Kozanlı yeni bir fikre daha anlatıyordu. Onlar gelince Güntülü ile olan bu korkunç, fakat büyüleyici konuşmanın kesileceğini düşünen Selim, içkinin son yudumlarını içermişcesine ve artık iradesine hakim bir halde, alaycılığını takınarak sordu:

- İkimiz de iki bin yıl önce yaşadığımızı göre o zaman da tanisiyor muyduk?

Güntülü aynı esrarlı ses ve aynı büyük ciddiyetle cevap verdi:

- Elbette tanisiyorduk.

- Peki... Ben o zaman da bir subaydım. Ya siz neydiniz?

Güntülü, yırtıcı pars bakışlarını Selim'e dikti. Onu ürperten, hatta çıldırtan bir eda ile, saskinlikten basını döndüren bir soğukkanlılıkla cevap verdi:

- Ok atılmayanlardan biri...

Pusat için bir anda dünya karardı ve ondan sonra olup bitenleri artık hatırlayamadı.

14. BÖLÜM

Pusat o kadar içmişti ki, dakikalar kopuk bir film gibi geçiyordu. Bir yerden bir yere nasıl geldiğini hiç hatırlamıyor, sonra sukuruna hakim olarak ne yaptığını, nereye gittiğini biliyordu. Daha sonra tekrar karanlık başlıyor, fakat Selim her şeye rağmen Çamlı Kuru'ya doğru olan yürüyüşünü de değiştirmiyordu.

Çamlı Kuru bu akşam her zamankinden daha تنها idi. Leyla'nın geleceğini biliyordu. Bu bilis telepatik bir olaydı. Sarhos olduğu zaman kendisinde görülürdü. O kadar iyimserdi, Leyla'nın geleceğine o kadar inanmıyordu ki, sırf bu inanç kuvveti dolayısıyla Leyla buraya gelmeye mecburdu, Selim böyle düşünüyordu.

Her zaman oturduğu, esrarlı kadın sesini dinlediği siraya geldiği zaman boş olduğunu görerek ümitsiz ve çok acı bir gülümseyişle çevresine bakındı.

Aynı zamanda Leyla'nın "Nerede kaldınız? Sizi epeydir bekliyorum" diyen sesiyle ayıldı. Leyla sırada oturuyor ve kendisini süzüyordu.

Selim, "Yanımdaki Leyla'yi göremeyecek kadar sarhos muyum?" diye düşündü. Fakat düşüncesini daha ileriye götürmeye zaman kalmadan ayaga kalkan Leyla, Pusat'ın koluna girdi ve emreden bir sesle "Beni evime götüreceksiniz" dedi.

İçkinin tesiriyle Selim'in bir garip isleyen beyni çağrışımlar arasında bunalıyor gibiydi. Üç dört gün önce liseli bir kız, Güntülü de ona hakim olmuş, adeta iradesini elinden almıştı. Şimdi de ondan biraz daha yaşlı bir öğretmen kız aynı şeyi yapıyordu. O, yabancı bir kadın veya kızın, kendi koluna girmesinden hoşlanmazdı. Fakat Leyla'ya "Kolumdan çık" diyemiyordu. Nasıl diyebilirdi ki? Leyla bir prensesi ve tahtın varisiydi.

Düşüncesi buraya gelince Selim güldü ve Leyla bunu görerek sordu:

- Selim Beg! Siz gülmesini sevmeyen bir insansınız. O halde şimdi durup dururken neye güldünüz?

Selim soruya cevap vermeden konuştu:

- Ya ben çocuklaştım, yahut çevremi falcılar, büyücüler, geleceği bilenler kapladı.

- Bu falci yahut büyücülerden biri de ben miyim?

- Evet!

- Ne yaptım da bu iltifatlara mahzar oluyorum?

- Daha yeni tanıştığımız, tanışmaya başladığımız halde gülmekten hoşlanmadığımı biliyorsunuz.

Leyla bu cevapla sustu. Sonra birdenbire:

- Ya öteki falci kim?, diye sordu. İçkinin Selim'deki tesiri azalmıştı. Hiçbir şeyden çekinmemek huyu dolayısıyla açıkça cevap verdi:

- Isik Kizlar'dan biri...

Bununla bu konusmanın burada kesileceğini sanıyordu. Fakat Leyla devam etti:

- Çamli Kuru'daki ilk rastlayışımızda bir Kahraman Kizlar'dan bahsettiniz. Simdi de Isik Kizlar mi çıktı?

- Çok keskin hafızanız var. Tebrike değer. O günkü Kahraman Kizlar'la simdiki Isik Kizlar aynı şey.

Leyla bu akşam Selim Pusat'ın her zamanki kadar sağlam iradeli olmadığını sezdiği için onu zorluyordu:

- Isik Kizlar'dan biri sizin hangi gizli tarafınızı keşfetti?

Selim parlar gibi oldu:

- Acaba yeniden bir harb divanı karşısında mi bulunuyorum? Bu ahret sualleri neden icab ediyor?

- Siir kadar güzel bir kızın sizdeki tesirini öğrenmek istiyorum.

- Siir kadar güzel olduğunu nereden biliyorsunuz?

- Siz söylemişsiniz. Hatta o gece bana "Sen siir kadar güzel değilsin" demişsiniz.

- Simdi aynı fikirde değilim. Sizi siirden daha çok güzellestirecek, bir imha savası kadar güzellestirecek sebepler var.

- Nedir?

- Prensessiniz ve tahtın varisisiniz.

Leyla, Selim'in kolundan çıkmısti. Bir apartmanın önünde karsi karsiya bulunuyorlardı. Pusat, Leyla'nın evine geldiklerini farkederek:

- Hanzade Sultan'dan müsaade rica ediyorum, dedi ve gözleri ona degdi. Bu cidden bir sultan yüzü idi. Olaganüstü bir asalet ve vekar içinde Selim Pusat'a bakıyordu:

- Çok sey biliyorsunuz Yüzbasım, dedi. Görülüyor ki asil falcılık ve meçhulü bilis sizde imis. Bu sebeple gitmeden önce sizinle biraz konuşmam gerekecek. Buyurun.

Selim sarhos oldugunu düşünerek ve sirf saygi dolayisiyla bu gece bu eve girmek istemiyordu:

- Müsaade edin. Baska bir gün geleyim, dedi.

Leyla'nin yüzü sertlesmisti:

- Size emrediyorum. Simdi geleceksiniz, diye karsilik verdi.

Pusat, Leyla'nin bu kisa emrini dinlerken askerlikten kalmis bir aliskanlikla esas durusa geçmisti. Leyla'nin dairesine girdiler.

Disaridan herhangi bir ev gibi gözükten bu daire prenseslere yakisan sahane bir konakti.

Esyalar ve onların düzenlenislerindeki güzellikle zenginlik göz kamastiriciydi. Yaslica, dinç ve sevimli bir kadin "Hos geldiniz beyefendi" dedikten sonra Leyla'ya dönerek:

- Bir emriniz var mi arslanim diye sordu. Selim kaç gündür sasilacak o kadar seylerin ortasinda yasiyordu ki, bir genç kiza "arslanim" diye etmekteki garabet dikkatine çarpmadi. Yahut çarpti da bir sultan karsisinda bulunmasinin verdigi duygu o garabeti örttü.

- Bize çay demle kalfacigim. Misafirimiz Selim Pusat Beg bir yüzbasidir. Öğretmenim Ayse Hanim da kocasidir.

Selim, kendisine kalfa diye hitap edilen bu hos kadinin arkasindan dikkatle bakti. Onun merakini anlayan Leyla, odadan çıkan kalfayi anlatti:

- Gülsafa Kalfa benim dadımdır. Fakat aslında her şeyimdir. Beni büyüten odur. Annem öldüğü zaman on yaşlarında idim.

- Ya babanız?

- Onu ancak resimleriyle tanıdım.

Selim Pusat, kendisinden birkaç rütbe üstün bir komutanın karşısında duyulan çekingenliği duyuyordu. Leyla yahut Hanzade bu gösterişli odanın içinde tam bir prensesi ve kendisine hakimdi.

Durusu, bakışı ve konuşması o kadar üstündü ki, Selim sormak istediği birçok şeyi sormayacağını anlamıştı. Fakat pervasız bir insandı. Hele çekinme duygusunun varlığını kaplaması ona sıkıntı verir, bu hali korkaklık sayardı. Korkaklık ise öğrendiği şeydi. Askeri bir saygı içinde:

- Prenses, dedi. Adınız Hanzade olduğu halde niçin kendinize Leyla dedirtiyorsunuz?

- Adım Leyla Hanzade'dir. Göze batmayacağı için birincisini kullanıyorum. Siz de beni böyle biliniz ve böyle hitab ediniz. Fakat bu Hanzade'yi kimse bilmezken siz nasıl öğrendiniz Selim Beg?

- Sizi ürkünün o mendeburdan öğrendim.

Leyla'nın yüzünden bir tiksinti rüzgari geçti:

- O bir ajandır ve iblisten daha kurnaz daha tehlikeli bir adamdır.

- Ajan midir? Kimin ajani?

- Kesin olarak bilmiyorum. Fakat herkesin ajani olabilir. Yabancılara da hizmet edebilir. İki taraflı da çalışabilir.

Selim saskinlikler içindeydi. Yek mel'ununa çıkıştığı o gece "Leyla benim sözlerimden değil, zevkinin ve heyecanının büyüklüğünden ürküyor. Ona harekete geçmesini tavsiye ediyorum. Çünkü tahtın varisidir." demişti. Bunları hatırlayınca Pusat'ın beyni allak bullak oldu. O zaman bir çilginin tekerlemesi diye aldığı bu sözler demek doğru idi. Fakat bir kadın, tahtın

varisi olabilir miydi? Hele Osmanli Hanedanı erkegi, kadini ile memleketten çikarildiktan sonra Leyla nasıl oluyordu da burada kalabiliyordu?

Aynı askeri saygi içinde yeniden sordu:

- Sizin bir prenses olduğunuz hakkında en küçük bir süphem yok. Fakat nasıl oluyor da kanunlara rağmen burada kalıyor ve yine nasıl oluyor da erkek olmadığınız halde tahtın varisi oluyorsunuz?

- Selim Beg! Osmanlı Tarihi'ni söyle gerilere doğru bir düşününüz. Tahta geçmek uğrunda,yahut taht için tehlikeli olduklarından dolayı yüzlerce şehzade can vermişti. Can verenler arasında mesru olanlar, tahtın sahibi bulunanlar vardır.

- Ben Osmanlı Tarihi'nin yalnız büyümeyen meydan savaşlarını biliyorum. Bu söylediklerinizle ne demek istediğinizi anlamadım.

Leyla canlandı. Selim'e şimdi çok güzel gözükerek gözlerini dikerek anlatmaya devam etti:

- Yıldırım Bayezid'dan sonraki şehzadeler kavgasını biliyorsunuz. Büyük şehzade Süleyman'dı ve mesru hükümdar oldu. Fakat kardeşleri tarafından öldürülünce zavallı, padişahlar listesinden bile silindi.

- Evet. Bu kadarını biliyorum

- Şimdi biraz daha sonrasına gelelim: Kanuni Sultan Süleyman'ın büyük şehzadesi bir Mustafa vardı. Yavuz Sultan Selim çağında birisiydi. O da türlü tevizata kapılan babası tarafından acıklı şekilde öldürüldü. Öldürülmeseydi tahta o geçecekti.

Leyla sustu. Selim, sözü tamamladı:

- Fakat öldü...

Leyla'nın yüzünde güç anlaşılan bir acı ifade vardı:

- Sehzade Mustafa öldü, ama onun küçük bir oğlu cellatlardan kurtarilarak yasadi. Sehzade Mustafa'nin en sadik iki adami onu büyüüttüğü gibi sehzağeye sadik yüz binlerce insan da onu servete bogdular. Sadakatin derecesini düşünün ki, bu yüz binlerden bir teki bile bildigi korkunç sirri açiga vurmadigi gibi serveti idare edenler de onun bir tek akçasina dokunmadilar. Sehzade Mustafa'nin bu gizli oğlunun adi Süleyman'di. Fakat adamlari “Onu mutlaka tahta geçirecegiz” diye and içtikleri için kendi aralarında adi “Mutlak” olarak kaldi ve benim bugün kullandigim soyadi da bu dört asirlik yeminden çıktı...

Selim, Leyla'yi peri masali dinleyen bir çocuğun safligiyla dinliyordu. Leyla'nin sesinde ve gözlerinde o kadar inandırıcı bir kuvvet vardı ki, Selim'i tesiri altına alıyor, fakat şimdi iyice ayılmış olan Selim hiçbir açigi kaçırmadan soru sormak fırsatlarını kullanmaktan geri kalmiyordu:

- Dört asirdan beri aileniz gizlilik içinde mi yasadi? Hiçbir zaman harekete geçmedi mi?

- Gizlilik devam etti. Fakat bizden şüphe de devam etti. Yalnız bir defa, Sultan Ibrahim'in hiçbir çocuğu olmadığı yıllarda hareket tasarlandı, sonra onun da çocukları olunca bundan vazgeçildi ve dedelerim bazen devlet hizmetinde, bazen yüksek kademelerde, bazen orduda hizmet ederek birer birer dünyadan çekildiler. Ben Sehzade Mustafa'nin on birinci kusaktan torunuyum. Benimle bu aile bitiyor.

- Siz genç bir kizsiniz. Osmanli Hanedanı'nda tahta bir kadının geçtiği görülmediği gibi bunun düşünülmesine de imkan yoktur. Bu takdirde tahta diğer kollardan gelen sehzağelerin geçmesi mesru sayılmaz mi?

Leyla, eve geldiklerinden beri ilk defa gülümsedi:

- Osmanli Hanedanı'nin an'anesinde tahta kadın geçemez diye bir husus yok. Tahta daima büyük evladın geçmesi nizami var. Osmanlılar dışındaki Türk Hanedanları'nda kaç kadın hükümdar gelmiştir.

Osmanlılar'da da gelebilirdi. Gelmeyisi bir tesadüf ve seriatin zamanla sapması yüzündendir. Zaten benim taht üzerinde iddiam olamaz. Bir kere

artık taht kalmamıştır. Geri gelmesine de imkan yoktur. Benim kaybolan hakim taht değil, hakiki hüviyetimi söylemekten mahrum kalisimdir.

Selim, kurmay adaylığının verdiği hızla muhakeme alışkinliği ile, kendisine anlatılanları değerlendirdi ve artık kendisinde saskinlığın, sasmışlığın zerresi kalmadığı için Leyla'ya sordu:

- O mendeburun ajan olduğunu söylediniz. O da sizi harekete geçmek için kiskirttiğini iddia etti.

Iblis kadar kurnaz dediginiz bu ajan, tavsiye ettiği hareketin hiçbir akis uyandıramayacağını, sizin böyle bir harekete girismeyeceğinizi düşünemez mi? Ondan niçin böyle çekiniyorsunuz? Sizinle tanıştığımız gece agliyordunuz. Neden?

Leyla'nın gözlerinde büyük bir kinin isiklari parladi:

- Babam tabii ölümle ölmedi. Öldürüldü. Yurt dışına çıkarılan Osmanlı sehzadelerinden ikisiyle temas onu şüphe altında bıraktı. Gerçi o sehzadeler babamın kim olduğunu bilmiyorlardı, ama bundan hem hükümet kuskulandı, hem de yabancı bir devlet babamın gerçek hüviyetini tesbit etti.

- Ne çıkar? Bu yüzden niçin öldürsünler?

- Babam aynı zamanda meçhul, fakat büyük bir hukukçuydu. Petrollerin büyük kısmını verasetle eline geçirecekti.

- Böyle olunca öteki sehzadelerin de ortadan kaldırılması icab etmez mi?

- Hayır. Onlar büyük maddi zaruretle dolayısıyla ve bazen da aldatılarak hisselerini yok pahasına elden çıkardılar. Babamın maddi ihtiyacı olmadığı için direndi. Reddolunamayacak tarihi kayıtları, vesikaları buldu.

Selim'in akli yeniden karışır gibi oldu:

- O halde sizin de hayatınızın tehlikede olması icab eder.

- Belki. Fakat ben bütün tedbirleri aldım. Vesikalar kimsenin bilmediği bir yerde saklı olduğu gibi bana da bir suikast yaparlarsa bunun kimler

tarafından yapılmis olacagina dair hakimleri inandıracak bilgiler, dosyalar, hatta fotoğraflar emin bir yerde durmaktadır. Gerektigi zaman bunlari ortaya çıkaracak cesur insanlar var.

Arada uzun bir sessizlik oldu. Sonra Leyla yeniden konustu:

- Kiralci oldugunuz için basiniza gelenleri sizin kadar biliyorum. Bu yüzden size yakınlık ve saygi duyuyorum. Aksamleri bazen tek basima dolasmam bir ruh sporudur. Babamin nasıl acikli bir sekilde öldürüldüğünü annemden o çocuk yasimda dinledim,annem de bu kederle öldüğü için o çirkin ajana karsi da müthis bir kin duyuyorum. Beni kandirip münasebetsiz taht davasına sürükleyecegini ve böylece yok edilmemi saglayacagini umarak pesimde dolasiyor. Yüzbasim! Dadimi saymazsaniz ben yalnız bir insanim.

Arkadas çevrenize ve evlilikinize ragmen siz de yalnız ve kimsesizsiniz. Onun için sizinle konusmaktan zevk alıyor ve beni ele vermeyecek bir sirdas oldugunuz için de çok deger veriyorum. Arada bir bana gelirseniz çok memnun kalirim. Zannedersenem siz de bahtiyar olusunuz.

Leyla son sözlerini kesin bir hüküm seklinde söylemistti. Dogru idi. Leyla'nin anlattıkları kendisini bunaltmistti. Fakat yine de sebebini bilmedigi bir bahtiyarlık duyuyordu.

Geldi geleli ilk defa çevresine alici gözüyle bakti. Bir milyonerin evindeydi. Aklina çok mühim bir sey geldi. Tam bunu Leyla'ya söylemeye baslayacakti ki Gülsafa Kalfa, tekerlekli çay masasi ile odaya girdi.

15. BÖLÜM

Selim sikintilar arasinda bunaliyordu. Tarihi bir sirri öğrenmek veya bir prensesin tehlikeler ortasinda yasadigini bilmenin kendisini bu kadar bunaltmasini bir türlü anlamiyor, mana veremiyordu.

Hayatında zaten huzur diye bir sey tatmamisti ama bu kadar bezginlik ve bunalmim da görmemisti. En agir iftiralara ugradigi zaman bile,üniformasini biraktigi zaman bile böyle olmamisti.

Huzur ariyordu. Büroda artık eskisi kadar verimli olamadığının farkındaydı. Incelediği evrak özetlerinde, fislemlerde gülünç yanlışlar yapmaya başlamıştı. Halbuki iş arkadaşları nasıl bir gönül rahatlığı içindeydiler. Bunlar neden böyle kaygısız diye düşündü? Yoksa tasavvuf mu onlara bu ruh sükununu veriyordu? Birdenbire, yanındaki masada oturan Osman Fiser'in, sanki düşüncelerini anlamış gibi kendisi ile alçak sesle konuşmaya başlaması Selim Pusat'ın düşünce zincirini kesti:

- Bir satır su kagıttan mana çıkarıp özetini yapmaya çalışıyorum. İki defa, yaptığım fişi yırttım. Galiba siz de aynı durumdasınız. Halbuki arkadaşlarımızda hiç de böyle bir kaygı yok.

- Vazife duyguları mi eksik?

- Hayır, hayır! Onlar zaten bunun vazife olduğuna inanmış değiller ki..

- Neden kaygısızlar?

- Çünkü bütün bu yaptıklarının bir kuruntu ve hayal olduğuna geçici,aldatıcı ve değersiz olduğuna inanıyorlar.

- Bunlar deli mi?

Osman Fiser kötü kötü gülümsedi:

- Timarhane dışındaki deliler... Bunlar tasavvufa inanmışlar. Olgun insan olmaya, Allah'la bir olmaya çalışıyorlar.

Pusat'ın kasları çatıldı:

- Allah'la bir olmak mi? Bu da ne demek?

- Yani Allah'ın varlığı içinde erimek istiyorlar...

- Huzur içinde yaşamaları bundan mi ileri geliyor?

- Tabii...

Selim Pusat basini önündeki kagida egip konusmayi kesmekle beraber tasavvufun insana huzur verdigini yeniden isiterek baska hayallere kaptirip kendini koyuverdi.

O aksam yenip yenip Tosun yattiktan ve Ayse çalisa masasina oturduktan sonra bir sey dikkatini çekti. Selim bu gece, büyük odada adeti olan gezintiyi yapmiyor, bir koltuga yaslanip gözlerini kitaplara dikmis olarak düşünüyordu. Selim'in bu halini ilk defa görüyordu. Belki fazla yorgun oldugu için dinleniyordur diye birazdan gezinmesine baslar diye düşünerek vazife tashihlerine basladi.

Gözü duvardaki saate degdigi zaman kirk dakika geçmiş oldugunu anlayarak kocasina bakti.

Hala kipirdamadan oturuyor ve –Ayse bundan emindi- görmeden kitaplara bakiyordu. “Ne düşünüyorsun?” yahut “Yorgun musun?” diye sormak Selim'i kizdirirdi. Ayse bu yola girmeden onu konusturmak için bir çare düşündü. Fakat onun kagitlardan bas kaldirdigini gören Pusat,sözü açarak Ayse'yi düşünmekten kurtardi:

- Su tasavvuf denen sey nedir?

Bu soruyu kocasindan daha önce de bir defa isitmis olmasina ragmen Ayse saskinliktan elindeki kalemi masaya düşürdü. Dünyada askerlikten baska her sey reddeden, hele felsefe, tasavvuf, hukuk gibi konulari lüzumsuz ve saçma bulan Selim'in bu soruyu sormasinda mutlaka mühim bir sebep olacakti. Geçenlerde yine sorduguna göre ilgilenmesinin ciddi bir sebebi olmalıydı. Bu sebebi öğrenemeyecegini Ayse çok iyi biliyordu. Yapilacak sey onunla konusarak ruhunu derinliklerine inmek,böylece bir ip ucu yakalamakti. Acaba kocasi hayatla ilgilenmeye mi basliyordu? Ayse geçen sefer oldugu gibi yine içinde bir sevinç duydu ve yine geçen seferki cevabi verdi:

- Tasavvuf bir nevi din felsefesidir.

- Yani?

- Yani din duygusunu ve düşüncesini dinin anlattıklarından daha ileriye götürerek ruhlari doyurup kandirmek sistemidir.

Selim, gözlerini yine kitaplara dikerek biraz düşündükten sonra sordu:

- Tasavvuf, dini inkar mi eder? Yahut basit ve eksik mi bulur?

- Ne inkar eder, ne de eksik bulur. Yalnız,olgun insanların dindeki hakikata tasavvufla eriseceğini iddia eder.

- Su halde, kesin ve sasmaz kaideler sistemi olmasına rağmen din herkes tarafından baska türlü anlasiliyor demektir.

- Tabii.. Mezhepler neden doğdu? Bazen bir dinin iki mezhebi arasındaki çarpışma,iki ayrı dinin çarpışmasından çok sert ve kanlı olmuştur. Müslümanlıkta Sünnilerle Siilerin; Hıristiyanlıkta Katoliklerle Protestanların savaşları ne kadar kanlı ve kıyıcıdır. Tasavvuf bunların önüne geçmek için çalışmıştır.

Selim, bazı konuları ilk defa öğrenen bir öğrenci merakı içinde dinliyordu. İsttikleri o kadar yabancı geliyordu ki, Ayse'nin her cümlesi için birkaç soru birden sormak istiyordu. Fakat onun sormasına imkan kalmadan Ayse devam etti:

- Tasavvuf da birçok kollara ayrılmış ve bunlar kendi aralarında mücadele etmiştir ama bu mücadele fikir alanında kalmış,büyük mutasavvıflar, ayrı sistemlerine rağmen birbirlerine saygı göstermiştir.

Selim hala kavrayamamıştı:

- Rica ederim. Tasavvufun temelini kısaca söyler misin?, diye sordu. Ayse bütünü canlandırmıştı.

Anlatmaya başladı:

- Tasavvufun esası kainatın Tanrı'dan ibaret olduğu, her varlığın , her şeyin bu Tanrı'nın bir tecellisinden, görünüsünden ibaret bulunduğu düşüncesidir.

- Mutasavvıflar bu büyük hakikati nasıl keşfetmişler?

Selim bu soruyu alay etmek için değil, ciddi olarak soruyor ve alay etmediği için Ayşe'yi hayretler içinde bırakıyordu. Sözlerine devam etti:

- Bunu akılla değil, sezgi ile bulmuşlardır. Tanrı gibi sonsuz ve büyük bir varlığın akılla anlaşılmasına imkan olmadığını kabul etmişlerdir.

Selim derhal itiraz etti:

- Fakat bununla dinin dışına çıktıklarının farkında olmamışlar mıdır?

- Din bilginlerinden bazıları mutasavvıfların dinsizliğini ilan etmiştir. En büyük mutasavvıflardan bazıları bile bu suçlamadan kurtulamamıştır.

- Mesela kimler?

- En başta Muhyiddin-i Arabi ve Mevlana...

Selim Pusat, Mevlana'yi isitmisti. Ötekini ilk defa duyuyordu. Sözü uzatmamak ve Ayşe'yi yormamak için kısa kesti:

- Bana tasavvuf hakkında kitap veya makale verebilir misin?

Ayşe yerinden kalktı. Kitap raflarının bir bölümü önünde durarak birkaç kitap çekip baktıktan sonra Selim'in önüne iki cilt bıraktı:

- Önce bu ansiklopedideki tasavvuf maddesini oku. Zihninde bir sema kurulsun. Sonra da bu kitabı oku. Tasavvuf hakkında en iyi özettir. Bunlardan sonra lüzum görürsen daha başka kitap ve yazıları da veririm dedi.

Saat gece yarısını gösterir ve Ayşe yatmaya hazırlanırken Selim Pusat hala okumakla mesguldü. Ayşe onun, bir huzur olmasa bile, sükun içinde olduğunu anlayarak memnun olmuştü. Bundan dolayı odadan çıkarken onun sükununu bozmamak için bir şey söylemedi ve Selim de Ayşe'nin çıktığının farkına varmadı.

Saatler geçiyor, bunun farkında olmayan Selim, Ayşe'nin verdiği yazıları okuyordu. Ömründe ilk defa, askerlik dışındaki bir konuya böylesine merak ve ilgiyle dalmıştı. Masal okuyan bir çocuk gibiydi.

Bir aralık, okuduğu kitap kendisini Hallac-i Mansur'a getirdi. Hallac-i Mansur, "Ene'l-Hak" dediği için iskenceyle öldürülürken kendisini öldürenler için Tanrı'ya yalvarıyor ve şöyle diyordu:

"Onlari bagisla. Beni bagislama. Madem ki benim insanligimi kendi Tanriligin üzerindeki hakki ile, benim sana kavusmama böylece sebep olan bu insanlari senin d yargilamani istiyorum."

Mansur'u parçaladılar. Her parçasından Ene'l-Hak feryadi yükseldi. Yaktılar. Külleri

"Ene'l-Hak" diye bagirdi. Küllerini irmaga attilar. Irmak "Ene'l-Hak" haykirisıyla doldu...

Buraya gelince Selim Pusat kitabi kapatip masaya itti.

Sabah oluyordu ve büyük odada hala isik yandigini gören Ayse kalkarak kapiya kadar gelmisti. Uzaktan Selim'in yüzünü kontrol ettigi zaman öfke ve buhran izi görmedi. Fakat kitabi masaya itisinde sert bir tepki oldugu belliydi. Selim kitabi öyle birakmazdi.

Birdenbire göz göze geldiler. Ayse kocasini gözetleyen ve suç üstünde yakalanan bir kadın gibi sasirarak sordu:

- Nasil buldun?

Selim'de bos seylerle ugrasmaya zorlanmis bir insanin aksiligi vardi. Azarlar gibi cevap verdi:

- Senin din felsefesi dedigin sey bu deli saçmalari mi?

Ayse daha da sasirdi:

- Neresi saçma?

- Neresi degil ki? O Hallac-i Mansur denilen zipira siz büyük adam büyük mütefekkir diye mi bakiyorsunuz?

- Büyük inanç sahibi...

- Neyin inancı?.. Kendisini Tanrı ile bir tutuyor ve Tanrı üzerindeki hakkindan bahsediyor.

Ene'l-Hak demenin bir manası da ben Tanrı'yım demek değil mi? Timarhaneler Tanrılık, peygamberlik, padisahlık taslayan çilginlerle doludur. Bu da onların dışarıda kalmış bir numunesi olacak!..

- Asırlardır Hallac büyük mutasavvif ve büyük inanç sahibi olarak tanınmış ve herkes tarafından öyle kabul edilmiştir...

Ayşe'nin sözü yarıda kaldı. Selim bu "herkes"ten igreniyor,"herkes tarafından" kabul olunan düşüncelere tahammül edemiyordu.

- Senin herkes dediğin kalabalık, içinde cahilleri,hainleri,budalaları bol bol barındıran bir kuru gürültüdür. Herkes kabul etti diye ben de bu hezeyanları kabul mu edeceğim? Herkes Meryem Ananın bakire olarak, hiçbir erkekle temas etmeden çocuk doğurduğunu da kabul eder. Herkes İsa'nın hem Tanrı hem de Tanrı'nın oğlu olduğunu da kabul eder. Çünkü herkes dediğin şey bir hayvan sürüsüdür.

Selim sustu ve basını öteye çevirdi. Ayşe'nin gözleri hafifçe nemlenmişti. Selim,kendisinin tasavvufa ve dine inandığını bildiği halde bu tahkir tufanını yağdırırken Ayşe'yi ayırmamıştı. Birkaç gündür hayata dönüş, anormal havadan sıyrılış diye ümit ve sevinçle baktığı davranışlar bitmiş, bir lastik gibi gerilerek saplanıp kaldığı noktadan uzaklaşan Pusat,yine lastik hizi ve sertliğiyle başlangıç noktasına gelmişti.

Ayşe üzgün ve kirgin çekildi. Kahvaltı hazırlamaya başladı. İlk defa, içinde ümitsizliğe benzer bir eziklik duyuyordu. Şimdiye kadar Selim'in normale döneceğini umarak büyük bir sebatla uğraşmıştı.

Artık anlıyordu ki, bu uğraşmalar boşunadır. Selim her zaman sert ve öfkeli olmakla beraber Ayşe'yi kırmıyor , hatta kırmamak için dikkat gösterdiği anlaşılıyordu. Halbuki bugün bu kaide bozulmuş, Selim umumi tarif içinde Ayşe'yi de ayırt etmeden hakaret yağdırmıştı.

Gözlerindeki nem arttı. İki damla yaş yanaklarından aşağı yuvarlandı. Selim ise başlayalı beri,Tosun'a bakmak için sabahtan ikinci sonuna kadar gelmek

üzere tuttuklari kadin biraz sonra gelecek olmasa bu yaslar gürlensebilirdi de.

Selim de Ayse'nin üzüldüğünü anlamisti. Herkesi tahkir ederken Ayse'yi de o herkesle esit tutmak aklinin ucundan bile geçmemisti ama Ayse öyle kabul etmisti. "Bu sözlerle seni kastedmedim"

dese mesele bitecek, Ayse'nin üzünlüğü kalmayacak, hatta kocasından böyle bir söz isittigi için bahtiyar bile olacakti. Fakat ne tuhaf! Selim bunu söyleyemiyordu. Yilardir hayat arkadasligi eden, en talihsiz günleri ancak birbirlerine dayanarak geçiren bu iki kisinin hala karsilikli açılmamis taraflari vardi. Bu açılmamislik yüzünden bazen sözleri veya davranislari tam ziddi bir mana ile anlasiliyor,bu yanlis anlayislar,hayatin ve çilelerin zehirle doldugu gönülleri büsbütün bunaltiyordu.

Selim bir iki defa, Ayse'nin yanina giderek deminki sözlerinde onu hedef alan hiçbir taraf olmadigini söylemek için davrandi. Fakat davranmasiyla iskemleye çivilenmesi bir oldu. Sanki görünmeyen bir kuvvet omuzlarına bastirarak onu kalkmaktan alikoyuyordu.

Tosun'un uyanmis oldugunu annesiyle konusmasindan anladi. Bu,onun için erken bir kalkisti.

Belki de demin Ayse'ye yüksek sesle söylediği sözlerden uyanmisti. Böyle düşününce Selim bu sefer kendisine kizdi. Bir insanin kendisine kizmasi kadar yipratici sey pek azdi. Zaten Selim yillardir yipraniyor,yipraniyordu. Bu yipranis,herkeste tabiat kanunlarına uyum olan yipranistan büsbütün baska bir seydi. Bunaltici bir duygu idi. Kimseye, Ayse'ye bile bunaliyorum diyememek ise ayri bir dramdi.

Yüzünün yanmaya basladigini hissetti. Gözlerini,maksatsiz bir sekilde odanın içinde gezdirdi.

Sonra bir yere takilarak öylece kaldi. Baktigi yerde arkadası Seref'in resmi vardi. Harb Akademisinde okuduklari sirada çekilmis üniformali bir resim...

Seref de kendisi gibi,askerligi inanç olarak kabul etmis canli bir yüzbasıydı. Fakat kendisine o unutamadigi kısa mektubu yazarak hayatına son

verdikten sonra bu fotograf Selim'e canli degil,hüzünlü bir insanin resmi gibi gelmeye baslamisti.

“Tiyatro bitti. Beklemeye lüzum görmüyorum.” Bu basit bes kelimedede neler , neler sakliydi!

Selim,arkadasini unutamiyor, fakat daima karsisinda bulunan resme bakinca göz yaslarinin akmasindan korkuyordu. Simdi adeta farkina vermeden gözleri resme takilmis,takilinca da artik ayiramaz olmustu.

Gözlerini ayirmayi arkadasina saygisizlik sayiyordu.

Selim bir öteki hayata inanmiyor, Seref'in artik bir sey duymadigini, duymayacagini biliyor, fakat hatiralara saygi göstermenin insanlari insan yapan bir üstünlük oldugunu da kabul ediyordu.

Gözleri Seref'in resmine takilinca bütün o çileli geçmisi yeniden yasar gibi oldu. Seref kimsesiz yasamis ve kimsesiz oldugu için insanlarin fenaligidan kurtulmak üzere hayatina son vermisti. Selim yeniden düşündü: “Ayse ile Tosun olmasa ben de ayni seyi yapar miydim?” Ona ne süphe? Belki Seref, insanlardan benim igrendigim kadar igrenmemisti. Acaba yayasaydi avunur muydum, yoksa onu gördükçe hayatın acisini daha mi çok duyardim?

Bunlar Selim'in çaresiz kaldigi zamanki düşünceleriydi. Yine beyninden yildirim hiziyla düşünceler geçmeye baslamisti. Ne tuhaf!.. Bu düşünceler sanki düşünce degil de, kendisine seslenilen sözlerdi. Birisi “Dogru yapmadin” diyor gibiydi. Evet, Ayse'ye karsi demin dogru davranmamisti.

Birden, Seref'in resmine daha dikkatle bakti. Daima hüzünlü görmeye alistigi bu fotografta simdi Seref hazin bir gülümseyisle kendisine bakiyordu. Halbuki o resimde Seref, aslinda gayet ciddi idi.

Gözlerini bütün dikkatiyle resme dikti ve Seref, basini, bunu dogru yapmadin manasina gelen bir hareketle salliyor gibi geldi.

İçeride kahvalti sofrasi hazirlanmis, Ayse, Selim'i çağirmek üzere kapiya gelmisti. Onu o halde görünce yeniden sasirdi ve adeta ürperdi. Çünkü

Selim'in sert bakislarla karsiya dikilmis gözleri yasliydi.

Ayse onun nereye baktigini bilmiyordu. Aglamak da hayata dönmenin isaretiydi. Simdiye kadar onun gözlerinden yas aktigini bir defa bile görmemisti.

Birden, gönlündeki kederin bosaldigini fark etti ve Selim'in o sekilde görölmekten hoslanmayacagini bildigi için bir sey söylemeden yavasça çekildi.

16. BÖLÜM

Selim'in basi garip bir sekilde agriyordu. Buna agri demek bile yerinde olmazdi. Anlatilmasi güç bir seydi. Nereye baksa Güntülü'nün gözlerini görüyor, onu çok iyi tanidigini biliyor, fakat kim oldugunu bulup çıkaramiyordu. İçinde yüzyillarca önceki bir zamanin duygusu vardi. Deliriyor mu idi?

Yoksa o ince ve güzel görünüsü altında Güntülü mü korkunç bir çilgindi? Neden iki bin yıl önce tanisiyoruz demisti? Neden kendisinin ok atilmayanlardan birisi oldugunu söylemisti.

Bu öyle berbat,o kadar yipratici bir duygu idi ki,buna hiçbir yürek dayanamazdi. Selim, kurtulus yolunu içkide buldu. Ayse olmadan içmek mutadi degildi. Bu tatil gününde Ayse,Tosun'u da alarak bir akrabaya gitmisti. Selim bir iki saat daha bekleyemeyecegini anladi ve artik tek tesellisi haline gelen içkiye el atti.

Asiri gidiyor, bilerek çok içiyordu. Yukarılardan, her yerden kendisine bakan Güntülü'nün gözlerinden kurtulmak, onunla ne zaman tanismis oldugunu bulamamaktan dogan sikintiyi atmak için durmadan içiyordu.

Istedigi oldu. Kendisini rahatsiz eden yesil gözler kayboldu. İçinde manasiz bir ferahlik,hatta nese duydu. Aksam olmustu. Aklina Çamli Koru geldi. Sendelememek için agir agir yürüyerek Çamli Koru'nun yolunu tuttu. Neden oraya gittigini bilmiyordu. Orada Leyla'yi da görebilirdi. Halbuki Leyla kendisini arasira gel diye evine çağirmisti. Böyle basi dumanli iken prensese gitmeyi dogru bulmuyordu,ama Çamli Koru'da ona rastlamayi çok

istiyordu. Selim, Leyla'yi hatırlayınca bir bahtiyarlık duygusunun kendisini sardığını hissetti.

Birdenbire, gittiği yolun Çamlı Koru'ya sapa düşen bir yol olduğunu fark etti. Bu bir dalgalılık mı,yoksa başka bir şey mi idi? Yavaş yavaş evlerin seyrekliğini,bahçelerin çoğaldığını gördü. Burasını da tanıyordu. Bu tanimanın da Güntülü'yü tanımak gibi mensei bilinmeyen bir iztiraba dönmesinden korkarak dikkatle çevreyi kollarken beyninde bir nokta aydınlandı,tanımtı. Nurkan'ın evinin önünden geçiyordu. Nereden tanıdığını kestirecek durumda değildi. Kendisine nerede olduğunu tanıtan şey duyduğu piyanonun sesiydi. Nurkan piyanoda üstün bir ustalikle Eski Arkadaşlar Marsini çalıyordu.

Selim, o kizin isleyici güzelliğini hatırladı. Tuslara vurdukça Selim'i kendisinden uzaklaştırıyor,geçmiş zamanlara,ümitlerle dolu olduğu günlere götürüyordu. Sonra birdenbire dekor değişiyor,gözünün önüne arkadaşları geliyor, daha sonra bu arkadaşlar tek çehrede birleşerek karsısında yalnız Seref kalıyordu: Tiyatro bitti. Beklemeye lüzum görmüyorum.

Pusat, kendisini mest eden müzigin geldiği evin bahçe duvarına yaslanmış, öyle dinliyordu.

Yavaş bir sesle “Neden beklemeden Seref, neden?” diye sordu ve yeniden kendisini marsin sihrine bıraktı. Seref aklından asla çıkarmadığı halde bu mars hiç bitmesin diye düşünüyordu. Fakat bitecekti.

Dünyada uzun süren bahtiyarlık var mıydı? İste sonuna gelmişti. Mars bitmek üzere idi. Fakat,birden fevkalade bir şey, adeta bir mucize oldu. Nurkan,sanki piyanosunun basında, dışarıdaki adamın gönlündekileri okuyormuş gibi davranarak son notayı çaldıktan sonra marsa yeniden başladı. Artık iyice basmış olan karanlıkta sevinçten gözlerinin parladığı belli olmayan Pusat, içinden Nurkan'a teşekkür ederken yine arkadaşısıyla “Tiyatro bitsin. Beni yalnız bırakmak doğru muydu Seref?”

Genç kız tuslara değil, sanki Selim'in kalbine vuruyor, onu bu bedbahtlık anından bahtiyarlık günlerine yükselterek çelisik duygulara boguyordu.

Nurkan, piyanoyu konusturuyor, oldum olasi marslardan hoslanan Pusat bu aksam duydugu bu zevki simdiye kadar tatmamis oldugunu anliyordu. Müzigin bu kadar tesirli olacagini hiç tahmin etmemisti.

Yeniden sarhos oluyordu. Bu sarhosluk içkinin sarhosluguna hiç benzemiyordu.

Birden kendisini Harb Okulundaki geçit resimlerinden birinde sandi. Adini bildigi, yahut bilmeyip de yüzünü tanıdığı yüzlerce arkadasiyla birlikte sert adimlarla yürüyorlardı. Bando Eski Arkadaslar Marsini çalıyor, onlar da düzgün diziler halinde resmi geçit adimiyla ilerliyorlardı. Yol uzuyor, bitmeyecek kadar ileriye gidiyordu. Sonra bandonun sesi kesildi. Fakat yürüyüs devam ediyordu. Selim içinde korkunç bir sikinti duydu. Yanında kimse yoktu. Arkadaslari kaybolmus, daha kötüsü Nurkan'in piyanosu da susmustu. Bahtiyarlik uzun sürmüyordu. Basini piyano sesinin geldiği odaya çevirdi. Oda kapkaranlikti.

Yürümeye basladı. Sarhoslugu tamamiyle geçmiş, yerine manevi bir bitkinlik gelmistti. Birden Ayse'yi hatirladi ve onun kendisi yüzünden katlandığı sikintilari düşündü. Hayatinin arkadasiydi. Fakat artık Selim ona üzüntüden baska bir sey vermiyordu. "Zavalli Ayse" diye söylendi. "Ben de Seref kadar cesur olabilseydim."

Birden kaydi mi takildi mi, basi mi döndü, ne oldugunu anlamadan kendisini yerde buldu.

Herhalde basini sert bir yere çarpmis olacakti ki, tepesinde bir aci duydu ve bir an için kendisini kaybedip kendine gelerek çevresine bakindi. Gece olmasına ragmen biraz dumanli gördüğünü sezdi. Kalkmak için davranmaya vakit kalmadan güçlü iki kolun kendisini tutarak kaldirdigini gördü. Hiç de yabancı olmayan bir ses:

- Geçmiş olsun yüzbasım! Basın bir tasa falan gelmedi ya? diye sordu.

Pusat saskinliktan tekrar düşebilirdi. Çünkü kendisini bu kadar kolaylıkla kaldiran kuvvetli kollarin sahibi su miyminti, mendebur Yek'ten baskasi degildi. Selim o siska ve çirkin heriften o kadar igreniyordu, ona o kadar

kiziyordu ki, bu yardım dolayısıyla bile teşekkür etmek aklına gelmiyordu. Yek de yine eski riyakar tavrını takinmişti:

- Zevklerimizde benzer noktalar varmış yüzbaşım. Bu sebeple ben de çok geceler Karahasanlar'ın köskünün önünden geçerim.

Mel'un yine zirvalamaya başlamıştı. Üstelik, değil zevkte herhangi bir beğenmede bile ona benzemek Selim'i delirtmeye yeterdi. Basındaki aciyi, yanına doğru sızan kanı unutarak kaslarını çattı:

- Karahasanlar kim? Sende zevk olur mu ki, ortaklaşa zevkimiz bulunsun?

Yek, adeti üzere eğildi:

- Aman yüzbaşım! Karahasanlar'ı nasıl bilmezsiniz? Piyanosunu mest olarak dinlediğiniz dünya güzeli, Karahasanlar'ın büyük kızıdır. Eski Arkadaşlar Marsini çaldı değil, inetti, dile getirdi desem kabul etmez misiniz?

Selim'in öfkesi dağılmıştı:

- Meger sen ne madenmissin? Eski Arkadaşlar Marsini tanımak, ondan zevk almak, çalmanı bilmek...

Yek iğrenç şekilde gülümsedi:

- Yüzbaşım! Dünya güzellerini tanımayı niçin inhisarinize alıyorsunuz? Marslardan zevk almak benim de hakkım değil mi? Marslar bize yaşamak sevkini ve gururunu vermiyor mu? Meyhane musikisinden zevksizler, tasavvuftan deliller hoşlanırlar. Biz de askeri müzikten tat alırız...

Selim alayla sordu:

- Biz dediğin kim?

- Askerler...

- Sen de asker misin?

- Elbette askerim. Size olan saygim nereden geliyor?

- Sen asker falan degil, sadece bir saklabansin. Askerim diye tek meslegi lekelemeye kalkarak beni çileden çikarma. Haydi bakalim, soldan geri, mars!..

O zaman Pusat'i donduran bir sey oldu. Siska, kambur Yek sert bir hareketle esas durusa geçerek diklesti ve emir almıs bir ast gibi emri askerce tekrarladi:

- Soldan geri mars edecegim komutanım!

Sert bir hareketle yine askerce geriye dönerek askeri adimlarla uzaklasti. Saskinliktan Selim'in dili tutulmustu. Bir ara "Acaba hayal veya rüya mi görüyorum?" diye düşündü. Degildi. Iste siska ve kambur Yek hala karanliklar arasinda asker adimlariyla yürüyerek uzaklasiyordu.

Uzun bir zaman ona bakip karanliklar arasinda seçemez olduktan sonra birden basinin acidigini duyarak elini degdirdi. Parmaklarına biraz kan bulasmıs, demek ki biraz önceki düşüs pek hafif olmamısti.

Iste yasamak denen bela buydu. Kendisini rahatsız eden yesil gözlerden kurtulmak için içkiye sarilmıs, Leyla'yi görerek bahtiyar olmak için yola çikmis,yolunu sasirarak Çamli Kuru yerine bilmedigi sokaklara dalmıs, birdenbire Eski Arkadaslar Marsini,hem de iki defa,en maharetli ellerden dinleyerek mest olmus, fakat bu bahtiyarligina bile zehir katan Seref'in hayaliyle konusurken , mars bitmis, nedense yere düsmüs,kendisini de yerden dünyada en igrendigi yaratik kaldirmısti.

Bu kadar kısa süren bahtiyarlık bile sonunda bir tiksintiyle bitiyordu. Böyle bir dünyada yasamaya deger miydi? Ayse ile Tosun olmasa... Onlari hatirlayınca eve yöneldi. Artık sarhoslugu falan kalmamısti. Cebri yürüyüs denebilecek sekilde evine dogru gidiyordu. Evine gidecegi için huzur bile duyacakti ama olmadı iste... O yere batası mel'un kendisinin de asker oldugunu söyleyerek Pusat'i mukaddesatina sövülmüs bir insanın öfkesine bogmustu. Fakat esas durusuna geçisi ve geri dönüşü ne kadar askerce idi!.. O zaman Leyla'nin sözlerini hatirladi:

- O bir ajandır ve iblisten daha kurnaz, daha tehlikeli bir adamdır.

Birden kendisini çilginca bir öfkenin kapladığını duydu ve Leyla'ya giderek onun hakkında tekrar konuşmak ihtirasi içinde yandığını anladı. Fakat evine yaklaşmıstı. Sokak feneri altında saatine baktı. Çok geçti.

Ayşe kendisini bekliyordu. Selim'in yüzündeki kan pıhtılarını görünce endiseli gözlerle baktı ve hemen pamuk, ispiro ve bant getirerek pansumanını yaptı. Fakat hiçbir şey sormadı. Sofra kurulu duruyordu. Ayşe yemeden beklemisti. Selim, belki de ömründe ilk defa olarak, sif Ayşe'nin hatiri için sofraya oturdu. Yine hayatında ilk olarak, kendisine sorulmadan kendisine ait bir şeyden bahsetti:

- Nasıl olduğunu anlayamadan düstüm. Basım biraz kanadı.

Renginın soluklugu hafif bir düşmenin, biraz bas kanamsinin alametleri degildi. Bu gece Selim'de garip bir tutukluk vardı. Gözlerini bir yere dikerek uzun süre öyle kalması, Ayşe'yi isitmeyisi bir tuhaftı.

Sofrada biraz oturdular. Bu bir yemek yeme degil, yasak savmaydı. Ayşe, masayı toplamak için gidip gelirken Selim'in kipirdamadan gözlerini diktiği noktaya baktı. Seref'in resmiydi. İçi burkuldu.

Selim'in arasına onun mezarına gidis, hem resmine ısrarla bakis nedendi? Yoksa o da Seref gibi mi olmak istiyordu? Korkusu arttı. Hayat onu kuruntulu yapmıstı.

Bu gece öğrenci vazifelerine bakma isı yoktu. Sofrayı da o toplamıstı. Yarın erken kalkma mecburiyeti olduğu halde nedense Selim'i o haliyle birakıp yatmak istemiyordu. İçinde bir sikinti duyuyor, bunu bir önseziye benzettiği için endisesi artıyordu. Bir kitap alarak masaya geçti. O kadar üzüntülü idi ki, masaya koyup sözde okumak için açtığı kitabın ne olduğunu bilmiyordu.

Selim'i kontrol ediyordu. O, göz hapsine alındığından habersiz, bakislerini Seref'in fotoğrafında olduğu halde heykel gibi duruyor, yasardığı arasına gözlerini kırpmasından anlasiliyordu.

Bu tas gibi durus daha ne kadar sürecekti? Acaba bir ıztırabi mi vardı? Düsmüs, basi sert bir yere gelmişti. Neden düsmüstü? Kendini bilmeyecek kadar sarhos olduğu zamanlarda bile düsmemis olan Selim'e bu gece ne olmuştı?

Agir agir da olsa dakikalar geçiyor, Ayse'nin merakı ve sabirsizligi çogaliyordu. Her gece büyük kitap odasında gezinen adamlarla bu geceki oturan ve gözlerini resme diken adam aynı kişiler olabilir miydi? Bu değişiklik nereden geliyordu? Ayse'nin beyni düşünceler yığını içinde bunalıyor, aklına uzak, yakın ne ihtimaller geliyordu. Onun büyük bir kararsızlık içinde bocaladığının farkında idi. Bu bocalama kötü bir şey olduğu halde Ayse onun devamını istiyor, Selim'in karara varmasından çekiniyordu. Bir sezgiyle, karara varırsa bunun çok kötü bir karar olacağına inanıyordu.

Selim'in bu durumu Ayse'ye tesir etti. O da gözlerini Seref'in resmine dikti. Önceleri görmeden bakıyordu. Sonra görerek bakmaya başladı. Baktıkça resmin oraya ne zaman konulduğunu hatırladı. O

fotografını Selim'le aynı gün çekirtmişlerdi. Harb Akademisine girdikleri günün hatırasıydı. Seref o resimde tam karşıya değil de biraz yana bakmıyordu ve ciddi asker tavriyle duruyordu. Halbuki şimdi resim tam karşıya bakıyor gibiydi.

Ayşe oturduğu uzak yerden herhalde yanlış görüyordu. Fakat merakı da artmamıştı değil.

Yoksa bu bir başka resim miydi? Ama nasıl olurdu? Ayşe onun altına yazılan ithafı bile hatırlıyordu:

“Ümitli yolun başında arkadaşım Pusat'a !”

Ayşe yavaşça yerinden kalkarak kitabı yerine koydu. Seref'in resminin durduğu masaya yaklaştı. Selim o kadar dalgındı ki hiçbir şeyin farkında olmadığı. Ayşe yandan dolusarak resimdeki yazıyı okuyacak mesafeye geldi. Evet, aynı resimdi. İthaf o ithaftı. Birden içine hüznü çöktü. Ümitli yol nasıl bitmişti! Birçok ümitler gibi iki genç subayın parlak istikballeri bir hiç ugruna nasıl heba olmuş, heba edilmmişti!..

Ayşe de gözlerini resme dikti. Yazı ve tarih aynıydı,ama bu resim o resim miydi? Buradaki Seref, biraz yana bakan ciddi ve asker tavırlı adam değildi. Buradaki Seref tam karşıya bakan,isin tuhafı hüzünlü gözlerle bakan bir insandı. Ayşe, Seref'in bu hüzünlü bakışlarını muhakeme ve hapis bittikten sonra Selim'i ziyarete geldiği zaman görmüştü.

Kocasına baktı. Gözleri hala resme dikiliydi ve onun bakışlarında hüzün vardı. Yavaşça

“Selim” diye seslendi. Hayret!.. Selim tas gibi duruşunu asla değiştirmemiş olduğu halde yavaşça “Söyle Seref” diye karşılık vermisti.

Ayşe'de artık korku değil, iç acısı vardı. Neredeyse gözlerinde yaşlar bosanacaktı. Gözleri tekrar Seref'in resmine değdi. Resmin gözleri nemli gibiydi.

Bu gözler Ayşe'ye hafifçe gülümsüyor ve her şeyini kaybetmiş insanların kederiyle basını sallıyor gibi geldi.

17. BÖLÜM

Elini Selim'in alınına koyan Ayşe, kocasının çok ateşli olduğunu anlayınca aklına hemen dün geceki düştüsten olabilecek bir beyin kanaması geldi ve:

- Sana doktor çağırmaya gidiyorum. Yanımızdaki sokakta iyi bir dahiliyeci var, onu getireceğim, dedi.

Baska bir zamanda olsaydı Pusat birkaç derece ateşle kendisi için doktor getirmeyi kabul etmez, Harb Okulunda 38 derece ateşle talime çıktıkları günlerini hatırlayarak reddederdi. Bu sefer hiç cevap veremeyisi Ayşe'yi ürküttü. Acaba çok mu hastaydı da reddetmiyordu?

Aslında Selim'de kendisine ne olduğunu bilmiyor, yalnız, belki ömründe ilk olarak, enerjisini kaybetmiş olduğunu anlıyordu. Hiçbir şey yapmak istemiyor, her şeye karşı isteksizlik duyuyor, fakat yatmakla da dinlenmiş olmamanın sıkıntısı içinde bunaliyordu.

Tavana ve pencereden göge bakarak zamani öldürmeye ugrasirken Tosun içeri girdi ve yasından umulmayan bir ciddiyetle doktorun geldigini bildirdi. Selim, bir yabancı olan doktorun odaya girip huzursuzlugunu arttiracagini düşünerek bu haberden hiç hoslanmadi. Fakat yapılacak baska bir sey olmadigi için sessizce “Gelsin” diyerek gözlerini pencereye dikti ve yanina kadar yaklasip “Geçmiş olsun”

diyen doktora cevap vermedigi gibi yüzüne de bakmadi.

Doktor önce, adet oldugu üzere atesine, nabzina ve tansiyonuna baktikten sonra yatakta oturarak sirtini ve gögsünü büyük bir dikkatle dinledi. Daha sonra da bazi sorular sordu. Bunlar her hekimin her hastaya sordugu yoklama ve arastirma sorulariydi. Bunlar bittikten sonra durgun bir sesle:

- Bir seyiniz yok yüzbasim, dedi.

Basi ates içinde yanarken bir seyın olmaması tuhaftı:

- Atesim kaç? diye sordu.

- 39'dan biraz fazla.

- Bir seyim yoksa bu ates ne oluyor?

- Uzvi olarak bir seyiniz yok demek istiyorum.

- 39 derece uzvi bir rahatsızlıktan gelmiyor mu?

- Hayır.

- Öyleyse nedir?

- Ruhi...

Selim Pusat hala doktorun yüzüne bakmıyordu. Onun cevabi üzerine alayci tutumunu takindi:

- Sizin için dahiliyecı demislerdi. Yoksa ruh doktoru musunuz?

- İkisi de...

- Çok güzel! Atesimi 39 dereceye çıkaran ruhi sebep nedir?

Doktor bu soru üzerine, büyük bir sogukkanlilikla, Selim'in kanini donduran tek kelimelik, tek hecelik bir cevap verdi:

- Ask!

Selim, mevzilendigi yerden hücumla kalkan piyade gibi siddetle dogrularak oturdu ve sirtini yastiklara dayayarak sert bir bakisla bu acayip,hatta küstah doktora bakti. Fakat hiçbir sey göremedi.

Çünkü o hizli kalkis gözlerini karartmis,bir an için hiçbir sey göremez olduktan sonra etrafındaki esyayi oynak ve bulanik bir halde görmeye baslamisti. Doktor ciddi ve sükunetli bir sesle:

- Gözleriniz karardi degil mi? diye sordu ve cevap beklemeden devam etti. "Ani kalkisla iyi etmediniz. Tansiyonunuz çok yüksek. Asabi menseli olan bu tansiyon normale dönünceye kadar sert hareketlerden, öfkeden, yorgunluktan kaçinacaksiniz."

Pusat'in göz kararmasi tamamiyle geçmisti. Fakat doktorun deminki ask teshisinin tesiri geçmemisti. Yeniden o konuya gelmek üzere doktora bakinca sasaladi. Hayal görüyorum sandi ve heyecanla sordu:

- Adiniz nedir?

Aletlerini çantasina yerlestirmekte olan doktor sükunetle cevap verdi:

- Selim... Sizinle adasiz...

Yalan söylüyordu. Çünkü adinin Selim oldugunu söyleye bu adam su ugursuz Yek'ten baska birisi degildi. Pusat daha büyük bir heyecanla:

- Soyadiniz nedir? diye adeta bagirdi.

Doktor sakindi:

- Heyecanlanmayın yüzbasım. Heyecan sizin için zehirdir. Her şeyi sükunetle karsılayacak, hiçbir şeye kızmayacak ve üzülmeceksiniz.

- Size soyadiniz soruyorum.

Selim'in yüzü korkunç bir hal almıstı. Fakat doktor buna hiç aldiris etmiyordu:

- Beni tanıyor musunuz? Arkanızdaki sokakta oturuyorum. Hatta bir defa da Ayse Hanim'a bakmak için evinize gelmistim.

Selim yataktan fırlayacak hale gelmistı:

- Bunlari degil,soyadinizi soruyorum.

- Haa... Su mesele... Soyadima niçin bu kadar ehemmiyet verdiginizi anlamiyorum,ama söyleyeyim. Soyadim Key'dir. Selim Key, manasi da "iyi" demektir.

Selim sustu ve dinledi. Çünkü kendisine dinlemeyi tavsiye eden, öfkelenmeyeceksin diye öğüt veren bu adam onu o kadar yormus ve öfkelenmistı ki,dinlemesi farz olmustu. Sonra tekrar ve dikkatle onun yüzünü kontrol etti. Hiç süphesi yoktu. Bu adam Yek'in ta kendisiydi. Yalnız rol yapıyor, her zamanki iki yüzlü tavrini takinmiyor, bir doktor gibi agirbasli davranmaya çalisiyordu.

Selim dinlenince ve iradesine hakim olunca ona döndü:

- Hastaligimin uzvi degil de ruhi oldugunu teshis etmek tamamiyle ihtisasınıza ait bir meseledir. Fakat bunun ask oldugunu nereden çıkardınız?

Doktor Key gülümsedi:

- Bu da ihtisasimize aittir. Siz savasta düşmanın sayisini kesfettiginiz gibi onun vurusma kabiliyetini,yani moral durumunu da anlamaz misiniz? Anlarsınız. Biz de hastalarimizin hangi ruhi hastaliga tutulmus olduklarini biliriz.

Askerlikten bahsolununca Selim canlandı:

- Düsmanın moral durumu bir bakista anlasilmaz. Bunu anlamak için saldirista ve savunmada onu birkaç kere tatmak lazimdir. Siz ise bir görüste benim ask hastaligina tutuldugumu anliyorsunuz. Adiniz Selim Key olmasaydi size Lokman hekim derdim, ama o degilsiniz. Sunu da unutmayin ki ben evli bir adamim.

Doktor yine gülümsedi:

- Yüzbasim! Söyledikleriniz dogru. Ancak karsinizdaki düsman sizden daha kalabalik, daha iyi silahlı oldugu, daha iyi mevzilenmis bulunduğu halde ilk ateste panige kapilrsa onda bir moral çöküsü oldugunu kabul etmek için baska bir denemeye lüzum görür müsünüz? Ben de itiraz edilmez bir delile sahip olmasaydim bu teshisi koymazdim. Sunu da unutmayin ki, evli olmak asik olmaya engel degildir.

Evlilerin aski bir çok durumda daha kuvvetli ve yipratici olur. Bunun tarihteki pek çok örneğini de okumussunuzdur. Günümüzde dillerde dolasan bir avam sarkisinde da “Evlilerin sevdasi bekarlardan ziyade” diye bir beyit var.

Selim sert bir davranisla doktorun sözünü kesti:

- Su budala avamin tekerlemelerini delil diye göstermeyin. Ask dedigimiz sey issiz güçsüzlerin hastaligi, vakit geçirme eglencesidir. Itiraz edilemez deliliniz avam sarkisi gibiyse buraya kadar bosuna zahmet ettiniz diyecegim.

Bunlari söyleyerek basini etrafa çevirdi. Doktor bu harekete hiç aldirmadi. Yine gülümsedi:

- Yüzbasim! Bir doktor hiçbir zaman delil diye bir türküyü kullanmaz. Onu söz gelisi,lafın pelesengi olarak söyledim. Bir kelime, bir siirin hangi yüzyilda yazilmis oldugunu,bir parmak izi bir silahın kimin tarafından kullanildigini nasıl ortaya koyuyorsa,bu ayarda bir delil de Yüzbasi Selim Pusat'in güzel bir kiza asik oldugunu o şekilde açığa çıkarir.

Selim iyice öfkelenmisti. Isi alaya vurmaya daha elverisli buldu:

- Doktorların hastalara hastalık hakkında çok derin bilgiler vermesi adet degildir ama siz bir istisna yapın da su beni hasta eden mikrop hakkında biraz tefsilat verin. Bu mikrop bir kız mı,yoksa kadın mı?

Acaba kumral mı,sarisin mi? Ya kaç yasında dersiniz? Hele en mühimi benim bu askim karşılık görüyor mu? Bu yüzden hastalandığıma göre görmüyor demektir,ama ilerisi için hiç de bir ümit yok mu?

Selim daha fazla konuşmadı. Söyledikleri kendisinin o kadar tuhafına gitmişti ki,kahkahalarla gülmeye başladı. Sinir krizine benzeyen bu kahkahalar gözlerinden yas getirdi. Gerçekten de bu bir sinir krizi idi. Onun yıllardır böyle kahkaha ile güldüğü olmamıştı.

Doktor bu alayları ve kahkahaları da yine sessizce ve gülümseyerek dinledikten sonra aynı sakin tavırla konuşmaya başladı:

- Yüzbasım! Askı neden bu kadar küçük ve alay konusu olarak görüyorsunuz? Gerçi o bir hastalıktır,ama bazı çocuk hastalıkları gibi herkesin basına gelen cinstendir. Sunu da unutmayın ki,evlilik asısı olmadığı gibi onun yası ve zamanı da yoktur. Büyük Alman şair Goethe,torunu yerindeki Margeritte'ye,büyük şair Abdülhak Hamid torunu yerindeki Lüsyen'e aşık olmadı mı? Esrar Dede'nin

“Ask olmasa ey dil seni biz neyleydik?” demesi ne kadar yerindedir. Siz asker olduğunuz için askinizi da askerce,yani çok sert ve kuvvetli olacaktır ve bu asker askı...

Selim, doktorun sözünü yine kesti ve alayla:

- Tebrik ederim. Askerleri tanıyorsunuz. Acaba askerler üzerinde ayrı bir etüd mü yaptınız? diye sordu.

Doktorun cevabı Selim'i yeniden şasirtti:

- Hayır! Ayrı etüd yapmadım. Ben de asker olduğum için biliyorum.

Sürprizler birbirini kovalıyordu:

- Yani askeri doktor mu idiniz?

- Evet...

- Herhalde siz de bir ask yüzünden askerligi biraktiniz...

- Çok iyi bildiniz yüzbasim.

Selim alayla güldü:

- Askerligi birak diye sevgiliniz mi emretti?

- Onun gibi bir sey...

Bu cevap Selim'in alayli gülüsünü öfkeli gülüse çevirdi:

- O halde kendinize asker degil de üniformali basibozuk deyin. Bir asker , kiz için üniformasini birakmaz.

Doktorun sükunetli gülümsemesi hüzünlü bir hal almisti:

- Bazen bir sevgili için her sey birakilir yüzbasim. İnsan bir öfke aninda arkadasini , bir buhran dakikasinda kendisini öldürebildigi gibi ask denen hastaligin siddetlendiği bir sirada da istikbalini, halini, mazisini,her seyini feda edebilir.

Pusat, doktora istihkarla bakti:

- Bunlari iradesiz, karakersiz ve zayif adamlar yapar.

Doktor, büsbütün hüzünlünen bakislarini pencereden ta uzaklara çevirerek cevap verdi:

- En kuvvetli insanlarin da zayif anlari olur.

Selim uzun tartismalardan hoslanmaz,tartisma ile hiçbir düğümün çözülecegine inanmazdi.

Sustu. Doktor da susmustu. Uzunca bir zaman birbirlerine bakmadan pencereden görünen manzarayi seyrettiler.

Konuya dönen Pusat oldu:

- Ask hastaligina tutuldugumu ve teshisinizin saglam bir delili oldugunu söylemistiniz. Bu hastaligin delillerini doktor olmayanlar da anlayabilecegi için su delili ben de öğrenmek istiyorum.

Doktor bir sey söylemeden Pusat'ın yattigi yatagin öteki tarafina geçerek bas ucundaki etajerin orta gözünde açık olarak duran albümü aldı. Selim'in kucagina vererek "Iste teshisteki en büyük delilim"

dedi. Açık sayfaların her iki tarafında da kartpostal boyunda üçer fotoğraf bulunuyor, sol bastaki resim bir genç kızı gösteriyordu.

Selim doktora bakarak sordu:

- Delil bunun neresinde?

Doktor yavas bir sesle izahat verdi:

- Sağli sollu altı resmin beşi kalabalık gurupları gösteriyor. Sol bastaki su genç kız ise bir isik gibi insanın gözlerini kamastırarak güzellikte...

Isik kelimesini isitince Selim hafifçe irkildi ve doktora bakti:

- Bundan ne çıkar?

- Bundan su çıkar yüzbasım: Ben gelmeden önce siz bu resme uzun müddet, çok uzun müddet baktiniz. Bu kadar güzel bir kızın resmine böyle uzun uzun bakmak estetik bir duygunun ilerisindeki arzudan doğar. Buna hayranlık değil, ask derler.

- Çok uzun müddet baktigimi nereden çıkardınız?

- Genç kızın resminin bulunduğu yaprak, üst tarafından kıvrılmış... Günesten kıvrılmış. Albüm etajerde bulunsaydı kıvrılmazdı. Oraya güneş girmiyor. Güneşin o yaprağa gelmesi için albümü kucaginiza koyarak uzun müddet öylece tutmanız lazım. Güneş hala yataginızda. Camdan geçerek gelen güneş daha tesirli olduğu için albümün yapragina iyice tesir etmiş. Size hiçbir ilaç verecek, rejim tavsiye edecek değilim. Kendi kendinizi

tedavi edeceksiniz. Iradenizle... Bir yardimciniz da zaman olacak. Doktor olarak yardimim uyarmadan ibaret kalacaktır Çünkü baslangiçta oldugu için askinizin henüz kendiniz de farkında degilsiniz...

Selim hareketsiz ve donuk durdugu halde dehset içinde kalmisti.

Albümün sol basındaki resim, isik gibi göz kamastiran fotograf Güntülü'nündü...

18. BÖLÜM

Doktor gittikten sonra atesi kirkin üzerine çıkan, hatta bir aralık kendinden geçmişesine yatan Pusat ertesi sabah oldukça düzelmiş bir halde gözlerini açınca ilk isi, iradesi disında bir dürtüyle,etajere bakmak oldu: Albüm yoktu.

Elinde dereceyle yaklasan Ayse'nin yüzünde büyük bir kaygi,ayni zamanda ciddiyyet vardı.

Selim'e "Nasilsin" diye sormak adetini yillardir kaldirdigi için sadece "Daha iyisin" dedi. Sonra Selim'in gözlerinin içine bakarak, "Dün gece çok atesliydin ve sayikliyordun" diye ilave etti.

Selim" Ne söylüyordum?" diye sormadi. Fakat neler söylemiş olabilecegini asagi yukari tahmin etti. Ayse simdiye kadar kendisinde görülmeyen bir sabirsizlikle ve gözlerini Selim'in gözlerinden ayirmayarak:

- Birkaç kere,isik gibi insanin gözlerini kamastiriyor diye konustun. Fakat benim sorularima cevap vermedin, dedi.

Pusat hatirladi. Bu sözü doktor söylemiş ve Güntülü'nün resmini kastetmisti. Güntülü'nün hatira olarak Ayse'ye verdigi o resim cidden göz kamastiracak güzellikteydi. Fakat kizin kendisini resimden de daha göz kamastirici, daha yürek oynatici idi.

Pusat yine cevap vermedi. İçinden,acaba Ayse bir seylerden mi süphelendi diye düşündü.

Albümü neden kaldirmisti?

Ayşe, yorgun ve güçsüz olduğundan anlaşılan kocasının susmasına karşı daha fazla konuşmadı.

Dercesine baktı. Otuz sekize düsmüs olduğunu söyleyerek yanına limonata ile birkaç bisküvi bıraktıktan sonra öğleyin geleceğini bildirip okula gitti.

Pusat yalnızlıktan hoslanıyor, yahut hoslanıyorum sanıyordu. Fakat yalnız kalınca ve kendisini bütün varlığı ile bir mesgaleye veremeyince de aklına üzücü, sıkıcı, bunaltıcı şeyler geliyordu. İşte şimdi de dün gelen o sevimsiz doktorun saçmaları beynini kurcalamaya başlamıştı. Ask... Birdenbire çağrışımlar kendisini daha eski bir zamana götürdü. Doktora tipatip benzeyen, belki de onun ikiz karesi ve hatta kendisi olan Yek adındaki mel'un, bir gece Çamli Kuru'da "Siz de kendinizden yirmi bes yaş küçük bir kiza asik olabilirsiniz" demisti.

Bunu hatırlayınca birdenbire içinin sıkıldığını, basının yandığını hissetti. Aynı anda, kendileri ise giderken Tosun'a evde baksın diye tutmuş oldukları gündelikçi kadın kapıda gözükerek doktorun geldiğini haber verdi.

Doktor kelimesi zaten öfkenin doruğunda olan Pusat'ı neredeyse çıldırtacaktı. Dün gelip savurduğu herzeler yetmiyormuş gibi bugün de sınırlarını bozmaya mı gelmişti? "Defolsun" diye bağırarak üzere iken kapıda üniformalı birisi belirdi ve kendisini:

- Doktor Binbasi Cezmi Oğuz, diye takdim etti.

Selim Pusat karşısında dünkü sevimsizi görmeyince ferahladı ve geleni şoklanlıkla süzünce tanıdı:

- Hos geldin Cezmi! Hos geldin ama seni hangi rüzgar attı? diye sordu.

Doktor Cezmi ile eskiden aynı birlikte bulunup arkadaş olmuşlardı. Askeri düşüncelere sahip bir doktor olduğu için Selim onunla kaynaşmıştı. Şimdi birdenbire karşısında görünce bir tesadüfle hastalığını öğrenip ziyarete geldiğini sanmıştı. Cezmi durumu aydınlattı:

- Birkaç aydır buradaki askeri büroların doktorluğunu yapıyorum. Senin hanım, başhekimliğe telefon ederek hasta olduğunu bildirmiş. Daireye

gitmedigin için usulen doktor muayenesinden geçip rapor alman lazım. Bu vesileyle Askeri Tarih Komisyonunda çalıştığını da öğrenmiş oldum.

Nihayet Selim'in yüzü gülmüştü:

- Geldigine, gördüğümüze sevindim. Fakat hiçbir şeyim yok.

Cezmi de güldü:

- Ona ben karar vereceğim...

Arkadan hemen muayene başladı. Bu muayene şekli dünkünden epeyce farklıydı ve bir hayli uzun sürdü. Sonra:

- Tedbir almak gerekiyor Selim, dedi. Karacigerde sertlik var. Çok yormussun. Tegmenlik zamanındaki tempo ile içmeye devam ediyorsan sebep budur.

Selim gülümsedi. Tegmenlik zamanındaki içmeye de içmek denilebilir miydi?

- Asıl sebepten başka sebepler de var mi?

- Olabilir.

- Mesela?

- Ruhi sebepler...

Selim'in yüzü değişti:

- Mesela?

- Mesela türlü sıkıntılar...

- Bu sıkıntılar arasında ask da var mi?

Pusat'in bu soruyu ciddi mi, şaka olarak mi sorduğu belli değildi. Doktor Cezmi onun bu tarafını bildiği için sakin bir ciddiyet içinde cevap verdi:

- Olabilir ama as bir sebep degil, neticedir.

Selim ilgilendi:

- Ask denen bir hal,yahut bir hastalik yok mu?

- Vardir ama, dedigim gibi asli sebep degil,tezahürdür. Bazi insanlari bazi yiyeceklere karsi alerjisi olur. Onu yedikleri zaman suralarında buralarında kızartilar çıkar. Görünüse bakarsan adamin derisinde bir hastalik vardir, ama hasta olan derisi degil, sindirim organi veya karacigeridir. Ask da dogrudan bir hastalik degil, bir hastaligin görünüsüdür.

- Asil hastalik nedir?

- Açığa vurulmayan sehvet duygusu...

Selim garip bir duygu içinde sustuktan sonra pencereden göge bakarak sordu:

- Ilahi bir kadina veya kiza karsi duyulan ask da nihayet bir sehvetten mi ibarettir?

- Tamamiyle. Ask, sehvetin estetik seklidir. Onun için daha ziyade estetik kadınlara veya kızlara karsi duyulur...

Pusat ileri gittigini anlamisti:

- Bana ne tavsiye edeceksin?

- İçkiye paydos. Bazi perhizler . Bir de ilaç...

Çantasından reçete kagidi çıkararak bir ilaç adi, baska bir kagida da yememesi gereken yiyecekleri yazdi:

- Bir hafta dinlen. Raporunu dairene gönderirim. Mühim bir nokta da seni sikacak seylerden, insanlardan mümkün olabildigi kadar kaçmandir, dedi.

Selim aci aci gülümsedi. Dünyada onu sikmayan kaç kisi kalmisti ki? Çalıştigi dairedeki is arkadaslari kendisini delirtmeye kafi degil miydi?

Kalkmak üzere bulunan doktor, gündelikçi kadının getirdiği kahve üzerine birkaç dakika daha oturmaya mecbur kalmıstı.

Yıllar önce, tegmen iken, kitada bulustukları zaman gibi bir zaman olsaydı Selim Pusat,Doktor Cezmi Oguz'un konuşmalarından zevk alırdı. Bilgili ve temkinli bir adam olan doktor nükte yapar, tasi gedigine kor, kırmaz, susmak gerektiği zaman da susardı.

Simdi, askin estetik bir sehvet oldugunu söylemesi hosuna mi gitmisti, yoksa gitmemis mi idi,bunu anlayamamis, fakat fikri çok garip bulmustu.

Agir agir kahvesini içmekte olan doktor, gözlerini pencereye dikerek üzüntülü bakislarla dalan Selim'in sususunu görünce biraktıkları konuya geldi:

- Ask için söylediklerimi galiba garipsedin. Herhalde evlenmeden önce geçirdiğin ask maceralarını hatırlayarak onların birer sehvet istegi olup olmadığını düşünüyorsun.

Cezmi'nin bu sözlerinden Selim hoslandı. Fakat bir şey belli etmedi:

- Askın felsefesiyle uğrascak vaktim olmadı, ama onu hiç de senin dediğin gibi düşünmemistim.

- Felsefesi değil, tarifi... Kesilmiş bir koyunun kasap dükkanındaki manzarası hosa gitmez,hatta bazılarında iğrenç görünür. Fakat usta bir aşçının elinde nefis bir et yemeği olduğu zaman,dükkanındaki manzarasına bakmayanlar bile onu istahla yer. Ask da böyledir. Aslında sehvetir, yani hayvani bir istek.

Fakat romantik bir muhayyele onu o kadar süsler ve güzelleştirir ki,askın ilahi bir duygu olduğuna inanırız.

Yüzlerce yıldan beri bu sairane tarifleri dinleye dinleye askın insanüstü bir şey olduğunu sanmışsınız.

Gerçekte sehvet isteginden başka bir şey değildir.

Cezmi Oguz, kahvesinin son yudumunu içtikten sonra sözlerine devam etti:

- Askin sehvetle ayni sey oldugunun kesin bir delili de vuslattan sonra ikisinin de sönmesidir.

- Yillarca süren asklar nedir?

- Vuslata erememenin,yahut çok geç ermenin, belki de asiktaki geç soguma karakterinin neticesi...

Selim Pusat bu konusmalarla yavas yavas canlaniyordu:

- Hep sevenden bahsettin, dedi. Sevilenin bu ask illetindeki rolü nedir?

- Sevilen ne kadar güzel ve çekici olursa ask da o kadar siddetli ve uzun olur. Bazi kadınlar veya kızlar bilmeden karsisindaki erkegi delirtir. Bazilari sanatkardir. Bunu bilerek yapar. Kadın, oldukça iptidai bir yaratiktir,a ma erkegi sürüklemek bilgisinde çok ustadir. Vuslattan sonra erkegin bikacagini sezdiği için onu daha çok baglayacak türlü hünerler gösterir. Böylece ask olgunlasir. Sözüün kisasi, sairin dediği gibi: Mecnun'a cihan dopdolu Leyla görünürmüs.

“Leyla” adi geçince Pusat irkildi. Yüzü degisti ve bütün bunlar Doktor Cezmi'nin gözünden kaçmadan devam etti:

- Sehvet, hayatın en büyük prensibidir. İnsan neslinin tükenmemesini saglar. İnsan, akıl ve duygu bakımından çok üstün ve ileri olduğu için bu prensibi de olgunlastirmis,güzellestirmistir. Yiyecegini, giyecegini,barinagini güzellestirdiği gibi. Sehvet,ask haline geldikten sonra artık insanlar arasında yaris baslamis ve beyinler, muhayyeleler gerçekte olan güzellerle kanmayarak onlari icad etmek yoluna gitmistir. Sevgiliyi asik yaratir,sonra tapar. Onda essiz güzellikler , büyüklükler bulur. Aslında alelade bir kız veya kadindir,ama Mecnun'un Leyla'yi görüsü gibi onu ilahlastirdikça artık ask denilen tezahür baslamistir. Bununla beraber ask lüzumlu bir seydir.

Selim Pusat'in ilgisi artiyordu. Sordu.

- Neden?

- Yasamayı tatlı bir hale getirdiği, ihtiras olduğu için lüzumludur. İhtiraslar çok defa parlak ve olumlu neticeler doğurur. Siyasette , ilimde, sanatta ihtiras olmasa belki de bugünkü medeniyet olmazdı. Ask bir nevi anormal duygudur, asıklar da anormal hastalardır, ama ruh hekimliği bakımından her büyük insan da az çok anormal sayılır. Bütün insanlar tam normal olsa insanların akıllı ve suurlu hayvanlardan farkı kalmaz.

Cezmi bir ara susarak Selim Pusat'a baktı. Sözlerinin onda nasıl bir tesir uyandırdığını anlamak istiyordu. Sonra onun ruh yapısını bilmekten doğan bir davranışla sözü askerliğe getirdi:

- Örnek olarak askerliği de alabiliriz. Savaşlar aslında öldürücü, yıkıcı, izdiraplı şeylerdir. Fakat medeniyetin de, teknolojinin de, ahlakın da, disiplinin de anası savaşlardır. Fedakarlık ruhunu bileyerek insanları bencil, yani hayvan olmaktan kurtarır. Kazanmak için itaatın şart olduğunu öğretmek toplumların disipline girmesini, yani üstün insan olmasını sağlar. Savaş olmasa yeryüzünde milletler değil, hirsiz çeteleri türeyecek ve insani hayvandan ayıran erdemler dogmayacaktı. Yani bunu demek istiyorum ki, yaksiksiz ve çirkin gözüken bazı şeyler gerçekte faydalıdır, ama insanların çoğu o faydayı kavrayamaz. Çocuk, canı yandığı için asiye faydasız bulup ondan kaçır. Akli basında pek çok kimse kendi hayatını kurtaracak ameliyattan ürküp yaptırmaz. Ask da öyle... Ask olmasaydı erkek-disi ilişkileri bayagi bir çiftleşmeden ibaret kalacaktı.

Selim Pusat, doktor arkadaşının sözleriyle şimdiye kadar aklının ucundan bile geçmeyen bir konu ile temasa gelmiş ve hiç bilmediği şeyleri öğrenmişti. Hiç isitmediği acayip bir hayvan, yahut çiçek görmüş, tasavvurunda olmayan bir ülkeye girmiş insanların ruh hali içindeydi. Gönlünde huzursuzluk gibi bir şey vardı. Ciddi bir tavırla:

- "Dünyanın temelini dinamit doldurup fitili ateşledin" dedi.

Cezmi de aynı ciddi tavırla sordu:

- Anlamadım. Neden?

- Sundan: Ask bir şehvet. Şehvet de vuslatla sönen bir duygu. Öyleyse insanlar zevcelerine boyuna ihanet edeceklerdir. Böyle bir dünyada zevk

kalir mi?

Cezmi gülümsedi:

- İnsanların çözemeyecekleri problem olarak da galiba yalnız bu kalacaktır. İnsanların zevcelerine boyuna ihanet edecek olması seni ürkütmesin. Zaten insanlığın bugünkü manzarası nedir? Hatta bu ihanet karşılıklı değil mi?

Cezmi ayağa kalkmısti:

- Eskiden beri adetin değildir, ama birkaç hafta gazetelerin polis vak'alarını dikkatle okursan söylediklerime hak verecek çok ilgi çekici örnekler bulursun. Bunların çoğu sevgili yaratmak içgüdülerinden doğar. Bir prensesin avamdan bir erkekle, yaşlı bir erkeğin körpe bir kızla sevismesi gibi hadiseler seni önce sasirtacak, sonra bunlara alisacaksın. Hatta sen bile, bu kadar ciddi karakterde olduğun, askerlik dışında hiçbir konuya aldiris etmediğin halde günün birinde kendinden yirmi bes yaş küçük bir kızı sevebilirsin...

19. BÖLÜM

Hastalığının besinci günü Selim Pusat yataktan kalkmısti. Fakat öyle güçsüzdü ki, büyük odada o pek sevdiği yürümesini yapamıyor, yalnız oturuyordu.

Perhiz, ates ve istahsızlık bir insani bu kadar çökertmiş olamazdı. Onu asil vuran o Yek adlı mel'unun, sonra Doktor Key'in, arkadaşısı Cezmi Oguz'un ağız birliği etmiş gibi aynı seyleri söylemesiydi.

Hele Yek'le Cezmi Oguz bir de rakam vermişlerdi: Senden yirmi bes yaş küçük bir kız...

Selim Pusat zihninde birkaç kere aynı hesabi yaptı. Kirk üç yasındaydı. Lisenin son sınıfında olan bir kız, okula yedi yasında baslasa, sınıf kaybetmemek şartıyla son sinifa on sekiz yasında gelirdi. Yani kirk üç yasındaki bir erkekten yirmi bes yaş küçük olarak... Bir hesap bu kadar tutabilirdi.

Fakat ne çıkar? Kendisi o kiza asik degildi ki... Birdenbire içinde bir ferahlik dudu. Sinirleri bozulmus oldugu için söylenenlerin tesirinde kalmis, tahminleri, faraziyeleri gerçek gibi görmüdü.

Selim, böylece vicdani ile muhasebe yaparken Ayse odaya girdi.

Son günlerde bir sey Selim'in dikkatini çekmisti. Ayse kendisine, simdiye kadar görmeye alismadigi sekilde ısrarla bakiyordu. Bu bakis dostça veya dushmanca degil, insanin içini okumak isteyen merakli bir bakisti.

Iste simdi yine öyle bakiyor, bu bakis Selim'i rahatsiz ediyordu. Ayse gözlerini ondan ayirmadan:

- Yarın kızlar seni ziyaret gelecek, dedi ve Selim,içini büyük bir sikintinin kapladigini duydu:

- Geçmiş olsun demek için mi?

- Hem öyle, hem de...

Ayse sözünü tamamlamadi. Selim de ne oldugunu sormadi. Çünkü Ayse'nin bakislarina artık öfkelenmeye baslamisti. Soguk bir tavirle:

- Buyursunlar, dedi ve basini pencereye çevirerek Ayse'nin varligindan habersizmis gibi dis manzarayi seyre basladi.

* * *

Ertesi gün sicak bir ikinci zamani, kapi çalınca Pusat ürperdigini hissetti. Ne oluyordu? Nihayet üç tane çocuk geliyordu. Öyleyse heyecana benzeyen bu hal, bu ürperis neydi? Kendi kendisine kizdi.

Insanin kendi kendisine kizmasinın ne berbat sey oldugunu tecrübeyle biliyordu.

Kızlar içeriye girerken ayaga kalktigi zaman hiçbir sey göremedi. Isik Kızlar gözlerini mi kamastirmisti? Belki kamastiracaklardı ama Selim doktorun tavsiyesini unutarak, askerlikten kalma aliskanlikla , ayaga sert bir hareketle kalkmis ve yüksek tansiyon dolaysıyla bir an için gözleri

dumanlanarak çevreyi görmez olmuştur. Duman siyirildiği zaman karşısında Aydılu ile Nurkan gülümseyerek duruyor ve “Geçmiş olsun efendim” diyorlardı.

Güntülü onların arkasındaydı. Arkadaşları gibi gülümseyerek değil, yırtıcı bakışlarla bakıyordu.

Selim’in önüne geldiği zaman onlar gibi elini uzatmadı; fakat gönül alıcı kelimeleri, Selim’in çok iyi tanıdığı bir ahenkle sıraladı:

- Çabuk iyileşmeseydiniz çok üzülecektik.

Selim, nedense Ayşe’ye bakarak her zamanki alaycılığı ile karşılık verdi:

- Demek bu dünyada benim için üzülenler de varmış.

Güntülü’nün yırtıcılığı artmıştı:

- Elbette vardır, ama ben başka bir bakımdan üzüleceğimizi anlatmak istemistim.

Bir an odada derin bir sessizlik oldu. Selim yeniden ürperti düdü. Bu Allah’ın belası kendisini kızdırmak için mi gelmişti? Zayıf haline, solgun benzine rağmen çok dik bir tonla:

- Üzülmediğinize göre mesele yok, dedi.

Güntülü bu sertliğe hiç aldırmadı:

- Kendimizi size biraz begendirmek istiyoruz, diye başladı. Bizden hiç hoşlanmadığınızı, değer vermediğinizi biliyoruz. Şimdi elimize bir fırsat geçti. Öbür gün okulumuzda veda çayı ve töreni var. Sizi davet etmeye geldik.

Bir zarf uzattı. Pusat’ın zarfa bakışlarında hiç de saklanmayan bir küçümseme vardı:

- Nutuklar söyleyip, şiirler mi okuyacaksınız?

- Jimnastik gösterileri de yapacagiz. Bazilari askerlige de yarayan beden hareketleri olacak.

Selim bu konusmalar sirasinda kivamini bulmustu. Alaylarına basladi:

- Geçit resmi de yapacak misiniz?

- Evet!

- Iste bunu görmek için geleceğim. Kim bilir nasıl bir geçit resmi olacak!

- Begeneceksiniz. Sizi selamlayarak geçmek için yerinizi ön sırada ayırdık. Ama kendimizi yinede begendiremezsek bahçemizi mutlaka seveceksiniz. Tam istediginiz gibi ağaçlar ve yesilliklerle dolu, huzur erici bir yerdir.

* * *

Son sinifin veda törenini yapacağı Pazar günü hava çok sicakti. Ayse, kayitsiz görünen Selim'in bu güne istekle hazırladığını anlamisti. Hastaligi geçmiş, rapor süresi dolmustu. Yarın da tekrar göreve baslayacakti.

Okulun bahçe kapisinda izci kilikli veya jimnastik elbiseli bir çok kız mihmandarlık ediyordu.

Ayse'ye büyük bir saygi gösterdiler ve bazilari birbirlerine Selim hakkında bir seyler fisildadilar. Birkaç adım sonra ikisini Nurkan ile Aydolu karsiladi. Atlet giyimleri onlara çok yakismisti. Bu kızların o kadar nazik bir gülümseyisleri vardı ki, Pusat'a garip bir sey düşündürdü. İçinden "Dünyadaki bütün kızlar bu tilsimli gülümseyisle gülse insanlar bahtiyar olurdu" dedi. Sonra hemen bu romantizmden siyrilerek Ayse'nin gözünden kaçmayan bir rahatlıkla:

- Güntülü nerede? diye sordu.

- Burada efendim...

İki genç kız yirmi adım kadar ileride bir ağacı gösteriyordu. Güntülü orada tek basına, ellerini arkasına kavuşturmuş olduğu halde ağaca dayanarak

duruyor, iki gün önce Selim’i davete geldikleri zamanki yirticiliğinden eser kalmamış olan utangaç ve çekingen bakışlarla kendilerine bakıyordu.

Bu sırada Ayşe’nin hiç beklemediği bir şey oldu. Selim, kendisini beklemeden Güntülü’ye doğru yürümeye başladı ve Ayşe, hoşnutsuzluğunu gizlemeye çalışarak, yanında iki öğrencisi olduğu halde onu takip etti. Selim, Güntülü’nün elini sıkarken azarlar gibi sordu:

- Niçin bizi daha ileride karşılamadınız?

İki gün önceki parsin yerinde şimdi bir ceylan vardı. Çekingen bakışlı gözlerini Selim’in sert bakışlarında tutmaya çalışarak özür diler gibi:

- Sizi burada bekledim efendim, dedi ve Selim bu sesi, bu bakışı ve onlardan daha çok ağaca bu dayanışı tekrar hatırladı, yine içi izdirapla doldu. Buna benzer bir sahne bir defa daha geçmişti. İşte onun nerede ve ne zaman olduğunu bulamamak Pusat’i öldürüyordu. Kendini kaybetmiş gibiydi. Dumanlar dağıldığı, kendisine geldiği zaman kademeli iskemlelerin sıralandığı bir yerde, yanında Ayşe olduğu halde ön sırada oturduğunu gördü. Müdür konuşuyordu. Selim bu çeşit basmakalıp konuşmalardan tiksiniyordu. Hele bu kadının, Ayşe’ye karşı duygularını bildiği için neler söylediğinin farkına varmadan, nefretle bakıyor, onu çok çirkin ve iğrenç buluyordu. Kendisine çok uzun gelen konuşmanın bittigini alkışlardan anladı ve

“Acaba ne söyledi de alkışladılar” diye düşündü. Sonra ne olacağını öğrenmek için elindeki davetiyeye bakınca garip bir heyecan duydu. Şimdi öğrenciler adına Güntülü konuşacaktı. Birden tam karşısında, yine bir ağacın yanında, elinde bir kâğıt olduğu halde duran Güntülü’nün oldukça heyecanla kendisine baktığını gördü ve asik suratında belli belirsiz bir gülümseme görüldü. Bunu yalnız Güntülü ve Ayşe görmüştü.

Genç kız neler söylüyordu? Pusat söylenenlerin manasını değil, yalnız ahengini anlıyor, bu sesin Çamlı Kuru’da duyduğu meçhul kadın sesi olduğunu isittikçe kendisinden uzaklaşıp çok uzaklara gidiyordu. Ön sıraya oturdukları dakikadan beri kendisini dikkatle kontrol eden Ayşe, Selim’de garip hal olduğunun farkındaydı. Gözlerini Güntülü’ye dikmiş olduğu halde

onu görmediğini de anlamıştı. Öyleyse böyle bütün ruh ve gönlü ile neden dinliyordu?

Güntülü bütün bu sıkıntılara rağmen okuldaki hayatlarının “Hayalden bile üstün ve derin” bir zevkle geçtiğini söylerken Selim irkildi ve Çamlı Koru’ya giderlerken Güntülü’nün kendisine okuduğu siiri hatırladı:

Sevda gibi bir gizli emel ruhuna sinmiş;

Bir haz ki hayalden bile üstün ve derinmiş.

Gökten gelerek gönlüne rüzgar gibi inmiş,

Bir sır ki bu ölsen bile asla açamazsın...

Şimdi Güntülü, konuşmasını tamamiyle Selim Pusat’a bakarak yaparken bakışları yine vahşilemişti. Artık Selim onun sesini de duymuyor, yalnız korkunç güzellikteki gözlerine bakıyordu. Ayşe bu bakımadan rahatsız olmuştü. Fakat birkaç saniye sonra bu rahatsızlık büyük bir saskinlik içinde kayboldu. Çünkü konuşma bittiği zaman Güntülü’yü asiri gösterilerle alkışlayan talebeler ve hocalık dolayısıyla buna katılan öğretmenlerden başka Selim Pusta da herhalde ömründe ilk defa birisini alkışlıyor, Güntülü de başıyla selam vererek bu alkışa teşekkür ediyordu.

Ayşe, bu yürüyüşü Selim’in hiç beğenmediğini, onun için kaslarının çatılıp sert baktığını anladı.

Aslında Selim sert değil, kirgin bakıyordu. Genç kızlar tarafından yapılırsa bile, askeri bir tören bu kadar kepaze edilebilir miydi? Geçit resmi nihayet askeri bir yürüyüşü ve askerlere yakışır şekilde yapılmalıydı.

Beyninde düşünceler birbirini kovalar ve bunun tartışması yapılırken birdenbire dalgınlığından kurtularak gözlerini geçise dikti: Son sınıf atlet kiligi ile geçiyordu. Hangi mucize olmuştü da yürüyüş kivanına girmiş, yoksa kızlara perinin sihirli değneği mi dokunmuştü? Bu yürüyüş güzel, belki de çok güzeldi.

Isik kizlar son mangada idiler. Niçin diye kendi kendine soran Selim,cevabini bulmakta gecikmedi: Önde edebiyat subesi öğrencileri vardı,fenciler arkada kalmislardi.

Son manganin birinci sirasinda Güntülü, Aydolu ve Nurkan yan yana idiler. Dirsek temasini kaybetmeden yürüyüşleri, selam için bas çevirisleri askerce olmustu. Selim'in dört bes adım önünden geçiyorlardi. Kizlarin yüzleri ciddi olmakla beraber gözlerinin içi gülüyordu.

Deminden beri onu göz hapsinde tutan Ayse,birdenbire Selim'in suratının asildigini,adeta hakarete ugramis gibi öfkelenendigini görerek yavaşça "Ne oluyorsun?" diye sordu.

Soru cevapsiz kalmis ve geçit resmi bitmisti.

Atletik gösteriler ve ritmik hareketler basliyordu. Bütün davetlilerin merakla ve begenerek seyrettikleri bu program parçasini Selim'e görmedi.

Bir aralik,normal okul kiyafetini giymis Güntülü'nün belirerek "Çaya buyurun" demesine kadar ne hareketler yapildiginin,kaç dakika geçtiginin farkinda olmadı.

Masalarda bol bisküvi ve pasta bulunuyordu,izciler bardaklara çay koyuyordu. Güntülü en nazik gülümseyisiyle sordu:

- Geçit resmini nasıl buldunuz efendim ?

Pusat buna en sert tavrıyla cevap verdi:

- Siz olmasaydiniz belki güzel olacaktı.

Ayse sasirarak söze karismak için davranirken gülümseyisi kaybolmayan Güntülü büyük bir sogukkanlilikla:

- Kusurum neydi efendim? diye sordu.

Pusat alayciligini takinmisti:

- Tek basına bir takımı bozan kahramanlar görülmüştür. Siz de galiba onlara nazire yaparak bugün tek basiniza bir geçit resmini bozdunuz!

Kalabalıkta baskalarının da isittiği bu sert edali sözler üzerine Ayse çıkisti:

- Kizima neden böyle söylüyorsun Selim? Ne yanlisi vardı ki sanki? Ben hiçbir eksigini görmedim...

Selim Ayse'ye döndü:

-Daha ne yapacakti? Manga basında olduğu halde selam sahasına girince basını saga çevirdi...

Ayşe bir şey anlamamisti:

- Çevirirse ne olur? diye sordu.

- Bir şey olmaz. Geçit resmi bozulur.

Ayşe hala anlamamisti. Güntülü hala gülümsüyordu. Selim devam etti:

- Basta bulunanlar, yanındakilerin hizayı koruması için bas çevirmez. Güntülü çevirdi.

Ayşe, Selim'in böyle bir kusuru asla hoş görmeyeceğini bildiği için sustu. Fakat Güntülü susmuyordu:

- Biliyorum efendim.

- Bilerek yapmak kusur olmaktan çıkarak suç olur. Neden böyle yaptınız?

- Söz verdim: Sizi selamlamak için...

Konusmanın bu mecraaya dökülmesi Ayşe'nin hoşuna gitmemisti. Selim, Ayşe'ye bakmamakta devam ederek cevap verdi:

- Beni bahtiyar ettiniz. Fakat sözünüzü tutmak için manganın basında bulunmayabilirdiniz.

- Ama o zaman daha uzaktan selam vermiş olacaktım.

Selim buna cevap vermedi. Sarhos olmuştü. Deminden beri elinde tuttuğu çay bardağını sarap kadehi gibi kaldıarak:

- Serefinize içiyorum, dedi.

* * *

Dönüyorlardı. Yakıcı bir güneş vardı. Selim'in yüzü iyice kızarmış, başı yine yanmaya başlamıştı.

Tam yarın vazifeye başlayacakken yeniden hastalanmak çok tatsız, hatta utanç verici olacaktı. Elini yüzünde gezdirip sıcaklığı iyice duyduktan sonra:

- Beni galiba güneş çarptı, dedi.

Ayşe gayet durgundu. Selim'in yıllarca düşünse tahmin edemeyeceği bir cevap verdi:

- Seni güneş değil, gün çarptı.

Selim sarsılmıştı. Okuldan çıkalı beri solunda yürüdüğü halde dikkat etmediği birisi, kolundan tutarak çok yavaş bir sesle ilave etti:

- Sizi gün değil, Güntülü çarptı yüzbaşım!..

Hayretle başını çeviren Pusat, Yek'in iğrenç bakışlarıyla yüz yüze geldi.

20. BÖLÜM

İlk günleri büyük bir istekle yaptığı vazifesi Selim'e ağır ve sıkıcı gelmeye başlamıştı. Bunu önce büro arkadaşlarıyla olan ruh ve mizaç bağdasmazlığına verdi. Fakat bunun zoraki bir yakistırma olduğunu hemen anladı. Öyleyse neydi?

Acaba kendisinde henüz farkına varmadığı bir hastalık mı vardı? Zaman zaman çok eski çağları hatırlar gibi olması, içinde o zaman yaşamış olduğu

hakkında garip duygular belirmesi,bunlari hatirlarken anlatilmaz ve anlasilmaz bir aci ile çildiracak hale gelmesi hastaliktan baska ne olabilirdi?

Bir zamandır Ayse'nin kendisine karsi degistigi de bir gerçektir. Görünürde bir sey yoktu. Ayse bir sikayet veya tenkitte bulunmamisti. Ama Selim bir seyler oldugunu seziyordu.

Artık çalışma odasındaki yürüyüslerini de birakmisti. İçkinin yasak edilmesi enerjisinin bir kismini alıp götürmüs, eskisine göre çok halsiz oldugunu anlamisti.

Bir aksam Ayse, masasında imtihan kagitlarini düzeltirken Selim de kendi masasında harb tarihi kitabina bakıyordu. Okumuyordu. Yine dalmisti. Not kagidina, ne yazdiginin farkında olmadan bir seyler karalıyordu. Bir aralık dalginlikten kurtularak kagida bakti. Büyük harflerle “KEY” yazmisti. O anda kendisini seytan mi dürttü, nedir, bunu sağdan okudu. “YEK” oluyordu. Aklina ugursuz Yek'le ona tipatip benzeyen Doktor Key gelince harflerin bu hokkabazligina hayret etti ve ani bir merakla Ayse'ye sordu:

- Key ne demek?

Ayse onun beklenmedik sorularina, sözlerine alisikti:

- Çok iyi manasına gelir.

- Ya yek?

- Kötü ruh demektir.

- Yani?

- Yani seytan!

Pusat çok sasirmisti:

- Seytan mi diye adeta kekeleydi.

- Evet!

- Bunlar hangi dilde bu manalara geliyor.

- Eski Türk lehçelerinde...

Selim kalkarak gezinmeye basladi. Düsüncesini Yek üzerinde yogunlastirarak onu ilk gördüğü andan bu yana olanlari hatirladi: İlk karsilastiklari gece “Kendinden yirmi bes yas küçük bir kiza asik olacagini Levh-i Mahfuz’da gördüm” demis, Leyla’nin tahtin varisi oldugunu söylemistti. Baska bir gece onu evlerinin önünden geçerken görmüs, biraz sonra da Yek imzasiyla Erzurum’dan üç saat önce çekilmis bir telgraf almisti. Bunda Leyla’nin hakiki adinin Hanzade oldugu haberi vardi. Nurkan’in piyanosunu dinledigi gece düstüğü yerden onu Yek kaldirmis, sonra tipki bir asker gibi yürüyerek ayrilmisti.

Bütün bunlar ancak seytanin isi olabilirdi. Simdi Ayse kendisine Yek’in seytan demek oldugunu söylüyordu.

Din kitaplarindaki seytanin varligini kabul eden bir kimse olsa seytanin kendisine musallat olduguna inanacakti. Peki, bu tesadüfler neydi? Yek kimdi?

O zaman Leyla’nin sözlerini hatirladi: O çok tehlikeli bir ajandır, demisti. Belki o prenses kendisine bazi ipuçlari verebilirdi. Pusat bunu düşününce birdenbire Leyla’yi görmek için büyük bir istek duydu ve geç vakit bu istekle girdigi yataginda yari uykusuz ve çok rahatsız bir uyku geçirdi.

Ertesi günü vazifesinden çikip da Hanzade’nin evine yönelirken kendisinde dün geceki istek kalmamisti. Leyla’dan hoslaniyor, fakat çekiniyordu da. Bir prenses oldugu için ona saygi duyuyor, bu saygi kendisini bir takim kayitlara zorluyordu. Bu kayitlar, baskalarına karsi asla göstermedigi deger vermeden doguyordu. Onun yaninda kendisini hür hissetmiyordu.

Pusat yillardir insanlari o kadar degersiz ve bayagi bulmaya alismisti ki, üstünlüğünü kabul ettigi birisiyle karsilasmaktan rahatsız oluyordu. Hele bu birisi genç ve güzel bir kız olunca ona yaklasmaktan adeta ürker hale geliyordu. Fakat Leyla’nin öyle de bir çekiciligi vardi ki, yakici alevin pervaneyi çekmesi gibi Pusat’i kendisine yaklastiriyordu.

Gülsafa Kalfa kapiyi açıp da “Buyrun Yüzbasi Beg” dediği zaman Selim adeta heyecanlıydı.

Bu ikinci gelisinde salonu daha sahane buldu. Leyla gelinceye kadar geçen birkaç saniyede hızla göz gezdirdiği duvarlarda çok süslemeli kılıçlar, bıçaklardan başka Fatih’in bir tablosu, kim olduğunu bilmediği bir padisah veya sehzadenin resmi dikkatine çarptı. Osmanlı İmparatorluğu’nun son sınırlara vardığı zamani gösteren bir harita ilgisini çekti.

Leyla geliyordu. Kalkarak ona doğru birkaç adım yürüdüktan sonra tam askerce bir duruşla selamladı ve elini öperek yine dimdik bir vaziyette bekledi.

Leyla, Selim’e çok tesir eden gülümseyişle:

- Sizi daha önce bekliyordum, dedi ve yer gösterdikten sonra “Niçin solgunsunuz? Rahatsız misiniz?” diye sordu.

Pusat, konuşmanın bu konuya geleceğini aklına getirmemisti. Kisaca:

- Birkaç gün hasta yattım, diye cevap verdi.

- Ne idi?

- Bilmiyorum.

- Doktor bir isim vermedi mi?

- Ruhidir dedi.

Selim bu “ruhi” kelimesini söyler söylemez iyi etmedim diye düşündü. Leyla ciddilesmisti.:

- Gizlemeye çalıştığınız bir sıkıntı olduğu belliydi, diye söze başladı. Bunu basınızdan geçenlere vermeyi isabetli buluyorum. Büyük darbelere uğradınız, ama zaman ve dayanıklılığınız sayesinde bunları geçtirdiğinize inanıyorum. Ayşe Hoca Hanım’la herhalde iyi geçiniyorsunuz. Bunun dışında sizi bedbaht eden sebep ne olabilir? Acaba yasak bir sevgiyle mi yaralısınız?

Selim sert bir sesle sordu:

- Bunu nereden çıkardınız?

Leyla sakin, fakat çok tesirli konuşuyordu:

- Üzüntünüzden, doktorun teşhisinden ve Isik Kızlar'dan bahsederken yüzünüzde beliren çizgilerden...

Bunu başka biri söyleseydi Selim hemen hücumla geçer, alaya baslardı. Bu sefer bunu yapmadı ve sustu.

Sustu, fakat içinden itiraf etti. Leyla doğru söylüyordu. Şimdiye kadar bu gerçeği kendi vicdanına bile söylememiş, böyle bir gerçeğin varlığını dahi kabul etmemişti. Şu anda onu bir prenses söyleyince artık daha fazla saklamakta mana kalmıyordu. Ayşe'nin, Yek'in söylediği doğru olmasa bile Leyla'ninki doğru idi: Selim Pusat Güntülü'yü sevmişti.

Şimdi ikisi de susarken düşünüyor, Ayşe'nin son zamanlardaki değişiminin sebebinin kavriyordu. Demek ki baskaları Selim'i kendisinden daha iyi anlıyordu. Demek ki sır olması gereken bu sevgiyi saklayamamıştı. Bu hükmü verince yine yüzünün yanmaya başladığını duydu ve Leyla'ya bir şey söylemek üzere iken Gülsafa Kalfa tekerlekli masasıyla içeri girdi.

Selim bu güzel, demli çayın tadını alamıyordu. Leyla da düşünceye dalmış, adeta misafirin varlığını unutmuştu

Aksamin losluğu baslıyordu.

Söze başlayan Leyla oldu:

- Hangisini seviyorsunuz?

- En vahşisini...

- İztirabiniz bundan mı?

- Hayır!

- Ya neden?

- Anlatılmaz bir sey. İçimde onu çok eskiden taniyormusum gibi bir duygu var.

Leyla yine daldi. Çayini yudumlarken gözleri duvardaki Osmanli İmparatorlugu haritasina takilmisti. Bir ara dalgın kaldıktan sonra:

- Bu duygu, sevginizin siddetinden olmasın?, diye sordu.

- Sanmıyorum. Bu duygu Güntülü'yü tanımadan önce de vardı.

- Güntülü mü dediniz? Ne güzel bir adi var. Demek bu güzel ve duyulmamış adın sahibi yırtıcı bir kız...

Selim, acı bir bakışla Leyla'ya baktıktan sonra sustu. Bu konuyu kapatmak istiyor, fakat öteki bırakmak bırakmıyordu:

- Kimin kızı?

Pusat sasırdı. Hafızasını yokladı. Ayşe'nin Isık Kızlar'dan bahseden sözlerini hatırlamaya çalıştı.

Aydolu'nun mühendis, Nurkan'ın tüccar kızı olduğunu isitmisti. Fakat Güntülü'nün babasından söz edildiğini duymamisti. Bezginlik içinde:

- Bilmiyorum, diye cevap verdi.

Leyla çok kibar bir gülümseyişle Pusat'a baktıktan sonra:

- Demek sevgi sizi o kadar sarmış ki, Güntülü'nün kendisinden başka herhangi bir şeyi düşünmek imkanını bulamamışsınız, dedi.

Bu söz doğruydü. Fakat Selim, mahremiyetinin bu kadar didiklenmesinden hoşlanmamisti:

- Prensesim, dedi. "Bu,öyle üzerinde durulacak bir mesele olmadığına göre kapatsak olmaz mı?"

Leyla yine gülümsedi:

- Olur mu? Siz benim için herhangi bir kimse degil ki bunu kapatalim. Size iltirap veren bir sey var.

Dost oldugumuza göre bu iltirabi yok etmeye çalismak benim vazifem degil mi?

Pusat yine kendisine kizmaya baslamisti. Karsisindaki, Leyla gibi sahane bir prenses de olsa derdini, zaafini ona anlatmak ömür boyunca bugüne kadar güttüğü prensipleri hiçe saymak oluyordu.

Leyla simdi onun bu çaresiz haline bakip yardim etmek istedigini söylüyordu. Selim'e göre yardim ancak savasta, güç durumda kalan birine yapilmasi gereken bir vazife olabilirdi. Evli bir adamin genç bir kiza duydugu askin çaresini baska bir genç kız bulacakti. Birdenbire bunaldigini hissetti. Yüzü kipkirmizi oldu.

Odanin loslugu içinde bunu gören Leyla sordu:

- Yüzünüz neden kirmizilasti. Sizi sikmis olsam bile bu konuyu kapatmayacagim Selim Beg. Sizin hiç kimseden hiçbir yardim istemeyeceginizi biliyorum. Fakat siz benim için herhangi birisi degilim. Öyle degil mi?

- Evet.

- O halde bunu kurcalamam sizi sikmasin. Üzüntülü, bezgin anlarimda sizden gördüğüm yardimin karsiliginin biraz da olsa verebilmek için bu meseyle ilgilenmeme müsaadeniz rica ederim.

- Bu türlü konusmanizla beni utandiriyorsunuz prensesim. Her ne buyurursaniz emrinizdeyim...

Uzun bir sessizlik daha oldu. Simdi salon piril piril isiklar içindeydi. Tekerlekli masayi götüren Gülsafa Kalfa, Leyla'nin isaretiyle elektrikleri yakmisti.

Pusat'taki sinir gerginligi yatismisti. Burada insani gönül rahatligina kavusturan bir hava vardi.

Belki de Leyla'nin asil ve sahane yüzü ile kibar tavirlari bu havayi yaratiyordu. Vaktiyle Leyla üzerinde konusurken Ayse de çok kibar oldugu için prenses dendigini, bu tavrı ile öğretmenlere bile saygi telkin ettigini söylemisti. Dogru idi.

Leyla düşünüyordu, düşünürken de baska türlü güzeldi. Pusat onu incelemek ve Güntülü ile ölçüstürmek fırsatini bulmustu. Öfkeli ve melankolik gecelerinde onun bu güzelliginin farkina varmis oldugunu anliyordu. Fakat Güntülü ile karsilastirinca mesele çatallasiyordu. Ikisi, baska baska alemlerin güzelleriydi. Güntülü'yü Nurkan veya Aydolu ile mukayese etmek olabilirdi. Fakat Leyla' ile bunu yapmaya imken yoktu.

Selim bunlari düşünerek prensesin güzelligini seyrederken birdenbire dalginligindan kurtulan Leyla, Selim'e bakarak gülümsedi ve:

- Beni Güntülü ile mukayese mi ediyorsunuz?, diye sordu.

Selim sasirmis görünmedi ama adamakilli sasirdi ve "İçimden geçenler, yüzümden bu kadar açık seçik belli oluyor mu?", diye düşündü. Leyla'da kendi güzelligine tam bir güven oldugu anlasiliyordu.

Dogrusunu söylemek gerekirse bunda hakliydi.

- İyi bildiniz prensesim, dedi. Fakat mukayeseyi yapamadim. Çünkü aynı cinsten degilsiniz.

Leyla yine gülümsedi ve Selim "Prensese, silahini iyi kullaniyor" diye düşündü. Bu gülümseyis, bir erkek için korkunç bir seydi ve buna dayanmak her yigidin isi degildi. Bundan dolayidir ki, buraya Yek hakkında konusmak için geldigi halde onun adini bile anmamis, kendisini Leyla'nin büyüüne kaptirmisti.

Çok genç görünüyordu. Onu Çamli Koru'da gördüğü ilk gece liseli bir kiz sanmisti. Yasini öğrenmek düşüncesiyle:

- Kaç yıldır öğretmenlik yapıyorsunuz?, diye sordu. Leyla tekrar gülümseyerek:

- Yirmi sekiz yasındayım yüzbasım, diye cevap verdi.

Selim'in Leyla'ya bakışlarında şimdi hüznü doluydu. Gönündekiler kesfolunca içine kapanmış ve esas tabiatı haline gelen hüznü dönmüştü.

Leyla gayet ciddileserek konuşmaya başladı:

- Selim Beg! Sizi bes yıl önce tanıdığım zaman ruhunuzda hüznüden eser yoktu. Yeni öğretmendim.

Hayatimin güç anlarını yaşıyor, hatta tehlikeler içinde bulunuyordum. Ayşe Hoca Hanım bizi tanıştırdığı zaman henüz kralcı olduğunuzu bilmiyordum. Fakat bana güven vermistiniz. Basinizden geçenlerden sonra kralcı olduğunuzu hesaba katarak sizinle dost olabileceğinizi düşündüm. Çamlı Kuru'da beni azarlarken bile sizi kendime yakın ve güvenilir bir insan olarak gördüm. Şimdi daha iyi tanıyor ve desteğinizi olmak istiyorum. Sizi Güntülü'nün pençesinden kurtarmak için bir çare bulmam lazım. Düşüneceğim. Ama siz bir çare biliyorsanız ve bana bir vazife düşünürseniz söyleyin, hemen tatbik edelim.

Sahane prensesin gönülden gelen sözleri Pusat'ın içindeki hüznü dağıtmıştı. Demek ki, o da dost kalbe muhtaçti:

- Prensesim, dedi. Bunun klasik tek bir çaresi vardır. Fakat o çare de hemen daima nazari kalmıştır.

- Nedir?

- Isığı bastırarak daha parlak bir isik...

- Öyle bir isik var mı?

- Var. Fakat o kadar yüksekte ki, düşünmek bile çilginlik olur.

Leyla gözlerini Pusat'a dikerek birkaç saniye baktı. Sonra kendisini dayanılmaz derecede güzelleştiren gülümseyisiyle:

- Müsaade ediyorum. Beni sevebilirsiniz, dedi.

21. BÖLÜM

Selim,uzun ve güzel bir rüya görmüs insanlara benziyor, rüyanin tesirini üstünden atamiyordu.

Tosun resimli dergiye bakarak oyalanirken o da okumak için aldığı kitabın aynı sayfasına gözlerine dikmiş, zamani öldürüyordu. Bir aralık, elinde dergiyle babasına yaklasan çocuk, yasinin sevimli safligi ile sordu:

- Baba! Bu bebek hasta mi?

Bir reklam resmini gösteriyordu. Tombul bir çocuk,reklamı yapılan bisküviyi isteyerek ağliyordu.

Selim:

- Hasta degil, acikmis, diye cevap verdi.

Tosun, babasının sözünü kabul etmedi:

- Ama ağliyor.

Tosun'da bir bilmislik hali vardı:

- Açlar ağlamaz. Hastalar ağlar.

- Nereden biliyorsun?

- Annem söyledi.

Tosun'un cevabi Selim'i birdenbire ilgilendirdi. Dikkatle Tosun'a bakarak sordu:

- Annen ne söyledi?

- Annem hasta olduğu için ağladı.

- Ne zaman?

- Her zaman...

Selim kaslarini çatti. Tosun “her zaman” diyerek süphesiz “birkaç defa” yahut “birçok kere”

demek istiyordu. O zaman Selim, son zamanlarda Ayse’de görülen degisikligin iç yüzünü anlar gibi oldu.

Hasta olsa süphesiz Selim’in bundan haberi olacakti. Demek ki aglamis, agladigini Tosun görüp, sormus o da hasta oldugum için agliyorum demisti. Su halde Ayse, Selim’in iç dünyasindaki firtinayi biliyordu. Zaten bilmese, veda töreni dönüşünde “Seni gün çarpti” der miydi? Pusat birdenbire yüreginin sızladigini duydu ve suç islemis insanların ruh durumu içinde pencereden ufuklara dogru bakti.

Mirildanir gibi “Ben böyle mi olacaktim?”, dedi. Arkasindan yine öylece “Niçin böyle oldum?”, diye sordu.

Artık güç anlarda bir kurmay gibi dogru ve çabuk karar veremiyordu. Kalkti. Gezinmeye basladi.

Ne kadar gezindiginin farkinda degildi. Ayse’nin gelmesiyle duraksadi. Ona bir seyler söylemek, gönül alici bir davranista bulunmak istiyordu. Fakat hiçbir sey yapamadi. Ayse’nin selamina gayet soguk bir karsilik verdikten sonra odada yürümesine devam etti.

Çocuklugundan beri böyleydi. Tarziye vermek, gönül almak elinden gelmiyordu. Bunu bir gurur meselesi yaptigi için degil, elinden gelmediği için böyle davraniyordu. Ayse’yi incitmis olmaktan büyük bir azap duyuyordu da yanlisini düzeltmek için tek bir söz söyleyemiyordu. Su anda, ömründe ilk olarak, böyle yapmanın yakisiksiz bir hareket oldugunu düşünüp kendi kendisine kizdi. Odada yürürken beyninde karanlik ve karisik bir dalgalanma oldugunu hissetti. Bu sikintili duyguyu çözmeye çalisiyordu. Çözdü de...

O mendebur Yek “Kendinden yirmi bes yas küçük bir kizi seveceksin” demis ve o zaman Yek’le alay eden Selim onun söylediği hale düsmüstü.

O aksam Selim yemeye oturmadi. Ayse’nin de yemedigi dikkatini çekti. Geceleyin Ayse mutad disinda çok erken yatti.

Pusat yine kara kadere gömülmüs olduğu halde oturuyor,bazen odada biraz geziyor, arasira bir kitap alip karistiriyor,vakit geçirmeye, iç sikintisinden kurtulmaya ugrasiyordu.

Gece yarisi çoktan geçmisti. Hala oturuyordu. Simdi önünde kalın bir albüm vardı. Son yapraklardan biri açık olarak duruyor,Selim gözlerini yaprak basındaki resme dikmiş olduğu halde dikkatle bakıyordu. Baktığı köseye Güntülü’nün resmi geçirilmisti. Liseyi bitirmek üzere iken çekirtmiş, bir tanesini de sevgili hocasi Ayse’ye hediye etmisti.

Kizin muhtesem bir güzelliği vardı. Bakislerinde disi parsin yirticiliği ile inceliğin hüznü birlesmisti.

Selim baslangıçta ona da herkese baktığı gibi umursamadan bakmış, hatta bazı düşünceleri için çıkışmış,alay etmisti. Fakat o bunlara hiç aldirmamisti. İlk ziyaretlerinde Selim’i merakla incelemesi, Selim’in Eski Arkadaslar marsından hoslandığını bir takım tahminlere dayanarak bilmesi, kendisine “sizin gibi fırtınalı bir hayat yaşamış bir asker” demesi ile Selim’in ilgisini çekmeyi basarmisti. Selim, Güntülü’nün gözlerini tanımişti. Fakat nerede tanıdığını hatırlamamak kendisini çileden çıkariyordu.

Huzur Çayhanesine gittikleri zaman da Güntülü yine kendisini tetkik etmiş, Selim onunla göz göze gelince yine,çok eskiden tanıdığı bu kizi hatırlamak için ıztırıp çekmisti. Orada tartışmışlardı. O arada kizin sesi Çamlı Koru’da o görünmeyen, esrarlı kadının sesine çok benzemisti. Ya hele Huzur Çayhanesi’nden Çamlı Koru’ya gidis. Yolda Güntülü’nün okuduğu siir ve siiri okurken sesinde yükselen öldürücü ahenk... Ve sonra Selim’ bin yıl, iki bin yıldan beri yaşadığını söylemesi,ben de o zamandan beri yasiyorum demesi ve “Ben o zaman ok atılmayanlardan biriydim” diye tamamlaması... Bütün bunlar kendisini Selim’e sevdirmek için birer sebep değil miydi?

Selim gözlerinden perde kalkan bir insan gibi gerçekleri görmeye basliyordu. Artık hiçbir süphesi kalmamisti. Güntülü,ask konusunu suuraltina atmis bulunan Selim' karsi taaruza geçmis,hem güzelligini, hem zekasini kullanarak kendisini zorla,evet zorla sevdirmisti.

Fakat bunu niçin yapmisti?

Pusat resme dikkatle bakiyordu. O kadar canli idi ki,neredeyse konusacak gibi geliyordu.

Selim,içinde bir öfkenin kabardigini sezinledi. Hem Güntülü'ye hem de böyle bir zaaf gösterdigi için kendisine kiziyordu. Fakat bütün bu öfkeye ragmen gittikçe artan bir ilgi ile resme bakmaya devam ediyordu. Kiz, saatlerce bakilacak kadar güzeldi.

Bu sefer Güntülü'yü Leyla ile ölçüstürmek istedi. Olmuyordu. Hakikaten baska dünyaların varliklariydi.

Ne kadar zaman geçtigini bilmiyordu,birden yani basinda bir el uzanarak albümün yapragini çevirdi. Güntülü'nün resmi arkada kaldı. Simdi üstte olan sayfanin basinda Ayse'nin resmi vardi.

Selim,yapragi çeviren kim diye basini kaldirinca karsisinda arkadası Seref'i gördü. Hüzünlü bir gülümseyisle bakiyor ve Ayse'nin resmini gösteriyordu.

Selim korkmadi. Sasirmadi da. Hatta onu görünce sevindi. Yüzüne bakti. Seref'in gözleri islakti:

- Seref, agliyor musun?, diye soru. Arkadası ceketinin dügmelerini çözerek açti. Yüregini gösterdi.

Seref'in kalbi kaniyordu. O zaman Pusat ciddilesti:

- Niçin Seref, niçin?, diye sordu.

Seref'in gözlerindeki islaklik artmisti. Yavas bir sesle:

- Hakkin yok Pusat, dedi. Yanaklarına iki damla yas inerken devam etti:

- Sen böyle mi olacaktin?

Selim kipkirmizi oldu. Albümü kapatarak etajere koyduktan sonra ayaga kalkarak:

- İztirap çekiyorum Seref, dedi.

Seref'in gözlerinden yaşlar birbiri ardınca dökülüyordu:

- Bu ıztırab vaktiyle beraber çektiğimiz ıztıraptan daha mi büyük? Rütbelerimizden olduk.

Askerliğimizden uzaklastırıldık. İftiraya ugradık. Bunların yanında sevginin sözü mü olur?

Seref sustu. Yüreginin kani,kapattığı ceketinin üstüne çikiyor ve yarasını eliyle bastırıyordu. Selim derin bir üzüntüyle arkadaşının kanayan yarasına bakarak:

- İztirabım yalnız sevgiden değil, diyebildi.

Seref kesin bir ifadeyle cevap verdi:

- Biliyorum. Geçmişini hatırlayamadığın için ıztırab çekiyorsun. Seninle Tanrikut Mete'nin ordusunda birer yüzbaşı değil miydik? Sen o zaman da ask yüzünden Tanrikut'un buyruguna karşı gelerek, bugün başka bir hüviyetle önüne çıkan sevgiline ok atmamak için idam olunmamış mıydın? Pusat! İçinden gelen bu aksi dürtüs nedir? İki bin yıl sonra da aynı delislikleri yaşamak sana yakışır mı?

Seref'in bu sözleri Selim'in beynindeki karanlık bir noktayı aydınlattı ve büyük bir yükü atmış insanın ferahlığı ile arkadaşına:

- Suçun hepsi bende değil, dedi.

- Hepsi sende, dedi. Kendini o kızla bir mi tutuyorsun? Sen yüzbaşı ve kurmay adayı idin. Sen karar ve irade adamı idin! Ya o kimdi? Kimin kızı idi? Arastırdın mı?

Selim beyninden vurulmusa döndü. Cevap vermeye vakit kalmadan Seref devam etti:

- Pusat! Kendine gel. Iradeni takin. Aklini kullan.

Hüzünlü söylenen bu sözlerden sonra daha büyük bir hüznle sözlerini tamamladı:

- Allaha ismarladik.

Pusat nemli gözlerle “Güle güle” diye cevap verdi.

El sikistilar.

Seref agir ve sessiz adimlarla kapiya dogru yürüdü. Tokmagi tuttu. Fakat kapiyi açmadan birdenbire oradan kayboldu.

Selim’in gözleri masadaki saate ilisti. Sabahin dördü idi. Kendisini çok diri hissediyordu.

Arkadasi Seref’in sözlerini ve suçlamalarini düşünmeye basladi. Ona hak vermemek mümkün degildi. Seref ayni zamanda kendisinin uzun zamandır çözemedigi düğümü çözmüs, Güntülü’yü nereden tanidigini ifsa etmisti. Demek bu kiz, yahut karanlikta sesini duydugu esrarli kadin, iki bin yil önce idamina sebep olan sevgiliydi. Demek o zaman ona ok atma buyrugunu yerine getirmemis , bu disiplinsizligi hayatiyla ödemisti.

Düşünüyordu. Basından geçen korkunç bir seydi, ama o korku degil, izztirap duyuyordu.

Gözleri bir noktaya takili uzun bir zaman geçti. Sabah olmustu. Odaya giren Ayse dikkatle Selim’e bakarak:

- Hasta misin?, diye sordu.

- Hayir!

- Yüzün neden sapsari?

- Bir seyim yok.

Ayse ısrar etmedi. Kapiya yöneldi. Fakat birdenbire geriye dönerek merakla sordu:

- Bir yerin mi kanadi?

Selim öfkelenmisti:

- Bunu da nereden çıkardin?

Ayse kapinin tokmagini gösteriyordu:

- Bu kadar çok kan nedir?

- Kan mi?

Selim, geceyi ve Seref'in kanayan kalbini hatirladi. Ayse meraktan çok korkuya benzer bir duyguyla tekrarladi:

- Bir yerin mi kanadi?

- Hayir...

Bu inatçı "hayir" üzerine kadin dikkat ve kederle söyle bir baktikten sonra sabunlu bir bez getirerek kani silmeye basladi. Bir yandan da Selim'i kontrol ediyor, sararmis yüzüne bakarak bir seyle anlamaya çalisiyordu. Fakat onda yüzünün solgunlugundan baska hiçbir degisiklik yoktu.

Ayse, merakla korku arasi bir duygu içinde, geceyin bir seyle geçmiş oldugunu sezinleyerek bunun ne olabilecegini anlamaya çalisiyordu.

Bu heyecanla kahvalti sofrasini hazirladi. Bir aralik aklina takilan bir noktayi çözmek için Selim'in dolabini açarak tabancasinin orada olup olmadigina bakti. Yerindeydi ve dokunulmamisti. Ayse bu aramanin lüzumsuz bir kuruntu oldugunu biliyordu,ama kapi tokmagindaki kanlar kendisine o kadar dokunmustu ki, böyle saçma bir aramadan bile nefsinin alikoyamamisti.

Kocasinin soluk benzi ve hüzünlü bakislari Ayse'nin içinde garip bir iz birakmisti. Su esrarli kan olmasa bile onun çok ıztıraptli bir gece geçirdigi gün gibi asikardi. Birdenbire ona karsi içinde bir acima duydu ve bütün kusurlarina ragmen bu adamin su kalabalik dünyada yapayalniz oldugunu düşünerek onu memnun edecek bir sey yapmak istedi. Selim, Ayse'nin hususi sekilde demledigi limonlu çaydan çok hoslanirdi. Biraz vakit alacakti ama tereddüd etmedi, demli çayi hazirlamaya koyuldu.

Bütün bunlar olurken Selim,olan bitenden habersiz,bir noktaya dalgın dalgın bakiyordu. Seref'in kayboldugu andaki dirilik gitmiş, onun yerine bir uyusukluk gelmişti. Bütün gece uyumamanin getirdigi tepki ile uyumak ihtiyacini da duyuyordu. Ayse "Çay hazır" demeseydi belki de gözleri kapanacakti.

Isteksizce kalkip sofraya oturdu. Önünde,Harb Akademisi'nde iken Ayse'nin demli çaylarini içtigi büyük beyaz fincan vardı. Esyaya deger vermeyen Pusat nedense bu fincanla çay içmeyi sever olmustu. Uzun zamandır ortada olmayan bu fincani bu sabah Ayse sirf onu memnun etmek için çıkarmış, fakat Selim ona donuk gözlerle bakarak susmuş, memnun oldugunu belli eden bir söz söylemediği gibi yüzünde de Ayse'nin aradigi bir çizgi gözükmemisti.

Fincana konan çay, rengi ve kokusu ile en titiz çay tiryakilerini bile imrendirecek kadar güzeldi.

Ayse'de bir seyler yapmak hevesi ile devam ediyordu. Pusat'in fincanina sekeri koyduktan sonra karistirmayı da ona birakmayarak kendi yaptı ve yine kendi hazirladigi kurabiyelerden birini de önüne sürdü.

Kendi çayinin sekerini karistirirken gözlerini tekrar Selim' dikerek çay içmeye baslamasini bekledi.

Selim çaya,fincana bakıp birkaç saniye durduktan ve eskilere dogru gidip hayalinde bazi sahneleri yasadiktan sonra elini fincana uzatarak demli çayın ilk yudumunu tatti.

Aynı anda Ayse'nin gözleri açılarak ve rengi bembeyaz olarak Selim'e:

- Elin kanli..., diye heyecanla seslendigi isitildi.

Fincani yerine koyan Pusat,eline bakti. Avucu pihtilasmis kanla boyaliydi.

Rengi büsbütün solarak Ayse'ye baktikten sonra sert bir hareketle ayaga kalkti. Ne yapacagini bilemeyerek birkaç saniye durdu. Sonra, yarali kalbine elini bastiran Seref'le el sikistigini hatirlayarak aci aci gülümsedi.

22. BÖLÜM

O geceden sonra Selim daha çok içine kapandi ve kapi tokmagi ile kocasinin elindeki kanlar kendisi için korkunç bir muamma olarak kalan Ayse daha büyük bir elemin içine gömüldü. Artık bir evin içinde iki yabancı gibiydiler. Ayse'nin suurltinda uzun zamandır sakli duran tasa açığa çıkmis, Selim'in de arkadasi gibi canina kiyacagından ciddi şekilde korkmaya baslamisti. Ona bir sey soramiyor, sorsa bile cevapsiz kalıyordu. Selim de Ayse'ye hiçbir sey söylemiyor, fakat bazı halleriyle anormal bir hava içinde bulunduğunu gösteriyordu. Bir gece Seref'in resmine gözlerini dikmis olan kocasina yavaşça "Selim "diye hitab ettigi zaman Selim, gözlerini resimden asla ayırmayarak "Söyle Seref" diye karşılık vermisti. Sonra sik sik onun mezarına gidisin manasi neydi? Ne ruha, ne de ahrete, hiçbir seye inanmayan bir insanın, en yakın arkadasa da ait olsa, bir mezara tipki bir canlıya gider gibi gidisleri neyi gösteriyordu?

Ayse'nin bir de suurltinda tutmaya çalıştiği başka bir duygusu,yahut kederi vardı: Bir kadın olarak, Selim'in Güntülü'ye gösterdiği yakınlıktan tedirgin olmustu. Hiçbir kadına,hele çocuk yerine koyup değer vermediği bir genç kıza karşı böyle bir ilgi göstermesi aklın alacağı sey degildi. Gerçi ortada henüz elle tutulur bir alamet yok denebilirdi, ama Ayse, kadın kalbi ile bir seyler sezinlemisti.

Selim'im bir sinir ve ruh doktoruna göstermek istiyordu. Fakat bunun sözünün dahi edilemeyeceğini biliyor, çareler ariyor, acaba böyle bir doktora, doktor olduğunu bildirmeden Selim'i gösterip bir teshise varabilir miyim diye düşünüyordu.

Nazari olarak bunu yapmak, bütün nazariyelerde olduğu gibi, pek kolaydi. Fakat yapmaya gelince is degisiyordu. Önce,kendisine güvenebileceği bir

ruh doktoru bulmak lazimdi. Bunu hiç kimseye söylemeden, kendi kendisine bulması gerekiyordu. En samimi dostuna bile söylese günün birinde yayılarak Selim'in duyması ihtimali vardı. Selim duymasa bile bir muayene ile kocasının adının deliye çıkacağını biliyordu. Zaten daha o uğursuz muhakeme sırasında bile Selim'e bu gözle bakmamışlar mı idi?

Şimdi, hiç olmazsa zahirde kapanmış olan bir mesele için açılmasına sebep olmak, kabuk bağlamış bir yarayı desmekten başka bir şey olmayacaktı. Haydi telefon rehberine bakarak ruh doktorlarının adını bulsun, bunlardan hangisinin daha iyi olduğunu nasıl bilecek, yahut herhangi birisini seçerse onun kafa yapısını nasıl anlayacaktı? Ya Selim'in fikirlerine düşman birisi çıkar da sır kalması gereken muayeneyi ifsa ederse ne olacaktı? Yahut agzi siki olmakla beraber Selim'e bir kötülük etmeye kalkarsa ne yapabiliirdi?

Bütün bu engeller asıl da doktor, bir tanıdık gibi Selim'le buluşturulsa Selim bir şey anlamayacak mıydı? Gerçi bazı işlerde çocuk kadar saftı, ama teşhisini koyması için doktorun soracağı sorular, yahut Selim'in yüzüne herkesten daha dikkatli bakışları nasıl bir tesir yapacaktı?

Hayır, hayır! Bu iş olmayacaktı. Ayşe çok üzgündü. Dini inançları dolayısıyla teselliye şimdilik adanmakta bulmuştu.

Selim de karamsarlığın son ucunda yaşıyordu. İsteksizliği kendisini bile rahatsız edecek bir hal almıştı. Artık, yanında huzur ve bahtiyarlık duyduğu Leyla'ya da gitmek istemiyor, ancak bürodaki çalışma sırasında zaman zaman kederini unutarak kendisini evraka verebiliyordu.

Bir gün hiç ummadığı bir kâğıtla karşılaşması Pusat için adeta bir sürpriz oldu. Eline Birinci Cihan Savaşı'nın Kafkas Cephesi'ne ait mühim bir emir geçmişti. Onun buraya nasıl girdiğini araştırmak bile başlıbaşına bir çalışma konusu olabilirdi. Fakat o kadar mühim ve ilgi çekici idi ki, Selim kendisini bütün varlığı ile ona verip her şeyi unuttu. Yazı biraz güç okunur olduğu için bütün dikkatini yazıda yoğunlaştırdı ve çevresiyle ilişkisi kesildi.

Bu tatlı dalgınlık birdenbire masa komsusunun aksak sivesiyle kesildi. Osman Fiser: "İşte Leyla Hanım geldi" diyordu. Leyla'nın adı geçer geçmez Pusat hızla basını kaldırarak gözlerini salonda gezdirdi.

Iste yine hata yapmis, sert hareketlerin ve hizla bas kaldirmanin kendisine yasak edildigini yine unutmustu.

Bu sebeple bir an çevresini göremediye de bu sefer ariza çabuk geçmis ve gözleri Leyla Hanim'in üzerinde düğümlenmisti. Bu, onun umdugu Leyla, yani Leyla Mutlak degil, vaktiyle bir süre bu büroda çalismis olan bir uzmandi ve eski arkadaslarini söyle bir görmege gelmisti.

Selim'in hizla ve ilgiyle basini kaldırarak Leyla Hanim'a bakmasi Osman Fiser'in gözünden kaçmamisti. Gülümseyerek gayet yavas bir sesle:

- Yoksa siz Mecnun musunuz?, diye sordu.

Pusat'in kaslari çatilmisti:

- O da ne demek?

- Leyla adini duyunca çok ilgilendiniz de...

- Bundan ne çıkar?

- Leyla ile bu kadar ilgi ancak Mecnun'a yakisir da...

Selim o zaman “ Leyla ile Mecnun” diye bir roman oldugunu hatirladi, yavas, fakat çok sert bir sesle “Ben böyle budalaca sakalardan hoslanmam” diye karsilik verdi.

Osman Fiser sindi ama Selim'in de sinirleri iyice gerildi. Bu yilisik Yahudi, canini sikarak çalisma temposunu bozmustu. Önündeki evraki incelemeye devam edemeyecegini anladi ve duvar saatine bakti.

Görev bitimine on bes dakika kalmisti.

Tam o sirada hademe gelerek “Selim Beg,sizi telefonda istiyorlar” dedi. Bu da umulmadik bir seydi. Kalkarak yürümeye baslarken hademe arkasından seslendi:

- Telefon Müdür Begin odasinda efendim.

Çevresiyle o kadar ilgisizdi ki daire telefonunun nerede olduğu bile şimdiye kadar öğrenememisti.

Odasına girerek bir emekli subay olan müdürü askerce selamladı. Müdür:

- Sizi telefonda arıyorlar Selim Beg,buyurun dedi ve masasından kalkarak odadan çıktı. Bu davranış hiç şüphesiz Selim'e karşı gösterilen bir itibar,hatta saygı idi. Fakat o, böyle şeylerden de rahatsız oluyordu. Ahizeyi alarak konuştu:

- Ben Selim Pusat! Buyurun efendim...

- Resmi bir yerde rahatsız ettiğim için özür dilerim, ama mecburdum. Epeydir görünmüyorsunuz, merak ettim.

Selim bu sesi duyunca canlandı ve yüzü kızardı. Telefonda kendisine seslenen Leyla Mutlak'ti.

Çok saygılı bir sesle:

- Kusura bakmayın dedi. Ziyaret için üstümdeki halsizliğin geçmesini bekliyorum.

- Görüşmemiz için mutlaka sizin buraya gelmenize lüzum yok. Benim size gelmemde bir mahzur var mı?

- Hiçbir mahzur yok. Seref verirsiniz.

- Bu hafta içinde bir gün, mesainin bitmesinden sonra gelsem olur mu? Hocami da görecekim geldi.

- Elbette olur. Fakat bir gün tayin etseniz daha memnun kalırdım.

- Bildiginiz sebeplerden dolayı gün tayin edemiyorum. Beni bağışlarsanız değil mi?

- Nasıl emrederseniz...

- Tesekkür ederim. Allaha ismarladık.

Selim Pusat, Leyla'nin veda sözlerine karşılık verip vermediğini hatırlamıyordu.

Eve geldiği zaman, içinde, Leyla'nin geleceğini Ayşe'ye bildirmek arzusu vardı. Fakat onunla yüz yüze gelince bu istek söndü. Gelirken, söylemek için duyduğu heves ne kadar kuvvetli idiyse, şimdi de içinden gelen bir dürtüyle söylememek iradesi o kadar güçlü idi.

Çünkü artık yabancılaşmışlardı. Bu yabancılık, görünüşte olan bir şey değil, içten gelen bir duygu idi. Tıpkı rüyalarda bir tehlikeden kaçmak isteyip de kosamayan insanlarınkine benzeyen bir duygu...

Haftanın bitmesine üç gün vardı. İki saati sona ererken Selim Pusat garip bir heyecanla eve geliyor, evdeki dakikaları garip bir heyecanla geçiriyordu. Böyle çocuksu bir heyecan kendisine yakıştıramadığı için sebebini düşündü. Leyla bir prenses olduğu için mi böyle oluyordu? Yoksa ona karşı da henüz tam farkına varamadığı bir ilgisi mi vardı? Evet, öyleydi. Leyla kendisine "Beni sevebilirsiniz"

dememiş mi idi? Peki, aynı zamanda iki genç kızı sevmek ve bunları severken de evli olmak ne demektir?

O zaman Doktor Key'le Doktor Cezmi Oğuz'un sözlerini hatırlıyordu. Demek ki böyle şeyler olabiliyordu. Fakat Doktor Cezmi, askin estetik sekle bürümüş bir şehvet duygusu olduğunu da söylemişti. Kendisinin Güntülü'ye, hele Prenses Leyla'ya bu gözle bakmasına imkan var mıydı?

Selim yeniden bunaldığını ve yüzünün kızardığını hissetti. İstedigi gibi içki içebildiği günleri şimdi ne kadar da arıyordu! O zaman hiç olmazsa bir iki saat, yahut birçok dakika bu yipratici kederden kurtuluyor, başka alemlere dalıyordu. Şimdi ise dünyaya gelmekten nasibi sanki yalnız bu imis gibi kapkara bir kederin içinde meçhule doğru yuvarlanıp gidiyordu.

Ertesi akşam eve geldiği zaman masanın üstünde Ayşe'nin pusulasını buldu: "Tosun'la birlikte bir tanidığa gidip, biraz geç geleceğini" bildiriyordu.

Selim büyük odadaki gezintisine başlarken ne yapabilirim diye düşündü ve kendisini zorlayan varmış gibi bir duygu ile etajerin yanına giderek büyük

albümü açti. Daha ilk açista Güntülü'nün resmiyle karsilasmisti. Acı aci gülümsedi. Seref'i hatirlayarak kapiya bakti. Sonra "Bana kirgin. Bir daha gelmez"

diyerek Güntülü'nün güzelligini seyretmeye basladi. Resme bakarken beyni motor gibi isliyordu. Onun güzelligi ile Leyla'ninkinin ölçüstürülemeyecegini anlamisti. O zaman Güntülü ile Aydolu ve Nurkan'i karsilastirmaya koyuldu. Aydolu'nun çok çarpici ve birden tesir eden, Nurkan'in çok kibar ve baktikça kalbe isleyen güzellikleri karsisinde Güntülü'nün nesi vardi da Selim'in yüreginde yer etmistisi? Bunu düşünüyordu ve düşününe düşününe buldu da: Güntülü'nün kendisini zorla kabul ettiren bir güzelligi vardi. Bu atilgan, saldirgan, hatta küstah bir güzellikti. Bu karar varinca albümü büyük masaya koyup kapatarak arkasina yaslandi. Biraz düşünmek istedi. Fakat düşünmeye vakit kalmadan kapi zilin in çalmasiyla kalkmaya mecbur oldu. Karsisinde yine Seref'i bulmak ihtimalinden dogan bir çekingenlikle yürüdü.

Kapiyi açınca düzgün bir hareketle toparlandi. Leyla Mutlak gelmistisi. Pusat'in gözleri kamastisi. Leyla:

- Habersiz gelecegimi söylemeseydim üzüntüm daha çok olacakti, dedi ve elini Selim'e uzatirken:

- Hocam evde degiller mi?, diye sordu. Selim, hala masada duran pusulayi isaret etti:

- Arkadasina gitmis.

Sonra Leyla'nin sorarak bakan gözlerindeki manayi anladigi için ilave etti:

- Ani ve habersiz geleceginizi kendisine iletmemistim.

- Niçin?

- Niçin oldugunu ben de bilmiyorum. Ihtimal sürpriz olsun diye.

Leyla'ya koltugu gösterirken ceketini alip asti ve üstünden emir almak için bekleyen bir ast gibi,onun karsisinde ayakta durdu.

Leyla sahane gülümseyisini takinmisti:

- Oturmaz misiniz yüzbasim?, dedi. Ben okul-ev arasi gibi mecburi gidis gelisler disinda takip olunmadigima emin olmadikça sokaga çikmiyorum. Onun için de gün tayin etmeden geldim.

Konusma Selim'i ilgilendiren noktaya gelmisti.

- Mecburi çikislarinizda tehlike yok mu?

- Yine var. Fakat çok azaltilmis olarak. Bir kere bu gidis gelisler hemen hemen hep baskalariyla birlikte oldugu için yalnız degilim. Yalnız olsam da gayet mükemmel bir tabancanın sahibi olarak keskin bir nisanciyim. Bir de dünyanın belki en iyi aticisi olan ve vurusma usullerinin hepsinde rakipsi sayilabilecek kadar üstün bir muhafizim var. Bu muhafiz bana yakin ve evimi kontrol edebilecek bir yerde oturuyor,ama nerde oldugunu ben bile bilmiyorum. Geceleri sabaha kadar uyumadan beni bekler. Uykusuzdur. Ben uzun müddet evde kalacagim zaman pencereden bir isaretle ona bildiririm. O zaman uyur. Yilda iki üç kereden fazla karsilasip konusmayiz.

Selim hayretle dinliyordu:

- Bu müthis muhafizin kim oldugunu bilmek isterdim, dedi.

- Öldürülen Sehzade Mustafa'nin sag kalan iki sadik adamindan birinin bugünkü torunu. O da bir subaydi. Bana muhafiz olmak için Harb Okulu'nu bitirip astegmen oldugu gün büyük bir tazminat vererek ordudan ayrildi. Sizin gibi o da askerlige asik oldugu için yaptigi büyük bir fedakarlikti.

Leyla'nin gözleri dalmisti. Sonra:

- Dünyada hala karsiliksiz en büyük fedakarligi yapan sövalyeler var. Yasamayi güzellestiren de zaten bu mert insanlar oluyor, diye sözlerini tamamladi.

Bir ara sustular. Leyla tekrar söze basladi:

- Çamli Koru'da o muhafiz hazirdi. Fakat onun ciddi bir tehlike olmadan ortaya çikmaması, taninmaması lazim. O gece onun için size siginmistim.

- Ya silahiniz?

- Onu da ancak en son dakikada ve her tedbir tesirsiz kaldıktan sonra kullanmak için tasıyorum.

Selim “Çok makul konuşuyor” diye düşünürken Leyla birdenbire konuyu değiştirdi:

- Selim Beg! Bana Güntülü'nün resmini gösterir misiniz?

Selim çok kısa bir tereddütten sonra demin masanın üstüne koyduğu albüme el attı. Bu sefer nedense ilk açışta değil de birkaç yaprak çevirdikten sonra bulduğu Güntülü'nün resmini Leyla'nın önüne sürdü.

Leyla, albümü kucagina alarak gözlerini fotoğrafa dikti. Dikkatle bakıyordu. Bu bakış çok uzun, belki bir, iki , üç dakika sürdü.

Sonra albümü kapatan Leyla onu masaya bırakırken bu sefer ısrarlı bakışlarla Selim'e bakarak çok ahenkli bir ses ve asil bir durgunlukla:

- İşte, şimdi kışkırdım, dedi.

23. BÖLÜM

Bir cumartesi akşamı Ayşe, çok eski günleri hatırlatan bir sadelik ve samimilik ile:

- Hep beraber söyle bir hava alsak olmaz mı?, diye sordu. Selim de yine o eski günlerin tonu ile

“Niçin olmasın?” diye karşılık verdi. Hava yüreklere iyimserlik asılayan nadir havalardan biriydi.

Yavaş yavaş yürümeye başladılar. Selim ve Ayşe susuyor, arasıra konuşan Tosun oluyor ve çocuk merakı ile sorduklarına hep Ayşe cevap veriyordu.

Havanın güzelliği herhalde insanlara da tesir etmiş olmalıydı ki, bu akşam sokakta rastladığı kimseler Pusat'a her zamanki kadar çirkin ve iğrenç gelmiyordu. Baskalarına bakmazdı, ama yön tayini için ileriye bakarken

ister istemez gözleri yakında olanlara değer,yarım saniyelik bir bakış Selim'in sınırlarını oynatmaya yeterdi. Çünkü gördüğü insanlar ya bir takım budalalardan, ya ikiyüzlülerden ya da cakaci zavallılardan ibaret olurdu. Asiri boyalı geçkin kadınla, güzelleşiyorum sanarak kendisini çok çirkin ve gülünç hale sokan kus beyinli kızlar, insanlık meziyetlerinden siyirilmiş delikanlılar Pusat'a tiksinti verirdi.

Bu akşam böyleleri yoktu. Kendi halinde iyi insanlara rastlanıyordu. Bir aralık gözleri karsidan kendilerine doğru gelen iki kişiye takıldı. Biri kadın, biri genç kızdı ve bu ikincisi Selim'e gülümseyerek bakmıstı. Selim onlara bir daha bakmadığı için bu gülümseyişin manasını anlamdı.

Ancak Ayse'nin:

- Güntülü geliyor, diyen sesiyle ayıldı ve durdu. Karsi karsiya idiler.

Güntülü, yanındaki kadını "Annem" diye tanittikten sonra Ayse ile Selim'i ve Tosun'u da annesine takdim ettik ve Selim'e dönerek:

- Efendim, size deminden beri gülümsüyorum da yüzüme bile bakmadınız, beni tanımamazlıktan geldiniz, diye sitem etti. Selim kendi üslubu ile cevap verdi:

- Gülümseyen bir kız gözüme ilisti ama bu kadar sakın bir havada size rastlayacağımı ummadığım için bir yabancı sandım.

- Niçin efendim? Sakın hava ile benim ne münasebetim var?

- Sakın hava ile münasebetiniz var değil, yok.

- Anlamadım efendim.

- Bu akşamki havanın sükuneti ile sizin hirçinliğiniz birbirine hiç yakışmadığı için bu tesadüfü ummamistim.

Güntülü gülümsedi. Ayse, daha tatsız bir konuşma olmadığı için geniş bir nefes aldı. Güntülü'nün annesi de bu acayip adama hayretle baktı. Sonra, gözlerini sıra ile bir Ayse'de, bir Selim'de gezdirerek:

- Bu tatli aile gezintinizi bozmayalim ama, surada,çok yakinda olan evimize birkaç dakika için buyursanız desem caba kabul eder misiniz?, diye sordu.

Selim sustu. Ayse, Selim'e bakarak:

- Bu saatte, kalabalik olarak sizi rahatsız ederiz, dedi.

Güntülü, ölçüsü kaçırılmayan tatli bir simarıklıkla Ayse'nin koluna girdi:

- Hoca Hanim! Evimiz tam iki dakikalik yolda. Neden kalabalikmissiniz? Bu kadar yerinde bir tesadüften sonra gelmezseniz ben kırılmaz miyim?

Geri dönerek bir sokaga saptılar ve büyük bir ahsap evin önünde durdular. Çevresiyle hiç ilgili değil gibi gözükken Pusat, Güntülü'nün kapıda eğilerek mermer basamagin bir kösesinden büyük bir kapi anahtari çıkardigini gördü. Bu anahtarla açılan kapidan girip alt katta ve hemen sağdaki misafir odasına oturdular.

Güntülü'nün annesi yasından genç gözükken, nazik bir kadindi. Fakat bir ıztirabi saklamaya çalisan durumu pusat'in gözünden kaçmamisti. Güntülü'nün odada bulunmadigi birkaç dakikada Ayse ile ikisi onun hakkında konustular ve bu konusmadan Güntülü'nün diğer iki arkadasiyla birlikte Tibbiye'ye basvurduklarini Selim öğrendi.

Güntülü kahvelerle odaya girdigi zaman Selim'in yüzünde istihza çizgileri belirdi ve tesekkürle aldığı fincani bitirdigi zaman nasıl bulundugunu soran Güntülü'ye:

- Resmi geçit ayarında..., diye cevap verdi ve arkadan:

- Zevkli olduğu için deniz subayi olmak isteyen kardesinizi göremeyecek miyiz?, diye sordu.

Güntülü'nün yüzü pembe olmustu:

- Maalesef göremeyeceksiniz, dedi.

- Neden?

- Maça gitti.

Demek zevk felsefesinden sonra bir de ma hovardaligi... Kardesinizin Deniz Kuvvetleri Kumandani olduğu zaman yapılacak deniz savaslarini simdiden merak etmeye basladim.

Güntülü'nün annesi bir sey anlayamadigi bu konusmalari saskinlikla dinlerken Ayse bir tatsizligi önlemek için söze karisti:

- Efendim, Selim'le Güntülü bir türlü geçinemiyorlar. Selim kendi askeri fikirlerini benim doktor adayi kizimda görmeyince onu tenkid ediyor. Güntülü de kendi düşüncelerinde direnince kiyamet kopuyor. Herhalde Güntülü bu tartismalari size anlatmistir.

Kadin hayretle cevap verdi:

- Bilakis efendim, hiç bahsetmedi. Yalniz Selim Beg'le tanistigini ve çok orijinal buldugunu söyledi.

O kadar...

Orijinal kelimesi Ayse üzerinde tuhaf bir tesir yaparken Selim aci aci gülümsedi:

- Efendim, Güntülü cidden çok nazik. Orijinal kelimesini de herhalde deli veya garip manasinda kullanmistir.

Güntülü'de yirticilikten eser yoktu:

- Bilemediniz iste. Bu kelimeyi hakiki manasiyla kullandim.

- Hakiki manasi neymis?

- Baskalarına benzemeyen, tesir altinda kalmayan, hos konusan...

Selim kizardi ve basini önüne egdi. Sonra ömründe ilk defa, Ayse'nin bu konusmayi yadirgayacagini düşünerek konusmayi degistirmek istedi. O anda birdenbire arkadasi Seref'in sözlerini hatirladi.

- Sen karar ve idare adami idin. Ya o kimdi? Kimin kiziydi? Arastirdin mi?

Güntülü'nün son sözleriyle adeta sarhos olduğu veya artık sözü burada kesmek istediği halde Seref'in ve Leyla'nın sorularını hatırlayarak yakaladığı fırsatı kullanmaktan geri kalmadı. Güntülü'nün gözlerinin içine bakarak:

- Babanız eve ne zaman gelir?, diye sordu.

- Babam burada değil ki...

- Nerede?

- Mersin'de.

Bu konuşmalar olurken Güntülü'nün annesine bakan Ayşe onun yüzünden kara bir bulutun geçtiğini görür gibi oldu. Aynı şeyi Selim bakmadan fark etti.

Ayşe, odaya soğuk bir havanın inmesini önlemek kaygısı içinde gülerek Güntülü'ye baktı:

- Demek ders yılı basındaki kararından vazgeçmedin Güntülü...

Genç kız, öğretmenin ne demek istediğini kavramı:

- Tıbbiyeden bahsetmek istiyorsunuz, değil mi hocam?

- Evet.

- Üçümüz de doktor olmak için başvurduk. Bakalım zaman ve hayat neler gösterecek...

Pusat'ın alayları derhal başladı:

- Küçük yasinizla zaman ve hayat gibi iri kelimeleri kullanmanız, Tosun'un Sirp Sindigi'ndan bahsetmesine benziyor.

Güntülü o sahane, utangaç gülümseyisiyle bakıyordu:

- Benim yasim küçücük denecek kadar az degil ki...

Pusat da son zamanlarda birakir gibi oldugu kirici tavrini almisti:

- Tas çatlasa yirmi yasin altindasiniz. Ömürlerin uzadigi çagimizda yirmi yas tefelsüfe elverisli degildir. Siz bunu degil de nazik ve ince bir genç kiz olarak,iyi doktor oluncaya kadar kaç zavallinin canina kiyacaginizi hesaplasaniz daha dogru olmaz mi?

Ayse hem konudan, hem de Selim'in vururken öven sözlerden hoslanmamisti. Söze karisti:

- Selim! Yine kizima satasiyorsun. Iyi bir doktor oluncaya kadar neden birkaç kisiyi öldürsün?

Pusat, Ayse'ye bakmadan sertlikle cevap verdi:

- Iyi bir doktor olmak için...

Güntülü hemen sözü aldı:

- Ben çok ihtiyatliyimdir efendim. Iyi bir doktor olmak için birkaç hastanın hayatini tehlikeye atmaktansa ehemmiyetsiz, herhangi bir doktor olarak kalmayi tercih ederim.

- Yani siradan bir doktor olarak mi kalirsiniz?

- Evet...

- O zaman Güntülü olmaktan çıkarsiniz.

Simdiye kadar hiç alismadigi, görmedigi bu sekilde bir konusma Güntülü'nün annesine çok garip geliyordu. Edasi bakımından dostça bir tartismaya benzemeyen bu sözlere nasıl bir mana yakistiracagini kestirememisti, hatta bu çekismenin altında müphem bir takım çizgiler sezmisti. Bu adam, kendi kizini çok iyi taniyordu. Iki üç defa görüşmekle bir sahsiyete bu kadar nüfuz etmek inanilacak sey degildi ama, iste bir gerçektir.

Ayşe ise bu sert görünümlü konuşmanın altında başka türlü bir yumuşaklık, bir yakınlık bulup huylanıyordu. Güntülü'ye hiç toz konduramıyor, Selim'i sınırlarını aşmış bir adam olarak görüyordu.

Bu sefer sözü açan Güntülü oldu:

- Siz, bölüğüne kayıp verdirmemek için düşman karşısında ihtiyatlı davranmanız Selim Pusat olmaktan çıkar mısınız?

Bu sözler büyük bir sadelik içinde ve Çamlı Koru'daki meçhul kadının sesiyle söylenmişti.

Pusat, yaralanmış bir insan gibi acı duydu ve çok ciddi bir yüzle, fakat odadakilerden hiç kimseye bakmadan cevap verdi:

- Bölüğe kumanda edebileceğim zamanlarda elbette çıkardım. Çünkü bir bölük kumandanı bölüğündeki teker teker erleri değil, onların bütünü, aldığı emri ve bir an önce düşmanla teması düşünür.

Fakat artık bir bölüğe kumanda edemeyeceğim için sorunuz yerinde olmadığı ve bana cevap teşkil etmedi.

Son cümlelerin büyük bir kırılganlıkla söylendiği belliydi. Bunu en çok Ayşe anlamış ve Selim'in en duygulu yerinden yaralanmasını hiçbir zaman istemediği için bu eve geldiğine pişman bile olmuştu.

Güntülü orali gözüküyordu:

- Resmi durumla hiç ilgili değilim efendim. Tıbbi hata yapmadan, herhangi bir sebeple diploması alınan bir adamın doktora da alınamayacağı gibi sizin de askerliğinizi elinizden kimse alamaz. Sizin kadar asker bir askerın askerliği nasıl alınır? Bu sebeple size deminki sorumu sormuştum. Cevabınız da tahminim gibi çıktı.

Ayşe bu cevaptan çok memnundu. Güntülü, Selim'i oksamasını bilmisti. Fakat onun yüzünde hiçbir olumlu mana yoktu. Güntülü, Pusat'ın rütbesini almıyordu, ama devlet almıştı ve yürürlükte olan söz devletin sözüydü.

Selim ise büyük bir ıztırapla büyük bir sarhoslugun arasında uzaklara, gerileri gidiyor, hatta an oluyor,benliğini,nerede bulundugunu unutuyordu. Sizin kadar asker bir asker... Askerliginizi elinizden kimse alamaz... Bunlar Pusat'ı can evinden kavrayacak sözlerdi. Hem de kendisini mest eden bir sesle söyleniyordu. Öyle garip bir tesir altında idi ki,şimdi kendisini bir subay, bir yüzbasi olarak hissediyor, yıllardır gönlüne çökmüş ağır yükten kurtuldugunu duyuyor, hatta ne garip,su anda yaşamayı tatlı buluyordu.

Vakit gece yarısına yaklaşıyordu. Ayşe ile Tosun çoktan yatmışlardı. Selim eve nasıl döndüklerini hatırlamıyordu. Şimdi önünde açık bir albüm yoktu ama Güntülü'yü her baktığı yerde,ta karsısında görüyordu. Genç kız bugünkü sözleriyle onun içinde yaşayan, küllendirilmiş askerlik duygusunu sahlandırmış, kudurtmuştu. Üniforma giymek, silah tutmak, bölüklere kumanda etmek istiyordu. Bu zaptolunmaz istekle cosarken gönüllü olarak askerlik edebileceği yabancı bir ülke var mı diye hafızasını yokluyordu.

Kaç zamandır kendisini böyle diri ve sağlam duymamıştı. Bütün bunlar bir genç kızın bir iki sözüyle mi olmuştu? Yoksa kendisi artık çoluk çocuğun tesirinde kalacak kadar iradesizleşmiş miydi? İki bin yıl önce ona ok atmadığı için canından olmamış mıydı? Bunu şüphesiz Güntülü de biliyor, duyuyordu.

Bilmese hep birlikte Çamlı Kuru'ya gittikleri gün kendisinin ok atılmayanlardan biri olduğunu söyler miydi?

Selim birdenbire ürperdi. Güntülü'yü özlüyordu. Çünkü bugün o,kendisine bakarak "Sizin kadar asker bir askerın askerliği nasıl alınır?" demiş, yıllardır kanayan yarasına merhem sürmüştü. Fakat acaba yalnız bunun için mi özlüyordu? Bu özleyişte bir sebep yok muydu?

Elbette vardı. Selim şimdi beyninde ve gönlündeki kasırğa arasında onu seçmek üzere idi. Adını koymak için bu kasıp kavurucu,kök söktürücü kasırğanın bir an yavaşlamasını bekliyor, fakat yavaşlamasını da istemiyordu. Kasırğa hosuna gidiyor, kendisine yasama arzusu veriyor,enerjisini arttırıyordu. Sarhos gibiydi. Sarhostu. Bu sarhoslugun ebedi olmasını istiyordu.

Gözleri bir aralık büyük albümün durduğu etajere degdi. Gülümsedi. Artık albüme ihtiyaci yoktu.

Albümdeki, Güntülü'nün kendisini görüyordu. Beyaz yakali lise üniformasıyla ellerini arkasında kavuşturmuş olduğu halde gülümsüyordu. Fakat ne çabuk kilik degistiriyordu. Simdi atlet kiyafetindeydi.

Pars gibi bakıyordu. Hatta birkaç adım atıp yaklasmisti bile ama o anda artık tam bir genç kız giyimi içinde duruyordu. Birden bu hayal canlandı ve Seref'in fotoğrafının yanında duruyordu: "Bu kim?" diye sordu. Selim yavaşça "Arkadasim Seref" diye cevap verdi. "Evet,taniyorum" dedi, Selim biraz sasirarak

"Nereden taniyorsunuz?" diye sordu. Güntülü, yesil gözlerini Pusat'a dikmisti."İki bin yıl öncesinden taniyorum" dedi. Vahsileserek devam etti. "O beni hiç sevmez. Ama siz... Siz beni seviyordunuz. Çok seviyorsunuz. Tapiyorsunuz....Onun resmi yerine benim resmimi koymaz misiniz?"

Selim susuyordu. Yine allak bullak olmustu.Kız öldürücü bir müzige benzeyen sesiyle konuşuyordu. "Benim için hayattan vazgeçmistingiz. Simdi de arkadasinizin resminden vazgeçin. Ben beni seven adamin masasında beni sevmeyenin resmini istemiyorum. Beni nasıl kirabilirsiniz? O resmi ben kendim oradan çıkaracağım. Görüyorum ki beni bu kadar sevdiğiniz halde en basit dilegimi yerine getiremiyorsunuz."

Bunlari söyleyerek bir adım daha attı. Elini masadaki resme uzatıyordu. Fakat hayal birdenbire kayboldu.

Selim Pusat, Güntülü'yü özleyisindeki asil sebebi seçmişti. Gerçek o kadar aydınlıklar içindeydi ki, onu tanımamaya imkan yoktu.

Artık yarım yamalak tevillerle bu meseleye ad koyma sirasi geçmiş, Selim kendisinde itiraftan çekindiği hakikati görmüştü.

Büyük bir sarhosluk içinde "Güntülü'yü seviyorum. Hayat ve kainatimin en büyük gerçegi bu"

diye mirildandi. Sonra: “Kendi kendime kaçinci itiraf. Galiba iyice budala oldum” diyerek acayip bir sekilde güldü.

Birdenbire büyük bir halsizlik duyarak yatak odasına yürüdü. Ayse uyanmisti:

- Selim! Birisiyle mi konusuyordun, diye sordu.

Selim bir iki saniye sustuktan sonra:

- Bir siiri tekrarliyordum, diye cevap verdi.

24. BÖLÜM

Ertesi gün pazardı. Ayse, havanın güzel olduğu her Pazar yaptığı gibi Tosun’u gezmeye götürmüştü. Bu gezintilerde yasak savmak kabilinden bazı küçük ziyaretlerde de bulunurdu.

Selim, dün gecenin sarhoslugundan biraz bile ayılmamış olduğu halde,geç döneceğini Ayse’ye bildiren bir yazı bırakarak ikinci zamani evden ayrıldı. Hiçbir programı olmadan rastgele yürüdü.

Güntülü,damarlarında alev gibi dolasiyor,beyninde simsek gibi çakliyordu. Böyle maksatsız yürürken birdenbire bir kapı dikkatini çekti ve tanıdı. Burası kendi halinde insanların geldiği bir meyhane idi.

Vaktiyle bir iki defa gelmiş ve çok hoslanmıştı. İçeride hizmet edenler ağırbaşlı, mezeleri güzel, ihmal edilmiş loslugunda ferahlık bulunan bir yerdi. Ani bir kararla içeri girdi. Daha önce gelmiş bir iki müşteri den en uzaktaki köseye ilisti.

Doktor tavsiyesiyle yapmaya başladığı perhizden önceki zamanlarda nasıl bir hızla içiyorsa aynı hızla içmeye başladı. Neyi, hangi şeyi düşünmek istese çağrışimler onu yine Güntülü’ye götürüyordu. Bir aralık gözleri salona degdi. Müsteriler hayli çoğalmıştı. Gürültü olmuyor, gruplar halinde gelenler bile yavaş sesle konusuyordu. Bu sessizliği arasira,nese ile gülenler bozuyor, fakat bu gülmeler baskalarını rahatsız edecek dereceye gelmeden kesiliyordu.

Pusat'ta Güntülü'nn sarhosluguna içkinin sarhoslugu da eklenmisti. Artık kalabalık kendisini rahatsız etmiyordu. Yanındaki masa bile dört bes kişi tarafından tutulmuştı. "Herkes buradaki insanlar gibi olsa herhalde bosuna tedirginlikler, çirkin kavgalar olmazdı" diye düsündü. evresini dumanlı görmeye başlamış ve böyle zamanlarda olduğu gibi suuru daha uyanık hale gelmişti.

Meyhanede gürültü olmadığı için komşu masada oturanların alçak sesle neler konuştuklarını isitiyordu. Bu konuşma birdenbire ilgisini çekti. Çünkü asktan bahsediyorlardı. Felsefe ğretmeni olduğu anlaşılan ve kendisine "Hocam" diye hitab edilen birisi sevginin tarifini yapıp felsefesine girerken tarihte veya romanlarındaki büyük asklardan örnekler veriyor, arkası Pusat'a dönük olarak oturan din yapıli birisi ise felsefe öğretmenine sorular sorarak seviyeli bir tartışma yapıyordu. Öğretmenin bu adaya

"Yarbayım" diye hitab etmesi Selim'in hem dikkatini çekti, hem de yine içini iztirapla doldurdu. Su yarbay belki de tanıdığı birisiydi. Sesi hiç de yabancı gelmiyordu. Masadakilerden birinin ona "Kemal Beg" diye hitab etmesi Selim'in beynindeki düğümü çözdü. Bu yarbay, Harb Okulu'ndaki sıra arkadaşı Kemal Yılmaz'dı. Samimi dostu idi. Ikinin tesiriyle olacak, onunla konuşmak için büyük bir istek duyduğu halde hiçbir davranışta bulunmadı. Kemal'in yanındaki yabancıların kim olduğunu bilmiyor ve çekingen tabiatı dolayısıyla tanımadığı kimselerin yanında yakın bir arkadaşıyla bile konuşmak istemiyordu.

Felsefe ğretmeninin, askı da ölüm gibi her insanın tadacağı bir olay diye göstermesine Kemal Yılmaz karşı ıktı. Bir iki dakikalık konuşmadan sonra ğretmen, tartışmayı sonuca bağlamak için sordu:

- Peki yarbayım! Askı tatmamış bir kimseyi tanıyor musunuz?

Pusat, komşu masaya bakmadığı halde bütün gözlerin arkadasına dikildiğini gördü. Kemal Yılmaz, ikisinden bir daha yudumladıktan sonra cevap verdi:

- Tanıyorum.

O anda masada ve tesadüfen bütün meyhanede olan sessizlik Selim'e garip geldi ve öğretmenin

“Kim?” diye sorması üzerine verilecek cevabi merakla bekledi. Yarbayın cevabi müthisti:

- Selim Pusat!

Bir anlık sessizligi birisi bozdu:

- Su gürültülü vak'anin kahramani mi?

Yarbay gayet yavas bir sesle ve kelimeleri teker teker söyleyerek açıklamasini yaptı:

- Evet! Iste o... Benim sinif arkadasimdir. Daha sonra kitada da bulustugumuz oldu. Meslegi disinda hiçbir seye gönül verdigini görmedim.

- Acaba gizli bir aski da yok mu idi?

- Onun gizlisi yoktu ki... Gizlisi olmadigi için kendisini mahvetti.

Selim oturduğu yerde aci aci güldü. Bir gönül ve huzur yeri diye bildigi, gelenlerin hep görgülü insanlar olduğu surada bile yarasi kanatilmis, huzuru kaçirilmisti. Yavaşça kalkarak kasaya doğru yürüdü.

Aksam olmustu. Buraya gelirken olduğu gibi simdi de yine nereye gidecegi hakkında bir fikri olmadan yürüyordu. İnsanlar ne kadar yanlış taniniyordu! Yakın bir arkadası kendisini aski bilmeyen insan diye anlatırken o, Güntülü ile dolu olarak yasiyordu. Gerçekte buna yaşamak değil, ateste kivranmak demek daha doğru olurdu, ama kendisine yasiyor diye bakiyordu ya...

Birdenbire Çamlı Kuru'ya geldiğini fark etti ve Leyla'yi hatırlayarak içindeki yangını onun huzurunda söndürmek ümidiyle yürüdü. Her zaman oturduğu, Leyla'yi tanımış olduğu sıra bostu. Belki gelir diye düşündü. Fakat içindeki kuvvetli sezgi bu gece Leyla'nin gelmeyeceğini, esrarlı kadın sesinin isitilmeyeceğini söylüyordu.

Beklemedi. Agir adimlarla yürüyerek Çamli Kuru'dan ayrildi. Kendisi bu kadar agir yürürken beyni motor gibi çalışiyordu. Geçtiği yerlerin bazisi yabancı,bazisi bildiği köselerdi. Ne kadar yürüdüğünü bilmiyordu, ama çok zaman geçtigine emindi. Bir aralik durarak göge bakti ve sanki gökte kendisinin ne yaptigi,nereleri dolastigi yazili imis gibi, bu uzun gezinti sirasinda Leyla'nin ve Nurkan'in evlerinin önünden geçtigini o anda hatirladi.

Leyla'yi bir kurtarici diye düşünerek sifa bulmak için aramis, evinin önüne kadar gelmiş, çok geç olduğu için ugramayarak ayrılmış,Nurkan'in da belki yine Eski Arkadaslar Marsi'ni çalar ümidiyle teselli beklemisti.

Ümitler bostu.

İçinde büyük bir sıkinti duyarak yürüyordu. Yorulmustu. Saatine bakti: Gece yarisini biraz geçiyordu. Kendi kendisiyle alay ederek “ Ne de has piyade subayi imisim” diye söylendi. Çevresine bakinca sokagi tanidi ve biraz yürüyerek yan sokaga kivrildi. Güntülü'nün evinin önündeydi.

Karanlik evin yalnız üst katındaki bir odada isik yaniyordu. Burasi Güntülü'nün odasiydi. Ayse ile bu evin alt katındaki misafir odasinda oturduklari zaman Güntülü öyle söylemist.

Gecenin bu saatinde bu kiz ne yapıyordu ki? Belki tibbiye imtihanlari için hazirlaniyor,yahut da roman okuyordu. Bu ihtimaller Selim Pusat'a pek yavan geldi ve kalın perdelerin arkasinda su anda ne olduğunu,Güntülü'nün ne yaptigini öğrenmek için büyük bir merak duydu. Aslında bu bir merak degil,merak seklinde duyulan bir sevgi istirabiydi. Büyük bir karar ve cüretkarlikla kapisinin basamaklarına egilerek mermerin altındaki anahtari çıkardi. Anahtar deligine sokarak kapiyi araladi.

Ayni anda birisi Selim'i kolundan tutarak durdurdu ve basini çeviren Selim,arkadasi Seref'le yüzyüze geldi.

Seref basini iki yana hafifçe sallayarak “Hakkin yok Selim” dedi ve uzaktaki sokak lambasinin solgun isigi altinda Selim Pusat, arkadasinin gözlerinin yine nemli olduğunu görerek yüregi sızladı. İçinden

“Fakat onu seviyorum” diye geçirdi. Seref,aralanmış kapiyi sessizce kapayıp anahtarı basamagın altına koyduktan sonra Selim’in düşüncesini anlamış gibi:

- Yine de hakkın yok,dedi. Onu sevmeye de hakkın yok. Sen bugünün ordudan kovulmuş yüzbasısı olmasan bile Tanrikut Mete ordusunun yüzbasısı idin. Ya o kız kim? Kimin kızı? Babasının Mersin’de olduğunu söylerken annesinin yüzünden geçen kara bulutu bakmadan gördün de bunun üzerinde niye düşünmedin?

Selim susuyordu. Yavaş yavaş yürüyorlardı. Seref çok kederli bir yüz ve elemli bir sesle konuşuyordu:

- Sen niçin böyle oldun Selim? Unutma ki, o kız bütün meziyetleri kendinde toplamış bir prenses olsa bile sen evli olduğun için yine onu sevemezsin. Ask dediğin oyuncak ancak ıssız güçsüzlerin harcidir.

Selim’in sarhosluğu geçmişti. Bir aralık arkadasına dikkatli bakınca üstünde apoletleri sökülmüş yüzbasi elbisesi olduğunu görerek büyük bir acı duydu. Çünkü evlerindeki büyük çalışma odasında gezinirken daima giydiği aynı elbiseyi,apoletleri sökülmüş kendi ceketini epey zamandır giymez olmuştı.

Demek ki kendi mazisini artık umursamaz hale gelmiş, askerliğini unutmuştu.

Seref hem yürüyor, hem konuşuyordu:

- Senin her zaman düşüneceğin şey askerliğindir. Rütbeni alabilirler,ordudan kovabilirler, ama askerliğini alamazlar. **Askerlik rütbe,elbise değil,ruhtur.** İstirap çekmek istiyorsan öyle bir kızı sevmek yerine bir bölüğe kumanda edemediğini düşün, yeter!

Seref’in sözleri Selim’in yüreğine isliyordu. Bunlara cevap veremezdi. Arkadaşı haklıydı ve devam ediyordu:

- Tanrikut’un ordusunda iken suçu bir anda işlemiş, buyruğu yerine getirmediğin için idam olmuştun.

Bugün ise suçü bir anda degil, düşünerek, bilerek, isteyerek yapıyorsun.

Selim! İki bin yilda bu ne büyük degisiklik! Sen böyle mi olacaktin? İradeni çocuk denebilecek bir kız mi alıp götürcekti? Bana, en yakın arkadaşına o zaman tattirdigin acı bir günlük olmuş, dinlenmeden dört yana yapılan büyük yürüyüşlerle kederi arkada bırakmıstın. Şimdi ise hem acım sürekli oluyor, hem de beni oyalayacak savaş ve akin yok. Artık ben bir subay degilim. Hiçim... Yokum...

Bunu söylerken sağ elini kalbinin üstüne bastırdı ve arkadaşına bakan Selim onun yüreğinin yine kanamakta olduğunu görerek ürperdi. Yürüyorlardı. Fakat Selim nerelerden geçtiklerini fark etmiyor, baktığı yerleri görmüyordu. Çok uzun gibi gelen bir susuştan sonra Seref yeniden söze başladı:

- Bundan önce, seni askerlikten, yani sevgiden ve inancından ayırdıkları için içiyor, üzüntünü unutmaya çalışıyordun. Buna hakkın vardı. Çünkü sen yarınında hiçbir ümit isigi olmayan bir adamdın. Ya şimdi, doktor yasakladı halde niye içiyorsun? O kız için mi? Senin askerliğin ve tuzbuz olmuş ümidinle o kız esit mi Selim? O kız için sağlığını tehlikeye atmak sana yakışır mı? Yalnız kendin için mi yaşıyorsun?

Evin, esin, oğlun yok mu? Kimsem olmadığı için ben ölebilirdim, ama sen ölemezsin. İleride Tosun'u kendi yerine bir subay olarak görebilmek ümidi seni yasatmaya degmez mi? Birçok insanların ümit kırıntılılarıyla yaşadığı bu dünyada oğlunu da deden, baban ve kendin gibi asker görmek ihtimali az şey midir?

Durdular... Seref, sağ eli hala yüreğinin üstünde olduğu halde sol elini apoletsiz askeri ceketin yan cebine soktu. Bir kartpostal çıkarıp Selim'e uzatarak yeniden konuşmaya başladı:

- Doğru hüküm vermen için bir noktaya dikkatini çekeceğim. O kız seninle arkadaşlığımıza neden tahammül edemiyor? İkimiz hiçbir şey olmasak bile bunaltıcı sıcaklarla dondurucu soğukların birlikte çekilmesiyle perçinleşmiş bir arkadaşlığa malikiz. Buna askerlik inancını da kat. Dünya büyüklüğündeki kaya kadar sarsılmaz, yıkılmaz bir varlık çıkar. O kız

neden bu varligi yok etmege çalisiyor? Neden senin masandaki resmimi çok görüyor?

Son cümle üzerine Selim,arkadasinin verdiği karta bakti. Bu, Seref'in kendisine hatira olarak verdiği, masasindaki çerçevede duran resmiydi. Bir gece önce Güntülü'nün hayalinin "Oradan çıkaracagim" dediği resimdi.

Dehset içinde kaldı. Tam,bunu nasıl ele geçirdin diye soracakken arkadası tekrar söze basladı:

- Selim! Bir daha görürsek arada kirginlik olur diye korkuyorum. Allaha ismarladık!

Seref bir anda kayboldu ve sasiran Pusat, gönlünde kederle dolu bir tikaniklik duyarak çevresine bakinca saskinligi büsbütün arttı. Çünkü Seref'in bakimsiz ve tassiz mezari basında bulunuyordu.

Kendisinin yazıp koyduğu, artık çok eskimis olan tahta, üstünde "Arkadasim Seref" yazili tahta boynu bükük, öksüz, bir çocuk gibi Selim' bakiyordu.

Mezarliktan çıkarak yavas adimlarla yürümeye basladı.

Kendisini kainatta yalnız kalmis gibi görüyordu. En yakın ve dost kalpler olan Ayse ve Leyla bile ne kadar uzak ve yabanciydi.

Bu aksam nasıl baslayıp, nasıl bitmisti. Demek dünyada kendisine huzur nasip olmayacakti. Bu ezginligin altında,yürüyerek değil,gövdesini sürüyerek evine geliyordu. İnsanlar, babalariyla analarinin dag gibi ümitleriyle dünyaya geldikten sonra denizler gibi ümitsizlikler içinde bogularak kaybolup gidiyorlardı.

Acaba bugün hiçbir seyden haberi olmayan küçük Tosun'u nasıl bir gelecek bekliyordu?

Ürperdiğini hissetti. Bunu düşünmemek için zihni bir gayret sarfederek beynini baska yönlere çevirmeye çabaladı. O zaman da hep aynı konu

kafasini kurcaliyordu: Güntülü... Ok atılmayanlardan biriydim... Sizi selamlamak için bas çevirdim... Sizin kadar asker bir asker...

Evine girerken sabah olmak üzereydi. İlk is olarak masaya,Seref'in resminin durdugu kseye yaklasti. Arkadasinin resminin erevesi yerindeydi. Fakat içinde resim bulunmuyordu. O zaman Seref'in verdiği resme tekrar dikkatle bakti. Evet, oydu,çerçeveden ıkarılmis resimdi. Onu yerine takti. Fakat birdenbire bir sey dikkatini çekti. Bu fotografin altinda Seref'in bir yazisi olacakti: "mitli yolun basinda arkadasim Pusat'a " diye yazilmisti,ama simdi resimde o yazi bulunmuyordu. ereve ye tipatip uyan bu resmin baska resim olmasına imkan yoktu. Öyleyse yazi ne olmuştuz? Bu seytan iseri neydi?

Dsnrse ildiracagini anladi ve uyumak üzere, yıllardir manevi mezar gibi gördüğü yatagina dogru sessizce yürüdü. Maddi yorgunluk ve manevi bitkinlik uyumasina yaradi. Beyni uyanik olduğu halde gövdesi uyuyordu.

Ayse sabahleyin kalktiği zaman içinde bir sikinti vardi. evresine dikkatle bakip anormal bir sey görmediği halde bu sikinti geçmiyordu. Liseler tatile girmis olduğu için kalkmasına lüzum yoktu, ama Selim isine gidecekti. Ona kahvalti hazirlaması icab ediyordu.

Suraya buraya gidip gelirken bir aralik Selim'in masasına çok yaklasti ve masada gözünün alismadiği bir düzensizlik görerek bunun ne olduğunu anlamak için dikkatini masada yogunlastirdi ve buldu. Bir resim her zamanki yerinde degildi.

Bu resim Seref'in resmiydi. Onu her zamanki yerine koymak için eline aldigi zaman gözleri hayretle aildi. Resmin altinda güzel bir yazıyla Selim'e yazilmis olan ithaf yoktu ve yerinde... Evet,onun yerinde kurumus bir kan lekesi bulunuyordu.

Ayse, korku mu, ne olduğunu anlayamadigi bir duygu içinde adeta sendeleyerek "Aman Yarabbi! " diye söylendi. Bunun manasi neydi?

Tekrar fotografa bakti ve dehsetle irkildi. Seref'in fotografinin gözleri yasliydi...

25. BÖLÜM

Bir sey Ayse'nin dikkatini çekti. Ücretlilere verilen on bes günlük iznini kullanan Selim evden çıkmadan boyuna okuyordu. Ayse'yi sasirtan,bu okumaların askerlikle hiçbir ilgisi olmayısiydi. Selim siir kitaplarını, hele bunların arasında da divanları okuyor, okurken de adeta kendini unutuyor, bazen de ufak notlar alıyordu.

Askerliğin dışında da bir hayat olduğunu kabul etmek, onlarla uğrasmak güzel şeylerdi. Normale dönmeyin belirtileriydi. Fakat divanlara dalis Ayse'yi yeni bastan tedirgin etti ve bastanbasa sak siirleriyle, ask siirlerinin en güzelleriyle dolu divanlara kapanista hosuna gitmeyen bir sebep sezindi.

Selim, bir vakitler kendisinin de siir yazdığını unutacak kadar edebiyattan uzaklaşmisti. Simdi durup dururken edebiyata dönmek,hele ona yabancı olması gereken divan siirlerine yönelmek Ayse'ye garip geliyordu.

Selim divan siirini kolaylıkla anlıyor,bazen de sözlüklere bakıyor,fakat Ayse'ye bir sey sormuyordu. Bu sormayis da manalıydi. Gerçi birbirlerine karşı günden güne yabancılastıkları bir hakikati, ama ne de olsa hayat arkadaşısı idiler,bir evde yaşıyorlardı ve görünürde aralarında büyük bir kirginlik falan geçmiş değildi.

Esrarlı kan lekelerinin tesirinden kurtulamayan Ayse,Selim'de bir takım da esrarlı davranışlar sezer gibi oluyordu. Bundan dolayı kocasını gizlice göz hapsine almisti. Onu süphelendirmemek için kontrolünü çok ihtiyatla yapıyor, Selim'le ve okuduklarıyla hiç ilgilenmiyormus gibi davranıyordu. Fuzuli ve Naili divanlarından başka iki de antolojiyi dikkatle okudugunu tesbit etmiş,daha fazlasını görememisti.

Yalnız Selim'in aldığı notlar arasında bir tanesi, garami bir misra gözüne çarpmiş, bir okuyusta aklında kalan bir siir parçasının kime ait olduğunu anlayamamisti. Misra şöyle idi:

Gözlerle günah islemenin zevkini tattım...

Bu divan edebiyatına ait olamazdı. Faruk Nafiz, hatta Yahya Kemal çesnisi vardı, ama daha yenilerden birinin de olabilirdi.

Ayşe, kadınlık merakı ile yorucu bir işe girmekten çekinmedi. Selim'in okuduğu iki antolojiyi bastanbasa gözden geçirdi. Hiçbir sairde böyle bir misra bulamadı.

O zaman, nicedir kendisini rahatsız eden duygunun sahlandığını duydu: Acaba bu misra Selim Pusat'ın mı idi? Gözlerle günah işlemek... Siirlerde ve hele romanlarda ask böyle baslardı. Bu misra Selim'inse acaba bir askin esiginde mi bulunuyordu?... Sakin...

Ayşe, düşüncelerinden daha ileri gitmekten çekindi ve beyninden geçenlerin hepsini kuruntu sayarak başka şeyler düşünmeye başladı. Fakat o misra kafasına saplanmış, çıkmak bilmiyordu. Acaba üst ve altındaki misraları da bulabilir miydi?

Bulsa ne olacaktı? Hiç... Ayşe, içinde bir rahatlık duyar gibi oldu.

Selim işe göz hapsinde olduğunu asla anlamayarak, hatta ne yaptığını bile pek bilemeyerek bir şeylerle uğraşıyordu.

Şimdi dünyayı başka bir açıdan görüyor, önünden perde kalkıp yeni, iç açıcı bir manzarayla karşılaşan insanların duygusunu duyuyordu. İçinden gelen bir dürtü vardı. Bu dürtüsü yazılara ve yazının askercesi olan misralara geçirmeliydi.

Bir şeyler yazıyor, bazen bozuyor, düşünüyor, yeniden yazıyordu. Yazdığı bir siirdi. Ask siiriydi ve aruzla yazılmıştı. Tamamını okuduktan sonra duygularını yokladı. Memnun değildi. Her ask siiri gibi bunda da bir zaaf açığa vuruluyor, yani Selim Pusat kendi eliyle kendi prensibini bozmuş oluyordu. Sonra arkadaşları Seref'in acı uyarılarını hatırlayarak bun alıyor, fakat bu bunalmanın arkasından, kendisine bakan yeşil gözleri görünce her şeyi unutuyor, o zaman, tamamladığı siire dalarak acı acı gülümsüyordu.

Karla ve soluk kesen tipi ile tehlikeler yaratan bir yoldaki yolcu, artık bir defa girmiş bulunduğu bu yolda tabiatla nasıl boğuşuyorsa, Selim de yeşil bakışlı kasırganın arasında bir ölüm-dirim savaşı yapacaktı.

Hayat böyleydi. Rüzgarlar bir ağacın yapragini uzaklardaki bir suya nasıl atıyor ve yaprak hiç de kendisine yakışmayan bir çevrede nasıl dönüp çarparak kayboluyorsa, Selim Pusat da kendi ağacı olan asker ocagından koparak yeşil dalgali ve çağlayanlı bir ırmaga düşmüş, meçhule doğru sürüklenip gidiyordu. Yalnız sürüklenmekle kalmıyor, bu arada kendi sağlığını yikiyordu. Çünkü yasak edilen içkiye yine başlamış, hatta eski hizini da asmıştı.

Selim artık dünya ile ilgisini tamamiyle kesmişti. Birçok şeyleri irade kuvvetiyle unutup, bu sayede, yüzünde bahtiyar insanların rahatlığı ve yumusaklığı görünüyordu.

Tatilinin son günlerinde yeniden hastalanarak yataga düştü. İçki yeniden bünyesini sarsmıştı.

Selim bunun farkında değilmiş gibi yatıyor, perhize ve ilaçlara devam ediyordu. Kendi hastalığı ve sağlığı ile de o kadar ilgisizdi ki, gelen doktorun kim olduğunu hatırlamıyor, yanındaki pencereden göge bakmakla, zaman onu asındırmadan o zamani asındırmak istiyormuşçasına saatler geçiriyordu. Ayşe'yi de hayal meyal görüyor gibiydi. Yataga düşeli gerçekten de ona bir kere bile hitab etmiş değildi. Evde tek konuştugu insan Tosun'du. Onun sorularına cevap veriyor, henüz içinde hiçbir kötülük, ikiyüzlülük bulunmayan bu çocuğun da zamanla insanlık çirkefine bulasacagina düşününce yüregine acı çökerek ufuklara bakıyordu.

Gündelikçi kadın, Selim'in yanına gelmekten çekiniyordu. O kadar aksi bir hali, öyle sert bakışları vardı ki, kadın sanki hakarete uğrayacak yahut kalbi kırılacakmış gibi bir duygu ile çekiniyordu, bir şey sormak, danışmak istediği zaman Tosun'u elçi olarak kullanıyordu. Halbuki Selim'in aksılığı ve sert bakışı ona değil, kendi içinden geçenlere idi. Gönlündeki kasırganın geçmesini bekliyordu, ama geçeceğine dair hiçbir belirti gözüküyordu.

Yataktaki son günüydü. İzni bittigi için ertesi gün vazifeye başlayacaktı. Tosun her zamanki masum tavrıyla odaya girerek babasına bir mektup uzattı.

Selim mektuplara karşı oldum olası meraksizdi. Okumak için acele etmek, kimden geldiğini anlamaya istek duymazdı. Yine öyle oldu. Zarftaki yazıya

bakti. Tanimadigi bir yaziydi. Mektubu açti. Ne garip sey! Bu bir siirdi ve altinda kendi imzasi vardı. Dikkatle bakti. Hem de kendi el yazisiyla yazilmisti.

Siiri içinden okumaya basladi:

Ruhun mu ates,yoksa o gözler mi alevden?

Bilmem,bu yanardag ne biçim korla tutustu?

Pervane olan kendini gizler mi alevden?

Sen istedin,ondan bu gönül zorla tutustu...

Gün senden isik alsa da bir renge bürünse;

Ay secde edip çehrene yerlerde sürünse;

Her sey silinip kayboluyorken nazarimdan,

Yalniz o yesil gözlerinin nuru görünse...

Ey sen ki kül ettin beni onmaz yakisinla,

Ey sen ki gönüller tutusur her bakisinla!

Hançer gibi keskin ve çiçekler gibi ince

Çehren bana ugrunda ölüm hazzi verince

Gönlümdeki azgin devi rüzgarlara attim;

Gözlerle günah islemenin zevkini tattim.

Gözler ki birer parçasidir senden Ilahin,

Gözler ki senin en kati zulmün ve silahin,

Vur sanli silahinla,gönül mülkü düzelsin

Sen öldürüyorken de,vururken de güzelsin!
Bir baska füsün fiskiriyor sanki yüzünden,
Bir yüz ki yapilmis disi kaplanla hüzünden...
Hasret sana,ey yirmi yilin taze bahari,
Valsinla da dinmez yine bagrimdaki agri.
Dinmez! Gönlün,tapmanin,askin sesidir bu!
Hasret çekerek ugruna ölmek de kolaydi,
Görmek seni ukbadan eger mümkün olaydi.
Dünyayi bogup mahsere döndürse denizler,
Tek bendeki volkanlari söndürse denizler!
Hala yasiyor gizlenerek ruhuma “Kaabil”,
Imkani bulunsaydi,bütün ömre mukabil
Sirretmeye elden seni bir perde olurdum.
Toprak gibi her çignedigin yerde olurdum.
Mehtapli yüzün Tanri’yi kiskandiriyordur.
En hisli siirden de örülmez bu güzellik.
Yaklasmasi güç,senden uzaklasmasi zordur;
Kalbin isidir,gözle görülmez bu güzellik...

Son misra beyninde bir nokta yavas yavas aydinlanmaya basladi. Sisler yirtildi. Önce belirsiz olan sekiller açiga çikti ve her seyi hatirlayan Selim aci aci gülümsedi. Bu siiri yazip Güntülü’ye gönderen kendisiydi. Simdi bu

çilginligin cezasini çekiyordu. Güntülü siiri geri yollayarak Selim Pusat'ı reddettigini belli ediyordu. Tekrar gülümsedi. Ya ne olacakti? Kabul mü edecekti? Peki, bile bile neden böyle yapmisti? Mecburdu. İki bin yıl önceki macera tekrarlanıyordu. Kader bire kere çizilmisti. Hiçbir kuvvet onu degistiremezdi.

Selim Pusat ertesi günü büroya ölü halinde gitti. Oradakilerden bir ikisi yüzüne ve bitkinligine bakarak iyilesmeden gelmekle dogru yapmadigini söylediler. Kisa ve kuru tesekkürlerle karsilik vererek masasına egildi ve aksama kadar bir kagit okumadan evraka gözlerini, dikti, durdu.

Daha önceki sarsintilari geçistirmekten dogan bir tecrübeyle bunu da yenecegini biliyordu. Yavas yavas içinde Güntülü'ye karsi bir öfkenin kabardigini seziyordu. Durup dururken kendisini bu yola zorlamasinin manasi neydi? Selim, asker ocagından çıkarildiktan sonra kendi aleminde yasayan,hiçbir seyle ilgilenmeyen bir insan olmusken onu ilgisizligin bu ucundan çekip ilginin atesli ucuna sürüklemek niçindi? Bunu yaptıktan sonra o mektubu geri göndermek nedendi?

Beyninde bu hesaplamayı yaparak aksami ettigi zaman artık bitkinliginin geçtigini anlamisti.

Güntülü'ye karsi olan duygularından hiçbir eksilme, hiçbir degisiklik olmamakla beraber içine dolmak üzere olan yenilmislik bunaltisından kurtulmus, sevgiyi çok sarhos eden bir içki haline görmeye baslamisti.

Birkaç gün sonraki Pazar sabahi Ayse oldukça soguk ve çekingen bir tavirle “Bugün öğleden sonra kızlar gelecek” dedi ve simdiye kadar hiç yapmadigi sekilde, Selim'in cevabini beklemeden dönüp odadan çıkarak hazirliklariyle ugrasmaya basladi.

Selim, nedense, Güntülü ile karsilasmak istemiyordu. Mektubunun geri gönderilmesinden dogan öfkeyle sert bir çıkis yapmaktan çekiniyordu. Mektubu yok etmek dururken geri göndermek ne demekti?

Bunda bir hakaret yok muydu? Bir aralik Ayse'ye bir sey söylemeden evden çıkıp gitmeyi düşündü ama bu, Güntülü'ye tepki degil, Ayse'ye üzüntü verici bir davranis olacakti.

Kapi çalınca irkildi. Fakat bu gelenleri Isik Kizlar degil, öğretmen hanimlar oldugunu görünce ferahladi. Nasil olsa Güntülü de gelecek degil miydi? Irkilmenin, ferahlamanin manasi kalmiyordu.

Bu düşünceyle Selim Pusat kivamini buldu.

Isik Kizlar en sonra geldiler. Fakat iki kisiydiler. Aralarinda Güntülü yoktu. Bu yokluk birdenbire Pusat’i öfkelenirdi. Bu da mektubu geri göndermek gibi bir seydi. Ayse’nin “Güntülü nerede?” sorusuna verilecek cevabi görünüsteki kayitsizligina ragmen derin bir merakla bekledi:

- Akrabalarinin yanina gitti efendim. Çok hürmetleri var. Bundan sonraki ziyaretimizde bulunacak.

Selim bir anda iradesinin kuvvetlendigini hissetti ve her zamanki durumunu takinarak kendisi konusmadan konusulanlari dinlemeye basladi.

Ayse’nin hazirladigi çayi ve bisküvitleri Ayse’yle beraber Isik Kizlar dagitmisti. Nefis demli ve biraz limonlu çayi içerken Aydolu ile yan yana oturduklarinin farkina vardi. Aydolu bugün Selim’e karsi çok nazik bir yakinlik gösteriyor,hatta arasira onunla konusuyordu.

Öğretmen hanimlarin tatli bir konusmaya daldiklari bir sirada Aydolu birdenbire ve yavasça Pusat’a:

- Siiriniz çok güzeldi efendim, dedi ve gafil avlanan Selim:

- Hangi siir?, diye sordu.

Aydolu gözleri ve dudaklariyla gülümsüyordu:

- Güntülü’ye yazdiginiz siir...

Selim Pusat, verdigi sir ifsa olunmus insanların öfkesiyle kizardi ve istihza ile:

- Demek ki size gösterdi, dedi. Aydolu ayni sevimli ve gülümseyis ile:

- Üçümüz beraber okuduk efendim, diye cevap verdi.

Baska bir zamanda olsaydi Selim konusmayi burada keser, bir daha açmazdi. Fakat içinde bir eziklik duydugu için merakini giderecek sorulari sormaktan kendini alamiyordu:

- Size göstermesi dogru muydu?
- Neresinde yanlis vardi efendim?
- Verilen bir sirri açiga vurmaktan daha yanlis ne olabilir?
- Bu bir sir degil ki... Biz her seyi biliyorduk.

Pusat'in kaslari çatildi:

- Nereden biliyordunuz?
- Sizden...

Konusma bir ara kesildi. Çünkü öğretmenlerden biri, Aydolu'nun yaninda oturan Nurkan'a bir seyler sormus, Aydolu da öğretmeni dinlemeye mecbur kalmisti. Pusat, bunu benden nasil öğrendiler diye zihnini kurcaladi. Ilgisini bu kadar belli edecek derecede iradesizlik mi göstermisti? Yoksa çok küçük de olsa, yaptigi bazi falsolarin kizlar farkina mi varmisti? Bunlari düşünürken bir yandan da Aydolu'nun serbest kalacagi ani bekliyordu. Bekledigi an gelince sordu:

- Bunu benden nasil öğrendiniz?

Aydolu yine gülümsedi:

- Sizi ziyaretlerimizde ve okula gelisinizde ona yaptiginiz farkli muameleden...
- Bu fark neydi?
- Bizimle hiç ilgilenmiyor, yalnız Güntülü ile mesgul oluyordunuz.
- Bu bir tesadüf olamaz miydi?

- Tesadüf olmadigini siiriniz ortaya koydu.

Pusat sustu. Kiz hakliydi. Daha birçok sey sormak istedigini halde vazgeçti. Zaten bu kadar samimi olan kız arkadaşların böyle bir konuyu birbirlerinden saklamaları imkansızdı. İçinde derin bir istirap duydu. Bu meclis, bu insanlar kendisini birdenbire dayanılmaz şekilde sıklmaya başladı ve şimdiye kadar Aydolu'ya asla göstermediği sert bir eda ile sordu:

- Arkadaşınız daha nazik davranamaz mıydı?

- Ne gibi efendim?

- Mektubu geri gönderecek yerde yırtıp atsa olmaz mıydı?

Aydolu ciddileşti:

- Mektubunuzu yırtmak hakaret olur diye düşündüğü için geri yolladı.

Pusat dikkatle kızın yüzüne baktıktan sonra içinden bir ağırlığın kalktığını duydu. Yasamak galiba o kadar tatsız değildi.

26. BÖLÜM

Selim Pusat, Güntülü'yü özleyerek yandığının farkındaydı. Haftalar geçmiş, fakat henüz akrabalarının yanından dönmemişti. Bir yandan da bu bekleyişin sürüp gitmesini istiyor, çünkü nasıl olacağını tahmin edemediği ilk karşılaşmadan çekiniyordu.

Selim Pusat çekiniyor, hatta korkuyordu. Artık korkmanın ne demek olduğunu o da herkes gibi öğrenmişti. Korktuğu aklına geldikçe acı acı gülümsüyor, sonra Seref'in sözlerini hatırlıyordu: "Sen böyle mi olacaktın? Sen karar ve irade adamı idin. Ya o kimdi? Kimin kızıydı?"

O zaman, içinde demir yumru gibi bir ağırlığın acısını duyuyor, başka hiçbir çaresi kalmayarak canlarına kıyan insanlar gibi avunmayı kendisine yasak edilen, sağlığını, giderek de hayatını tehlikeye atan içkide buluyordu.

Ayşe ile artık değil konuşmak, selamlasmayı bile kesmişlerdi. Bir konuşmanın büyük bir fırtına koparacağını ikisi de biliyordu.

Bir aksam, geceye yakin bir saatte, evde yalnız olarak içkiye daldığı bir sırada kapi acayıp bir şekilde çalindi. Bu acayıplik, çalisin uzunlugundan baska çıkan sesin o zamana kadar duymadığı notasından ileri geliyordu. Kapıda üniformalı bir adam vardı. Fakat Selim'in basi o kadar dumanlı idi ki, bunun polis mi, bekçi mi, posta memuru mu olduğunu ayıramıyordu.

Adam elindeki kagidi uzatarak "İmzalar misiniz?", dedi. Selim sordu:

- Bu nedir?

- Celpname.

- Ne celpnamesi?

- Mahkemedен çağırılıyorsunuz...

Selim sasırmadı. Fakat öfkelen-di ve sert bir sesle sordu:

- Hangi mahkemedен? Ne sıfatla çağırılıyorum?

Adam, kagidi göster-di:

- Okuyunuz, hepsi yazılı...

Selim o kadar sarhostu ki, bu yazıları okumasına imkan yoktu. Hatta elindeki kagidi doğru mu, ters mi tuttuğunun bile farkında değildi. Kagidi adama vererek:

- Sen oku bakalım, neymiş?

Selim'in yüzüne hiç bakmayan adam kagidi aldı. Kapının önündeki isiga tutmaya lüzum görmeden Selim'e:

- Büyük Mahkeme'den sanık olarak çağırılıyorsunuz, cevabını verdi. Selim yine sasırmadı:

- Büyük Mahkeme nedir? Böyle bir mahkeme olduğunu ilk defa duyuyorum. Bu bir askeri mahkeme mi?

- Hayir! Bu baska türlü bir mahkemedir.

- Hangi suçtan sanik olarak çağiriliyorum?

Adam, o zamana kadar sogukkanliligini muhafaza eden Pusat'in kanini donduran cevabi büyük bir sükunetle verdi:

- Yasak asktan!..

Ve öfkeyle bir adim atan Selim'i çileden çıkarircasına sözlerini tamamladi:

- Hemen gidecegiz.

- Bu saatte mi?

- Evet, bu saatte ve benimle...

Selim birdenbire ürperdi. Çünkü polis mi, mübasir mi olduğu anlasilmayan adam, gece vakti kendisini garip bir mahkemeye çağiran adam o idi. Yani Yek!..

Gülümsedi:

- Asikliktan, sihirbazliktan, ihtilalcilikten, ajanliktan, doktorluktan sonra simdi de hakim yamagi mi oldun?

Her zaman egilip bükülen, kamburumsu ve aksak Yek bu gece dimdikti. Konusmasına da cesaret gelmisti:

- Bana hakaret edemezsiniz yüzbasim! Sizi kendi adima da mahkemeye verirdim, ama bu suçun altından kalkamayacaginiz için lüzum görmüyorum. Ben aldigim buyrugu yerine getirmekten baska bir sey yapmiyorum. Buyurun gidelim.

Selim hizla kapiyi çekti. Yürümeye basladilar.

Onu yürüten sey büyük bir merakti. Büyük Mahkeme sözünü evvelce isitmis gibiydi, ama askeri mahkemeler ve harb divanlari disinda pek fazla bir sey bilmedigi için bunun da üzerinde fazla durmamisti.

Bu gece gök bulutlu olduğundan ortalık hiç de aydınlık değildi. Garip bir tesadüfle sokak lambalarının birçoğu da yanmıyordu.

Selim nereye gittiklerinin farkında bile değildi. Bir aralık Yek'in sesi ile kendine geldi:

- Prens Hanzade'nin evinin önünden geçiyoruz.

Selim basını kaldırdı. Pencereerde ışık yoktu. Yek devam etti:

- Evde değil. Mahkemenizde bulunmak üzere çıkmış olacak.

Bu sözler Selim Pusat'ta bir sok tesiri yaptı. Biraz ayılır gibi olduysa da gözlerini yeniden duman kapladı ve ağır adımlarla yürüdü. Yolda yalnız ikisinin ayak sesleri duyuluyor, arkadan da bu seslerin yankısı geliyordu.

Yek yeniden konuştu:

- Sizden yirmi beş yaş küçük sevgilinizin evinden geçiyoruz.

Pusat irkildi. Güntülü'nün evi önündeydiler. Gözleri önce kapı basmaklarına, onra üst kata gitti.

Kapkaranlıktı.

Yek tekrar söze başladı:

- Duruşmada bulunmak üzere evden çıkmıştır.

Pusat'in zaten dağınık olan zihni büsbütün dağıldı. Kendisinin birkaç dakika önce öğrendiği bu muhakemeyi onlar nasıl, ne zaman, kimden haber almışlardı? Fakat bunu Yek'e sormayı küçüklük sayarak adımlarını hızlandırdı.

Hala nerelerden geçtiklerinin farkında değildi. Sonra su da vardı ki, Yek suradan yahut buradan gidilecek diye bir şey söylemiyor, Pusat'in gittiği yollarda onu yanında yürümekten başka bir şey yapmıyor, arasına bir iki söz ediyordu. Yine öyle oldu:

- Ay parçasının önünden geçiyoruz.

Selim bir şey anlamadı:

- Ay parçası kim?

- Aman yüzbasım! Ay parçasını nasıl tanımazsınız?

- Tanımiyorum.

- İnsan kendi sırrını keşfedeni hiç tanımaz mı?

- Aydolmuş mu demek istiyorsun?

Yek bu soruya cevap vermeden pencereleri gösterdi:

- Bakın! Onun evi de karanlık. O da mahkemede...

Pusat, içinde bir sıkıntı duydu. Yapmak istediği bir şey vardı. Fakat o kadar sarhoştur ki, bunu düşünüp bulmasıyla unutulması bir oluyor, yeniden bulmak için beynini asiri bir gayretle yoruyordu.

Böyle düşünerek adım atarken birden tökezledi ve düşmek üzere iken Yek koluna girerek onu tuttu.

Sonra:

- Burası sizin için galiba tek değil yüzbasım! Ya size çarpan gizli bir radyasyon var, yahut farkına varmadan öteki dünya güzelinin tesirinde kalıyorsunuz.

Pusat öfkelenmeye başlamıştı:

- Bu herzelerin manası ne?

- Aman yüzbasım! Siz de mi gerçeklerden hoşlanmamaya başladınız? Bakın! Dünya güzellerinden Nurkan Hanım'ın evi değil mi? Piyanosuyla sizi mest ettiği akşam yine burada düşmemiş miydiniz? Şimdi evi kapkaranlık olduğuna göre o da durusmayı dinlemeye gitmiş olacak.

Selim çevresine bakindi. Bütün evler karanlıktı. Bu saatte herkes yatmış olmalıydı. Öfkesi arttı ve biraz azalan sarhoslugun verdiği uyanıklıkla bağirdi.

- Serseri budala! Benim sarhoslugumdan istifade ederek aklınca alay mi etmek istiyorsun? Gecenin bu saatinde muhakeme olur mu? Defol, git de basimi belaya sokma...

Yek bir adam gerileyerek cebinden iri bir düdük çıkardı:

- Alay falan ettiğim yok. Mahkemeye gideceğiz. Gelmezseniz yardımcılarımı çağırmaya mecbur olacağım.

Bunu söyleyerek eliyle geriye gösteriyordu. Pusat hisimla geri döndü. Önce gözüne üç dört kişi çarptı. Sonra onların sağında, solunda baskaları peyda oldu. Daha sonra arkalarında da bir sürü kişi gözüktü. Bir bölük kadar kalabalık kimseler yavaş yavaş yaklaşıyorlardı. Pusat, uzun süredir kendi ayak seslerinin yankısı sandığı gürültünün bu kalabalıktan çıktığını o zaman anladı.

Bu kalabalıkla basa çıkmasına imkan yoktu. Yürüdü ve Yek, sanki onun içinden geçenleri anlamış gibi yeniden konuştu:

- Bütün evlerin karanlık olmasına başka mana vermeyin. Bu gece herkes orada bulunacak.

Selim, iradesini ve karar verme gücünü alıp götürmüş olan asiri sarhoslugun tesiriyle ne yapacağını bilemeden yürüyordu. Büyük Mahkeme'nin olaganüstü, çok merak edilecek bir şey olduğunu anladığı halde hiçbir merak duymuyor, hayatla tek ilişkisi bile kalmamış bir insanın ruh hali içinde ilerliyordu.

Bir aralık bulutlar çekilir gibi oldu. Yerler aydınlandı. O zaman Selim'in gözlerine bir şey çarptı.

Yürüdükleri yolda düzgün aralıklarla gölge gibi lekeler görünüyordu.

Bu gece çok mantiksiz isleyen muhakemesi buna takilirken Yek'in ugursuz sesi isitildi:

- O gördükleriniz kan lekesidir. Büyük Muhakeme'de bulunmak üzere biraz önce buradan arkadasiniz Seref geçti.

Selim ürperdigini duydu. Ürperme geçmedi. İçini korku bürüdü ve yaz gecesinde titremeye başladı.

Mel'un Yek her şeyin farkındaydı. Çok ciddi, fakat içinde alay çinlayan bir sesle:

- Ne o yüzbasım?, dedi. Hani siz hiçbir şeyden korkmazdiniz? Titreyecek kadar mahkemedan ürkünüz mü?

Selim Pusat'ta cevap verecek güç kalmamisti. Garip bir rüzgar esiyor, daha garip bir ugultu yüreginin içine doluyordu. Yek:

- Iste geldik deyince basini kaldiran Pusat bir mahser kalabaliginin ortasinda oldugunu gördü ve saskinlikla sendeledi.

Anlatilamayacak kadar genis ve büyük bir meydandi. Hemen her semtini bildigi sehrin böyle bir meydana oldugunu hatirlamiyordu. Yüz binlerle degil, milyonlarla bile sayilmayacak olan bu kalabalik nereden çikmisti? Pusat "Acaba suorum mu yerinde degil?" diye düşünürken Yek, yandaki bir iskemleyi göstererek "Buraya oturacaksiniz yüzbasım" dedi. Selim bütün sarhosluguna, gözlerinin dumanli görünüsüne ragmen bu iskemlenin bir taht kadar gösterisli oldugunu fark etti ve derhal oturdu.

Deminki ugultu dinmisti. Sayisiz kalabaliktan herkes kendisine bakiyordu. Geridekiler ve daha geridekiler Selim'e sanki yillarca uzak mesafelerden bakiyormus gibi geliyordu.

Sessizlik uzun sürmedi. O deminki garip ugultu yeniden başladı. Gökte bulutlar çoğalmis, hatta alçalmis, ay kayboldugu için ortalik zifiri karanliga bogulmustu.

Birdenbire, kasirganin ulu agalardan kurulu bir ormana arpmasındaki sese benzer ürpertici, fakat gözle bir gürültü sonsuzalani kapladı ve Selim Pusat tam karsisinde göz kamastirici, heybetli bir isigin parladigini, ayni anda, o çok büyük meydanadaki milyonların hep birden ayaga kalkarak isiga baktiklerini gördü. Bir el, kolundan tutarak kendisini de ayaga kaldirdi ve Pusat gerçekten bir mahkemede oldugunu anladı. Yani basında, kendisini ayaga kaldiran Yek, fisildar gibi bir sesle “Tanri’nin huzurunda bulunuyorsunuz” deyince Selim esas durusa geçti. Ikinin tesiri geçmis, onun yerine baska türlü, anlatilamaz bir sarhosluk gelmişti. Dünya kadar, kainat kadar genis olan meydana it ikmiyordu.

Yine birdenbire, titretici ve heybetli bir sesin kendisine seslendigini duyarak ürperti:

- Selim Pusat! Durusman basliyor.

Selim kendine gelmiş, iradesini takinmişti. Kendisiyle karsisindeki muhtesem isigin arasına  yaratigin geldigini gördü ve onlarla ilk defa karsilasmasina ragmen gönlüne dolan bir sezgiyle kim olduklarını tanıdı. Bunlar Cebrail, Mikail ve Israfil’di.

Insan gibiydiler, ama insana benzemiyorlardı. Çok büyüktüler, ama bu genis alanı dolduran insanlarla ayni boyda gözüküyorlardı.

Cebrail söze basladı:

- Selim Pusat büyük günahlar isledi. Ben görevi bitmiş bir melek oldugum, kiyamete kadar dinlenmek hakkini kazandigim halde bu hakkima ilisti. Onun gönlünden geçen firtinalarla rahatsız edildim.

Halbuki bu firtinalar yalnız ben peygamberlere götürürken duyulurdu. Kendisinden yirmi bes yas kk bir kızı sevdi ve hepsinden daha kötü olarak bu sevgiyi aiga vurdu. Bir subay için en büyük günah budur.

Derin sessizligin arasinda heybetli ses sordu:

- Ne diyorsun Selim Pusat?

Selim, gözlerini kamastiran isiga bakmaya çalisarak subaylik zamanindaki sertligi ile cevap verdi:

- Dogrudur!

Mikail söze basladi:

- Selim Pusat benim haklarima da ilisti. Ben en güzel ve iç açici yagmurlari yagdirdigim gibi öldürücü kasirgalari da estirir, ilik güneşle beraber kavurucu güneşi de parlatirim. Bu sanik öyle bir sevgiye tutuldu ki gönlünde nisan esintileriyle birlikte karakis boraları da esti. Zaman zaman mayıs güneşiyle isindi. Zaman zaman agustos güneşiyle kavruldu. Bana rakib oldu. Iradesini kullanamadi. Bir subay için en büyük günah budur.

Çit çıkmiyordu. Heybetli ses yine sordu:

- Ne diyorsun Selim Pusat?

Selim daha da sertlesmisti:

- Dogrudur!

Israfil söze basladi:

- Benzi vazifem kiyamet günü olacaktır. O güne kadar buyruk beklemeye mecburum. Selim Pusat'in gönlünün içindeki feryatlar o kadar aci ve gürültülü idi ki insanlar duysa hep ölür, benim surumu öttürmeme lüzum kalmazdi. Bütün bunlar kendisinin günahından dogdu. Günahlarini arastira arastira ilk sebebe gidince bunu öğrendim. İnsanların türlü fikri çalkantisiyle bogustugu çağda o kirallik taraftariydi.

Ülkesinin kanunlarini tanimaz olmustu.

Heybetli ses üçüncü defa sordu:

- Ne diyorsun Selim Pusat?

- Dogrudur!

- Bütün olanların ilk sebebi senin Kiralci olusun mudur?

- Evet!

- Bunu ilk günah diye kabul ediyor musun?

- Asla!

- Neden?

- Bütün o muhtesem kirallari sen yarattin!

27. BÖLÜM

Sonsuz alanda sessizliğin kalbi çarpıyordu. Selim Pusat en yakınından en uzaga kadar herkesin yüzündeki öldürücü merak çizgilerini seçebiliyordu. Bakışlarını derinleştirerek kalabalık arasında tanıdık kimseler bulmaya çalıştı. Ne garip!.. Burada herkes başka başka olduğu halde hepsi de birbirine benziyordu. Bundaki garabeti düşünmeye vakit kalmadan heybetli sesle yeniden titredi:

- Tanık olarak senin hakkında peygamberler konuşacak...

Selim büyük bir sakinlik içinde peygamberleri düşünürken demin meleklerin konuştugu yere ağır adımlarla üç kişi gelerek büyük bir vakar içinde, Selim'in bakamadığı isigi selamladılar.

İçlerinden biri ilerleyerek diz çöktü. Ellerini kaldırarak:

- Ey Ulu Isik! Ey Ulu Ates! Ey Ahuramazda. Ben Zerdüst'üm, dedi.

Isigin içindeki heybetli ses sordu:

- Zerdüst! Ruhlar aleminden Selim Pusat'in bütünü hayatını gördün. Suçlu mudur?

Zerdüst ayaga kalkarak cevap verdi:

- En büyük suçludur. Çünkü bir kiza gönlünü kaptırdı. Kadınların hepsi Ehrimen'in hizmetkari, askerdir. Bir kadına tutsak olmak Seytan'a kul olmak demektir. Hem de bu bir subaydı ve olgunluk çağındaydı. Kendisinden yirmi bes yaş küçük kiza esir olmakla Seytan tarafına geçmeye gönüllü olduğunu gösterdi. Ne dünyada, ne de ruhlar alemindeki hayatımda bundan daha suçlu insan görmedim.

Isıktan ses geldi:

- Ne diyorsun Selim Pusat?

- Kabul etmiyorum.

- Neden?

- Kadınları neden Seytan'ın kulu olarak yarattı? Yarattın da o kadınlardan peygamberi nasıl vücuda getirdin?

İkinci peygamber ilerledi. Avuçlarını birleştirerek baş eğdi. Diz çöktü:

- Ey ebedi Nirvana! Ey başlangıçsız, sonsuz varlık! Ben Buda'yım, dedi.

Isığın sesi daha da heybetlenmişti:

- Buda! Sen fenalık diye bir şey kabul etmiyorsun. Selim Pusat fenalık yapmış mıdır? Günah işlemiş midir?

Buda'nın yavas, yumuşak ve pürüzsüz sesi cevap verdi:

- Günah işlemiştir! Alemin bir kuruntular alemi, askin bir hastalık olduğunu anlamamış, ruhunu huzurun isiginden didismenin karanlığına atmıştır. Böylelikle senden, ebedi Nirvana'dan uzaklaşarak en büyük günahi tasimistir. Ruhu milyonlarca yıl azap cehenneminde yanmaya layıktır. Ancak ondan sonradır ki kuruntudan insanların sükununa kavusacak, put diye taptığı kızın alelade bir yaratık, geçici bir hayal olduğunu anlayacaktır.

Buda susunca ısıktaki ses heybetle sordu:

- Ne cevap vereceksin Selim Pusat?

Selim Pusat öfkelenmisti:

- Bütün bu sözleri saçmalardan ibaret, diye bagirdi. Buda denilen bu adam tarih boyunca tek kumandan yetistirmemis, savasi öğrenmemis, yabancı tutsakligini siar edinmis bir miskinler ülkesinin peygamberidir. Kuruntu ne demek? Sükun yani baris ne demek? Alemi savasla yaratan sen degil misin?

Savasi yaratilis kanunu yapan sen degil misin? Güzel kizlari yaratan sen degil misin? Sevmek için bize gönül veren sen degil misin? Hem o güzeli yarat. Hem onu bana sevdirdi. Ondan sonra da ruhumu milyonlarca yıl azap cehenneminde yak. Bunu bir Tanri degil, ancak Tanri kudretinde bir çocuk yapabilir!

Birden ortaligi yine o korkunç sessizlik bürürken üçüncü peygamber vekar ile ilerleyerek yere kapandı. Alnini yere sürdükten sonra kalkarak:

- Ben son peygamber Muhammed'im, dedi. Bu dünyaya getirdigim ebedi seriata göre Selim Pusat suçlu ve günahkardir. Küçük bir kizi sevmekle zevcesine istirap vermis, mesru yol dururken gayrimesruuna sapmis ve hepsinden fena olarak da istenmedigi halde bir kizin hayalinin ardından kosmus, geceleyin onun evine girmeye kalkmis, yasak edilen içkiye dadanmistir. Bir kadin ancak sevilir. Ona esir olunmaz. Bu, putperestliktir ve en büyük günahdir.

Isik adeta gürleri gibiydi:

- Ne diyeceksin Selim Pusat?

- Ben kimseye kötülük etmedim. Kimse hakkında kötü düşünce beslemedim. Ümitleri kirilmis bir insan olarak avunmayı içkide ve bir güzeli düşünmede buldum. İçki fena ise üzümü neden yarattiniz?

Üzümünden içki yapılacağını neden Levh-i Mahfuz' a yazdin? Son peygamberin arkadaslari namaz kilarken ayetleri yanlis okumasaydi içki yasaklanacak miydi? Çöldeki Bedevi ile bir kurmay subayin içmesi aynı midir? Biri sarhos olunca her türlü herzeyi söyleyebilir. Öteki sarhoslugun son merhalesinde bile temkinli ve iradelidir. Küçük bir kizi sevmek günahsa, son peygamber, Ayse'yi neden sevdi de aldı? Tanri adaletinin

yürüdüğü bu mahkemede de böyle haksizliklar yapilacaksa beni cehennemden en kötü yerine atin. Atin ki, tek içimde insanligin erdemine ait son kirintilar da yok olup gitmesin.

Pusat bunlari söyleyince isigin çogaldigi, gözlere tesir ettigi, gönüllere dehset saldigı görüldü ve heybetli ses sordu:

- Simdi de sen savunma taniklarini göster!

Pusat sasirdi:

- Herkesin menfuru oldugunu anladim. Dünyada ve ruhlar aleminde beni savunacak kimsenin bulunacagini ummuyorum.

- O kadar begendigin, sevdiğin kirallardan bir tek kisi de gösteremez misin?

Kirallardan söz edilince Selim Pusat canlandi, diklesti. Askerlik zamanindaki sert sesiyle:

- Milletimin büyük kirallarini dinleyin, diye cevap verdi. Ayni anda isigin sag ve solunda iki yol ve bu iki yoldan sakirtilar arasinda birçok atlinin dörtnala geldigi görüldü. Dagainik gibi gözüken bu atlilar isigin karsisina gelince düzgün bir sira haline geçtiler ve bir anda atlarindan atlayarak yere diz vurup isigi selamladiktan sonra kalktilar.

En bastaki, çevik bir davranisla silahlarini çıkarip yanindakine verdikten sonra isiga dogru ilerledi. Bas egip dogrulduktan sonra kendisini tanitti:

- Ben Alp Er Tunga... Selim Pusat'in milletinin en eski krali. O kadar eskiyim ki, tarihle efsane arasinda kayboldum. Selim Pusat'in benden haberi bile yoktur. Kiralci oldugu halde kendi en eski kiralindan, savasta ölen kiralindan habersiz yaşamaktadır. Bundan dolayi onun hakkında ben bir demeyeceğim. Benden sonraki onu iyi tanir. Sözü onu birakiyorum.

Alp Er Tunga, gösterisli ve kahraman edasiyla topraga diz vurduktan sonra yerine gelip demin verdigi silahlarini alirken, silahleri veren ikinci kiral, omuzlarına dökülen saçlari, heybetli borkü, çok sert bakislariyla kendi silahlarini çıkarip yanindakilere vererek ilerledi:

- Ben, Selim Pusat'ın milletini yaratan adam. Asil adımı unuttum. Simdikiler bana Tanrikut Mete diyorlar. Selim Pusat benim ordumda da bir yüzbasiydi. Börü boyundan Kayı adında bir yüzbasiydi. Bu Yüzbasi Börü Kayı, sevgilisini hedef yaparak okla vurması için verdiğim buyruğa bes egmediginden idam olundu. Bir asker aldığı buyruğu yapmazsa o hiçbir şey değildir. Görüyorum ki, iki bin yılı aşkın bir zamandan sonra ruhu Selim Pusat'ta tecelli ederek yine bir kıza tutsak olmuştur. Suçludur. Er kışiler vurusmak için dogarlar. Kızlara tutsak olmak için değil...

Isıktan ses geldi:

- Ne diyorsun Selim Pusat?

- Hiçbir itirazım yok. Kiralimin sözleri bastan sona doğrudur.

Tanrikut yerine gelirken onun yanındaki tiknaz, kısa boylu, esmer kiral ilerleyerek yere diz vurdu:

- Ben de benden önceki gibi asil adı unutulmuş bedbaht biriyim. Bana Atila diyorlar. Selim Pusat suçludur. Er kışiler kadına tutsak olmaz. Ben bir zafer sarhosluğu sonunda, yabancı bir soydan bir kadınla evlendiğim gece öldüm. Fakat ben ülkeler açmış, ordular yenmiş, bir avuç insanla dogudan batıya buyruk vermiş kiraldım. Selim Pusat bir yüzbasi bile olmadığı halde bir kızı sevdi. Hangi hakla ve neyin karşılığı olarak? Buna hak kazanacak bir başarı gösteremediği gibi kendi çağının yasına karşı gelmiştir.

Suçludur.

Atila yerine geçti. Bir aralık, tek dizi halinde bir sıra kaplayan kiral bakıştılar. Pek kalabalıktilar. Hepsinin birer birer gelip tanıklık etmesi çok zaman alacaktı. Konusmadan anlastılar.

Kumral saçlı, gururlu birisi ilerleyerek yere diz vurdu:

- Ben Gök Türkler'in büyük kaganı İstemi Kagan'im, dedi. İran'ı ve Batı Roma'yi yenerken buyrugumda o zamana kadar görülmemiş büyük ordular, bu ordularda binlerce yüzbasi vardı. Bu yüzbasılardan bir tekinin evdesi üzerine kızı sevdiği görülmedi. Birden fazla kadınla evlenmek türemizde

ancak kaganlarla yüce kisilerin hakkiydi. Selim Pusat bunca yüzyillik yasayi bozdu. Yasayi bozmak en büyük suçtur. Milletler yasalarla insan olur, yasalarla yasar.

Göz kamastiran isik artık Selim Pusat'a ne diyecegini sormuyordu.

Yanından ayrılmayan Yek, o her zamanki sinir bozucu sesi ve edasiyla Selim'e egilerek çok yavas bir sesle:

- Yüzbasim! Isler sarpa sariyor, dedi.

Simdi ortada uzun boylu, çakir gözlü birisi konusuyordu:

- Ben Alp Arslan, dedi. Malazgird'i kazanirken canini dislerine takmis olan yüzbasilarimdan bir tekinin beyninde sevilen kizin izi bulunsaydi, o yüzbasi agirlarin agiri görevini yapamaz, belki de bu yüzden savas kazanilamazdi. Sevmek, kan bayramindan sonra zafer kazananlarin hakkidir. Bu yüzbasinin böyle bir basarisi var midir? Yoktur. Öyleyse suçludur.

Bu sefer daha çakir, kumral, ak tenli bir kiral vardır:

- Ben Temuçin Çengiz Kaan, dedi. Bizim yasamizda ancak tümenbasilarin birden çok evdesi olabilirdi. Bu yüzbasi dirliginde bir tek savasa girmeden, yalnız savasin dersini dinleyerek kendisini asker mi saniyordu? Benim ordumda nice savaslara gidip çikmis, yüz adimdan kusu gözünden vuracak kadar nisanci, bir kiliç çalista zirhli gövdeyi ikiye bölecek kadar güçlü bir Yüzbasi Kubudak vardi. Bir kizi sevdi.

Sevdiği kiz bu yüzbasinin sevgilisi gibi soyu soppu belirsiz degil, bir Kirgiz beginin dünya güzeli kiziydi.

Fakat yüzbasilikten yukari çikamadigi için onu alamadi. Sevgisini yenememeyi erligine yediremedigi için agu içip öldü. Bu garip isimli yüzbasi da böyle yapabilirdi. Ölmekten çekinen yüzbasi nerede görülmüs, isitmedim. Selim Pusat suçludur.

Çengiz çekilirken ortaya dogru uzun boylu, vakur birisi hafifçe aksayarak ilerliyordu:

- Ben Aksak Temir, dedi. Aksak ve çolak... Benim birçok evdesim oldu. Fakat ben bozkirlarda, çöllerde dağlarda bazen tek basıma kalarak vurustum. Aksaklıkla çolaklık o günlerden kaldı. Direndiğim felaketlerle, felaketlerden aldığım derslerden sonra zaferlerle geçti. Selim Pusat kendi kumandanlarının buyruğuna karşı gelmiş, ömründe bir tek savaşa girmediği, bir zafer değil de başarı bile kazanamadığı halde bir kızı sevmeye kalkmıştır. Buna hakkı olmadığını düşünmemiştir. Suçludur.

Aksak Temir ağır adımlarla yerine dönerken büyük isikten ses duyuldu:

- Senin pek çok kiralin var. Şimdiye kadar konuşanlar hep suçlu bulduklarına göre işi uzatmamak için yeni bir soru soruyorum. Ay Selim Pusat'ın kiralları! Aranızda onu suçsuz bulanlar gelip konuşsun!

Selim yeniden ürperdi. Gözleri kiralar dizisine çevrildi. Aksak Temir'in yanında Yıldırım Bayezid'i, sonra Sahrüh'u, Ulug Beg'i, İkinci Murad'i, Fatih'i, Yavuz'u, Babur'u seçti. Hepsi susuyor ve kendisine bakıyordu. Daha sonrakilere bakmaya gücü yetmedi. Demek ki uğurlarında mesleğinden olduğu, hayatını zehre çevirdiği kirallardan bir teki bile kendisini haklı bulmuyordu.

İçü üzüntüyle doldu. Ölmek istedi. Beyni zonklıyor, bir şey isitmiyordu. Bu anda, gözlerindeki kasmadan yeni bir şey olduğunu sezdi ve isikten gelen sesle saskına döndü:

- Şimdi en yakınların konuşacak!

Pusat, demin kiralların konuştuğu yerde babasını, onun yanında ancak resminden tanıdığı dedesini üniformalarıyla görünce utançtan yerin dibine geçecek oldu. Babası, büyük işiga söyle diyordu:

- Oğlum, insanlık ve askerlik şerefini kaybetmemiştir. Fakat haklara ve adaletlere saygısızlık göstermiştir. Suçludur!

Dedesi daha sert konuştu:

- Bu kadar iradesiz bir torunum olmasını istemezdim. Asker ocagından bu derece zayıf birisi çıkmalıydı. Suçludur!

Dedesinin yanındaki adam bir adım ilerleyince, Selim Pusat yıldırımla vurulmuş döndü. Çünkü bu, göğsünden hala kanlar sızan Seref'ti:

- Suçludur diye söze başladı. Kalbime sikılan tabancanın tetigini ben çektim, ama gerçekte beni öldüren en yakın arkadaşım Selim Pusat oldu. Felaketlere katlanamayacak kadar zayıf, soyu soppu belirsiz bir kıza esir olacak kadar iradesiz olduğu için beni öldürdü. Suçludur... En büyük suçludur.

Selim o anda farkına vardı. Arkadaşının üzerinde apoletleri sökülmüş kanlı yüzbaşı üniforması bulunuyordu. Birden kendi giyimine baktı. Kendisinde de aynı apoletsiz üniforma vardı. Halbuki evden çıkarken üstündeki elbise bu değildi.

28. BÖLÜM

Selim bir aralık kendinden geçer gibi oldu. Bu kadar olaganüstü bir sahneye katlanmak, dayanmak en kuvvetli sınırların bile harcı değildi. Aralıksız birbiri ardınca konuşmalar, tarihten veya bilerek tanıdığı, bu kadar net görünüşünde insanlar rüya olamazdı. Fakat neydi? Ömür boyu kabul etmediği, hayal sandığı şeyler gerçek olarak karşısında idi. Daha çok düşünmesine meydan kalmadan isikten heybetli bir ses yükseldi:

- Selim Pusat lehinde konuşacak kim varsa çıksın!

Korkunç sessizliğin ortasında birisinin titrek ve ürkek adımlarla ilerlediği görüldü. Dikkatle bakan Selim, çoktandır anmayı bile unuttuğu anasını tanıyarak içi sızladı.

Anası hiçkırıklı ve hüzünlü bir sesle diyordu:

- Oglum belki suçludur, ama nihayet her insan kadar suçludur. Felaket geçirmiş, haksızlığa uğramış ve hepsinden mühimi ümidini kaybetmiştir. Ümitsizler uçan kuzan meded umar. Suçu nihayet duygularında kaldığı için bağışlanmaya layıktır. Ey büyük isik, ey ulu Tanrı! Sen onu bağışla!.. Merhamet de adalet de senin sanına yakışır.

Isiktaki sesteki buyruk geldi:

- Gemis zaman perdesi ailsin!..

Cebraill hizla ilerleyerek kimsenin grmedigi bir perdeyi ati ve bakanlar dehset içinde o günden on binlerce yil önceki zamani ve o zamanin insanlarini gördüler. Bunlar Selim Pusat için konusmaya gelen, onun milletinin kirallari gibi gösterisli, sevimli ve yakisikli degildiler. ogunda insana benzemeyen bir durus, vahsete yakin bir eda vardi.

Isiktaki ses buyurdu:

- Selim Pusat'i hakli bulanlar gelip konussun.

Saat kadar uzun bir saniye geçti. Kimildayan yoktu.

Isiktaki ses yine buyurdu:

- Gelecek zamaninin perdesi ailsin!..

Cebraill'in atigi perdenin arkasinda ötekilerden binlerce, yüz binlerce defa büyük bir alan ve alanda rakamlarla sayilamayacak kadar çok insan vardi.

Isiktaki ses ayni sözleri tekrarladi:

- Selim Pusat'i hakli bulanlar gelip konussun.

Bundan sonra, kiyamete kadar dogacak insanlar arasinda da kendisine hak verecek tek kisi ikmayınca Selim Pusat sarsildi ve zehir gibi aci bir glmseyle gülümsedi.

Isiktaki ses duyuldu:

- Bugüne soruyorum. Selim Pusat'a ne lazim?

Milyarlarin bir agizdan çikan korkunç sesi gürleyerek cevap verdi:

- Adalet!..

Isiktaki ses yine sordu:

- Düne soruyorum. Selim Pusat'a ne lazım?

Daha korkunç bir ses uguldadi:

- Adalet!..

Isik yine sordu:

- Yarına soruyorum. Selim Pusat'a ne lazım?

Kiyameti andiran bir gürültü dalgalandi:

- Adalet!..

- Baska bir sey isteyen var mi?

Bu soruya bir kadinin zayif sesi cevap verdi:

- Merhamet!..

Isigin sesi heybetlenmisti:

- Düne, bugüne, yarına birden soruyorum. Ne diyorsunuz?

Korkunç gürültü tekrarladi:

- Adalet!..

Bu korkunç gürültü ile zayif ses iki defa karsilikli cebellestiler:

- Merhamet!..

- Adalet!..

- Merhamet!..

- Adalet!..

Binlerce milyarin gür sesi arasinda Pusat'in anasinin zayif ve tek sesi bogulup gitmisti.

Kadının gözlerinden yere yaşlar damlıyor ve bu göz yaşları Seref'in kalbinden damlayan kanlara karışiyordu.

Selim Pusat o zaman çocukluğunda, gençliğinde ve daha sonra ana kalbine, ana sefkatine dair okuduğu yazıları, şiirleri, dinlediği türkülerini, atasözlerini hatırladı ve kainatta kendisini düşünen sadece anası olduğunu anlayarak ona karşı gösterdiği vefasızlıktan içi sızladı.

Kendisi için adalet isteyen yüz milyarlarca, trilyonlarca, sayımı Kaabil olmayan çokluktaki insanlar, sadece su anda yaşayanlar değil de geçmiş zamanda yaşayacak olanlar, "adalet" diyerek onun cezalandırılmasını istiyor, bu korkunç kalabalığa karşı bir tek kadın, anası, "merhamet" isteyerek verilecek cezanın bağışlanmasını diliyor, yalvaran sesinde bir ananın büyük üzüntüsü titriyordu.

Birden ortalığı yine o korkutucu sessizlik bürüdü. O mahserdeki herkes, Selim Pusat'tan başka her insan büyük isikten gelen bir ses geleceğini sezerek soluk almadan susuyorlardı.

Isığın sesi gürledi:

- Selim Pusat! Suçun için sen kendini savun!

Selim, önce duraksadı. Sonra bugünün kalabalığına baktı. Dha sonra aklını ve iradesini toplayarak cevap verdi:

- Beni sen savun!

Isık, kasirga hasmetiyle sordu:

- Neden?

- Beni yaratmadan önce kaderimi çizen sen değil misin? Suç işledimse yaptırın sen değil misin?

Bunun savunmasını senden başka kim yapabilir?

Isıkta aklın alamayacağı bir parlama oldu. Bütün mahser kalabalığı gözlerini yumarak elleriyle yüzlerini kapattılar. Yalnız Selim Pusat böyle

yapmayarak basini egmekle iktifa etti ve isiktan gelen ses bütün yürekleri titretti:

- Tanrı yalnız yaratır ve yok eder. Hesap vermez. Seni suçlu bulan bu mahser arasında suçlu olduğunu bile bile savunacak kimse çıkmazsa hayatın, en korkun felaketle sona erer.

Kısa bir sessizlikten sonra bes kisinin ortaya yürüdüğü görüldü. Besi de dünküler arasından geliyordu.

Birincisi yere diz vurarak isigi selamladıktan sonra kalktı. Gösterişli, silahlı, uzun saçları omuzlarına dökülen birisiydi. Selim onu tanıdı:

- Ben Çiçi Yabgu'yum, diye söze başladı. Tanrikut Mete'nin dip torunu ve Atila'nın dip atasıyım.

Bir tahta sarayda kırk bin Çinliye karşı aralarında kadın ve çocuklar da bulunan bin bes yüz kişiyle savaşarak hayatımı verdim. Benim soyumdan olduğu halde Selim gibi acayip bir ad taşıyan bu deli yüzbaşı beni tanıdı. Onu bir savaşa soksaydınız bu deliliği bir gönül deliliği değil, bir askerlik deliliği olacaktı. Ona ceza vermek yerine yigit, gözü pek bir bahadıyla vursturmak adaleti yerine getirir.

İkincisi yere diz vurup kalkarken büyük isiktan dahi çekinmeyen bir eda taşıyordu:

- Ben Kür Sad'im dedi. Gök Türk tegini ve tarihteki en çilgin ihtilalin başı. Yer yüzünde savaş kalkarsa iste insanlar böyle uygunsuz cesaretlerle oyalanır. Buna ceza vermemeli, benim kırk arkadaşımın en yigitlerden biriyle vursturulmalıdır.

Üçüncüsünün yere diz vurusunda çok maceralardan çıkmış bir insanın olgun güngörmüslüğü vardı. Selim onu da tanıdı.

- Ben Kül Tegin'im, dedi. Gök Türk prensi ve kumandani. Bu yüzbaşı benim savaşlarımı incelemiş ki beni tanıyordur. Son savaşta, karargahi korumak için can verirken yanımda bulunsaydı eminim ki yüksünmeden o da aynı düşünce içinde benimle birlikte ölecekti. Suçludur. Fakat yigitligin

unutulduğu bir zamanda yasadığı için suçlu oldu. Bundan dolayı, benden öncekilerin dedigi gibi, onu bir vurucu kahramanla, fakat benim zamanımın bir kahramaniyla çarpistirilmalıdır.

Selim, ilerleyen dördüncüyü de tanıdı. Bu dördüncü büyük isiga seslendi:

- Ben Oguz Basbugu Çağrı Beg'im. Bu Selim Pusat kadar talihsizim. Benden öncekilere göre belki de daha çok savaşa girip çıktığım halde onlar gibi er meydanında değil, yatagımda öldüm. Ey Ulu Tanrı!

Bunun sorumlusu sensin! En büyük rütbeyi bana çok gördün. Bu talihsiz yüzbaşı da Dandanekan savaşına girseydi öteki yüzbaşılardan aşağı kalır mıydı, sanmıyorum. Onu Dandanekan'ın en bahadır erlerinden biriyle karşılaştırarak meseleyi çözüme bağlamak en doğru yoldur.

Selim Pusat, büyük isiga doğru ilerleyen besinciye tanımadı. Bir kolu yoktu. Yüzünde pervasızlığın isiltileri olan bu adam, isiga yaklaşıncaya ötekiler gibi diz vurmadı. Yere kapanarak alnını toprağa sürdükten sonra kalkarak kendini tanıttı:

- Ben Oruç Reis'im, dedi. Ve zihnini yoran Selim Pusat hayal meyal bir bilgi ile bunun bir denizci olduğunu hatırladı. Oruç Reis konuşuyordu:

- Din ve gaza yolunda önce kolumu verdiğim, sonra şehitlik rütbesine erdiğim için sana binlerce hamdolsun ulu Tanrı'm! Ömrüm, ölümü hiçe sayan, bir teki üçe beşe bedel kahramanların arasında geçti.

Destan savaşları yaptım. İçime öyle doguyor ki, bu yüzbaşı benim levendlerim arasında bulunsaydı onlardan aşağı kalmayan bir erkeklikle çarpısacaktı. Kendisine fırsat vermeden cezalandırılırsa yazık olacak. İzin ver: Levendlerimin en yigidi ile vurussun!..

Kolsuz adam yerine dönerken, kafası motor gibi işlemeye başlayan Selim Pusat onu iyice hatırladı. Barbaros'un ağabeyi idi.

Ortalık yine korkunç sessizliğe bürünürken isikta dalgalanma oldu ve heybetli ses yüreklerde yankılandı:

- Selim Pusat! Hakli olan, suçsuz olan güçlü olur. Suçlu olup olmadiginin ortaya çıkması için seçme bir bahadirla vurusacaksın.

Selim birdenbire içinde bir ferahlik duydu ve ağır bir yükten kurtulmuş insanların manevi kuvvetiyle sordu:

- Hangi bahadirla?

Heybetli ses cevap verdi:

- Hayati sana benzeyen, fakat suçunu anlayarak kendisini öldüren Yüzbaşı Kubudak'la, senin çok beğendiğin Temuçün Çengiz Kaan'ın ordusundaki ünlü kahraman Mogol Kubudak'la vurusacaksın.

Selim, sonuçlara bir an önce gitmek isteyen yaratilisiyle adeta haykirdi:

- Hemen vurusalım!..

- Zamani sana bildirilecektir...

* * *

Birdenbire kendisini tanımadığı bir sokakta buldu. Yanında kimse yoktu ve yol تنها idi.

Yürümeye baslarken bayagi hızlı bir sesle, “Yürürken rüya görülmez” dedi. Öyleyse bu neydi?

Sarhos muyum diye düşündü. Evden içerken çıkmisti, aman kendisini kaybedecek kadar sarhos degildi. Hayatında böyle sarhos olmamisti. Peki, bütün bunlar hayal mi idi? Böyle gösterisli ve uzun süren hayal olur muydu? Beyninin azap verecek şekilde karincalanmaya başlaması üzerine her zaman yaptığı gibi düşünceyi bıraktı. Evine dönmek üzere, tanımadığı sokaklarda ilerlemeye koyuldu. Saatine baktı. Gece yarısını epey geçmişti. Ansizin, gözlerine yabancı gelmeyen yapılar, ağaçlar ve taşlar gördü.

Bulunduğu yeri tanımistı. Arkadaşı Seref'in yattığı mezarlığın kapisındaydı.

Hiç düşünmeden girdi. Seref'in mezarına doğru yürürken bir değişikliğin farkına vardı. İlk mezarlar, ilk taslardan sonrası sanki her zaman geldiği yer değilmiş gibiydi. Durarak çevresine bakındı ve bulutlardan siyrilan ayın ışığı altında bu mezarlığın bir bölümünün sanki toprak kazıcı makinelerle sürülmüş gibi kabarık, bir mezarlık için harap denilecek durumda olduğunu gördü. Yavaş adımlarla yürüyerek Seref'in mezarının bulunduğu yere doğru ilerledi. Buraya o kadar çok gelmişti ki, bir usta makineli tüfek erinin, gözleri bağlı olarak yürüse Seref'in mezarını bulabilirdi.

Yürüdü. Biraz daha ilerleyip durdu. İşte arkadaşının mezarı burada olacaktı. Ama ne o toprak tümseği, ne arasına kendisinin bıraktığı kuru yaprak ve çiçekler, ne de gömüldüğü gün eliyle "Arkadasım Seref" diye diktiği sağlam tahta vardı.

Selim Pusat tamamiyle ayılmıştı. Çevreden duyulabilecek hüzünlü bir sesle sordu. Ne oldu?

Gecenin bu saatinde, bu ıssız kıyı mezarlığında bu soruya kim cevap verebilirdi ki?

Daha hüzünlü bir sesle yeniden sordu:

- Seref'in mezarı ne oldu?

Birdenbire çilgin bir öfkeye kapıldı. Bu mezarı hayatındaki tek arkadaşının mezarını kim bozup da ortadan kaldırmıştı? Kendisine yapılan düşmanlık yetmiyormuş gibi şimdi de ölmüş arkadaşına mı uzanılıyordu?

Oldukça sert bir rüzgar esmeye başlamış ve bulutları dağıtmıştı. Şimdi her yer pırlı pırlı aydınlıktı. Mezarlığın çok ilerisini görebiliyordu. "Seref" diye seslendi. Cevap yoktu. Hiç ölümler konuşur muydu ki cevap bekliyordu. Bu gece onunla konuşmaya her zamandan daha çok ihtiyacı olduğu için yeniden seslendi: "Seref!".

Rüzgarın sesinden başka bir şey isitilmiyordu. Büyük bir üzüntüyle geriye döndü. Basi eğik, gözleri yerdeydi. İlk adımda yerdeki bir tahta dikkatini çekti. Kaldırıp ışığa tuttu. Oldukça küçük ve eskimis, çürümeye yüz tutmuş bir tahta parçasıydı. Öteki yüzünü çevirip baktı ve içi burkularak, bu kırık

tahtadaki solmus yaziyi okudu. Bu, kendisinin diktigi tahtaydi. Fakat yarisi kaybolmus ve üzerinde sadece

“Seref” kelimesi kalmisti.

29. BÖLÜM

Aksam oluyordu. Selim Pusat pencere önünde durarak uzaklara, ufuklara ve göklere bakiyordu. Sert bir rüzgar esiyor, arasira yagmur çiseliyordu. O kadar dalgindi ki, kendi varligindan bile habersiz görünüyordu. Bu yüzden odaya girerek yanina kadar yaklasan Ayse'nin farkina varamamisti.

Ayse, elindeki kagitta yazili nota bakarak Selim'e hitab etti:

- Bu aksam bir ahbabinla bulusacakmissin.

Selim, beynini kurcalayan sarsintilar arasinda onun sözlerini yari anlamis bir halde sordu:

- Kiminle?

Ayse kagida bakarak cevap verdi:

- Herhalde soyadi olacak, Kubudak adinda biri ile...

Pusat kayitsizlikle ufuklara bakarak “Tanimiyorum” diye cevap verdikten sonra, birden, bir sey hatirlamis insanlarin davranisiyla dönerek:

- Kubudak mi?, dedi.

Ayse kaygili gözleriyle bakiyordu:

- Evet, Kubudak...

Selim bir an duraksadiktan sonra sordu:

- Bu haberi kim getirdi?

- Sordugum halde adini söylemeyen birisi...

Sonra, Pusat'ın öfke ve hayretle bakan gözlerine takılarak adami tarif etti. Bu tarif tipatip Yek denen o alçaga uyuyordu.

Pusat nefesine hakim olmustu. Sogukkanlilikla:

- Nerede ve hangi saatte?, diye sordu. Ayse sasirmisti:

- Bilmiyor musun?, dedi. Daha öncesinde aranızda karar vermissiniz. Gelen adam, çok mühim olduğu için hatirlatmaya geldigini söyledi.

Selim bir sey söylemeden yeniden ufka bakmaya basladi. Ortalik iyice kararmisti.

Basini çevirdigi zaman Ayse'nin çekilmis oldugunu görerek sessizce evden çıktı.

Yagmur arttigi, rüzgar daha da sertlestigi için sokaklar تنها idi. Nereye gidecegini bilmeden yürürken "Tam zamanında çıktınız yüzbasım" diyen bir sesle basini çevirdi ve tahmin ettigi gibi yani basında Yek'i gördü.

Hiçbir sey söylemeden yürümeye basladilar. Sessizligi Yek bozdu:

- Çamli Koru'da vurusacaksınız. Bu gece hava firtinali olduğu için oraya kimse gelmez.

Pusat'ta isik hiziyla gelisen suurlalti faaliyeti vardi. Çamli Koru'ya yaklasirken üstünde apoletleri sökülmüs yüzbasi üniformasi oldugunun farkina vardi.

Evden çıkarken bunu ne zaman, nasıl giymistim diye düşünürken sasirtici bir sey in daha farkina vardi. Sag elinde kininden siyirilmis bir kiliç tutuyordu.

Çamli Koru'nun ortasındaki meydanciga vardiklari zaman orada birkaç kisinin kendilerini beklemekte oldugunu gördü. Hem gögün karanligindan, hem de ağaçların loslugundan bu adamlari yalnız gölge halinde görebiliyordu.

Yek konusmaya basladi:

- Büyük isigin buyruğu ile burada Yüzbasi Mogol Kubudak'la vurusacaksınız. Suçsuzsanız kazanacaksınız.

Ne tuhaf!.. Bu gece Yek'in sesinde bir kararlık vardı ve Pusat'a her zamanki gibi tiksintiyi vermiyordu. Yavaş yavaş ortalık aydınlanmaya başlamıştı. Yağmur dinmiş ve ay, bulutlardan kurtulmuştu.

Pusat, karsısında duran gösterişli, sert bakışlı adama baktı. Elindeki kılıçtan başka, göğsünde de kendisine büyük bir vurus üstünlüğü sağlayacak olan örme zirh vardı. Gözleri bu zirha takılmakla beraber bir şey söylemedi. Öteki, kılıcıyla Pusat'ı selamlayarak:

- Ben Yüzbasi Kubudak, dedi. Yedi yüz yılın ötesinden geldiğim için zirhim var...

Kılıcını topraga saplayarak zirhinin bağlarını çözüp onu geriye doğru fırlattıktan sonra konuşmasına devam etti:

- Kaderlerimiz birbirini andiriyor. İnsanlar suç işlemek, vurusmak ve ölmek için üzere doğarlar.

Onun için kendi hayatına esef etme.

Topraga sapladığı kılıcını çekti. Sözleri Pusat'ın hoşuna gitmişti. Onu kılıcıyla selamladı.

Bes altı adım aralıklarla duruyorlardı. Pusat derhal başlamak için bir adım atarken Kubudak'ın yanında eli kılıçlı başka birisini daha gördü. Bu Yek'ti. Öfkeyle:

- Sana ne oluyor? Bu işlere yakışmazsın. Çekil, diye bağırıldı. Yek, kılıç tutmasını çok iyi bilen bir tutumla Pusat'ı selamladıktan sonra:

- Bu gece bütün hesaplar görülecek yüzbasım, dedi. Bana yaptığınız hakaretlerin hesabı da, işerimi bozmanızın hesabı da burada görülecek.

Selim buna aldirmadı. Fakat Kubudak'ın öteki yanında gördüğü kılıçlı adam bütün kanını dondurdu. Çünkü bu hala kalbinden kanlar sızan

arkadasi Seref'ti. Onun üstünde de apoletleri söklms yüzbasi niformasi bulunuyordu. Acı acı gülümseyerek:

- Arkadasligimizi bozdun Selim, dedi. Iradeni kullanamadin. Vefasizlik ettin. Ikimizden birinin mutlaka ortadan kalkmasi lazim.

Selim saskinligini yenmeye alisirken Yek'in yaninda hiç tanimadigi birisini daha gördü. Kiliciyla selam veren bu yenisi:

- Prenses Leyla'nin nisanlisiyim, dedi. Selim hüzünle sordu:

- Böyle bir günde beni desteklemen lazimken neden karsi safta bulunuyorsun?

- Çünkü sen benim bahtiyarligima gölge dsrdn!

Pusat, yüzünün yandigini duydu. Prensesin nisanli oldugunu bilmiyordu, ama yreinin içindeki en gizli isteklerin böylece aiga vurulmasi Kubudak'in kilicini yemis kadar tesirli olmustu.

Artık kaderine boyun egmisti. Dört kisiyle birden vurusacak ve süphesiz burada ölecekti.

Onlara dogru bir adım atarken kalbi duracak gibi oldu. Çünkü Seref'in yaninda bir besinci kilili daha peyda olmustu. zerinde piril piril bir yüzbasi niformasi tasiyan bu adam... Evet, belli belirsiz gülümseyen bu adam kendisiydi. Harb Akademisi'nde basina felaket gelmeden önceki din haliyle ta kendisiydi. Kiliciyla selam verdi:

- Aslinda sen nefsinle vurusacaksın, dedi. Gnahkarsın... Dsmek bir sey degildir. Kalkmamak, dskn kalmak korkunçtur. Hani sen kiralciydin? Bu fikir için hayatini zehir ettikten sonra kiralciligin adini dahi bilmeyen bir kız için kendini girdaba attin? Seref'in durmadan kanayan yüreği bile seni dogru yola getirmediikten sonra yasayip da ne yapacaksın? Seref lmemistir. l olan asil sensin. Burada bunu tescil edecegiz.

Pusat o zaman yasamanin lüzumsuz, hatta çirkin bir sey oldugunu anladi ve kilicina havada bir kavis çizdirerek karsisindakilerin, üzerine dogru yürüdü.

O sirada garip bir sey daha oldu. Bes kisi birbirlerine yaklasarak tek bir kisi haline geldiler.

Pusat'in karsisinda yalnız kalan Mogol Kubudak kaldi. Kiliçlar birbirine degdi.

Kubudak'in yaman bir savaşı olduğu daha ilk çatismada belli olmustu. Kilici da Selim'inkine göre biraz kısa, fakat enli ve saglam, korkunç bir kiliçti. Iki üç saniyede Pusat, kivamina gelmis, yorgunlugunu atmıs, adeta dinçlesip gençlesmisti.

Sanki bu ölüm- dirim vurusmasına yarasir bir dekor yaratmak için rüzgar bir anda sertlesip, yagmur yüzleri fiskeler hale gelmisti. Rüzgar ve yagmur öyle hizliydi ki, birbirlerine çilgin vuruslarla çarpan kiliçlerin sesi isitilmiyordu.

Bir ara ay bulutların arkasında kalınca Çamli Kору'ya zifiri karanlık çöktü. Fakat iki yüzbasinin gözleri buna alismisti. Birbirlerini gölge halinde görerek vurusa devam ediyorlardı.

Selim biraz önce karsisindaki arkadası Seref'i de görerek ölmek kararıyla çarpismaya basladigi için sakinmadan, çekinmeden vurusuyordu. Birkaç saniye sonra bulutlardan kurtuldugu zaman Kubudak'in yüzünde, sakaktan çeneye kadar uzanan ince bir yaradan kan sızdigini görerek atilganliginin bosa gitmemis oldugunu anladı.

Bu çarpismayı kazanması lazimdi. Suçsuz oldugunun anlasılması buna bagliydi. Fakat içindeki bu ölümü isteyis, bu sikinti neydi? Sikinti sanki gönlünden kollarına dogru yayiliyor, gücünü kesiyordu.

Yorulmustu. Birdenbire gözleri Kubudak'in arkasındaki tahta siraya iliti. Buraya geldiği zaman oturup dinlendiği, Prenses Leyla'yi ilk defa gördüğü siraydı.

Bu hatiralarla içinde bir aci yumrulandı ve Kubudak'in dayanılmaz kiliç vurusları karsisinda gerilemeye basladı.

Zaman yürümüyor gibiydi. Yahut bas döndürücü bir hızla ilerlediği için böyle saniyordu. Bu vurusma ona pek uzun sürdü gibi geldiği halde yarım dakika bile dolmamıştı.

Gözleri kararak oturacak bir yer aradı. Karsısında ne Kubudak, ne de kimse vardı. Çamli Kuru'da yapayalnızdı. Ayakta duramayarak diz üstü çöktü. Yüzü, her zaman oturduğu tahta sıraya dönüktü. Gecenin karanlığı ve bulutların oyunu arasında, tahta sıranın üstünde oturan birisini seçti. Bu, Leyla'dan başka kim olabilirdi?

Leyla sandığı gölge ayağa kalkarak yavaş yavaş Selim Pusat'a doğru yaklaşmaya başladı ve geride, uzaktaki lambanın oraya vuran ışık serpintileri arasında Selim Pusat, kendisine yaklaşanın Leyla değil, Güntülü olduğunu gördü.

Kalkmak istedi. İmkan yoktu.

Güntülü'nün elinde bir bardak su vardı. O anda Selim'in içmek için cam attığı, hayat verici bir bardak su...

Kız gülümsüyordu:

- Sizden de üstün askerler varmış efendim, dedi.

Güçlkle dizlerinin üstünde durabilen Selim, suyun kendisine uzatılmasını bekliyordu. Gözleri gittikçe vahşileşen Güntülü, bir adım daha yaklaştığı halde suyu vermeyerek sordu:

- Kimin için vurdunuz?

Pusat'ta cevap verecek derman bile kalmamıştı. Bir tek kelime söylese yere yıkılabilirdi. Fakat kız orali değildi:

- Bir de prenses mi var efendim? Onu da mi seviyorsunuz?

Selim'in cevap vermediğini görünce büsbütün yırtıcılaştı:

- Hangimizi daha çok seviyorsunuz? Ben rakib kabul etmem. Bir prenses bile olsa...

Pusat, yarasinin acilari arasinda, bir kizin karsisinda böyle diz üstü durmaktan büyük utanç duyarak kalkmak istedi. Fakat davranisi daha da kötü oldu. Gözleri karararak ve acisi artarak yeniden düstü ve bu sefer dizleri üstünde de duramayarak topraga uzandi.

Güntülü ona yardım etmek için hiçbir harekette bulunmadigi gibi suyu da vermeye yanasmiyordu.

Susuzluktan içi yanan Selim'in gözleri kizin elindeki bardaga degince Güntülü yeniden konusmaya basladi:

- Bu suyu sizin için getirdim efendim. Fakat bir de prensesi seviyorsaniz suyu ondan bekleyin. Ben gönüllere tek basima hükmetmek isterim. Ugrumda ölenlerin idamla veya susuz kalarak can vermeleri bana ayni derecede zevk verir.

Güntülü bunlari söyledikten sonra bardagi çevirerek suyu yavas yavas yere bosaltti ve Selim'in istirapli bakislari arasin da, elindeki bardagi uzaga dogru firlatti. Bu kadar kalbsizlik karsisinda bir an acisini unutan Selim ona bir sey söylemek istediye de yapamadi. Bir tek kelime söylese bayilabilirdi.

Birden sert bir rüzgar eserek Çamli Koru'nun bütün ağaçlarini irgaladi.

Artik orada yapayalnizdi. Güntülü de kaybolmustu.

O zaman yeniden aciyla kivrandi. Bir ara ölümü düşündü. Ölse ne kadar iyi olacakti. Yavas yavas acisi azaldi. Gözlerine bir agirlik çöktü. Ağaçlari, karsisindaki tahta sirayi iyi göremiyordu. Acaba ölüyor muydu? Beyninin durmak üzere oldugunu hissetti.

Sonra bir sey görmez oldu. Yasayip yasadigini anlamak için avucunu yumup açti. Henüz yasiyordu. Çevresinde bir takım sesler isitiyor, ama ne oldugunu anlamiyordu. Galiba konusmalar oluyordu. Düşüncesi adeta isik hiziyla islerken bir anda hayatini hatirladi. Aklina oglu Tosun gelince içi sizladi. Sonra prenses Leyla'yi ve onun nisanlisini düşündü. En son hepsi silindi ve yalnız Güntülü kaldı.

“Ben rakib kabul etmem. Bir prenses bile olsa...”

Suyu kendisine vermeyerek yere dökmüştü. Bu bir düşmanlık mi, yoksa bir ilgi mi idi?

Bunları düşünecek durumda değildi. Güntülü bütün benliğine hakimdi.

Herhalde ölmek üzere idi. Sonsuz karanlığa gömülürken gurur gibi saçma bir duygunun tesirinde kalamazdı. Her şey gün gibi ortada idi:

Güntülü’yü.....

30. BÖLÜM

Gözlerini açıp da çevresine bakınca hiçbir şey anlamadı. Önce tavanı görerek bir odada bulduğunun farkına vardı. Burası neresiydi? Hiçbir şey bilmiyordu. Basını yana çevirdi. Güzel bir genç kız gülümsüyordu. Birdenbire suuru uyanarak bu kızın bir hemşire olduğunu anladı. Bir şey soracaktı ama yine huyu galebe çaldı; sustu.

Hemşire biraz daha yaklaşıp huzur verici bir sesle:

- Artık iyilestiniz, dedi.

Çok şüphelendi. Hemşireden su isteyecekti. Onu da yapamadı. Fakat genç kız, elini Selim Pusat’ın alnında gezdirdikten sonra “Biraz su içer misiniz?”, diye sordu ve onun cevabını beklemeden bas ucundaki komidinde duran sürahidin bardağına su koyarak Selim’e eğildi. Bir koluyla basını nezaket ve sefkatle biraz kaldırarak öteki eliyle bardağı dudaklarına değdirdi.

Sanki canına can katılmıyordu. Tesekkür etti. Fakat bu tesekkürü diliyle söyleyerek değil, akliyle düşünerek yaptığının farkında değildi. Nazik ve iyi yüzlü hemşire:

- Bir şey istiyor musunuz?, diye sordu. Selim’de garip bir hal vardı. Söylenenlerin manasını biraz geç anlıyordu. Yine öyle oldu. Genç kıza bakıp başıyla “hayır” isareti yaptı ve hemşire” Yine geleceğim”

diyerek çıktı.

Yalnız kalınca daha iyi düşünmeye başladı ve Çamlı Kuru'da Kubudak'la yaptığı vurusmayı hatırlayarak ciddileşti. Gövdesinde hafifçe gezdirdiği eliyle sargılar içinde olduğunun farkına vardı. Sonra daha öncelerini hatırlayarak yine sikiinti içinde kaldı.

Kendisinde yıllardır huzur diye bir şey kalmamıstı ama bu son aylarinki dayanılır gibi değildi.

Tadi söyle dursun, artık manası bile kalmayan hayattan ayrılmak istiyordu.

Selim Pusat böyle düşünürken odaya birkaç kişinin girmesiyle düşüncesinden siyildi. Deminki hemsireyle birlikte gelen üç kişinin de doktor olduğunu tahmin ederek bekledi. Öndeki, selam vererek Selim'in nabzini tuttu. Bir yandan bas ucundaki tabelaya bakıyordu. Öteki ikisine üç kelimelelik bir şey söyledi. Bunun hangi dilden olduğunu, ne manaya geldiğini Selim anlamadı. Sonra öndeki doktor hemsireye bir şeyler fisildadi. Doktorlar çıktıktan sonra hemsire, yine aynı nazik edasıyla "Simdi size igne yapacağım" dedi. Selim, çevreye ve hayata o kadar ilgisiz di ki hiçbir şey sormadan bekledi ve igne yapıldıktan sonra derin bir uykuya daldı.

Sekiz gün sonra eve döndüğü zaman çok dermansızdı. Yürümek veya ayakta durmak değil, konuşmak dahi çok yorucu geliyordu. Basından geçenleri anmak bile istemiyordu, ne yapsam da biraz güçlensem diye düşünüyordu.

Büyük odada değisiklik yapılmış gibiydi. Fakat Ayse'ye hiçbir şey sormadı. Gözleri sık sık duvardaki fotoğrafına takiliyordu. Bu, kendisinin yüzbaşı olduğu zamanki ilk resmiydi. Hayat, o dinçliği de büyük ümitleri de alıp götürmüş, geriye ümitsiz, hasta melankolik bir adam kalmıstı.

Selim Pusat böylece bir koltuğa yaslanarak oturamayacağını, sınırlarının bütütün bozulacağını anladı. Karar verdi. Çıkacaktı. Önce bir deneme yaptı. Oda içinde yürüyebiliyordu. Sonra denemeleri sıklastı. Yavaş adımlarla da olsa sokakta yürüyebileceğini. Anladı.

Hüzünlü güz gelmiş, Ayse okuldaki görevine başlamıştı.

Bulutların yaristığı serince bir günde evden çıkarak ağır adımlarla yürümeye başladı. Nereye gideceğini bilerek yürüyordu. Beyninin içinde son günlerin yarattığı gürültü olmasa kendisini çok diri hissedecekti, ama bu kemirici duygu yalnız huzur kaçıracı değil, yıkıcı idi de...

Karar verdiği yere, Prenses Leyla'nın evine gelince huzursuzluğu arttı. Zile bastı. Fakat zil çalmadı.

Yanlış mı geldim diye düşünerek çevresine ve dairenin numarasına baktı. Doğru gelmişti.

Yeniden zile bastı. Ses yoktu. Cereyan mı kesilmisti? Gece lambasının düğmesine bastı, yanıyordu.

Öyleyse?..

Zil çalıyor diye dönemezdi. Kapıyı eliyle tikirdatti. Derin bir sessizlik vardı. Yeniden vurdu.

Kapı açılmıyordu. Üçüncü seferindeki vurus çok hızlı idi. İçeride birisinin yürüdüğü isitildi. Sonra kapı aralandı ve Gülsafa Kalfa gözükersen:

- Ne istiyorsunuz?, diye sordu.

Selim Pusat bu soruya sasırmadı. Hastaneden çok zayıf ve muzdarip çıktığı için herhalde yüzü değismisti ki kadıncagiz kendisini tanıyamamıştı:

- Benim Gülsafa Kalfa, dedi. Kendi adını da söylemek üzere iken kadın öfkeli bir sesle:

- Gülsafa Kalfa mı? Bu da nereden çıktı. Benim adım Safa... Öyle Gül'ü, Kalfa'si yok, dediği duyuldu.

O zaman, kadının yüzüne dikkatle bakan Selim Pusat onun gözlerinde garip parıltılar gördü ve evvelce o kadar dinç olan Gülsafa'nın, yahut Safa'nın, çökmüş denecek kadar ihtiyarlamış bulduğunu fark etti.

Bu kadar ihtiyarlık insana kendi adini bile unutturabilirdi:

- Ben Yüzbasi Selim Pusat. Prensesle konuşmak istiyorum, dedi.

Kadının gözleri yine değişmişti:

- Prenses mi? Siz kimi arıyorsunuz?

Selim Pusat hala soğukkanlıydı:

- Prenses Leyla'yi arıyorum.

Kadın, sarsak denecek hareketlerle geriye, evin içine, sonra Selim'e sonra da yine geriye baktıktan sonra birden sesini kısarak:

- Dünya delilerle dolu. O deliler yüzünden arslanım gitti, diye cevap verdi.

Selim sasırmıstı:

- Nereye?, diye sorabildi.

- O kimseye hesap verme. Gittiği yeri de kimse bilmez.

Selim, Kubudak'tan kılıç yedigi andaki istirabi duydu. Bir an gözleri kararır gibi olduysa da çabuk toparlandı. Kendisi farkına varmadan kapı, yüzüne kapanmıstı.

Merdivenlerden inis, çıkistan daha yorucuydu. Göge bakarak uçan bulutlarda gözlerini dinlendirdikten sonra yürümeye başladı. Daha birkaç adım atmıstı ki tanıdik bir yüz, ciddi ve hüzünlü bir bakısla:

- Nasılsınız Yüzbasi Beg?, diye sordu.

Nasılsınız? Bu kelime Selim Pusat'in sözlüğünden çikali yıllar olmustu. Bu kelimeye yabancıydı.

Düsmandı da... Bundan dolayı kendisine bu soruyu sorana öfkeyle baktı. Bu tanıdik yüzün sakagından çenesine kadar uzanan ince bir yaranın çizgisi özel bir alamet gibi duruyordu. Bir seyler hatırlar gibi oldu.

Sakin bu Kubudak olmasin diye düsündü. Degildi. O zaman beyninde bir isik yandi. amli Koru'daki vurusmada kendisini Leyla'nin nisanlisi diye tanitan gençti.

Bir anda öfkesi dagildi. "Kimsiniz?", diye sordu. Bakislari daha da hznlenen genç:

- Prensesin muhafizi, diye cevap verdi.

Selim Pusat, bu meçhul muhafiz hakkında Leyla'nin söylediklerini hatirlayarak gizlemeye alistigi bir heyecanla sordu:

- Prenses nerede?

Gencin cevabi korkunçtu:

- Bilmiyorum...

- Bu nasil muhafizlik?

Genç yere bakti:

- Onun muhafiza ihtiyaci yoktu...

- Siz ne idiniz?

Bu soru cevapsiz kaldi.

Muhafiz veya nisanli, onun gittigi yeri bilmeli degil miydi? O zaman aklina Gülsafa Kalfa'da ki garip hal geldi. O kadar sarsilmisti ki, hoslanmayacagi bir cevap almak korkusuyla bir sey sormadi.

Hafifçe bas egerek salamlasip ayrildilar. Artik hiçbir noktanin aydinlatilmasina imkan kalmamisti.

Evin yolunu tuttu.

* * *

Ayşe, bir program meselesi yüzünden okulda epeyce oyalanmış, eve geç kalmıştı. Gündelikçi kadın gitmek için onun gelmesini bekliyordu. Ayşe'nin "Selim Beg gelmedi mi?" sorusuna biraz heyecanla anlaşılmaz bir şey mirildanarak cevap verdi. Bu kadın, Selim'in aksi bakışlarından çekindiği için ondan her bahsolundukça böyle yapardı. Ayşe, üzerinde durmayarak kadına izin verdi. Tosun'u kucakladı ve yıllardır Selim' sormadığı soruyu oğluna sordu:

- Nasılsın oğlum?

- İyi.

- Baban gelmedi mi?

- Babam gitti.

Ayşe, küçük çocuğun kendi mantığı içindeki cevabına gülümsedi.

- Gittikten sonra yine gelmedi mi?

- Gelmedi.

Kitap odasına girdiler. Belki Selim'in bir pusulasını bulurum diye masanın üstüne göz attı.

Hiçbir yazı yoktu. Henüz iyileşmemiş olduğu için onun bu kadar gecikmesini yadırgayarak Tosun' a sordu:

- Baban san bir şey söyledi mi?

- Söyledi.

- Ne söyledi?

Tosun herhalde hatırlayamamıştı. Susarak annesine baktı. Ayşe yavaş yavaş meraklanıyordu.

Yeniden sordu:

- Haydi söyle oglum. Baban sana ne dedi?

- Babam bana güldü. Sonra asagi indi.

- Asagi inip sokaga mi çıktı?

- Hayir. Beni kucagina aldı.

Ayse sasirdi. Görünürde çocuk saçmasapan sözler söylüyordu ama Ayse kuskulandı:

- Oglum! Baban nereden asagi indi?

Çocuk bir elini tavana dogru kaldirdi:

- Yukaridan indi.

Ayse'nin kaslari çatildi. Hatta, acaba çocuk hasta ve atesli mi diye düşünerek elini alnina degdirdi. Atesi yoktu, hasta degildi ama bu saçmalamalar ne oluyordu? Yoksa babasinin ruh durumu ogluna da mi geçmisti?

Tosun'u kucagina alarak bir koltuga oturdu. Ne yapacagini bilemeyerek pencereden disariya bakti ve oglunun yanaklarini oksadi. Bu sefer Tosun sorulmadan konustu:

- Babam da beni oksadi.

- Sonra ne yaptı?

- Gitti.

- Giderken ne dedi?

- Beni unutma dedi.

Ayse sapsari oldu.

Çocuk kendi hafızasının imkanları nisbetinde, bugün konuşulanları yavaş yavaş hatırlıyordu. Beni unutma... Bunun manası neydi? Ayşe'de düzgün konuşacak bir muhakeme kalmamıştı.

Sanki Tosun bilirmiş gibi:

- Peki, baban niçin gitti?, diye sordu.

Bunun lüzumsuz, hatta manasız bir soru olduğunu biliyordu. Fakat aldığı cevap kendisini büsbütün şaşırttı:

- Babam hasta oldu da gitti...

Ayşe'nin adeta dili tutulur gibi oldu:

- Hasta olduğunu nereden biliyorsun?

- Babam ağladı.

- Hastalar ağlar mı?

- Ağlar. Sen de ağladın.

Ayşe'nin beyninden yıldırım hızıyla birçok şey geçti ve aylarca önce niçin ağladığını soran oğluna "Hastayım" diye cevap verdiğini hatırladı.

Ayşe susuyordu. Fakat Tosun'un dili artık çözülmüştü:

- Sen çok hasta oldun. Babam az hasta oldu.

- Nereden biliyorsun?

- Sen çok ağladın. Babam bir ağladı...

Ayşe ağlamaklı olmuştü. Artık Tosun'la bir akran gibi konuşuyordu:

- Baban gelecek mi?

- Gelecek..

- Ne zaman?

- Ben subay olunca gelecek...

Ayşe bitkindi:

- Bunların hepsini baban mı söyledi?

- Babam söyledi.

- Nasıl söyledi?

- Ben ona baktım. Bana güldü. Sonra yukarıdan indi. Beni kucagina aldı. Sonra beni oksadı. Sen subay olunca gelirim, dedi. Sonra gitti.

- Nereden gitti?

- Kapıdan gitti?

- Nereden geldi?

- Yukarıdan.

Çocuğun bütün mantıklı konuşması sırasında bu” yukarıdan “kelimesi aksiyor ve Ayşe’ye huzursuzluk veriyordu. Tosun kucagında olduğu halde pencerenin önüne gelerek ona yüksek yapıların damlarını ve göğü gösterip sordu:

- Baban hangi yukarıdan geldi?

Çocuk biraz hırçınlaştı:

- O yukarıdan değil.

- Ya hangi yukarıdan?

Tosun başını geriye çevirerek odanın içinde bir yeri gösterdi

- İşte o yukarıdan...

Ayşe, yavaş yavaş dönerek oğlunun gösterdiği yere baktı. Duvarı gösteriyordu. Sonra bakışları belli bir yere değince gözleri korkuyla açılarak:

- Aman Yarabbi, diye bağırıldı. Bu öyle bir bağırıldı ki, Tosun korkmuş ve ağlamaya başlamıştı.

Ayşe, kucagındaki çocuğu atar gibi koltuğa bırakarak ileriye doğru birkaç adım atıp tekrar “Aman Yarabbi” diye bağırıldı ve sendeleyerek yığıldı, kaldı.

Selim Pusat’ın duvardaki çerçevesiz resminin yalnız çerçevesi kalmış, resim yok olmuştu.

31. BÖLÜM

Haziranın sayılı sıcak günlerinden birinde, Kız Lisesi’nde ders yılı sonu için tören yapılıyordu.

Liseyi bitiren kızlar spor gösterileri, milli danslar yapacak, geçitresminden sonra davetlilere çay verilecekti. Lisenin bütün eski mezunları ile eski öğretmenleri ve bunların aileleri davet edilmisti.

Büyük, iç açıcı bahçede izci kilikli kızlar doluyor, davetlilere yer gösteriyordu.

Bugünün tadını en çok çıkaranlar törende görev almamış öğrencilerdi.

İki genç kız bahçenin kuytu bir köşesine doğru ağır adımlarla ilerlerken biri gülümsedi:

- Bak, bak, Beyhan, dedi. Ülker galiba yine tenhalarda ses duyuyor. Yüzündeki kedere dikkat ediyor musun?

Beyhan, ilerideki büyücek tümsegin üstünde, ağaçlar arasında dolayan Ülker’e baktı:

- Ne garip kız, dedi. Acaba sahiden ses duyuyor mu?

- Inanilir sey degil, ama Ülker'in bir defa bile yalan söylediği görülmemistir. Herhalde bir sey var.

Gerek Ülker, gerekse Beyhan ve Emine bu yıl son sinifa geçen kızlardı. O ders yılı basında aralarına katılan Ülker çok sessiz, utangaç, durgun ve düşünceli bir öğrenciydi. Herkese karşı nazikti, ama kendisinde bir hali vardı ki, arkadaşlarıyla arasında daima bir mesafe bırakıyor, öteki öğrencilerin birbirleriyle olan yakınlıkları ve samimiyetleri Ülker'le baskaları arasında kurulamıyordu.

Emine, gözlerini Ülker'den ayıramamış olduğu halde konuşuyordu:

- Ülker'de gizli bir kuvvet var diyeceğim geliyor. Bir defa tehlikeyi önceden haber vermisti.

Cografya dersinde Mualla haritayı duvara asmak için bir iskemle ye çıkarken heyecanla "Hayır, hayır, çıkma" diye haykirmiş, aldirmayan Mualla iskemleye çıkınca çatırdayıp çöken iskemleyle birlikte düşerek kolu kırılmışti. Sen o derste yoktun. Kazadan sonra Ülker'in gözleri başka bir aleme bakıyor gibiydi.

İki kız yürüyerek Ülker'e biraz daha yaklaştılar. Onu bes adım kadar uzaktan seyrediyorlardı.

Yüz çizgileri çok rahat, fakat gözleri huzursuzluk belirten bir haldeydi. Arkadaşlarının yaklaştığından habersizdi.

Beyhan'da bir merak canlanmisti:

- Ne dersin Emine? Yanına gidip konuşalım mı?, diye sordu.

Emine de konuşmak istiyor, fakat nedense tereddüt ediyordu:

- Bilmem ki, diye cevap verdi.

İki kız çekingenlik duydukları halde birbirlerinden kuvvet alarak ağır adımlarla Ülker'e doğru yürüyorlardı. Aralarında birkaç adım kalmisti. Durdular. Ülker'i yandan görüyorlardı. Hülyali bakışları ileriye takılmisti.

Uzaktan duyulan bir müzik sesini dinliyor gibiydi. Arkadaslarini görünce basini onlara çevirdi. Emine gülümseyerek:

- Talihliyiz lker, dedi. Vazifeli olmadigimiz için bu güzel günün tadini ikariyoruz.

lker buna belli belirsiz, kendine has nazik bir gülümseyisle karsilik verdi.

Emine, aklina gelen ve lker'i sigaya çekmek konusunda çok yerinde olan bir soruyu sormak üzere idi ki, geriden, törenin yapilacagi yerden müzik sesi yükseldi. grencilerin de istirakleriyle Istiklal Marsi söyleniyordu. Beyhan ve Emine toparlanip dinlemeye baslarken lker sadece basini ne egmekle iktifa etti. Berikiler gurur ve heyecanla dimdik dururken o, hüzünlü ve baska alemde bir insan gibi dinliyor, dinledigi halde de galiba isitmiyordu.

Onun bu durusu, bu hali, basini ne egisindeki hüzün Emine'ye o kadar tesir etmisteki ki, biraz önce lker'e soracagi soruyu unuttu.

Mars bitince bir iki adim daha atip üçlü bir grup oldular ve uzaktan gelen, spor gösterilerinin komuta seslerine aldiris etmeden kendi aralarinda konusmaya basladilar.

Beyhan taktik yapmasini, maksada dolambali yollardan gitmesini sevmezdi. Samimi olmadiklari halde lker'i seviyor, onun da kendi aralarina karismasini, bu manevi yalnizlikten kurtulmasını istiyordu. Bu istegin verdigi hizla:

- lker, kardesim, dedi. Niçin böyle hep yapayalniz dolasiyorsun? Bizden hiç hoslanmiyor musun?

lker'in hüzünlü gözleri hayretle aildi.

- Hoslanmamak ne demek? Bilakis sizden çok hoslanıyorum.

- Öyleyse niçin yalnizisin?

lker, hafif gülümseyisi kaybolan yüzünden bir bulut geçer gibi bakarak bir an düsündü. G isitilir bir sesle:

- Yalnız mi? Ben yalnız değilim ki, diye cevap verdi.

Beyhan'la Emine baktılar. Bu cevaba nasıl bir karşılık vereceklerini bilemiyorlardı. İyice şaşmışlardı. Tam bu sırada izci bir kızın” Beyhan, Beyhan” diye bağırarak kendilerine doğru geldiğini gördüler. Sınıf arkadaşlarından birisi tümsegin ve ağaçların arkasında olan Beyhan'ı görmeden telaşla onu arıyordu. Beyhan ağaçlardan sıyrılarak kendisini gösterdi ve:

- Ne var?, diye sordu.

- Neredesin? Bas muavin seminden beri seni arıyor.

Beyhan, ellerini iki yana açarak şimdi sırası mıydı der gibi bir hareket yaptıktan sonra arkadaşının arkasından koşarak gitti.

Emine onun gidisine baktıktan sonra Ülker' e döndü. Biraz önce onun” Ben yalnız değilim ki”

demesi dikkatini çekmişti. Acaba ne demek istemisti?

Emine, Beyhan'ın aksine, maksada birdenbire girmez, bunun çok defa karşısındaki ürküteceğini bilirdi. Bir doktorun kızıydı. Psikiyatri uzmanı olan babasıyla bu meraklı konu üzerinde uzunboyu konuşur, fakat bir iptila halinde de edebiyatla uğraşır. Edebiyata ait lise kitapları kendisine az geldiği için Edebiyat Fakültesi yayınlarını da okur ve kavrar. Kırk kişilik sınıflarında kendisinden başka iki Emine daha vardı. Arkadaşları bu Emine'yi ötekilerden ayırmak için soyadını kullanmazlar, ona Doçent Emine derlerdi.

Ülker'le yalnız kalınca yarıda kalan konuya döndü:

- Ülker, dedi. Biraz önce yalnız olmadığını söyledin. Oysa ki biz seni hep yalnız, arkadaşsız, tek başına görüyoruz. Bu nasıl bir yalnız olmayışlık?

Ülker'in sesi çok yavaşça çikiyordu:

- Yalnız olmamak için mutlaka insanlarla beraber olmak mi lazım?

Emine ciddilesti:

- Bir de ruhlarla beraber olmak mümkün ama bu herkesin harci degil. Ayri bir kabiliyet ister.

Sustular. Ülker cevap vermeyince Emine çekingen bir eda ile sözlerini tamamladi:

- Sende de böyle bir kabiliyet oldugunu sanmiyorum ama bir sey söylemedigin için emin degilim.

Ülker susuyor, fakat durusunda bir memnuniyetsizlik sezilmiyordu. Emine bundan cesaret alarak maksada biraz daha girdi:

- Mesela senin ses duyduğun söylenir. Yalnız degilim derke bunlari kasedtirse haklisin. Fakat seslerle arkadaşlık etmek yalnız olmamaya yeter mi? Bu seslerin sahiplerini de görüyor musun?

Ülker'in yüzü daha da hülyali bir hal aldı. Sevimli ve küçük bir çocuga benziyordu:

- Seslerin sahiplerini göremiyorum.

- Onlarla ne konusuyorsun?

- Konusmuyorum. Yalnız dinliyorum.

- Bunlar tanıdikların mi?

- Hayir...

Emine duraksadi. Fakat konusmaya ara verilirse Ülker'in belki de tamamıyla susacağından korkarak aceleyle sorularina devam etti:

- Tarihi şahsiyetler mi?

- Bilmiyorum.

- Peki, intibain nedir?

Ülker gözlerini Emine'den çevirdi. Yere, sonra göge bakarak:

- Çok uzaktan sesleniyorlar, dedi.

Emine bu sözü iyi anlayamamisti:

- Baska bir memleketten mi?, diye sordu.

- Hayir, baska bir zamandan...

Emine allakbullak oldu. Baska bir zaman .. Bu ne demekti?

- Yani çok uzak bir zamandan mi?

Ülker hüzünlenmisti:

- Bilmem ki.. Bana öyle geliyor, dedi cevap verdi.

Emine'yi büyük bir merak sarmisti. Kendisine açılan arkadasinin samimi davranisina güvenerek biraz daha derine gitmek istedi:

- Bu uzak zaman gelecek zaman olmayacagina göre herhalde geçmiş zaman olacak.

- Evet...

- Ülker! Acaba sana geçmiş zamandan niçin seslenen var? Ailen tarihi bir aile mi?

Emine bunu söyledikten sonra dokuz, on on aydir ayni sinifta yasadigi arkadasinin yüzüne dikkatle bakti. Duru bugday rengi derisi, düz ve güzel saçlari, çekik gözleri ve manali bakisiyla tam bir Orta Asya tipiydi.

Ülker cevap vermeden aklina geleni sordu:

- Nerelisin? Aile kökün nerede?

Ülker çok durgun bir eda ile hiç yüksünmeden cevap veriyordu:

- Ben buraliyim, ama aile köküm uzakta, dogudadir.

Evlerinde menselerinin Horasan oldugu söylenen Emine, “dogu” kelimesini isitince:

- Yani Horasan’da mi?, diye sordu.

Ülker basini salladi:

- Horasan nedir kardesim? Kapi komsu bir yer. Bizimki çok daha uzakta...

Emine hayretler içindeydi:

- Bunu aile içindeki söylentilerle mi biliyorsun?

- Söylentiler de var, ama asil eskiden kalma, deri üstüne yazilmis bir soykütüğü ile biliyorum.

- Menseiniz neresi?

- Kamlançu!..

Emin sustu. Bu adi biliyordu ama nereden biliyordu, onu birdenbire kestiremedi.

İki arkadaş uzun bir süre susarak durdular. Emine yavas yavas Kamlançu’yu hatirlamaya baslamisti. Daha pek yakinlarda bir doktora tezi mi, yoksa bir üniversite yayini mi olarak, her ne ise, yayınlanmis olan bir Uygur masalinda bu kelime geçiyordu. Doçent Emine onu da alip zevkle okumustu.

Simdi Ülker’i Uygur kizi gibi görüyordu. Bu sefer onu adeta sinava çekmek ister gibi bir düşünceyle sordu:

- Bu Kamlançu nereye düşüyor?

- Belki bugünkü Mogolistan’a ...

Emine hayretler içindeydi. Arkadasinin da kendisi gibi tarih ve edebiyat meraklisi olmadigini, yalniz felsefeden, biraz da matematikten zevk aldigini biliyordu. Birden, aklina gelmis gibi irkilerek sordu:

- Soykütüğünüzü gösteren deri hangi yazıyla yazili?

- Uygur yazisiyla...

- Sen bu yaziyi okuyor musun?

- Hayir.

- Ailede okuyan var mi?

- Ailenin erkekleri okur. Babam ve agabeyim.

- Kizlar niye okumaz?

- Baskalariyla evlenip gidecekleri, yabanci olacaklari için..

Emine deminden beri isittikleriyle Ülker'e derin bir sempati duymustu:

- Ülker kardesim, dedi. Bu soykütüğünde kaç atan yazili?

- Yirmi kadar. Ondan sonrasini aile rivayetleri ve mezar kitabeleriyle biliyoruz.

Emine'nin akli yine Uygur masalina gitti. Orada da bir Yüzbasi Burkay vardi ve öldükten sonra ruhu, sevgilisine hala askini söylüyor, o da "Sus, sus" diye cevap veriyordu.

Emine'de korkuya benzer bir hal peyda olmustu:

- Duydugun seslerin bunlarla bir ilgisi var mi?

- Hayir.

- Demin, biz gelmeden önce ne duyuyordun?

Ülker, isittiklerini eksiksiz hatırlamak için bir ara düsündü. Sonra Emine'ye dehset veren su sözleri söyledi:

- Bir erkek, "İztirap çekiyorum, sen de beni seviyor musun?", diye aglıyor, bir kadın da buna "Sus, sus, ben de ıstirap çekiyorum" diye cevap veriyordu.

4 Agustos 1972

Nihâl ATSIZ

